

GUVERNUL ROMÂNIEI

STRATEGIA FISCAL-BUGETARĂ PENTRU PERIOADA

2023 - 2025

DECEMBRIE

2022

CUPRINS

Cuvânt înainte

1. Obiectivele politicii fiscale și bugetare pe orizontul 2023-2025

2. Obiectivul bugetar pe termen mediu

2.1 PIB potențial și output - gap

2.2 Evoluția deficitului structural în perioada 2020-2025

3. Cadrul macroeconomic

3.1 Evoluții macroeconomice recente ale economiei românești

3.2 Execuția bugetară pe perioada 1.01 - 31.10.2022

3.3 Prognoze macroeconomice pe termen mediu (2023-2025)

4. Cadrul fiscal-bugetar pe orizontul 2023-2025

4.1 Realizările estimate în anul 2022 față de măsurile asumate prin Strategia fiscal-bugetară din perioada 2022-2024

4.2 Scurtă caracterizare a politicii fiscale pe perioada 2023-2025, principalele obiective pe termen mediu

4.3 Politica de cheltuieli

4.4 Politica de administrare fiscală

4.5 Buget general consolidat

4.5.1 Evoluții recente și tendințe ale veniturilor bugetare

4.5.2 Evoluții recente și tendințe ale cheltuielilor bugetare

4.5.3 Diferențe față de strategia anterioară

4.6 Politici publice

4.7 Investițiile publice semnificative prioritizate

4.8 Politica în domeniul Fondurilor Europene

4.9 Datoria publică și finanțarea deficitului bugetar

4.10 Plafoane privind principalii indicatori bugetari în perioada 2023-2025

4.11 Potențiale riscuri fiscal-bugetare asociate Strategiei fiscal-bugetare 2023-2025

5. Cadrul de cheltuieli pe termen mediu 2023-2025

6. Declarație de răspundere

CUVÂNT ÎNAINTE

Lecturarea paginilor Strategiei fiscal bugetare pentru anul 2023 și orizontul 2024-2025, documentul strategic de bază al politicii fiscal bugetare, surprinde în mod obiectiv și realist tabloul sintetic previzibil al evoluției economiei românești în perspectiva orizontului 2023-2025, ce are ca fundament evoluțiile înregistrate până în prezent ale indicatorilor macroeconomici și bugetari, măsurile de politică fiscal bugetară și monetară combinate cu măsurile de reglementare și prudențiale întreprinse de autorități pentru sectorul financiar, care au atenuat impactul crizei sanitare, generată de pandemia COVID-19, care a impus cel mai mare lockdown, fără precedent în istoria modernă, cu implicații severe și foarte specifice pe aproape toate palierele economice și sociale. Măsurile întreprinse au reușit să asigure redresarea economiei care a înregistrat în anul 2021 o creștere de 5,9 % (provizoriu), 4,6 % în anul 2022, precum și menținerea unei creșteri sustenabile cu un ritm mediu anual de 4,2% pe întreg orizontul 2023-2025, mai mare comparativ cu cea estimată a fi înregistrată la nivelul UE cât și al Zonei Euro de 3,3 % și respectiv 3,2 %, (în anul 2022) economia românească dovedind o reziliență peste așteptări la șocurile asupra ofertei, realizând în anul curent o creștere economică robustă.

Proгноza de toamnă a Uniunii Europene pe anul 2022 estimează o încetinire a creșterii în anul 2023 la nivelul UE și al Zonei Euro, creșterea PIB ajungând la 0,3 % în 2023 în ansamblu, atât în UE, cât și în zona euro, tendință care se reflectă și la nivelul economiei românești pentru care se estimează o decelerare a creșterii la 1,8%, pentru anul 2023, însă mai mare ca media europeană, datorită evenimentelor extreme care au marcat economia mondială: suita de crize suprapuse, agresiunii ruse împotriva Ucrainei, inflația în creștere.

De remarcat schimbarea de paradigmă a evoluției economiei pentru perioada 2023-2025, **formarea brută de capital fix** va reprezenta principalul factor al creșterii economice, cu un ritm anual de 7,9%, scenariul luând în calcul impactul absorbției atât a fondurilor alocate prin PNRR, cât și a celor din cadrul financiar multianual și o maximă eficiență în folosirea acestora în domeniile prioritare ale economiei.

Coordonata de bază a formulării politicii fiscale stabilite prin acest document strategic ***într-o viziune coerentă, responsabilă și onestă este continuarea consolidării fiscale graduale ce va permite atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul orizontului de prognoză, respectiv anul 2024, tendință care va continua și dincolo de anul 2024, realizată în condițiile unui echilibru între necesitatea de ajustare fiscală și nevoia de sprijinire a recuperării economice, a sistemului de sănătate, a infrastructurii, schimbări climatice, digitalizarea, tranziția verde care rămân prioritare în circumstanțele dificile actuale.***

România se află în fața unei oportunități excepționale, întrucât beneficiază de alocări în valoare de 31,35 mld. de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană) din cadrul politicii de coeziune aferente cadrului financiar multianual al UE pe perioada 2021-2027, adăugându-li-se 29,2 mld. euro (14,2 mld. euro granturi și 14,9 mld. euro sub formă de împrumuturi) prin facilitatea Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR).

Acest pachet financiar european poate conduce, **la atenuarea impactului contracționist al corecției macroeconomice**, la implementarea reformelor structurale, având ca rezultat creșterea robusteții economiei românești, **atragera resurselor europene fiind o condiție sine-qua-non a unei politici fiscal-bugetare și economice sustenabile, care să amelioreze bonitatea financiară a României.**

Punctul forte al Strategiei fiscal bugetare **este evidențierea politicilor publice care constituie un răspuns strategic al Guvernului la problemele economice actuale**, care se adresează dezvoltării economice, domeniului social, protecției sociale, capitalului uman, domeniul fondurilor europene, politici formulate în contextul angajamentelor asumate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Strategia de față evidențiază preocuparea Guvernului pentru sprijinirea populației afectată de evenimentele extreme care au avut loc în ultima perioadă, **prin măsuri de creștere a pensiilor, salariilor, pentru un nivel de trai decent**, în condițiile resurselor limitate și a constrângerilor privind necesitatea ajustării bugetare până în anul 2024, dar și a nevoilor de direcționare a resurselor spre necesități stringente impuse de dificultatea perioadei pe care o parcurgem și de nevoia alinierii la agenda europeană.

Următoarele coordonate majore merită atenție :

- Reconsiderările de priorități (finanțări pentru economia verde și digitală, infrastructura, politicile de mediu), țintele și indicatorii bugetari pe orizontul de referință, sunt **prezentate în perspectivă multianuală, care denotă transparență, claritate, stabilitate, fiind capabile să transmită un mesaj de încredere, să demonstreze o viziune politică puternică față de agenda europeană, pentru ca toate statele membre să acționeze pentru o Uniune prosperă și sigură.**
- România acordă o atenție deosebită performanței și modernității bugetului, prin faptul ca o nouă filozofie bugetară, **respectiv abordarea bugetară pe programe, care înseamnă PERFORMANȚA - esența cheltuirii banilor publici**, se conturează pentru a pune în evidență într-o manieră mult mai transparentă finanțările bugetare pe sectoare de activitate.
- Construcția bugetară a anului 2023 a evidențiat **și anumite aspecte calitative de restructurare a cheltuielilor: creșterea ponderii în total cheltuieli a cheltuielilor de investiții și diminuarea ponderii cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a cheltuielilor de personal, dar și creșterea ponderii finanțării investițiilor din surse europene față de surse naționale**, aspecte și tendințe care reflectă preocuparea pentru eficientizarea alocărilor bugetare, evitarea risipei banului public. **Cu adevărat bugetul pe anul 2023 este un buget modern structurat pe prioritățile perioadei actuale.**
- **Creșterea veniturilor populației își găsește concretizarea în creșterea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, majorarea punctului de pensie și a indemnizației sociale pentru pensionari garantată, acordarea unei indemnizații compensatorii persoanelor cu dizabilități, a unui ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate. Măsurile asumate**

de Guvern vor avea ca rezultat întărirea coeziunii sociale și reducerea decalajelor față de statele dezvoltate ale Uniunii Europene.

- În condițiile contextului dificil cu **care se confruntă societatea**, care a creat o situație fără precedent, nemaiîntâlnită, **a încetirii economiei mondiale, a unor rigidități și încordări cu care se confruntă încă bugetul național, cu obiectivul de aderare la moneda Euro, cu nevoia de susținere a grupurilor defavorizate afectate de evenimentele extreme**, construcția bugetară pe anul 2023 a fost un proces foarte responsabil și dificil, pentru ca România trebuie să meargă înainte, să devină un stat care va participa la deciziile comunitare, într-o manieră deschisă, pozitivă, orientată spre construirea consensului la nivelul uniunii al cărui moto este „unitate în diversitate”.

Considerațiile de mai sus reprezintă doar câteva elemente care caracterizează construcția bugetului pe anul 2023. Ele reprezintă, totodată, argumente de necombătut în susținerea ideii potrivit căreia vremurile pe care le trăim, crizele cu care ne confruntăm impun o implicare mai puternică a statului în economie. **Cu alte cuvinte, este timpul pentru abordări pragmatice, profesioniste, cum este și strategia de față, care, în loc să reducă funcțiile teoriilor economice, permit îmbogățirea lor, le racordează, în timp și spațiu, la realitățile în mișcare, în consonanță cu evoluțiile prezente și viitoare la scară planetară.** Această prefață, la un document strategic atât de important, trebuie încheiată în mod optimist. **Să nu uităm că prin toate sușurile și coborâșurile anterioare, progresul a continuat. Tendințele actuale reflectate pe scurt în documentul de față cer acțiune, răbdare, perseverență pentru că istoria ne dă speranță.**

1. OBIECTIVELE POLITICII FISCALE ȘI BUGETARE PE ORIZONTUL 2023-2025

Mesajul capitolului

Economia mondială a cunoscut transformări majore care conduc la schimbări de paradigmă în ceea ce privește modelul de creștere și prioritățile de finanțare.

*Obiectivele majore ale politicii fiscal bugetare au în vedere **continuarea redresării economice, consolidarea fiscală, susținerea investițiilor, o datorie publică sustenabilă, o politică fiscală ținută pe reducerea deficitului bugetar, dar și construcția unor finanțe publice sănătoase** ce vor contribui la reziliența economică și îndepărtarea vulnerabilităților din economie.*

Susținerea mediului de afaceri prin finanțarea schemelor de ajutor de stat, a politicii de investiții cu vârfuri de peste 7% din PIB în anii 2023-2025, reforme în domeniul muncii, sistemului de pensii, asistenței sociale, îmbunătățirea cadrului bugetar pe baza de performanță, reprezintă instrumente ce vor fi folosite în construcția bugetară a perioadei 2023-2025.

Oportunitatea banilor europeni din cadrul financiar 2021-2027 și PNRR care se bazează pe ținte și jaloane concrete capătă o nouă dimensiune, pe fondul mizei ridicate privind atât redresarea economică, cât și posibilitatea unor efecte benefice procesului de consolidare fiscală.

Planificarea bugetară pe anul 2023 și estimările pe perioada 2024-2025 stabilește un deficit bugetar cash 4,4% din PIB în anul 2023 și de 2,90 % din PIB în anul 2025 , respectiv o reducere de 1,5 puncte procentuale față de anul 2023, încadrându-se începând cu anul 2024 în prevederile regulamentelor europene, tendință care continuă și în perioada următoare.

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2023, cu 1,87 puncte procentuale față de 2022, pentru ca în anul 2025 să înregistreze 3,0% din PIB, respectiv o ajustare de 0,80 puncte procentuale față de anul 2023.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2022 - 2025, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici¹, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa sub 49,8%¹ din PIB la finalul orizontului de prognoză. Dacă se au în vedere activele financiare lichide¹, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB în perioada analizată.

Economia verde va fi marea provocare a finanțărilor viitoare.

Economia și sistemul financiar din întreaga lume au cunoscut transformări majore în ultimele decenii, impulsionate de globalizare și digitalizare sau remodelate de puncte cheie de inflexiune, cum ar fi criza financiară din 2008, pandemiile de Covid-19, impactul crizelor

suprapuse (criza sanitară, criza energetică), schimbările structurale profunde în curs de desfășurare în economie, inflația în creștere și tensiunile geopolitice. Aceste evenimente au condus la schimbări de paradigmă, de standarde și reguli, reînnoirea instrumentelor de intervenție, adaptarea politicilor la noile realități.

Impactul combinat al acestor evenimente excepționale **au necesitat un răspuns substanțial, fără precedent din partea autorităților de pe tot globul pentru a atenua consecințele lor economice și sociale, precum și o cooperare strategică consolidată.**

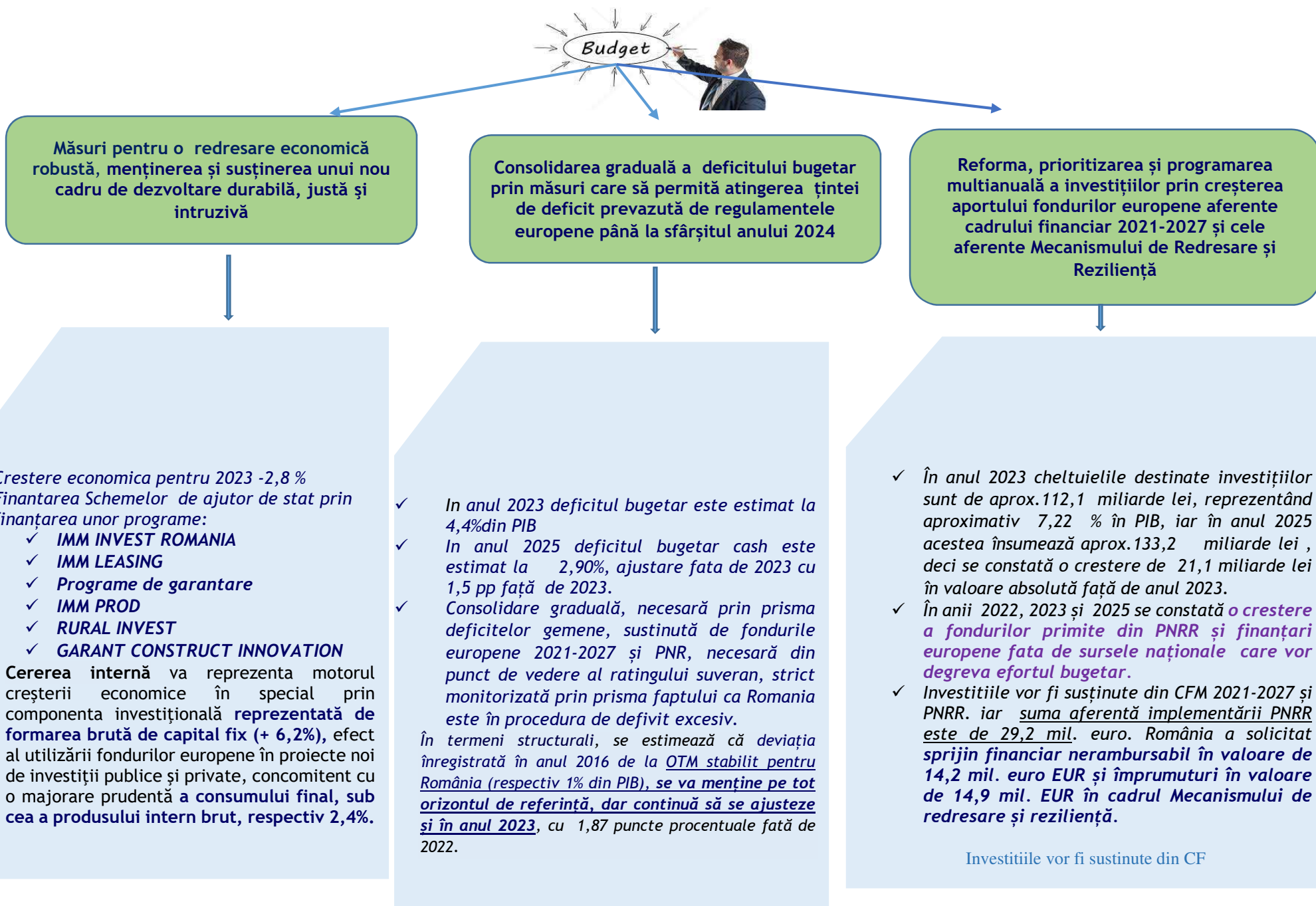
În aceste condiții **dezvoltarea vizionară și durabilă devine o provocare, iar finanțarea responsabilă joacă un rol cheie în reconcilierea dezvoltării solide cu valorile de mediu, etice și sociale.**

În acest context, al marilor provocări cu care se confruntă omenirea, al efortului comun pentru o Europă puternică și sănătoasă, România **stabilește următoarele obiective ale construcției bugetare pentru pe anul 2023 și orizontul 2024-2025:**

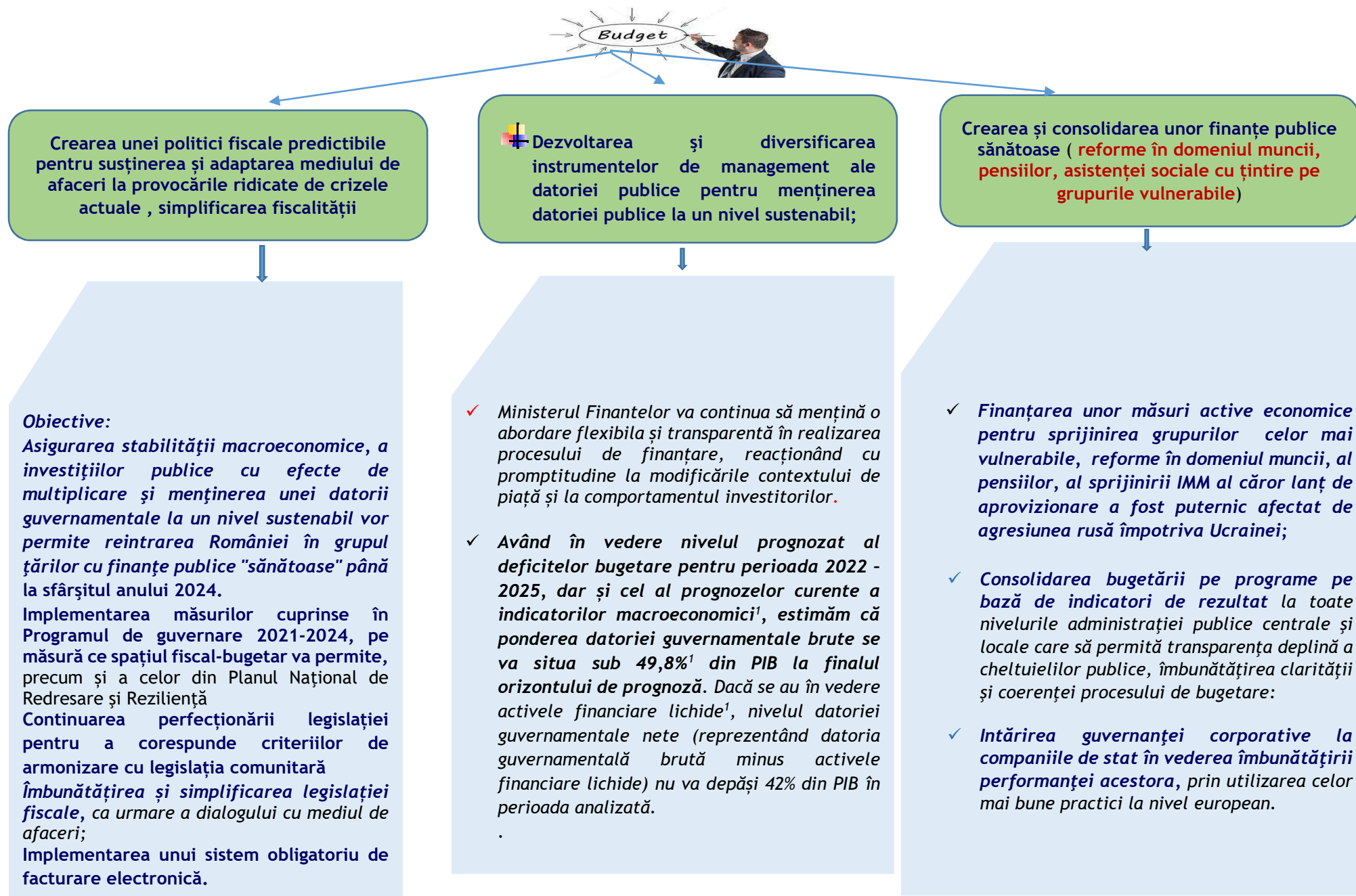
- **Continuarea măsurilor pentru o redresare economică robustă, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;**
- **Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024 și anii următori, contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;**
- **Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României;**
- **Consolidarea unei politici fiscale predictibile ferm angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și fluidizarea proceselor interne, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile;**
- **Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil;**

- **Măsuri consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase,** prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :
 - ✓ **Finanțarea unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, reforme în domeniul muncii, al pensiilor, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de agresiunea ruse împotriva Ucrainei;**
 - ✓ **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat** la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
 - ✓ **Întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora,** prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.

Obiectivele politicii fiscal bugetare 2023 și orizontul 2024-2025 -Sinteză-

Obiectivele politicii fiscal bugetare 2023 - Sinteza-

Particularitățile perioadei 2022-2023 care își găsesc expresia în evoluțiile destul de volatile la nivel european, noile priorități ale bugetelor publice ca urmare a crizei sanitare și tensiunilor geopolitice, provocările ce stau în fața economiei românești ca urmare a unor vulnerabilități structurale încă existente, dar și unele oportunități ale apartenenței la marea familie europeană, vor influența construcția bugetară pe anul 2023 și orizontul următor, motiv pentru care le prezentăm pe scurt în cele ce urmează:

● **Persistă încă un grad de tensionare la nivel european**

Gradul de incertitudine și nivelul restricțiilor asociate pandemiei COVID-19 sunt în scădere, însă posibile blocaje la nivelul comerțului global pot reapărea în contextul sancțiunilor impuse Rusiei și diminuării capacității de transport a Ucrainei, în condițiile în care aceste state ocupă un loc important în exportul global de cereale și materii prime, inclusiv de gaze naturale și petrol în cazul Rusiei.

✚ Agresiunea rusă împotriva Ucrainei continuă să reprezinte un risc semnificativ în sensul scăderii la adresa creșterii economice, iar în cazul unei escaladări sentimentale economice s-ar deteriora, costurile produselor energetice și ale alimentelor s-ar putea menține peste așteptări, necesitând măsuri pentru sprijinirea categoriilor vulnerabile, într-un context marcat deja de creșterea datoriilor publice și private.

✚ Toate aceste evenimente a obligat la o gamă extinsă de răspunsuri la nivelul UE și al statelor membre - de amortizare a șocurilor și de distribuire a poverii, care să limiteze daune economice și sociale, dar și regândire a priorităților de finanțare a bugetelor publice naționale care trebuie să susțină cheltuieli precum tranziția energetică, apărarea, schimbările climatice, sistemele de sănătate, securitatea alimentară și cibernetică, digitalizarea, domenii care capătă proeminență în contextul actual.

✚ Riscurile pentru economia românească sunt în primul rând legate de spațiul fiscal limitat, în condițiile necesității adoptării de măsuri pentru susținerea categoriilor vulnerabile, ale așteptărilor în scădere privind creșterea economică, ale înăsprii condițiilor de finanțare a datoriei publice, care ar putea constitui un risc privind traiectoria de consolidare asumată.

● **Comisia Europeană a recomandat prelungirea clauzei derogatorii generale a pactului de stabilitate și creștere până la finele anului 2023¹**

Aceasta recomandare vine în contextul agresiunii ruse împotriva Ucrainei, al creșterii prețurilor de energie și persistența perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, ceea ce ar permite ajustarea politicilor fiscale în funcție de modificarea situației după caz. Activarea în continuare a clauzei derogatorii generale în 2023 va oferi posibilitatea ca politica bugetară națională să reacționeze prompt atunci când este necesar, asigurând, în același timp, o tranziție lină de la sprijinul economic general din perioada pandemiei către concentrarea din ce în ce mai mult pe măsuri temporare și specifice și pe prudența bugetară necesară pentru a asigura sustenabilitatea pe termen mediu.²

✚ Când deficitele bugetare mari sunt cauza principală a deficitelor externe (de cont curent), cum este cazul României, ajustarea bugetară este inevitabilă pentru echilibrarea balanței externe și pentru evitarea unei crize a balanței de plăți, motiv pentru care România trebuie să respecte parcursul asumat al consolidării bugetare.

¹ BCE , Buletin economic nr. 4/2022

² Semestrul European pachetul de primăvara

- **România face obiectul unei proceduri de deficit excesiv** ca urmare a înregistrării unui deficit bugetar semnificativ peste pragul de 3 % admis de regulamentele europene, Consiliul UE adoptând o recomandare adresată României privind încheierea situației de deficit excesiv până în anul 2024. Deficitele gemene cu care se confruntă România, tot mai vizibile în ultimii ani, **tensionează și amplifică vulnerabilitățile economice**, aspect care pune problema costurilor de finanțare.
 - ✚ Consolidarea bugetară trebuie să reducă din deficitele externe, însă trebuie totodată **ca rigori macro prudențiale să nu permită o expansiune a creditării** care, în loc să favorizeze investiții productive, ar susține o cerere de import ce ar întreține deficite externe periculoase.
- **Politica fiscală are un rol important în remedierea dezechilibrului extern.**

Orientarea fiscală ar trebui să fie în continuare caracterizată de agilitate în răspunsul său la evoluția pandemiei și având în vedere situația geopolitică, fiind esențiale măsuri eficiente și bine orientate, **precum și politici fiscale prudente și favorabile creșterii**, în conformitate cu prevederile Pactului de stabilitate și creștere, pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu.

 - ✚ Direcțiile de acțiune vor viza implementarea unui regim fiscal care să asigure motivații adecvate în economie, asigurarea disciplinei fiscale, predictibilitate legislativă, și respectarea angajamentelor asumate, aspecte ce vor conduce în ultimă instanță la decizii favorabile de rating, scăderea sustenabilă a dobânzilor și catalizarea investițiilor.
 - ✚ Politica fiscală trebuie să rămână ferm angajată pe panta programată de reducere a deficitelor bugetare și a cheltuielilor publice, cu efect asupra diminuării anticipațiilor inflaționiste. Efectele contracționiste asociate cu reducerea inflației vor putea fi atenuate dacă se va urmări cu **diligență și responsabilitate îndeplinirea criteriilor, țintelor și jaloanelor care condiționează accesul la resursele din PNRR.**
 - ✚ politica fiscală trebuie să fie din ce în ce mai selectivă și ținută, astfel încât să nu potențeze presiunile inflaționiste pe termen mediu, asigurând totodată sustenabilitatea fiscală pe termen mediu.
- **România își menține angajamentul de aderare la Zona Euro**, însă în prezent eforturile Guvernului se axează pe revenirea economică și socială post-pandemie COVID-19 și pe diminuarea efectelor negative generate de **agresiunea rusă împotriva Ucrainei**.
 - ✚ Adoptarea euro face parte din procesul de integrare europeană a României și **presupune îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală.**
 - ✚ Îndeplinirea în manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală **este condiționată de realizarea unui grad ridicat de aliniere structurală**, proces care poate fi evaluat în principal prin monitorizarea nivelului PIB pe locuitor, a structurii pe sectoare a economiei, a gradului de deschidere a acesteia și a ponderii comerțului cu UE în totalul comerțului exterior, o politică fiscală sustenabilă, un trend de creștere economică puternică și sustenabilă.
- **România beneficiază și de o serie de oportunități în sensul că se află sub scutul NATO și sub umbrela Uniunii Europene**
 - ✚ Apartenența la NATO este o garanție a integrității teritoriale și a faptului că o posibilă invazie a altui stat este puțin probabilă. **Acest lucru crește sentimentul de încredere al investitorilor interni și străini și s-ar putea vedea chiar o relocare a unor investiții din țările beligerante la noi în țară în perioada următoare.**

- 🇷🇴 Statutul de membru al Uniunii Europene facilitează libera circulație a persoanelor, a mărfurilor și a capitalurilor, precum și posibilitatea de a participa la mecanisme de sprijin economic și financiar. Începând cu finalul anului trecut, România, ca membră a Uniunii Europene, beneficiază de **Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care va aduce reforme și resurse financiare europene în anii următori menite să dezvolte și să transforme în mod sustenabil economia țării noastre.**

Evenimentele care au marcat economia mondială respectiv criza generată de pandemia COVID-19 care a adus cel mai mare lockdown, fără precedent în istoria modernă, cu implicații severe și foarte specifice pe aproape toate palierele economice și sociale, criza energetică, a materiilor prime, presiunile inflaționiste, agresiunea rusă împotriva Ucrainei, deși au adus daune economice și sociale pentru toate statele lumii **au creat și oportunități demne de explorat și exploatat, necesitatea unei abordări responsabile, chibzuite și vizionare a problemelor economice și sociale cu care se confruntă omenirea, a adus transformări și realinieri asupra tuturor economiilor lumii cu influențe semnificative în privința viitorului lor, și nu în ultimul rând al României. Economia viitorului va fi o economie verde și a digitalizării care trebuie să fie rezilientă la șocuri adverse și neprevăzute.**

Prezentarea pe scurt a obiectivelor:

- 🇷🇴 **Continuarea măsurilor pentru o redresare economică robustă, crearea premiselor pentru menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și intruzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare** mai care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;

În anul 2020 și 2021 și chiar în anul 2022 politica fiscal-bugetară a ținut în special stoparea efectelor negative ale crizei pandemice, consolidarea capacității sistemului de sănătate și oferirea de ajutor persoanelor și sectoarelor cele mai afectate. În pofida spațiului fiscal limitat, România înregistrând una dintre cele mai scăzute contracții economice din UE, pe fondul investițiilor sporite, în special a investițiilor publice, și al măsurilor active de susținere a economiei.

Guvernul a aprobat o serie de măsuri în contextul economic actual dificil, cuprinse în pachetul "Sprijin pentru România".

- 🇷🇴 **Susținerea nivelului de trai pentru cetățenii cu venituri mici** se va realiza prin acordarea de vouchere de 50 euro (circa 250 de lei), la fiecare 2 luni până la finalul acestui an.
- 🇷🇴 **Susținerea elevilor care provin din familii cu venituri mici.** O măsură de sprijin propusă vizează elevii care provin din familii cu venituri mici și presupune acordarea de vouchere de 30 euro lunar (în jur de 150 de lei), până la finalul acestui an. Voucherele se vor acorda pentru 7 luni (aprilie - iunie și septembrie - decembrie 2022) și nu vor fi acordate și în perioada vacanței școlare (lunile iulie și august). Baniile vor putea fi folosiți de circa 156.000 de elevi care primesc acum burse sociale pentru achiziționarea de alimente, haine și rechizite.
- 🇷🇴 **Susținerea salariaților cu venituri reduse.** Creșterea voluntară a salariului minim cu 200 de lei, scutiți de taxe.
- 🇷🇴 **Dublarea normei de hrană pentru pacienții din spitale de la 11 lei la 22 de lei/zi.** - Majorarea valorii tichetelor de masă de la 20,17 lei la 30 de lei de la 1 iunie 2022.
- 🇷🇴 **Extinderea aplicării măsurilor de șomaj tehnic și Kurzarbeit până la 31 decembrie 2022.** În cazul reducerii cu cel mult 80% a timpului de muncă din durata zilnică, săptămânală sau lunară, prevăzută în contractul individual de muncă, salariații

afecțați beneficiază de o indemnizație de 75% din salariul de bază brut lunar aferent orelor de reducere a programului de lucru. Sursa de finanțare o constituie instrumentul european pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE).

- ✚ **Ajustarea contractelor în derulare care vizează investițiile publice.** Se suplimentează sumele aferente contractelor de investiții în derulare având în vedere creșterile globale de prețuri la materialele de construcții, manoperă, transport, utilaje și la cele din domeniul energetic.
- ✚ **Reluarea schemei de ajutor de stat, stabilită prin HG 807/2014, ce are ca obiectiv dezvoltarea regională prin realizarea de investiții în toate sectoarele de activitate.** Începând cu luna mai, se începe sesiunea pe schema de ajutor de stat, cu o anvelopă estimată de 1 miliard de lei.
- ✚ **Program de sprijin pentru transportatori și distribuitori în cuantum de 300 de milioane de lei (cu posibilitatea suplimentării).** Programul se referă la decontarea a 0,50 lei/ litru de carburant pentru sprijinirea operatorilor economici care efectuează transport rutier de mărfuri în cont propriu sau pentru alte persoane, precum și transport de persoane ocazional sau regulat și pentru companiile implicate în activitățile de distribuție. Schema de ajutor de stat se acordă doar pentru alimentarea făcută pe teritoriul României, pentru circa 4.000 de beneficiari.
- ✚ **Acordarea unor granturi de până la 400.000 de euro/companie pentru capital de lucru IMM-urilor al căror lanț de aprovizionare a fost afectat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei și care au cheltuieli mai mari cu cel puțin 15% la utilități.** Măsura poate fi finanțată din fonduri europene, prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), un program destinat măsurilor sociale.
- ✚ **Sprijin pentru procesarea producției agricole.** Fermierii care procesează produse agricole în țară vor beneficia de o primă de 10% din valoarea produselor procesate.
- ✚ **acordarea unui sfert din diferența de salariu în conformitate cu legea salarizării unitare convenită salariaților din sistemul public.**
- ✚ **acordarea unui sprijin unic de 700 de lei pentru toți pensionarii cu pensii sub 2.000 de lei.**
- ✚ **suspendarea angajărilor la stat începând cu 1 iulie.**

Măsurile întreprinse pentru anul 2023

Cadrul macroeconomic pe care se bazează previziunile bugetare pentru perioada 2023-2025 a avut în vedere următoarele aspecte:

- ✓ evoluțiile economice peste așteptări din prima parte a anului 2022;
- ✓ o creștere economică susținută în principal de investiții, alături de consum, într-un mediu intern favorizat de stabilitatea și predictibilitatea politicilor macroeconomice.
- ✓ o absorbție cât mai bună a fondurilor UE pe cele două axe: cadrul financiar multi-anual și PNRR și utilizarea eficientă a acestora în domeniile prioritare ale economiei;
- ✓ contextul geopolitic actual, evoluțiile economice și anticipațiile inflaționiste internaționale;

- ✓ contextul european și global anticipat de prognozele instituțiilor internaționale care iau în considerare încetinirea creșterii economice și chiar recesiune în unele state europene în anul 2023, pe seama persistenței crizei energetice, a inflației ridicate și a înăsprii condițiilor financiare, într-un context marcat de continuarea agresiunii ruse împotriva Ucrainei. **Astfel, în cazul celei mai recente prognoze a Fondului Monetar Internațional**, se estimează o creștere economică la nivel global de 3,2% pentru 2022, urmată de o decelerare până la 2,7% în 2023. Estimările de creștere ale economiilor zonei Euro indică un ușor avans de 0,5%, pe seama decelerării prognozelor pentru majoritatea statelor, fiind așteptate scăderi ale economiilor Germaniei (-0,3%) și Italiei (-0,2%). Similar, prognoza **Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică** prevede o încetinire a creșterii globale de la 3% în 2022 la 2,3% în 2023, sub ritmul prevăzut înainte de agresiunii ruse împotriva Ucrainei. Pentru economia SUA se așteaptă un avans de numai 0,5% anul următor, iar pentru zona Euro 0,3%.
- ✓ **măsurile întreprinse de Guvernul României în anii 2020 și 2021 și 2022 în diverse domenii afectate de criză** precum cel economic, al asistenței sociale, al sănătății și educației, al mediului de afaceri, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei și suitei de crize care se prefigurează, care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2023-2025, dar și prioritățile de finanțare din bugetul național.
- ✓ **obiectivele și măsurile prevăzute în Programul de Guvernare adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr.42/2021 privind acordarea încrederii Guvernului, întărite prin operaționalizarea Planului de Redresare și Reziliență** care conține reforme în domeniile reglementate care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană;
- ✓ Având în vedere contextul intern și internațional dificil ce influențează evoluția indicatorilor macroeconomici și bugetari pe orizontul analizat **construcția bugetară a avut în vedere crearea de spațiu fiscal**, vital în economii emergente în vremuri cu incertitudini mari și piețe financiare ușor schimbătoare, argumente pentru evitarea deteriorării stabilității financiare, a evaluării riscului suveran, pentru susținerea mediului de afaceri.

Proiecția indicatorilor bugetari pentru perioada 2020- 2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Venituri buget general consolidat (cash)	30,25	32,13	33,88	34,78	33,14	33,09
Cheltuieli buget general consolidat (cash)	39,79	38,89	39,62	39,18	36,09	35,99
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget(structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00

În aceste condiții veniturile bugetare proiectate pentru anul 2023 reprezintă 34,78% din PIB, 33,14% din PIB în anul 2024, urmând ca în anul 2025 să reprezinte 33,09% din PIB,

evoluție determinată de evoluția indicatorilor macroeconomici pe orizontul de referință, de măsurile/prevederile adoptate până la acest moment prin acte normative, care fac ca acestea să își mărească valoarea nominală, iar cheltuielile bugetare proiectate pentru anul 2023 reprezintă 39,18% din PIB, ajungând la 35,99% în 2025, în scădere pentru a reduce deficitul bugetar.

Principalele măsuri ale anului 2023

Având în vedere obligația Guvernului de a conduce politica fiscal-bugetară în mod prudent care să asigure sustenabilitatea poziției fiscale pe termen mediu și lung, la estimarea cheltuielilor vor fi avute în vedere, în principal, următoarele măsuri:

La estimarea veniturilor bugetare pentru perioada 2023-2026 s-au avut în vedere:

- indicatorii macroeconomici publicați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză (varianta de toamnă 2022);
- îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor de către ANAF;
- reducerea plafonului microîntreprinderilor de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%;
- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, servicii de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei;
- extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar ce obțin un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar la 3.000 lei, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată;
- majorarea nivelului accizelor la țigarete, tutun încălzit și lichide cu conținut de nicotine destinate inhalării cu ajutorul unui dispozitiv electronic;
- majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale pentru salariați, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferului dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere;
- abrogarea prevederilor privind impozitul asupra venitului suplimentar realizat de producătorii de energie electrică;
- aplicarea impozitului pe monopolul din sectorul energiei electrice și al gazului natural (O.G. nr.5/2013) și a impozitului asupra sumelor rezultate din diferențe de preț la vânzarea gazelor naturale (O.G. nr.6/2013) până 31 decembrie 2025, inclusiv;
- modificarea modului de calcul a impozitelor și taxelor pe proprietate;
- repartizarea anuală a unei cote de 90% din profitul net realizat sub formă de dividende/vărsăminte la bugetul de stat pentru societățile naționale, companiile

naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome.

- Neimpozitarea și neincluderea în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii a unei sume de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor, în cazul salariaților care desfășoară activitate în baza contractelor individuale de muncă, încadrați cu normă întreagă, la locul unde se află funcția de bază, al căror salariu de bază brut lunar stabilit potrivit contractului individual de muncă, fără a include sporuri și alte adaosuri, este egal cu nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată stabilit prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna căreia îi sunt aferente veniturile, pentru care venitul brut realizat din salarii și asimilate salariilor, astfel cum este definit la art. 76 alin. (1)-(3) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în baza aceluiași contract de muncă, pentru aceeași lună, nu depășește nivelul de 4.000 lei, inclusiv.

Reglementarea regimului fiscal derogatoriu pentru suma de 200lei/lună în cazul salariaților încadrați cu salariul minim brut pe țară garantat în plată, fără a include sporuri și alte adaosuri, pentru care venitul brut realizat din salarii și asimilate salariilor în baza aceluiași contract de muncă, pentru aceeași lună, nu depășește nivelul de 4.000 lei, inclusiv are în vedere implementarea unor măsuri fiscale cu scopul de a sprijinii această categorie de persoane, considerată vulnerabilă, având în vedere nivelul ridicat al ratei inflației generat de creșterile prețurilor la energie electrică, gaze naturale și combustibili.

La estimarea cheltuielilor bugetare, principalele măsuri avute în vedere :

- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/salariilor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prin înmulțirea coeficienților de ierarhizare cu 2.500 lei.
- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se menține cel mult la nivelul quantumului acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.
- Menținerea quantumului indemnizației de hrană la nivelul din anul 2022
- **Munca suplimentară efectuată peste durata normală a timpului de lucru de către personalul din sectorul bugetar încadrat în funcții de execuție sau de conducere, precum și munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează în cadrul schimbului normal de lucru se vor compensa numai cu timp liber corespunzător acestora cu anumite excepții prevăzute de lege.**
- În anul 2023 **nu se acorda personalului bugetar bilete de valoare, cu excepția tichetelor de creșă**, reglementate de Legea nr. 165/2018 privind acordarea biletelor de valoare, cu modificările și completările ulterioare, **precum și premii.**
- Menținerea, în anul 2023, a voucherelor de vacanță în quantum de 1.450 lei, pentru personalul plătit din fonduri publice.
- În anul 2023 **se pot acorda premii pentru sportivi și colectivele tehnice care au**

obținut performante deosebite la acțiunile sportive internaționale și naționale oficiale, pentru elevii, studenții, cercetătorii și profesorii care au obținut distincții la olimpiadele internaționale și concursurile internaționale și naționale pe discipline de învățământ și pentru profesorii care i-au pregătit pe aceștia, cu încadrarea în alocarea bugetară.

- În anul 2023, cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană, valoarea financiară anuală a normelor de echipare și valoarea financiară a drepturilor de echipament se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2022.
- În anul 2023 nu se acordă ajutoarele sau, după caz, indemnizațiile la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă.
- La data de 1 ianuarie 2023 se stabilește punctul de pensie la 1785 lei în creștere cu 12,5 % față de anul 2022. Începând cu anul 2024 aceasta valoare se majorează cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică. Majorarea și data de acordare se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat."
- Începând cu 1 ianuarie 2023, pensiile militare de stat ale căror cuantumi brute recalculat, stabilite și/sau actualizate, după caz, potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31.12.2017, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, se indexează din oficiu, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 12,5%, fără să depășească 3.256 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 8,5%, fără să depășească 4.687 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 6,5%, fără să depășească 6.103 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 5,2%, fără să depășească 7.518 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 4,4%, fără să depășească 8.902 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 3,5%, fără să depășească 10.000 lei.
- Începând cu 1 ianuarie 2023, pensiile militare de stat stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.01.2018, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, se indexează din oficiu, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 3,8%, fără să depășească 3.076 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 2,5%, fără să depășească 4.485 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 1,9%, fără să depășească 5.888 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 1,5%, fără să depășească 7.295 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 1,3%, fără să depășească 8.687 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 1%, fără să depășească 10.000 lei.

- începând cu data de 1 ianuarie 2023 **indemnizația socială pentru pensionari este de 1.125 lei.**
- **În anul 2023 se acordă un ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate.** Ajutorul financiar se plătește, din oficiu, în luna ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023.
 - a) în cuantum de 1.000 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
 - b) în cuantum de 800 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
 - c) în cuantum de 600 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- (2) Ajutorul financiar prevăzut la alin. (1) se plătește în două tranșe, în lunile ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023, astfel:
 - a) în cuantum de 500 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
 - b) în cuantum de 400 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
 - c) în cuantum de 300 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- Plata eșalonată a hotărârilor judecătorești având ca obiect acordarea de drepturi salariale personalului din sectorul bugetar;
- În anul 2023 se mențin în plată la nivelul acordat/cuvenit pentru luna decembrie 2022:
 - a) indemnizațiile prevăzute de Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat;
 - b) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția indemnizațiilor prevăzute la art. 1 alin.(1);
 - c) drepturile prevăzute de Legea nr. 44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - d) drepturile prevăzute de Legea nr. 49/1999 privind pensiile I.O.V.R., cu modificările și completările ulterioare;
 - e) indemnizațiile prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - f) indemnizațiile prevăzute de Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950 - 1961, cu modificările și completările ulterioare;

g) indemnizația prevăzută de Legea nr. 109/2005 privind instituirea indemnizației pentru activitatea de liber profesionist a artiștilor interpreți sau executanți din România, republicată;

h) indemnizația președintelui Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, prevăzută de Legea nr. 16/2000 privind organizarea și funcționarea Consiliului National al Organizațiilor de Pensionari și al Persoanelor Vârstnice, republicată;

i) indemnizațiile acordate membrilor Academiei Române, membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România, membrilor Academiei de Științe Medicale din România, membrilor Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" și membrilor Academiei de Științe Tehnice din România;

j) sprijinul material acordat urmașilor membrilor Academiei Române și urmașilor membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România;

k) ajutorul lunar pentru soțul supraviețuitor, acordat în temeiul Legii nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor, cu modificările ulterioare;

l) indemnizațiile reparatorii lunare, potrivit art. 4 alin. (2) și art. 7 din Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944 - 31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;

m) drepturile prevăzute de Legea nr. 168/2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În anul 2023 indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoașterii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2022.

- **Neactualizarea în anul 2023 a pensiilor de serviciu cu rata medie anuală a inflației pentru anumite categorii de personal stabilite de lege.**

• **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, invalizilor de război, veteranilor de război și văduvelor de război li se acordă o indemnizație după cum urmează:**

a) invalizilor de război:

- ✓ 1.950 de lei lunar, pentru marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate;
- ✓ 1.300 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul II de invaliditate;
- ✓ 1.170 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul III de invaliditate;

b) veteranilor de război:

- ✓ 780 de lei lunar;

c) văduvelor de război, dacă nu s-au recăsătorit:

- ✓ 780 de lei lunar."

- în luna ianuarie 2023 persoanele cu dizabilități beneficiază în mod excepțional de o indemnizație compensatorie. De indemnizația compensatorie vor beneficia persoanele cu handicap existente în plată în luna decembrie 2022 pentru prestațiile sociale prevăzute de art. 58 alin.(4) și (5) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

- Indemnizația compensatorie se stabilește pentru adultul cu handicap la nivelurile menționate reprezentând valoarea în lei a indemnizației lunare acordată în baza art. 58 alin.(4) lit. a), respectiv la art. 58 alin.(4) lit.b) (iii) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare , iar pentru copilul cu handicap la nivelul reprezentând valoarea în lei a prestației sociale acordată în baza art. 58 alin.(5) din același act normativ.
- **numărul maxim de posturi finanțat în anul 2023 din fonduri publice de către instituțiile și autoritățile publice, indiferent de modul de finanțare și subordonare să fie stabilit astfel încât să se asigure plata integrală a drepturilor de natură salarială acordate în condițiile legii cu încadrarea în cheltuielile de personal.** Ordonatorii de credite vor stabili numărul maxim de posturi care se finanțează, cu respectarea acestei condiționalități;
- **Menținerea nivelului rentelor viagere în cuantumul aflat în plată în luna decembrie 2022** prevăzute la art. 64 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare;
- **Menținerea cuantumului lunar al indemnizației de merit acordată în baza Legii nr. 118/2002 la nivelul din luna decembrie 2022, de 6.240 lei.**
- **Prorogarea prevederilor Legii educației naționale nr.1/2011, cu privire la alocarea de la bugetul de stat și bugetele locale a echivalentului a 6% din produsul intern brut și acordarea din fonduri publice a 1% din produsul intern brut pentru cercetare - măsură prevăzută și în Ordonanța Guvernului nr.57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică;**
- **În anul 2023 se acordă reduceri de tarife sau, după caz, gratuități, numai în limita a 3 călătorii dus-întors sau 6 călătorii simple, la facilitățile de transport prevăzute în o serie de acte normative.**
 - a) art. 5 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare;
 - b) art. 210 alin. (3) din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.
- **Cupoanele sociale și sprijinul pentru învățare prevăzute la art. 27 alin. (6) și art.356 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, nu se acordă până la data de 31 decembrie 2023.**
- **Începând cu data de 1 ianuarie 2023, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de 3.000 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună, reprezentând 18,145 lei/oră, se precizează în proiect.**

Se estimează că majorarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată va avea efecte pozitive asupra creșterii economice prin stimularea ocupării, creșterii puterii de cumpărare a salariaților și reducerii muncii la negru, dar va avea impact și asupra creșterii consumului.

Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale prin măsuri care să permită atingerea țintei de deficit prevăzută de regulamentele europene până la sfârșitul anului 2024, contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;

Deficite bugetare în perioada 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget(structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00

Scurte considerații privind indicatorii bugetari pe anul 2021 și 2022, evoluții și riscuri

- ✓ Pe plan intern, creșterea economică pentru anul 2021 situată la 5,9% precum și diminuarea presiunii generate de pandemia COVID-19, inclusiv ca urmare a eliminării restricțiilor la începutului lunii martie 2022, **au contribuit la reducerea presiunilor asupra bugetului public**, dar se observă o tendință de temperare a creșterii în anul 2022 la 4,6%, iar pentru 2023 se prevede 2,8%, în scădere față de anul 2021 și 2022.
- ✓ **Creșterea economică la nivel național s-a temperat pe finalul anului 2021**, pe fondul persistenței blocajelor în lanțurile de producție și aprovizionare, al reacutizării situației medicale și al accelerării ratei inflației, în special în contextul presiunilor generate de criza energetică.
- ✓ Deși legăturile economice și financiare directe ale României cu Rusia și Ucraina nu sunt substanțiale, este de așteptat ca efectele conflictului să se reflecte și asupra României, prin creșterea inflației, deteriorarea încrederii investitorilor și creșterea economică mai redusă a principalilor parteneri comerciali.
- ✓ **Ajustarea poziției fiscale de mare magnitudine în cursul anului 2021 a evidențiat un deficit cash de 6,8% din PIB (inferior celui programat inițial de 7,2%), în principal datorită creșterii PIB nominal peste estimările luate în calcul la elaborarea proiectului de buget. Potrivit metodologiei europene, deficitul în anul 2021 a fost de 7,1% din PIB, semnificativ sub nivelul de 8,2% proiectat în bugetul inițial. Deși deficitul bugetar ESA s-a diminuat cu 2,1 pp din PIB comparativ cu anul anterior 2020, deficitul structural s-a redus cu doar 1,6 pp. Această situație rezultă din faptul că o parte din veniturile suplimentare încasate în anul 2021 sunt temporare sau se datorează dinamicii ciclice favorabile a economiei, în timp ce o parte și mai însemnată din sporul de cheltuieli este generată de creșteri de cheltuieli permanente care afectează soldul bugetar structural.**³
- ✓ Deficitul cash stabilit pentru anul 2022 este de 5,74% din PIB. **Atenția trebuie direcționată pentru ca deficitul bugetar să nu depășească această țintă**, pe fondul unei creșteri economice mai reduse, inclusiv în contextul agresiunii ruse împotriva Ucrainei, dar și a implicațiilor măsurilor de extindere a schemei de plafonare a prețurilor la energie până în martie 2025, prin Ordonanța de Urgență nr. 27/2022 cu modificările și completările ulterioare. La acestea se adaugă pachetul de măsuri propus **“Sprijin pentru România”** care va fi acoperit și prin fonduri europene. În absența investițiilor structurale, aceste dificultăți vor persista, punând presiune asupra bugetului de stat și reducând competitivitatea companiilor românești. La aceasta se adaugă efectele agresiunii ruse împotriva Ucrainei, care implică, printre altele, cheltuieli bugetare sporite cu apărarea, cu asigurarea securității energetice și alimentare, cu protejarea gospodăriilor vulnerabile în raport cu creșterea prețurilor la energie, cu primirea și găzduirea refugiaților ucraineni.

³ Raport pe anul 2021 al Consiliului fiscal

Procedura de deficit excesiv a fost inițiată în luna aprilie a anului 2020 ca urmare a încălcării limitei de 3% prevăzută în Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene (Tratat), cât și lipsa introducerii unei consolidări fiscale în urma avertismentelor primite de la Comisia Europeană. **Potrivit recomandării Consiliului UE procedura de deficit excesiv trebuie încheiată până în anul 2024.**

Planificarea bugetară pe anul 2023 și estimările pe perioada 2024-2025 își menține angajamentul ferm de ajustare a deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând o creștere mai limitată a cheltuielilor curente și o continuare a eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor. În acest context, **deficitul bugetar ESA în anul 2023 este estimat la 4,4% din PIB, urmând ca acesta să ajungă în anul 2025 la 2,9% din PIB, respectiv o reducere de 1,5 puncte procentuale față de anul 2023, încadrându-se la sfârșitul orizontului de prognoză (anul 2024) în prevederile regulamentelor europene, respectiv 2,95% din PIB în anul 2024. Deficitul bugetar cash atinge în anul 2024 valoarea de 2,95% din PIB, cu care se încadrează în regulamentele europene.**

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2023, cu 1,87 puncte procentuale față de 2022, pentru ca în anul 2025 să înregistreze 3,0% din PIB, respectiv o ajustare de 0,80 puncte procentuale față de anul 2023.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2022 - 2025, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici⁴, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa sub 49,8%⁵ din PIB la finalul orizontului de prognoză. Dacă se au în vedere activele financiare lichide⁶, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB în perioada analizată.

Scurte considerații privind consolidarea fiscală, marea provocare a orizontului de referință 2023-2025

- Corecția bugetară de care are nevoie România trebuie judecată și prin prisma deficitelor gemene-existența unor deficite externe (de cont curent și bugetar) în creștere în ultimii ani, care au cauze preponderent fiscale și de natura (lipsei) reformelor structurale. *Persistența acestor deficite au potențial de a fragiliza capacitatea de răspuns pe termen mediu a economiei românești în fața unor șocuri adverse, iar în perspectivă imediată de a greva asupra asigurării la costuri rezonabile a fluxurilor necesare finanțării acestor deficite.*
- Ajustarea bugetară nu poate fi decât **graduală**, concretizată prin măsuri credibile, realiste care să țină cont **de nevoia de sprijinire a recuperării economice, prin intervenții punctuale ale statului în economie inevitabile în contextul internațional actual unde prioritare sunt** domenii precum industria energetică, sectorul agro-industrial, sectorul apărării, modificările climatice, posibila reapariție a unor valuri pandemice, gestionarea problemei refugiaților ucraineni etc..

⁴ CNSP - Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2022-2026, prognoza de toamnă - octombrie 2022

⁵ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

⁶ Activele financiare lichide se referă la următoarele instrumente: AF1 - aur și DST, AF2 - depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni, AF5 - acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale, conform metodologiei pentru Programul de Convergență.

- ✚ consolidarea mai lentă decât cea optimă crește riscurile în ceea ce privește condițiile de finanțare și trebuie avut în vedere ca realizarea ajustării într-un climat de politici contracționiste este mult mai dificilă.
- ✚ Utilizarea finanțării puse la dispoziție de UE, care să înlocuiască pe cât posibil folosirea resurselor bugetare proprii, este esențială pentru un parcurs favorabil al economiei românești pe un orizont de timp mediu și lung. Astfel PNRR, alături de resursele disponibile prin CFM 2021-2027, poate fi un instrument vital pentru facilitarea ajustării fiscale (consolidării bugetare) necesare, prin susținerea unui nivel mai ridicat al activității economice decât cel indus de un impuls fiscal negativ și înăsprirea politicii monetare -pentru evitarea intrării într-o zonă de echilibrare precară sau chiar de instabilitate a economiei, reprezentând o forță anticiclică în condițiile stagflationiste actuale.
- ✚ Procesul de consolidare bugetară are o importanță foarte mare în evaluarea ratingului suveran realizată de principalele agenții de profil.
- ✚ Se apreciază că o creștere economică bazată pe investiții, inclusiv prin contribuția fondurilor europene, în special a celor din PNRR, ajută atingerea țintelor de deficit bugetar prevăzute în calendarul ajustării fiscal.

Estimările pentru anul 2023 referitoare la indicatorii macroeconomici și bugetari sunt:

PRINCIPALII INDICATORI MACROECONOMICI - SINTEZĂ	
Indicatori	Anul 2023
PIB - milioane lei	1.552.141
Creștere economică %	2,8
Inflația medie anuală %	9,6
Venituri BGC - milioane lei	539.831
Pondere veniturilor totale în PIB	34,78
Cheltuieli BGC - milioane lei	608.124
Pondere cheltuielilor totale în PIB	39,18
Deficit - milioane lei	68.292
Deficit - pondere în PIB	4,40
Șomeri (număr total persoane)	215.000
Câștig salarial mediu net lei lunar	4.235

Contribuția componentelor de utilizare la creșterea reală a PIB		
	- procente -	
	2022	2023
PRODUSUL INTERN BRUT	4,6	2,8
Cererea internă	4,6	3,6
Consum final	3,5	1,9
- Cheltuielile cu consumul privat	3,4	1,7

- Cheltuielile cu consumul guvernamental*	0,1	0,2
Formarea brută de capital	1,1	1,6
- Formarea brută de capital fix	1,0	1,6
- Modificarea stocurilor	0,0	0,0
Exportul net	0,0	-0,8
Exportul de bunuri și servicii	3,8	2,0
Importul de bunuri și servicii	3,8	2,7

*) Consumul guvernamental include consumul individual și consumul colectiv al administrației publice

Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Contribuția ramurilor la creșterea reală a PIB		
	- procente -	
	2022	2023
Industrie	-0,3	0,1
Agricultură, silvicultură, pescuit	-0,6	0,4
Construcții	0,4	0,4
Total servicii	4,5	1,7
Impozite nete pe produs	0,5	0,3
PRODUS INTERN BRUT	4,6	2,8

Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Contribuția Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Creșterea economică pentru anul 2023 este estimată la 2,8% cu contribuția următorilor factori:

- ✓ **Cererea internă** va reprezenta elementul principal al creșterii economice, în principal, prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,2%), efect al utilizării fondurilor europene în proiecte noi de investiții publice și private, concomitent cu o majorare prudentă a consumului final, sub cea a produsului intern brut, respectiv 2,4%.
- ✓ Pe **latura ofertei**, construcțiile vor juca un rol important cu o dinamică a VAB de 5,9%, bazată în principal pe atragerea fondurilor din PNRR. Pentru sectorul agricol se prevede recuperarea, în mare parte, a declinului din anul anterior, estimându-se o majorare cu 9,8%. Sectorul terțiar va avea la rândul său un aport pozitiv la avansul economic cu o creștere de 3%.
- ✓ **Finanțarea schemelor de ajutor de stat**

Susținerea mediului de afaceri este o altă coordonată a construcției bugetare responsabile și credibile pentru anul 2023 prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin dinamism și diversitate, prin finanțarea unor programe importante:

A. Programul "Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții", include scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor.

Programul cumulează:

a) scheme de ajutor de stat administrate de M.F., instituite prin:

- H.G. nr. 332/2014 *privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de noi locuri de muncă*, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028;

- H.G. nr. 807/2014 *pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie*, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028.

b) scheme de ajutor de stat administrate de alte autorități, instituite prin:

- O.U.G. 42/2020 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 110/2017 *privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA*, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-1;

- O.U.G. nr. 118/2020 *privind aprobarea Programului de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE"*, cu modificările și completările ulterioare;

- O.U.G. nr. 24 din 16 martie 2022 *privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească*, cu modificările și completările ulterioare;

- O.U.G. nr. 99 din 29 iunie 2022 *privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST*, cu modificările și completările ulterioare.

1. Scheme de ajutor de stat care vor fi derulate în perioada 2023-2025

1.1. H.G. nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare;

Schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea sub formă de sume nerambursabile, în limita intensității maxime admise, a costurilor salariale, înregistrate pe o perioadă de 2 ani consecutivi, ca urmare a creării de minimum 100 de locuri de muncă determinate de realizarea unei investiții inițiale.

Prin această schemă se intenționează încurajarea participării active a întreprinderilor la reducerea decalajelor economice dintre regiuni și redresarea economiei românești, prin realizarea de investiții și crearea a peste 35.000 de noi locuri de muncă.

Bugetul maxim al schemei este de 2.700 milioane lei, respectiv echivalentul a aproximativ 600 milioane euro. Bugetul mediu anual al schemei este de 450 milioane lei, respectiv echivalentul a aproximativ 100 milioane euro, cu posibilitatea suplimentării.

Numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 1.700.

Se vor emite acorduri pentru finanțare în baza prezentei scheme până la data de 31 decembrie 2023, cu respectarea legislației în domeniul ajutorului de stat. Totodată, până la data de 31 decembrie 2028 se va efectua plata ajutorului de stat în baza acordurilor emise, derulându-se în paralel și acțiuni de monitorizare a menținerii locurilor de muncă.

Până la 30.09.2022, în baza acestei scheme de ajutor de stat, au fost aprobate spre finanțare 54 proiecte de investiții, care vor genera 10.642 noi locuri de muncă, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 880,71 milioane lei, din care s-au plătit deja 133,95 milioane lei (din care 15,39 milioane lei în perioada ianuarie - septembrie 2022) pentru cheltuielile salariale aferente locurilor de muncă nou create.

Precizăm că această schema a fost închisă în anul 2017 și a fost redeschisă în 03.12.2020, data de la care se pot depune cereri de acord pentru finanțare, sesiunea de depunere a cererilor de acord pentru finanțare fiind continuă.

1.2. H.G. nr. 807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, cu modificările și completările ulterioare;

Schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea investițiilor realizate de întreprinderi în active corporale și necorporale de înaltă tehnologie în valoare de minimum 4,5 milioane lei.

Bugetul maxim al schemei este de 7.379,95 milioane lei, respectiv echivalentul a 1.499,99 milioane euro. Bugetul mediu anual al schemei este de 737,995 milioane lei, respectiv echivalentul a 149,99 milioane euro, iar bugetul maxim anual care poate fi angajat cuprinde bugetul mediu anual și sumele stabilite cu această destinație dar neutilizate în anii anteriori, în limita creditelor de angajament și bugetare aprobate prin legile bugetare anuale.

Numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 300.

Proiectele de investiții aflate în proces de implementare vor avea un impact semnificativ în economie prin crearea a 21.369 locuri de muncă și plata unor contribuții la bugetul de stat în valoare de 6.221,67 milioane lei.

1.3. O.U.G. 42/2020 pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-19

Schema are ca obiectiv acordarea de facilități de garantare de către stat pentru creditele acordate întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie, de către instituțiile de credit.

O.U.G. nr. 16/2021 a modificat și completat, schema de ajutor de stat a fost cu Subprogramul AGRO IMM INVEST.

Prin O.U.G. nr. 142/2021 s-a aprobat prelungirea programului IMM INVEST ROMÂNIA până la data de 30 iunie 2022, iar perioada în care se poate efectua plata grantului a fost prelungită până la 30 iunie 2023, inclusiv.

De asemenea, în calitate de mandatar al statului a fost numit și Fondul de Garantare a Creditului Rural IFN - S.A., denumit în continuare F.G.C.R., alături de FNCGIMM, pentru administrarea Subprogramului AGRO INVEST.

Ca urmare a introducerii Subprogramului AGRO INVEST, **Bugetul schemei de ajutor de stat a fost majorat la 2.345,64 milioane lei, echivalentul a aproximativ 473,90 mil euro pentru măsurile de finanțare prevăzute la capitolul II.2 - Ajutorul de stat sub forma de grant.**

Prin implementarea schemei modificată cu Subprogramului AGRO INVEST **se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 48.726 de beneficiari.**

1.4. O.U.G. nr. 118/2020 privind aprobarea Programului de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE", cu modificările și completările ulterioare

Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE" care are ca obiectiv acordarea de facilități de garantare de către stat sub forma punerii la dispoziția instituțiilor nebancare a unor plafoane anuale de garantare pentru finanțările de tip leasing financiar pentru achiziționarea de bunuri mobile noi sau second - hand necesare realizării activităților IMM-urilor, precum și întreprinderilor afiliate care au un număr egal sau mai mare de 250 de angajați.

În aplicarea O.U.G. nr. 118/2020 a fost adoptată H.G. nr. 766/2020 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 118/2020 privind aprobarea Programului de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE", precum și a Schemei de ajutor de minimis aferente Programului de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii "IMM LEASING DE ECHIPAMENTE ȘI UTILAJE", modificată și completată prin H.G. nr. 421/2021, prin care prevede:

- plățile în cadrul schemei se vor efectua până la data de 31 octombrie 2022;
- credite bugetare pentru plata ajutorului de minimis aferente perioadei 2020-2022 în sumă de 119,505 milioane lei;
- se estimează acordarea de ajutor de minimis unui număr de 1.600 de beneficiari.

În anul 2021, în baza acestei scheme de ajutor de stat, conform solicitării FNGCNIMM au fost plătite 12 decizii de plată care însumează 60,12 mii lei, iar în anul 2022 până la 30.09.2022 au mai fost plătite încă 9 decizii însumând 272,58 mii lei.

1.5. O.U.G. nr. 24 din 16 martie 2022 privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească

În condițiile în care sectorul întreprinderilor mici și mijlocii reprezintă un contributor de importanță strategică la creșterea economică și crearea de locuri de muncă, este necesar ca acest sector să beneficieze din partea statului de politici publice care **vizează printre altele, creșterea accesului la finanțare și totodată necesitatea luării unor măsuri urgente care să asigure un climat investițional atractiv.** În acest sens au fost aprobate programe de garantare în domeniile prioritare sub formă de scheme de garantare cu componentă de ajutor de stat.

Administratori pentru programele IMM PROD, RURAL INVEST, GARANT CONSTRUCT și INNOVATION au fost desemnate Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii S.A. - IFN (FNGCIMM) respectiv, Fondul Român de Contragarantare - S.A. (FRC) și Fondul de Garantare a Creditului Rural S.A. IFN (FGCR) iar furnizor de ajutor de stat este Ministerul Finanțelor.

Prezentăm, în continuare, programele prevăzute de O.U.G. nr. 24/2022:

1. Conform prevederilor art. 2, alin. (1) a fost aprobat programul IMM PROD pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către IMM-uri, inclusiv start-upuri, din zona urbană. Schema de ajutor de stat are ca obiectiv deblocarea accesului la finanțare al beneficiarilor care se confruntă cu dificultăți generate de pandemia de COVID-19.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului IMM PROD este 268,545 mil. lei pentru un număr de 2.550 de beneficiari.

2. Conform prevederilor art. 4, alin. (1) a fost aprobat programul RURAL INVEST pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către beneficiarii

eligibili care își localizează producția în mediul rural și urban mic, pentru încurajarea dezvoltării afacerilor în aceste zone.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 530,583 mil. Lei pentru un număr estimate de 4.286 de beneficiari.

3. Conform prevederilor art. 6, alin. (1) a fost aprobat programul GARANT CONSTRUCT destinat proiectelor privind îmbunătățirea eficienței energetice, investiții în domeniul energiei verzi și aliniere la obiectivele de mediu implementate de IMM-uri din sectorul construcțiilor și unități administrativ teritoriale.

Programul cuprinde 2 Subprograme: pentru susținere a proiectelor de investiții pentru IMM-uri din sectorul construcțiilor și al doilea, Subprogramul de susținere a proiectelor de investiții de scară mică pentru unitățile administrativ teritoriale. Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 495,573 mil. Lei pentru un număr estimat de 4.165 de beneficiari.

4. Conform prevederilor art. 8, alin. (1) a fost aprobat programul INNOVATION în vederea sprijinirii capacității de inovare, susținerii activităților la export ale IMM-urilor cu activitate în domenii de comerț și servicii, cu cifra de afaceri mai mică de 1 milion de euro, care activează în industria exportatoare, nepoluantă.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului INNOVATION este 214,55 mil. Lei pentru un număr de 1.835 de beneficiari.

1.6. O.U.G. nr. 99/2022 privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST, cu completări ulterioare

Prin implementarea schemei de ajutor de stat se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 24.786 de beneficiari.

1.7. H.G. nr. 667/2022 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, ca urmare a conflictului armat din Ucraina, precum și modificarea anexei nr. 2 la H.G. nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii

Pentru atenuarea efectelor economice generate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, pentru susținerea întreprinderilor afectate de criză din domeniul transporturilor, Ministerul Finanțelor a elaborat împreună cu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii o schemă nouă de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 667/2022.

Valoarea ajutorului de stat acordat operatorilor economici pentru compensarea creșterii prețului pentru combustibil este de 50 de bani pe litrul de combustibil achiziționat, dar nu mai mult de 400.000 de euro per întreprindere.

Numărul estimat de operatori economici care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 3.000.

Bugetul total maxim estimat al schemei este de 300 milioane lei, cu posibilitatea suplimentării.

2. Măsurile întreprinse în contextul pandemiei COVID 19 și a evenimentelor din zona Ucraina

În actualul context economic, ca răspuns la criza cauzată de pandemia COVID-19 și la efectele economice generate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, M.F. a întreprins următoarele măsuri:

M.F. a contribuit la elaborarea modificării și completării schemelor de ajutor de stat/de minimis destinate atenuării efectelor generate de pandemia COVID - 19, și le-a implementat conform atribuțiilor ce îi revin, respectiv:

✓ Schemele de ajutor de stat asociate programelor IMM PROD, RURAL INVEST, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION, adoptate prin O.U.G. nr. 24/2022;

✓ Schema de ajutor de stat *IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST*, adoptată prin O.U.G. nr. 99/2022;

✓ A formulat puncte de vedere la proiectele de ordine de ministru întocmite în aplicarea prevederilor O.U.G. nr. 24/2022 și respectiv, O.U.G. nr. 99/2022 pentru fiecare program și componentă din actele normative;

✓ A modificat și completat Ordinul Ministrului Finanțelor nr.1958/2021 ca urmare a modificării legislației privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA,

M.F. a elaborat schema de ajutor de stat instituită prin H.G. nr. 667/2022 și a formulat propuneri și observații pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 667/2022 în colaborare cu Ministerul Transporturilor.

Ministerul Finanțelor va continua susținerea mediului de afaceri prin intermediul măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat, cu respectarea reglementărilor comunitare în domeniu, urmărind cu predilecție:

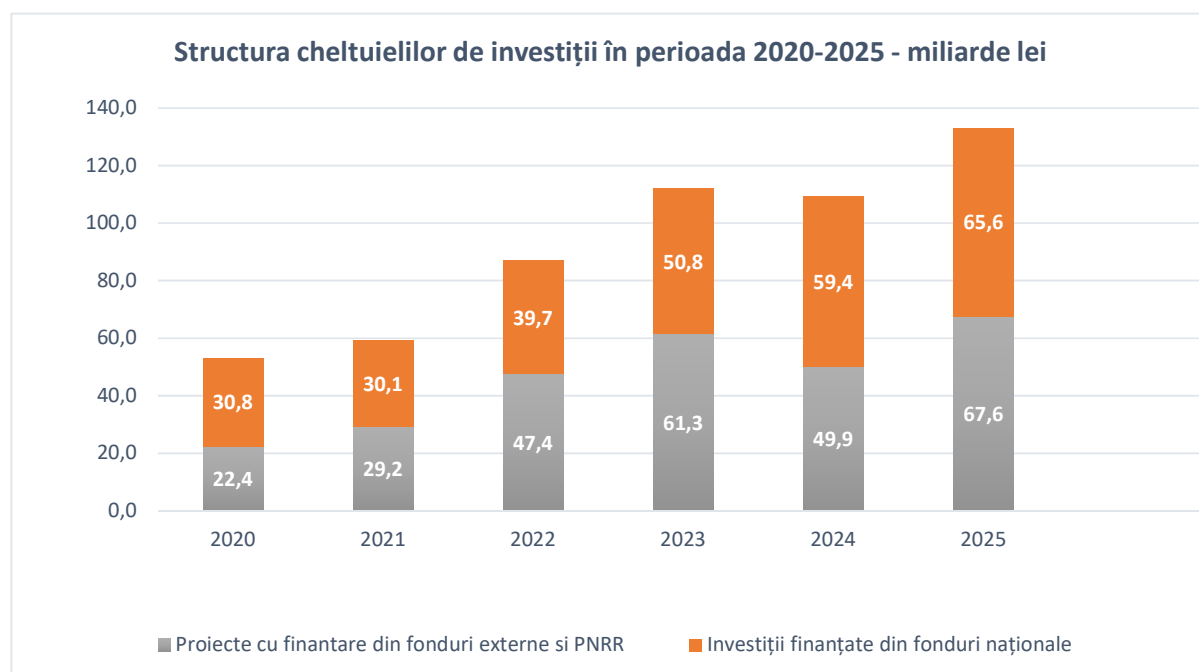
- selectarea investițiilor cu real impact asupra dezvoltării regionale prin crearea de noi locuri de muncă și, implicit, creșterea contribuțiilor întreprinderilor finanțate prin plata de taxe și impozite la bugetul general consolidat al statului, precum și la bugetele locale;
- alocarea eficientă și transparentă a resurselor bugetare prin politica ajutorului de stat, conform prevederilor comunitare și naționale în domeniu;
- asigurarea, prin bugetul de stat, a resurselor financiare necesare pentru plata ajutorului de stat, în vederea susținerii proiectelor de investiții aprobate spre finanțare;
- monitorizarea permanentă a investițiilor finanțate în vederea respectării condițiilor în baza cărora au fost emise acordurile de finanțare.

+ Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României;

Cheltuieli de investiții 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	realizări	realizări	execuție preliminară	propuneri	estimări	estimări
Cheltuieli totale BGC (mil. lei)	424.455	459.627	553.157	608.124	618.547	668.714
- % din PIB	39,79	38.89	39,62	39,18	36,09	35,99
Cheltuieli de investiții BGC (mil. lei)	53.165,7	59.259,8	87.147,1	112.053	109.251,0	133.236
- % în PIB	4,98	5,01	6.24	7,22	6.38	7,17

Notă: Cheltuielile de investiții cuprind cheltuielile aferente programelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare (FEN postaderare), cheltuieli de capital și cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă

Programarea multianuală și prioritizarea investițiilor publice, pe baza unor criterii de prioritarizare a proiectelor în funcție de relevanță (compatibilitate cu strategiile sectoriale), rezultate așteptate (impact), capacitate de realizare a proiectului în termenul prevăzut și sustenabilitatea financiară vor conduce la creșterea absorbției fondurilor europene, în vederea desconggestionării spațiului fiscal și a susținerii creșterii economice.

În anul 2023 cheltuielile destinate investițiilor însumează aprox. 112,1 miliarde lei, reprezentând aproximativ 7,22% în PIB, iar în anul 2025 acestea însumează aprox. 133,2 miliarde lei, constatându-se o creștere în valoare nominală față de anul 2023. În anul 2023 se remarcă un vârf de investiții, datorat finalizării cadrului de programare financiar 2014-2020, fiind ultimul an de eligibilitate, precum și continuarea proiectelor pe PNRR și demararea noului cadru de programare 2021-2027.

În anii 2022, 2023 și 2025 se constată o îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții în sensul creșterii ponderii cheltuielilor aferente proiectelor finanțate din fonduri externe și PNRR din cadrul surselor de finanțare.

Efectuarea unui volum mare de cheltuieli investiționale din partea sectorului public, cu **vârfuri de peste 7% din PIB în perioada 2023-2025**, fiind susținută de fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și fondurile ce provin din Mecanismul de Redresare și Reziliență, care finanțează reformele din PNRR, fonduri ce degrevează efortul național. Deși în anul 2024 se constată o scădere a ponderii investițiilor la 6,38% din PIB, acest aspect este unul conjunctural, fiind determinat de faptul că anul 2023 reprezintă sfârșitul cadrului de programare al fondurilor ESI și ultimul an eligibil de plăți pe proiecte.

Mecanismul de Redresare și Reziliență este un **instrument inovator** care prevede un **sprijin financiar direct corelat cu obținerea de rezultate măsurate prin raportare la jaloanele și țintele indicate** în planurile de redresare și reziliență aprobat, motiv pentru care reformele finanțate prin acest mecanism trebuie monitorizate cu mare atenție.

- ✚ Acest mecanism atenuează impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și are scopul de a spori durabilitatea și reziliența economiilor și societăților europene, precum și de a le pregăti mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.
- ✚ MRR va ajuta UE să își atingă până în 2050 obiectivul în materie de neutralitate climatică și să avanseze pe calea tranziției digitale, creând totodată locuri de muncă și stimulând creșterea economică.
- ✚ MRR este esențial și pentru aplicarea **planului REPowerEU** (răspunsul Comisiei la dificultățile socioeconomice și la perturbarea pieței mondiale a energiei cauzate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei).

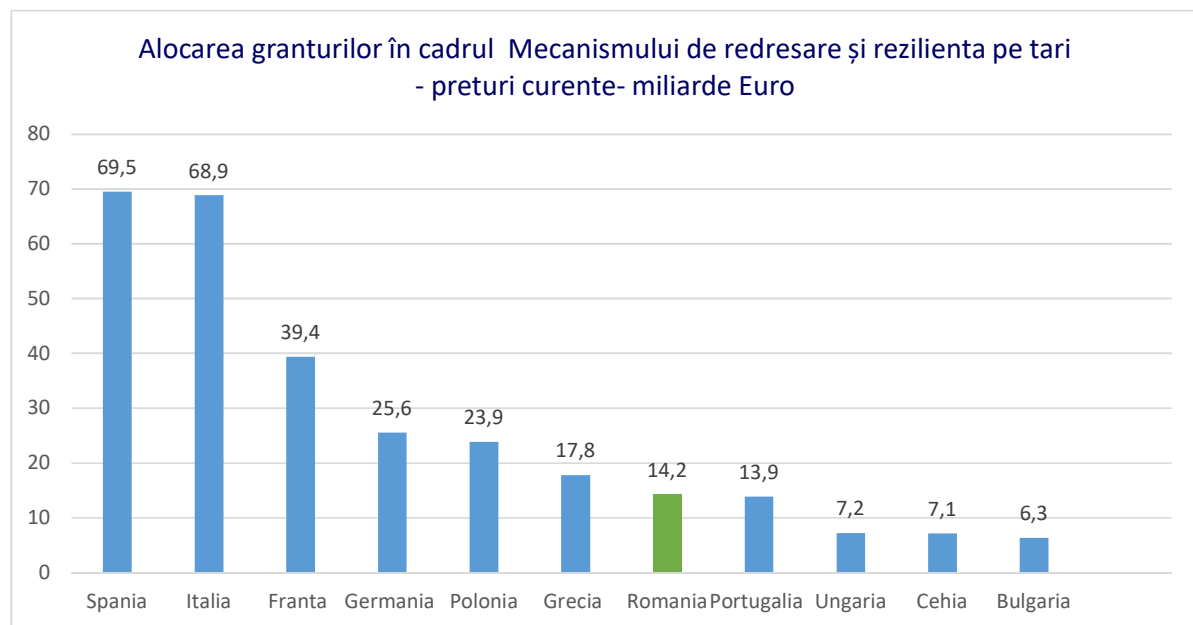
Planul național de redresare și reziliență al României (PNRR) reprezintă documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții pentru aplicarea Mecanismului de redresare și reziliență - MRR la nivel național.

- ✚ **Sustenabilitatea financiară bugetară** este o măsură transversală susținută de PNRR care crește capacitatea de răspuns, atât la realitățile actuale cât și viitoare, **propunând o serie de măsuri care oferă mai multă predictibilitate asupra bugetului de stat și control asupra mecanismului de stabilitate bugetară.** În acest sens, sunt propuse **măsuri de control, de stimulare și simplificare a colectării la bugetul de stat, prin raportare la principiul conformării voluntare, la îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, reorientând modul de administrare pe baza managementului riscului fiscal integrat pentru reducerea neconformării fiscale și a decalajelor fiscale, inclusiv prin raportare la îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară în vederea eficientizării și prioritizării cheltuielilor publice.** Cele menționate anterior sunt complementare cu reformele și investițiile privind consolidarea capacității de prognoză a cheltuielilor și de limitare a impactul reformelor sistemului de pensii pe termen mediu și lung și a stabilirii salariului minim și cu măsurile de eliminare a distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal, care permit contribuabililor devieri de la respectarea principiului conformării voluntare privind plata taxelor fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale.

- ✚ În plus, planul prevede și unele măsuri sectoriale de reformare a modului de distribuire sau utilizare a fondurilor pe criterii de eficiență și performanță (de exemplu în sănătate și în salarizarea personalului bugetar), toate acestea contribuind incremental la creșterea predictibilității legislative și bugetare.

România se află în fața unei oportunități istorice. România are alocate fonduri europene în valoare de 31,35 miliarde de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană). Prin aceste investiții, **se așteaptă un impact pozitiv asupra indicatorilor macroeconomici, generând o creștere economică suplimentară semnificativă pe tot**

intervalul, față de scenariul de bază fără PNR, iar suma aferentă implementării PNRR este de 29,2 mil. euro. România a solicitat **sprijin financiar nerambursabil în valoare de 14,2 mil. euro EUR și împrumuturi în valoare de 14,9 mil. EUR în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență**.

- **Crearea unei politici fiscale predictibile pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și fluidizarea proceselor interne, pentru a crea premisa unei creșteri economice durabile**

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează în principal următoarele aspecte:

- ✓ Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024.
- ✓ Implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din PNRR;
- ✓ Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor. Sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA;
- ✓ Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- ✓ Perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.

- ✓ Implementarea unui sistem obligatoriu de facturare electronică care să asigure creșterea eficienței și eficacității în colectarea impozitelor și taxelor, precum și prevenirea și combaterea fraudei/a evaziunii în domeniul TVA, cu obținerea în prealabil a unei măsuri speciale de derogare de la prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

Principalele măsuri fiscale pe perioada 2020-2024 sunt prezentate în Capitolul 4 al strategiei.

● Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil

În perioada 2023-2025, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pentru perioada 2022-2024.

Politica Ministerului Finanțelor este de a asigura finanțarea preponderent în moneda națională, cu obiectivul de asigurare a finanțării nete (acoperirea deficitului bugetar) preponderent din surse interne începând cu anul 2024. Emisiunile în EUR pe piața internă vor fi avute în vedere în contextul cererii specifice exprimate de investitorii locali, în funcție de condițiile de piață și de apetitul manifestat de către mediul investițional, în condițiile unui raport maturitate/cost avantajos.

Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă în realizarea procesului de finanțare, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor.

În scopul diversificării bazei de investitori și creșterii accesibilității persoanelor fizice la cumpărarea titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate, TEZAU (titluri de stat emise prin unități ale Trezoreriei Statului și oficii poștale ale Companiei Naționale “Poșta Română” S.A.) și FIDELIS (titluri de stat emise prin intermediul sistemului bancar), în limita unui plafon anual indicativ.

În funcție de cererea specifică exprimată de mediile investiționale, Ministerul Finanțelor intenționează să utilizeze operațiuni specifice de administrare a pasivelor, de tipul răscumpărărilor anticipate sau preschimbărilor de titluri de stat atât pe piața internă, cât și pe piețele externe, în scopul limitării riscului de refinanțare.

În procesul de finanțare externă se va avea în vedere contractarea de datorie preponderent în EUR și USD nefiind excluse și alte monede, ținând cont de oportunitățile de diversificare a bazei investiționale. Pentru reducerea expunerii la riscul valutar și de rată de dobândă asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere utilizarea instrumentelor financiare derivate (îndeosebi swap valutar ținând cont de expunerile portofoliului de datorie actual), după finalizarea cadrului operațional necesar. În acest scop, au fost încheiate acorduri-cadru ISDA Master Agreement cu 6 contrapartide.

Pe termen mediu, se are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin finanțarea proiectelor/cheltuielilor care sunt destinate protejării mediului înconjurător și combaterii schimbărilor climatice și/sau a celor din domeniul social și de dezvoltare durabilă, în baza unui cadru dedicat aprobat prin hotărâre a Guvernului, în acest sens fiind necesară într-o primă etapă crearea cadrului general de emisiuni de obligațiuni verzi la nivel suveran, urmând să fie identificate criteriile de eligibilitate și proiectele de investiții/cheltuieli “verzi” cu sprijinul ministerelor de linie și a Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, în calitate de autoritate coordonatoare a Planului Național de Redresare și Reziliență, urmărindu-se în același timp și evitarea dublei finanțări a proiectelor “verzi”.

Totodată, împrumuturile contractate de la instituțiile financiare internaționale și sumele aferente tranșelor din componenta de împrumut în cadrul Planului National de Redresare și Reziliență reprezintă o parte importantă din finanțarea externă care sprijină obiectivul de minimizare a costurilor finanțării pe termen lung.

Totodată, pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor sezoniere în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, în vederea reducerii riscului de refinanțare și de lichiditate, Ministerul Finanțelor are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, în valoare echivalentă acoperirii necesităților de finanțare a deficitului bugetar și refinanțării datoriei publice care să acopere până la 4 luni din necesarul brut de finanțare.

● **Măsuri consistente pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe :**

- ✚ **finanțarea unor reforme în domeniul muncii, al pensiilor, unor masuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei;**
- ✚ **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat** la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
- ✚ **întărirea guvernanței corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora,** prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european.

La nivelul pieței muncii

Modernizarea sistemului de salarizare

În contextul Programului de Guvernare 2021-2024, se are în vedere modernizarea sistemului de salarizare în sectorul public, care va avea drept scop instituirea unui sistem de stimulare a performanței prin *demararea unei ample evaluări a criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017)*

- în anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/salariilor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la Legea-cadru nr. 153/2017, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prin înmulțirea coeficienților de ierarhizare cu 2.500 lei.
- În anul 2023, începând cu data de 1 ianuarie, quantumul sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se menține cel mult la nivelul quantumului acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.
- Menținerea quantumului indemnizației de hrană la nivelul din anul 2022.

- Începând cu data de 1 ianuarie 2023, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, se stabilește în bani, fără a include sporuri și alte adaosuri, la suma de **3.000 lei lunar, pentru un program normal de lucru în medie de 165,333 ore pe lună, reprezentând 18,145 lei/oră**", se precizează în proiect.

Se estimează că majorarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată va avea efecte pozitive asupra creșterii economice prin stimularea ocupării, creșterii puterii de cumpărare a salariaților și reducerii muncii la negru, dar va avea impact și asupra creșterii consumului.

Politici active de ocupare și stimulare a muncii

Masurile au în vedere în vedere eficientizarea politicii de ocupare și stimulare a muncii, astfel încât **sa se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii**, atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și **masuri active și pasive destinate șomerilor și persoanelor în căutarea unui loc de muncă, acordarea de subvenții angajatorilor în vederea activării și încurajării ocupării categoriilor de persoane cu acces mai dificil pe piața muncii**, precum și alte masuri de sprijin financiar.

Modernizarea sistemului de pensii

Reforma propusă de Guvernul României și asumată prin Planul Național de Redresare și Reziliență va avea în vedere întărirea principiului contributivității, precum și asigurarea pe termen mediu și lung a sustenabilității și a predictibilității sistemului public de pensii.

- 🚦 Legislația va avea în vedere o nouă **formulă de calcul a pensiei care își propune să accelereze reforma în domeniu**. De asemenea, va include un mecanism de indexare a pensiilor clar și corelat cu realitățile economice, care să genereze încredere în sistem. În cadrul reformei sistemului public de pensii va fi abordată și problematica pensiilor de serviciu.
- la data de 1 ianuarie 2023 **se stabilește punctul de pensie la 1785 lei** în creștere cu 12,5 % fata de anul 2022. Începând cu anul 2024 aceasta valoare se majorează cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică. Majorarea și data de acordare se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat."
- începând cu 1 ianuarie 2023, **pensiile militare de stat** ale căror cuantumuri brute recalculate, stabilite și/sau actualizate, după caz, potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, până la data de 31.12.2017, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, **se indexează din oficiu**, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 12,5%, fără să depășească 3.256 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 8,5%, fără să depășească 4.687 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 6,5%, fără să depășească 6.103 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 5,2%, fără să depășească 7.518 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 4,4%, fără să depășească 8.902 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 3,5%, fără să depășească 10.000 lei.

- începând cu 1 ianuarie 2023, pensiile militare de stat stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 223/2015, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.01.2018, și indexate ulterior, în conformitate cu legislația în vigoare, aflate în plată la 31 decembrie 2022, se indexează din oficiu, astfel:
 - a) până la 3.000 lei inclusiv, se indexează cu 3,8%, fără să depășească 3.076 lei;
 - b) între 3.001 lei - 4.400 lei inclusiv, se indexează cu 2,5%, fără să depășească 4.485 lei;
 - c) între 4.401 lei - 5.800 lei inclusiv, se indexează cu 1,9%, fără să depășească 5.888 lei;
 - d) între 5.801 lei - 7.200 lei inclusiv, se indexează cu 1,5%, fără să depășească 7.295 lei;
 - e) între 7.201 lei - 8.600 lei, se indexează cu 1,3%, fără să depășească 8.687 lei;
 - f) între 8.601 lei - 10.000 lei, se indexează cu 1%, fără să depășească 10.000 lei.
- începând cu data de 1 ianuarie 2023 **indemnizația socială pentru pensionari este de 1.125 lei.**
- **În anul 2023 se acordă un ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii**, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale **ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 de lei, în funcție de veniturile lunare realizate.** Ajutorul financiar se plătește, din oficiu, în luna ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023.
 - a) în cuantum de 1.000 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
 - b) în cuantum de 800 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
 - c) în cuantum de 600 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.
- (2) Ajutorul financiar prevăzut la alin. (1) se plătește în două tranșe, în lunile ianuarie 2023 respectiv, octombrie 2023, astfel:
 - a) în cuantum de 500 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este de până la 1.500 lei, inclusiv;
 - b) în cuantum de 400 lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 1.501 lei și 2.000 lei, inclusiv;
 - c) în cuantum de 300 de lei, dacă nivelul veniturilor lunare este între 2.001 lei și 3.000 lei, inclusiv.

Modernizarea sistemului de asistență socială

În noua abordare, beneficiile de asistență socială și serviciile sociale vor constitui un pachet unitar de măsuri corelate și complementare care să contribuie la asigurarea nevoilor sociale și creșterea calității vieții .

Măsuri active de protecție și sprijin privind grupurile defavorizate și cele vulnerabile, în principal :

- Măsurilor de sprijin pentru acordarea de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic, în scopul scoaterii din starea de deprivare materială severă;

- Implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil din sistemul energetic;
- Începând cu data de 1 ianuarie 2023, invalizilor de război, veteranilor de război și văduvelor de război li se acordă o indemnizație după cum urmează:
 - a) invalizilor de război:
 - ✓ 1.950 de lei lunar, pentru marii mutilați și cei încadrați în gradul I de invaliditate;
 - ✓ 1.300 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul II de invaliditate;
 - ✓ 1.170 de lei lunar, pentru cei încadrați în gradul III de invaliditate;
 - b) veteranilor de război:
 - ✓ 780 de lei lunar;
 - c) văduvelor de război, dacă nu s-au recăsătorit:
 - ✓ 780 de lei lunar."
- în luna ianuarie 2023 persoanele cu dizabilități beneficiază în mod excepțional de o indemnizație compensatorie. De indemnizația compensatorie vor beneficia persoanele cu handicap existente în plată în luna decembrie 2022 pentru prestațiile sociale prevăzute de art. 58 alin.(4) și (5) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Indemnizația compensatorie se stabilește pentru adultul cu handicap la nivelurile menționate reprezentând valoarea în lei a indemnizației lunare acordată în baza art. 58 alin.(4) lit. a), respectiv la art. 58 alin.(4) lit.b) (iii) din Legea nr.448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare , iar pentru copilul cu handicap la nivelul reprezentând valoarea în lei a prestației sociale acordată în baza art. 58 alin.(5) din același act normativ.

Consolidarea bugetării pe programe prin adoptarea Hotărârii nr. 467/2022 din 6 aprilie 2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare și execuție a programelor bugetare care contribuie la performanța alocărilor bugetare, a transparenței și predictibilității politicilor finanțate.

Noua abordare bugetară pe programe va permite trecerea de la un buget de resurse la un buget al performanței imperative al perioadei dificile pe care o traversăm.

Întărirea guvernantei corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora, prin utilizarea celor mai bune practice la nivel european.

- ✓ *creșterea competitivității acestora prin îmbunătățirea cadrului în care aceștia operează, prin reforme structurale ample și susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană.*
- ✓ *elaborarea unei strategii naționale de descentralizare a deciziilor limitative impuse întreprinderilor publice în vederea dezvoltării companiilor de stat profitabile, pentru a oferi servicii de bună calitate, la un preț competitiv, concomitent cu modernizarea serviciilor oferite pe o piață concurențială.*
- ✓ *prioritizarea descentralizării deciziei de stabilire a cheltuielilor pentru companiile cu capital de stat profitabile, prin mutarea deciziei la ministerul de resort, în vederea evitării birocrăției și pentru dezvoltarea acestora în mod sustenabil și accelerat.*

Economia postpandemie - o economie cu o nouă paradigmă de creștere și noi priorități de finanțare pentru reziliență sporită la șocurile adverse.

Noile provocări ale perioadei actuale reprezentate de criza sanitară, ale cărei efecte au fost mult diminuate prin derularea campaniilor de vaccinare și măsuri rapide luate de statele membre pe plan economic și social pentru susținerea grupurilor defavorizate și a companiilor afectate de efectele crizei, dar și agresiunea rusă împotriva Ucrainei aduc necesitatea unei noi paradigme de creștere economică, mai reziliență la șocuri externe și un moment propice **pentru implementarea de reforme structurale care să modifice fundamental modelul de creștere economică al României**, printr-o mai bună aliniere la agenda europeană.

Deja se observă o schimbare a paradigmei de creștere în sensul că în anul 2023 cererea internă va reprezenta elementul principal al creșterii economice, **în principal, prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,2%),** efect al utilizării fondurilor europene în proiecte noi de investiții publice și private, concomitent cu o majorare prudentă a consumului final, sub cea a produsului intern brut, respectiv 2,4%.

Apartenența României la Comunitatea Europeană aduce avantajul ca aceasta să beneficieze de resurse europene considerabile **prin PNRR** care are ca piesă de rezistență **Programul Next Generation și noul cadru financiar 2021-2027**, care dau șansa unei alte abordări a politicii naționale de investiții, prin integrarea într-o viziune holistică, globală, de context european care să crească participarea la proiecte comune regionale, transeuropene.

Programul „Next Generation EU“ (NGEU) este una dintre soluțiile autorităților europene în vederea facilitării unei reveniri economice alerte și sustenabile ca urmare a efectelor socio-economice adverse induse de pandemia COVID-19, dar și cu scopul creșterii rezilienței economiilor UE la șocuri externe. Pentru a maximiza potențialele efecte de antrenare, este esențial ca statele membre să adopte măsuri de stimulare a economiei în același timp. Atragerea acestor fonduri din NGEU trebuie să fie o prioritate ce ar conduce la îmbunătățirea coordonatelor cadrului macroeconomic, ceea ce ar implica și **un volum mai amplu de încasări bugetare.**

În acest context, respectarea cu strictețe a țăintelor și a jaloanelor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență capătă o nouă dimensiune, pe fondul mizei ridicate privind atât redresarea economică, cât și posibilitatea unor efecte benefice procesului de consolidare fiscală.

Prin accesarea fondurilor europene vor fi finanțate priorități ca **sănătatea, tranziția verde și digitală, politicile privind schimbările climatice, politicile privind noile tehnologii** care vor pune presiuni pe bugetele publice. De aceea este nevoie de aplicarea unei conduite fiscale responsabile, prudente și vizionare.

Finanțarea verde marea provocare a bugetelor viitoare

PNRR propune proiecte în toate cele șase domenii emblematice ale UE și este menit să abordeze provocările europene comune prin adoptarea **tranziției verzi și a celei digitale**, precum și să consolideze reziliența economică și socială și coeziunea pieței unice. În urma implementării proiectelor, economia ar trebui să devină mai reziliență la șocurile viitoare, iar populația, mai adaptabilă la modelele economice în schimbare.

Pilonul 1 din PNRR „Tranziția verde” include reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile -economică, socială și de mediu. **Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltarea UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității. Aceste provocări necesită politici coerente pentru a asigura o dezvoltare durabilă atât la nivel european cât și în țara noastră.**

Finanțarea verde e un instrument important pe care România îl poate folosi pentru a răspunde cu succes provocării schimbărilor climatice prezintă **numeroase oportunități:**

- schimbarea structurii economiei către una cu valoare adăugată mai mare.
- posibilitatea poziționării României ca țară atractivă pentru investițiile străine directe în sectoarele verzi.
- fonduri ce vor fi oferite statelor membre, vor facilita tranziția spre un model mai sustenabil de creștere economică.

2. OBIECTIVUL BUGETAR PE TERMEN MEDIU

Mesajul capitolului

Se estimează că dinamica PIB potențial va încetini cu 0,2 puncte procentuale în 2022, la 3,1%, de la 3,3% în anul precedent, urmând o ușoară coborâre în 2023 la 3%, dar superior creșterii reale.

Ulterior, potențialul economiei românești va evolua la rate de peste 3,5%, media anuală a orizontului de prognoză (2024-2026) fiind de 3,9%, una dintre cele mai ridicate la nivelul Uniunii Europene.

În anul 2023 deficitul structural din România este estimat la 3,79% din PIB. Construcția bugetară pentru anul 2023 și perspectiva 2024-2025 a avut la bază măsurile de relaxare fiscală începute în perioada anterioară izbucnirii pandemiei dar și măsurile fiscal-bugetare luate pe parcursul anului 2020 și 2021 și 2022, dar de mai mică anvergură, pentru înlăturarea efectelor crizei Covid 19 și pentru susținerea refugiaților ucraineni, precum și ridicarea a cea mai mare parte din măsuri de sprijin în anul 2022 care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2023-2025. În termeni structurali, se estimează că deviația semnificativă înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB) a început să se ajusteze începând cu anul 2021, proces ce continuă și în anul 2023 și pe tot orizontul de referință, ceea ce evidențiază intenția autorităților române pentru formularea unei politici sănătoase și sustenabile în domeniul finanțelor publice.

2.1 PIB POTENȚIAL ȘI OUTPUT - GAP

Estimările **produsului intern brut potențial și output-gap** pentru România au fost efectuate, utilizând metodologia comună europeană agreată la nivelul tuturor statelor membre UE, pe baza cadrului macroeconomic publicat în Proгноza macroeconomică de toamnă 2022 a CNSP.

După pandemia de COVID-19, România a revenit la o creștere economică potențială situată în intervalul dintre 3% și 4%. Se estimează că dinamica PIB potențial va încetini cu 0,2 puncte procentuale în 2022, la 3,1%, de la 3,3% în anul precedent.

Ulterior, potențialul economiei românești va cunoaște o dinamică accelerată, de la 3% în anul 2023 spre 4% în perioada 2025-2026, media anuală a orizontului de prognoză fiind una dintre cele mai ridicate la nivelul Uniunii Europene.

Creșterea PIB potențial și componenta ciclică a deficitului bugetar

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
PIB potențial (%)	2.9	3.3	3.1	3.0	3.6	3.9
<i>din care contribuția factorilor:</i>						
<i>Capital (pp)</i>	1.3	1.5	1.5	1.6	1.7	1.9
<i>Muncă (pp)</i>	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	-0.1
<i>TFP (pp)</i>	1.6	1.7	1.5	1.2	1.9	2.2
Output-gap (%)	-4.8	-3.1	-1.7	-1.9	-0.8	0.3
Componenta ciclică (%)	-1.54	-0.98	-0.54	-0.61	-0.24	0.10

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză. Notă: Eventualele discrepanțe dintre creșterea potențială și suma contribuțiilor factorilor sunt cauzate de rotunjiri.

Contribuțiile factorilor de producție sunt diferențiate, în sensul unui aport pozitiv semnificativ echilibrat între stocul de capital și productivitatea totală a factorilor, dar a unei influențe aproape neutre a factorului muncă.

În ceea ce privește acumularea de **capital**, se așteaptă o îmbunătățire a contribuției sale la creșterea potențială comparativ cu perioada pre-pandemică datorită investițiilor care sunt superioare mediei multianuale a perioadei recente, ca urmare în principal a implementării proiectelor finanțate din fonduri europene.

În ceea ce privește **productivitatea totală a factorilor (TFP)**, se estimează o contribuție relativ similară celei a stocului de capital, așteptându-se ca investițiile și reformele prevăzute în PNRR să aibă drept rezultat o creștere a eficienței și productivității din economie pe termen mediu și lung.

Contribuția redusă, dar care se situează, totuși, în teritoriu pozitiv până în anul 2024, a factorului **muncă** are ca principală cauză evoluția demografică nefavorabilă.

Output-gap va înregistra valori negative până în anul 2024, ulterior devenind pozitiv.

2.2 EVOLUȚIA DEFICITULUI STRUCTURAL ÎN PERIOADA 2020-2025

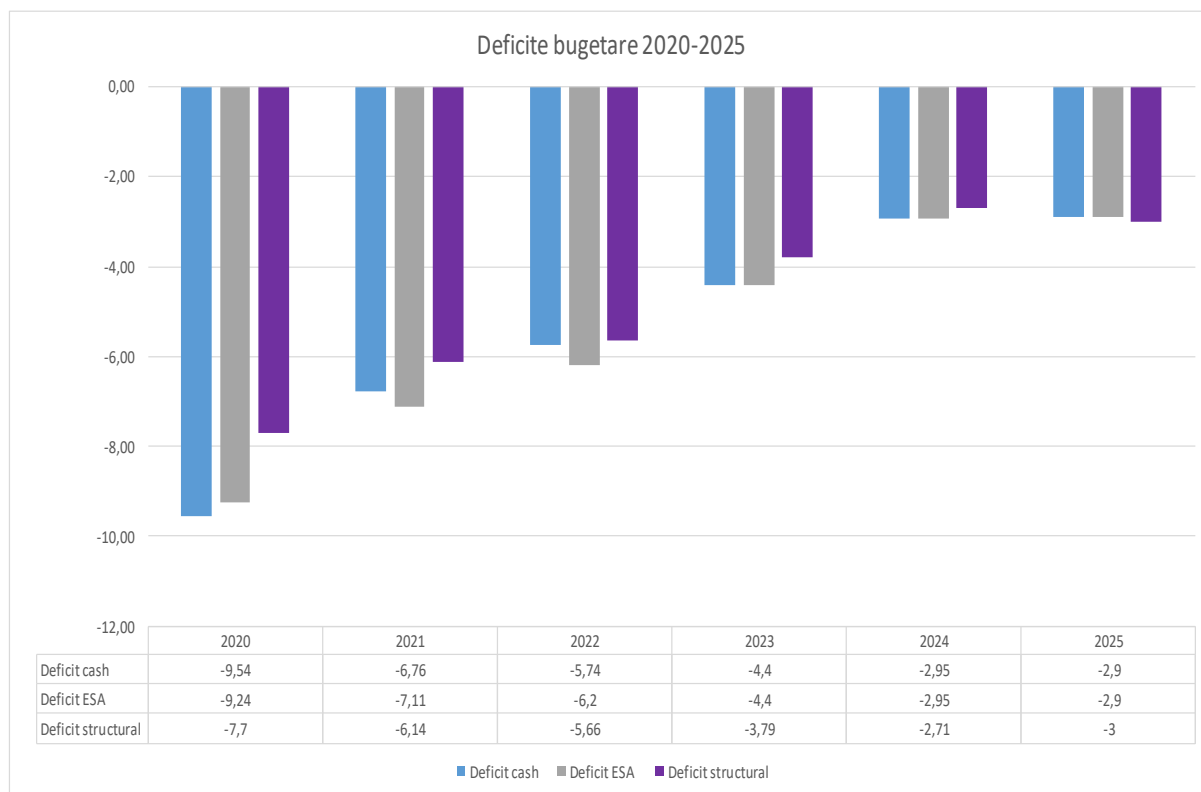
În anul 2023 deficitul structural din România este estimat la 3,79 % din PIB.

Având în vedere măsurile adoptate, de relaxare fiscală, precum și cele în domeniul cheltuielilor proiecția bugetului general consolidat, începând cu anul 2016, România nu

respectă regula⁷ privind soldul structural anual al administrației publice, abătându-se de la Obiectivul său bugetar pe termen mediu (OBTM), respectiv un sold structural anual de cel mult -1% din PIB.

Deficite bugetare în perioada 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sold buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,4	-2,95	-2,90
Sold buget(structural)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00

Ajustarea realizată după criza economică și financiară din 2009 s-a situat preponderent pe partea de cheltuieli, reformele structurale fiind promovate în special în domeniul salarizării personalului bugetar, sistemului public de pensii și programării bugetare. România fiind o țară care a avut dezechilibre mai mari la începutul crizei mondiale au fost necesare eforturi de ajustare mai mari decât în alte țări din regiune. Ajustarea întreprinsă de țara noastră a fost una foarte ambițioasă, iar performanța realizată în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor fiscale judecată prin prisma deficitului structural a fost foarte bună considerând amploarea acestora.

Criza din 2009 a determinat în România unul dintre cele mai severe pachete de austeritate, în timp ce România înainte de 2020 a consemnat cel mai mare deficit bugetar din UE. **Se**

⁷ Regula este stabilită prin prevederile art.3 alin.(1) din TSCG ratificat de România prin Legea nr.83/2012, iar potrivit prevederilor art.3 alin.(2) din același TSCG regula a fost preluată și în legislația națională prin modificarea Legii responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, astfel încât aceasta se regăsește în prezent la art.7 din Legea nr.69/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

poate aprecia că între cele două crize, România a trecut de la austeritate la procedura de deficit excesiv, ceea ce reprezintă o evoluție economică deosebit de contrastantă. Tocmai de aceea, criza pandemică, la care se adaugă și alte evenimente cum ar fi criza energetică, de materii prime, presiunile inflaționiste și agresiunii ruse împotriva Ucrainei înseamnă politici responsabile, prudente, calitative pentru viitor.

În contextul pandemiei, statele, printre care și România, au implementat programe importante de susținere a economiei și menținere a nivelului de trai. Adoptarea rapidă de măsuri fiscale, croite pentru a acoperi nevoile financiare în sectoarele cele mai afectate de criza generată de pandemia COVID-19, în special pentru susținerea angajaților și/sau asigurarea unui venit minim celor aflați în șomaj, precum și pentru evitarea intrării în faliment a unui număr foarte mare de firme, în special IMM, sunt esențiale pentru a evita o contracție a activității economice, dar și pentru revenirea creșterii la nivele sustenabile.

Măsurile de natură fiscală, deși necesare în special pentru sectoarele cele mai afectate, pot genera o creștere a datoriilor publice și deficitelor bugetare. Implementarea în România a unor politici fiscale și de venituri expansive într-o perioadă de creștere economică a condus la deteriorarea deficitului de cont curent, iar deficitul bugetar cash a ajuns, în anul 2020, la 9,54% din PIB, **dar începe să scadă din anul 2021**. În plus, colectarea deficitară a veniturilor bugetare și ponderea ridicată a cheltuielilor rigide în veniturile fiscale reprezintă vulnerabilități structurale ce vor îngreuna procesul de consolidare fiscală. Deja se observă progrese pe linia ajustării bugetare, **deficitul cash în anul 2021 a fost de 6,76% din PIB fata de 9,54% din PIB în anul 2020, observându-se o ajustare de proporții de 2,78 puncte procentuale**.

Construcția bugetară pentru anul 2023 și perspectiva 2024-2025 a avut la bază măsurile de relaxare fiscală începute în perioada anterioară izbucnirii pandemiei dar și măsurile fiscal-bugetare luate pe parcursul anului 2020 și 2021 și 2022, dar de mai mică anvergură, pentru înlăturarea efectelor crizei Covid 19 și pentru susținerea refugiaților ucraineni, **precum și ridicarea a cea mai mare parte din măsuri de sprijin în anul 2022 care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2023-2025**.

În termeni structurali, se estimează că deviația semnificativă înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB) a început să se ajusteze începând cu anul 2021, proces ce continuă și în anul 2023 și pe tot orizontul de referință ceea ce evidențiază intenția autorităților române pentru formularea unei politici sănătoase și sustenabile în domeniul finanțelor publice, care să se încadreze în agenda europeană.

3. CADRUL MACROECONOMIC

3.1 EVOLUȚII MACROECONOMICE RECENTE ALE ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Anul 2021

În anul 2021, conform datelor provizorii, **creșterea economică a fost de 5,9% (1,9 puncte procentuale peste nivelul anului 2019)**, aceasta realizându-se în condițiile continuării crizei sanitare pe parcursul întregii perioade și menținerii stării de alertă cu restricțiile specifice. Mai mult, economia românească s-a confruntat și cu apariția unor fenomene perturbatoare cum au fost creșterea prețurilor materialelor de construcții, la energie, puseul inflaționist din a doua parte a anului, precum și unele dificultăți în procesele de aprovizionare. Toate

acestea și-au pus amprenta asupra activității, conducând la o decelerare a ritmului creșterii economice, cu precădere în ultima parte a anului.

În **industrie**, valoarea adăugată brută s-a majorat cu 5%, în condițiile diminuării accentuate a amplitudinii creșterii în trimestrul III (2,2% comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent) și a unei evoluții negative în ultimul trimestru (-2,2% față de același trimestru din 2021) ca urmare a problemelor cu care s-a confruntat cauzate de majorarea prețurilor și lipsa unor componente industriale. Astfel, industria a susținut avansul economiei cu 1 punct procentual și a generat 21,2% din produsul intern brut.

Pentru **agricultură**, anul 2021 a fost unul bun, în special pentru culturile cerealiere, cu o majorare substanțială a valorii adăugate brute și anume 13,5% cea ce s-a concretizat într-un aport la creșterea reală a PIB cu 0,5 puncte procentuale.

Sectorul terțiar, cu unele activități puternic afectate de criza sanitară, a înregistrat, per total o dinamică a valorii adăugate brute de 6,1%, ceea ce a însemnat și o contribuție substanțială la creșterea economică și anume 3,7 puncte procentuale, reprezentând peste 60% din avansul economiei. Totuși în cadrul acestui sector, evoluțiile au variat de la o activitate la alta.

Astfel, ramura care include „**comerțul, transporturile, hotelurile și restaurantele**” după o contracție accentuată în anul 2020 (-6,4%) pe fondul restricțiilor impuse pentru a limita răspândirea virusului și care au condus în unele perioade la suspendarea activității sau desfășurarea în anumite limite, a înregistrat, în anul 2021, o majorare de 9,4% în condițiile revenirii aproape la normal a transportului aerian, dar și a ridicării unor îngrădiri în domeniul HORECA. Contribuția acestei ramuri la susținerea avansului economiei a fost de 1,7 puncte procentuale, reprezentând cel mai mare aport realizarea creșterii reale a PIB.

„**Informațiile și comunicațiile**”, ca și în anii anteriori, au continuat să constituie un domeniu performant, iar în anul 2021, valoarea adăugată brută s-a majorat semnificativ, cu 13,4%, fiind unele din cele mai dinamice activități ale economiei naționale, participarea la realizarea creșterii economice fiind de 0,8 puncte procentuale.

Un alt domeniu puternic afectat de criza sanitară a fost cel al „**activităților de spectacole, culturale și recreative**” care după o diminuare substanțială în 2020 cu 16,4%, începând cu trimestrul II în 2021 odată cu eliminarea unor restricții, activitatea a revenit aproape la normal, înregistrându-se pe ansamblul anului o majorare cu 17% a valorii adăugate brute.

După ce în anul 2020, **construcțiile** au fost unul din principalii susținători ai creșterii economice, diminuând din efectul negativ al reducerii volumului de activitate din alte sectoare, în 2021, în special în a doua jumătate a anului, pe fondul problemelor apărute cu creșterea prețurilor la materiale, am asistat la diminuarea valorii adăugate brute, astfel că pe ansamblul anului scăderea a fost de 1,7%.

Pe partea cererii, creșterea economică din anul 2021 s-a datorat avansului înregistrat de cererea internă (+7,0%), cu o contribuție de 7,3 puncte procentuale la dinamica produsului intern brut. În cadrul acesteia, **consumul privat** a înregistrat o creștere peste așteptări de 7,9% (cu un aport de +4,8 puncte procentuale la rata reală de creștere a PIB). Valurile pandemice care s-au manifestat pe parcursul anului 2021 au necesitat continuarea alocărilor de resurse bugetare pentru combaterea efectelor pandemiei, **consumul guvernamental** înregistrând un ușor avans față de anul 2020, respectiv +0,4%.

Scăderea volumului de activitate din sectorul construcțiilor începând cu a doua jumătate a anului 2021 sub influența creșterilor de preturi la energie și materii prime, dar și a sincopelor din lanțurile de aprovizionare, a avut un impact direct asupra **Investițiilor brute** din economie. Astfel, formarea brută de capital fix a înregistrat o creștere modestă (+2,3%), contribuind doar cu 0,6 puncte procentuale la creșterea reală a PIB, în timp ce variația stocurilor a contribuit cu 1,8 puncte procentuale.

Exportul net a avut un aport negativ la creșterea economică de 1,4 puncte procentuale, consecință a majorării volumului exporturilor de bunuri și servicii cu 12,5%, corelată cu o dinamică superioară a volumului importurilor de bunuri și servicii, respectiv cu 14,6%.

Anul 2022

În prima jumătate a anului 2022 provocările cu care s-a confruntat economia românească s-au accentuat odată cu declanșarea agresiunii ruse împotriva Ucrainei în a doua jumătate a lunii februarie. Din punct de vedere al crizei sanitare situația s-a îmbunătățit treptat, în martie starea de alertă nu a mai fost prelungită, restricțiile fiind ridicate, iar valurile care au urmat nu au fost atât de agresive încât să impună luarea unor măsuri de limitare a răspândirii virusului, astfel că activitatea economică s-a desfășurat în condiții normale în toate domeniile de activitate. În schimb, pe fondul conflictului declanșat la granița României, fenomene care deja se manifestau încă din anul 2021 s-au agravat și anume creșterea accelerată a prețurilor, problemele cu aprovizionarea în industrie, criza energetică, etc.

Cu toate aceste caracteristici manifestate, **în primul semestru din 2022 activitatea economică s-a intensificat, cu o creștere a PIB-ului de 5,7%** față de perioada corespunzătoare a anului precedent, după o majorare cu 6,4% în trimestrul I și cu 5,1% în trimestrul II. Această evoluție plasează România cu circa 1 punct procentual peste media Uniunii Europene și a zonei euro.

Pe partea ofertei, principalul susținător al avansului economiei a fost **sectorul serviciilor** care, pe fondul revenirii la normal a tuturor activităților economice, dar și a performanțelor considerabile înregistrate în domenii cu aport sporit de valoare adăugată (cum sunt cele din sectorul IT), a înregistrat o **majorare de 8,2%**, ceea ce s-a concretizat într-o contribuție de 5,1 puncte procentuale la dinamica PIB, reprezentând **circa 90% din totalul creșterii economice**. În cadrul serviciilor este de evidențiat realizarea deosebită din ramura **informații și comunicații** care a continuat evoluțiile bune din ultima perioadă și a înregistrat o **majorare a valorii adăugate brute cu 24,1%** susținând creșterea economică cu 1,6 puncte procentuale. O altă ramură care a obținut un rezultat semnificativ este cea care include activitățile **comerț, transport, hoteluri și restaurante** cu un **spor al VAB cu 8,8%** și o susținere a creșterii reale a PIB cu 1,8 puncte procentuale. Această evoluție a fost favorizată de ridicarea restricțiilor în domeniul HoReCa, dar și de înclinația spre consum manifestată de populație.

Sectorul construcțiilor a înregistrat o **majorare a valorii adăugate brute cu 4%**, problemele cu care se confruntă acest domeniu ca urmare a creșterii semnificative a prețurilor la materiale punându-și amprenta asupra volumului de activitate.

Activitatea în **industrie** a continuat să resimtă accentuarea problemelor legate de aprovizionare, dar și creșterea prețurilor produselor energetice. Astfel pe primul semestru **valoarea adăugată brută în industrie s-a contractat cu 1%**.

Din punct de vedere al elementelor de utilizare, creșterea economică din semestru I al acestui an se datorează sporului înregistrat de cererea internă (5,0%). Deși inflația a fost ridicată, **consumul privat** a rămas robust, majorându-se cu 7,5%, un aport semnificativ avându-l serviciile pentru populație, având în vedere și efectul de bază al restricțiilor pandemiei din anii precedenți. Contribuția consumului privat la creșterea produsului intern brut de 4,7 puncte procentuale s-a datorat amplificării înclinației spre consum a populației, alimentată de îngrijorarea privind continuarea tendințelor inflaționiste, cât și faptului că, majorarea câștigului salarial net în primele 6 luni 2022 (+11,1%) a acoperit, în mare măsură, inflația, puterea de cumpărare a veniturilor populației diminuându-se în primul semestru din 2022 cu doar 0,5%. **Consumul guvernamental** a crescut în semestrul I 2022 cu 1,2%, situația economică internă necesitând luarea unor măsuri de sprijin și protejare a populației vulnerabile.

Investițiile brute au cunoscut o ușoară redinamizare în trimestrul II 2022, avansând cu 2,7%, după creșterea de doar 1,7% în trimestrul I, comparativ cu perioadele similare din 2021. Astfel, în semestrul I 2022, formarea brută de capital fix s-a majorat cu 2,4%, decizia de a demara noi proiecte fiind întârziată din cauza lipsei de predictibilitate, precum și criza inflaționistă care a afectat inclusiv piața materialelor de construcții. Variația stocurilor a avut o contribuție negativă la creșterea economică (-0,1 puncte procentuale), consecință a faptului că oferta internă nu a putut acoperi cererea.

Pe latura externă, exporturile de bunuri și servicii au avansat, în termeni reali, cu 9,8%, depășind majorarea importurilor de bunuri și servicii (8,0%), conducând astfel la o contribuție pozitivă a exportului net la creșterea economică, de 0,3 puncte procentuale.

Conform prognozei de toamnă 2022 se **estimează pentru anul 2022 un avans economic de 4,6%**, o valoare nominală a produsului intern brut de 1.396,2 mld. lei și un deflator de 13%. Totodată, Comisia Europeană, luând în considerare realizările semestrului I 2022, în Prognoza de toamnă 2022, a îmbunătățit prognoza de creștere pentru România, respectiv la 5,8% în anul 2022, de la 3,9% în prognoza de vară.

- modificări procentuale față de anul precedent -

Produsul intern brut	2021 provizoriu	2022 estimare
Cererea internă, din care:	7,0	4,4
Consumul final	6,1	4,4
- Cheltuielile cu consumul privat	7,9	5,4
- Cheltuielile cu consumul guvernamental	0,4	0,8
Formarea brută de capital fix	2,3	4,3
Exportul de bunuri și servicii	12,5	9,2
Importul de bunuri și servicii	14,6	8,2
PIB	5,9	4,6
- Industrie	5,0	-1,2
- Agricultură	13,5	-12,8
- Construcții	-1,7	6,1
- Servicii	6,1	7,7

Sursa: Institutul Național de Statistică și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani, conform definiției AMIGO, a fost în anul 2021 de 67,1%, urmând o ușoară creștere la 67,8% în trimestrul I 2022 și 69,0% în trimestrul II 2022.

Numărul mediu de salariați, calculat ca medie a efectivelor lunare, a înregistrat o creștere moderată în anul 2021 de 0,8%, până la 4.970,1 mii persoane. În structură, numărul mediu de salariați din industrie s-a redus cu 1,2%, evoluție care a fost compensată de creșterea numărului de salariați din celelalte activități ale sectorului concurențial, în special informații și comunicații (5,9%) și construcții (4,5%).

În primele 8 luni ale anului 2022, numărul mediu de salariați a fost de 5054,8 mii persoane, cu 1,8% peste nivelul înregistrat în perioada similară a anului 2021. În **sectorul concurențial**, care reprezintă 80,2% din totalul salariaților, s-a observat o creștere a numărului mediu de salariați cu 1,8%, susținută de sectorul serviciilor (3,2%) și construcții

(2,1%), iar în **sectorul bugetar** creșterea de 1,3% s-a datorat angajărilor din sănătate și asistență socială (2,3%).

Rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului 2021 a fost de 3,0%, urmând tendința de scădere (cu 0,38 puncte procentuale) față de sfârșitul anului 2020 (3,38%). În anul 2022 rata șomajului înregistrat a continuat să scadă ajungând la 2,86% la sfârșitul lunii august.

Câștigul salarial mediu brut pe total economie a ajuns la 5.535 lei în anul 2021, corespunzând unui câștig salarial mediu net de 3.416 lei. Creșterea nominală de 6,2% s-a regăsit într-o majorare a puterii de cumpărare cu 1,1%, din care în sectorul concurențial (2,6%) industria a înregistrat un avans de 3,0%, urmată de servicii cu 2,2%.

Câștigul salarial mediu brut pe total economie a fost în primele 8 luni ale anului 2022 de 6307 lei, cu 10,7% mai mare decât cel înregistrat în perioada corespunzătoare a anului 2021. Câștigul salarial mediu net s-a majorat cu 11,5%, până la 3892 lei, creștere care a fost erodată de inflație, astfel încât, în termeni reali, s-a înregistrat o ușoară reducere cu 1,0%.

În anul 2021, odată cu ridicarea restricțiilor și reluarea treptată a fluxurilor de aprovizionare, schimburile internaționale de mărfuri s-au intensificat. Astfel, **exporturile de bunuri** au avut o valoare de 74,7 mld. euro, mai mare cu 20,2% comparativ cu anul 2020, în timp ce creșterea înregistrată **de importuri** a fost de 22,1%, valoarea acestora fiind de 98,4 mld. euro. În aceste condiții a fost înregistrat un **deficit comercial FOB-CIF** de 23,7 mld. euro, cu 28,7% peste nivelul consemnat în anul 2020.

În primele opt luni ale anului 2022, relațiile comerciale externe s-au confruntat cu presiunea creșterii cotațiilor internaționale ale petrolului și materiilor prime, majorările de prețuri pentru aceste mărfuri regăsindu-se în creșterile valorilor exprimate în euro ale livrărilor, dar mai ales ale achizițiilor de bunuri. Acestor presiuni li s-au adăugat incertitudinile și sincopele apărute în lanțurile logistice odată cu declanșarea agresiunii ruse împotriva Ucrainei, conflict aflat în proximitatea granițelor țării noastre.

În acest context, au fost realizate exporturi de 60,3 mld. euro (cu 25,1% mai mari decât în aceeași perioadă a anului 2021), iar importurile au atins un nivel de 82,3 mld. euro (cu 31,0% mai mult decât în intervalul similar al anului precedent).

Expedierile intra-comunitare au reprezentat 72,2% din totalul exporturilor, majorându-se cu 23,9%, iar bunurile destinate statelor extra UE au înregistrat o valoare superioară intervalului ianuarie-august 2021 cu 28,5%, fiind susținută de livrările de produse agroalimentare.

În cazul importurilor, pe zona intra UE de proveniență, valoarea introducerilor de bunuri s-a majorat cu 26,4%, reprezentând 70,2% din totalul achizițiilor, în timp ce importurile provenite din afara spațiului comunitar au fost cu 43,5% mai mari decât în primele opt luni ale anului 2021.

Balanța comercială s-a închis cu un sold negativ FOB-CIF de 22,0 mld. euro, depășind cu 7,4 mld. euro nivelul din primele opt luni ale anului 2021 (după ce în semestrul I valoarea deficitului comercial a fost de 15,5 mld. euro și a reprezentat 12,5% în PIB).

Luându-se în considerare procesul inflaționist indus de contextul internațional actual, pentru anul 2022 se estimează o valoare a exporturilor de bunuri de 92,8 mld. euro, mai mult cu 24,3% față de anul anterior, în timp ce importurile vor crește cu 30,2%, până la 128,0 mld. euro.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat în anul 2021 un deficit de 17,5 mld. euro, cu 6,6 mld. euro peste nivelul anului anterior și o creștere de 60,3%. Soldul negativ al balanței comerciale a reprezentat principalul factor de deteriorare a contului curent,

pierderea înregistrată pe zona de bunuri depășind cu 4,2 mld. euro valoarea înregistrată în anul 2020.

După primele 8 luni ale anului 2022, nivelul deficitului de cont curent a fost de 17,0 mld. euro, cu 6,2 mld. euro mai mult decât în aceeași perioadă a anului anterior.

Se estimează ca, pe ansamblul anului 2022, soldul negativ al contului curent să se adâncească până la 24,8 mld. euro, alimentat, în continuare, de deficitul balanței comerciale.

- mil. euro -		
Comerțul exterior și contul curent	2021	2022
Export FOB	74.705	92.839
- modificare procentuală anuală, %	20,2	24,3
Import CIF	98.379	128.049
- modificare procentuală anuală, %	22,1	30,2
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-23.675	-35.210
Soldul contului curent	-17.475	-24.827
- % din PIB	-7,3	-8,8

Sursa: Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României, CNSP

În anul 2021 **preturile de consum** s-au majorat în medie cu 5,05%, în principal pe seama creșterii prețurilor mărfurilor nealimentare (7,08%), în timp ce preturile mărfurilor alimentare și tarifele la servicii au avut evoluții similare, majorându-se cu 3,24%, respectiv 3,10%. Pe tot parcursul anului 2021 inflația anuală a continuat traiectoria ascendentă manifestată încă din primele luni ale anului, accelerarea ratei inflației având loc în condițiile revenirii cererii interne la o dinamică superioară, corelată cu o diminuare ușoară a deprecierei monedei naționale față de euro (-1,69%).

Ascensiunea ratei anuale a inflației din ultimele luni ale anului 2021 a fost determinată de avansul prețurilor energetice, pe fondul liberalizării piețelor interne de energie electrică și de gaze naturale și a majorării cotațiilor mondiale ale țițeiului, dar și a unui efect de bază înregistrat pentru unele produse alimentare. Evoluția a fost încetinită parțial de legea plafonării și compensării tarifelor la energia electrică și gaze naturale pentru consumatorii casnici și noncasnici.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2022, economia mondială s-a confruntat cu un fenomen inflaționist caracterizat prin accelerarea prețurilor energetice, criza materiilor prime, precum și de multiple desincronizări ale lanțurilor de distribuție și aprovizionare, care au adâncit dezechilibrele dintre cerere și ofertă, determinând scumpiri în lanț la toate categoriile de mărfuri și servicii. Pe plan intern, presiunile inflaționiste externe s-au transmis în preturile de consum, datele statistice indicând în luna septembrie, un nou maxim al inflației anuale, de 15,88%.

Rata medie a inflației, pe primele trei trimestre ale anului 2022, a ajuns la 12,98%. Pe componente, s-a regăsit o creștere mai pronunțată, în cazul bunurilor nealimentare (14,59%), fapt indus, în special, de creșterea prețurilor la combustibili și gaze naturale, urmată de bunurile alimentare (13,72%) și servicii (7,26%). În vederea diminuării impactului negativ al prețurilor produselor energetice în inflație, plafonarea tarifelor la energie electrică și gaze naturale a fost prelungită până în martie 2025, în timp ce reglementarea

cu privire la reducerea de 50 bani/litru la benzină și motorină a fost extinsă până la sfârșitul anului 2022.

Pentru a doua jumătate a anului 2022, se estimează că inflația se va menține la valori ridicate, fiind alimentată de efectele de disipare a prețurilor produselor energetice, în principal la nivelul mărfurilor alimentare. Media anuală se prefigurează a indica o rată de 13,5%, în timp ce la sfârșitul anului, se așteaptă ca prețurile de consum să atingă un nivel de 15,2%.

3.2 EXECUȚIA BUGETARĂ PE PERIOADA 1.01 - 31.10.2022

Execuția bugetului general consolidat în primele zece luni ale anului 2022 s-a încheiat cu un **deficit de 47,12 mld lei** în scădere față de **deficitul de 47,98 mld lei** înregistrat la aceeași perioadă a anului 2021 (Anexa nr. 1 și Anexa nr. 2). Exprimat ca procent din Produsul Intern Brut, deficitul bugetar a înregistrat o scădere cu 0,68 puncte procentuale pe primele zece luni ale anului 2022 față de aceeași perioadă a anului 2021, de la 4,06% din PIB la 3,37% din PIB.

I. VENITURILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

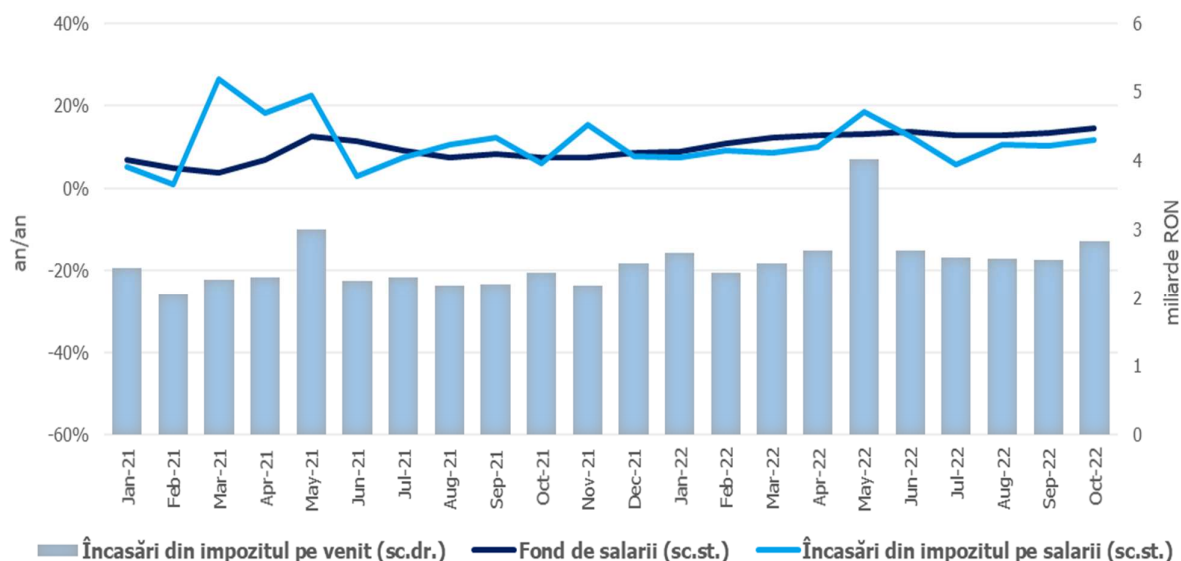
Veniturile bugetului general consolidat au însumat 378,80 mld lei în primele zece luni ale anului 2022, cu 22,7% peste nivelul încasat perioada similară a anului trecut. Evoluția acestora fost influențată preponderent de avansul veniturilor din TVA, veniturilor nefiscale, încasărilor suplimentare din energie (*alte impozite pe bunuri și servicii*), contribuțiilor de asigurări, fondurilor europene și impozitului pe profit.

Încasările din *impozitul pe salarii și venit* au totalizat 27,46 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 17,7% (an/an), susținută de sporul încasărilor din *impozitul pe dividende* (+49,4%), *declarația unică* (+36,1%), respectiv *impozitul aferent pensiilor*⁸ (+25,1%).

Veniturile din *impozitul pe salarii* au crescut cu 10,3%, sub evoluția fondului de salarii din economie (+12,5%⁹); totodată, dinamica acestei categorii de încasări a fost influențată și de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții (efect negativ din scutirea de impozit pe venit din salarii, conform Legii nr. 135/2022).

⁸ Creștere influențată de majorarea valorii punctului de pensie cu 10%, de la 1.442 lei la 1.586 lei, începând cu 1 ianuarie 2022, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 125/2021.

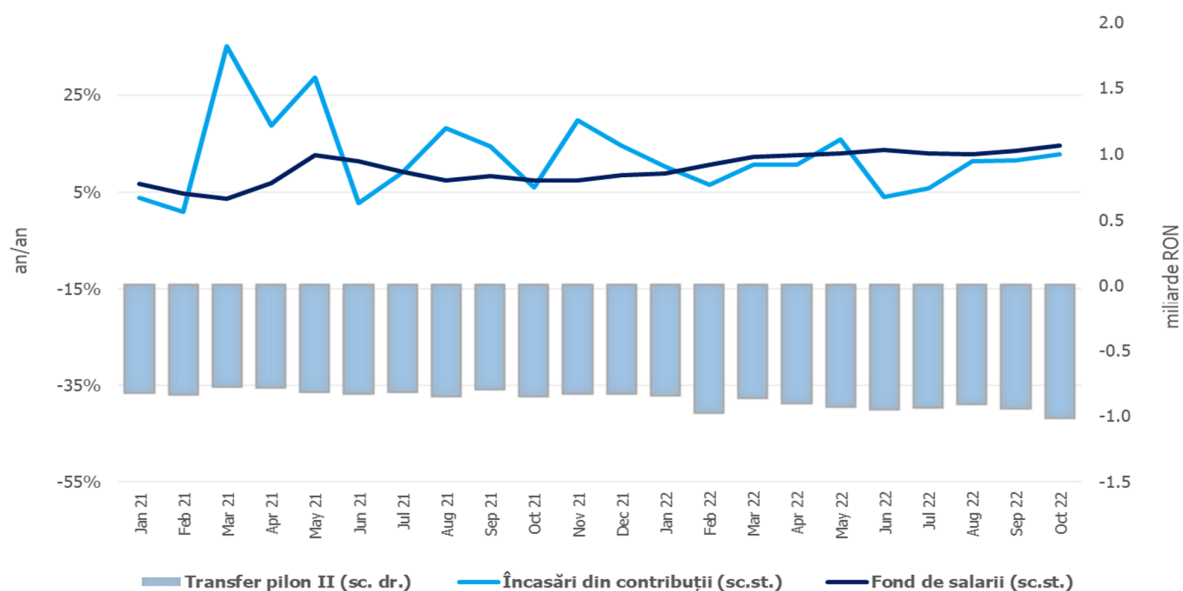
⁹ Evoluția fondului de salarii din economie reflectă dinamica câștigului salarial mediu brut (+10,5%) și a efectivului de salariați (+1,7%) înregistrate în dec21-sept22 comparativ cu dec20-sept21.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.1 Impozitul pe venit

Contribuțiile de asigurări au înregistrat 115,47 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 10,0% (an/an). Ca și în cazul impozitului pe salarii, evoluția contribuțiilor este inferioară dinamicii fondului de salarii (Fig. 2), fiind totodată influențată de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții (efect asupra încasărilor începând cu iulie 2022, conform Legii nr. 135/2022). De asemenea, începând cu septembrie, contribuțiile au fost influențate de modificarea plafonului până la care se acordă facilitățile fiscale salariaților din domeniul construcțiilor, agricol și industriei alimentare (de la 30.000 de lei lunar la 10.000 lei lunar) și de măsura de stabilire a bazei de calcul lunar la nivelul salariului minim brut pe țară pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este situat sub nivelul salariului minim brut¹⁰.

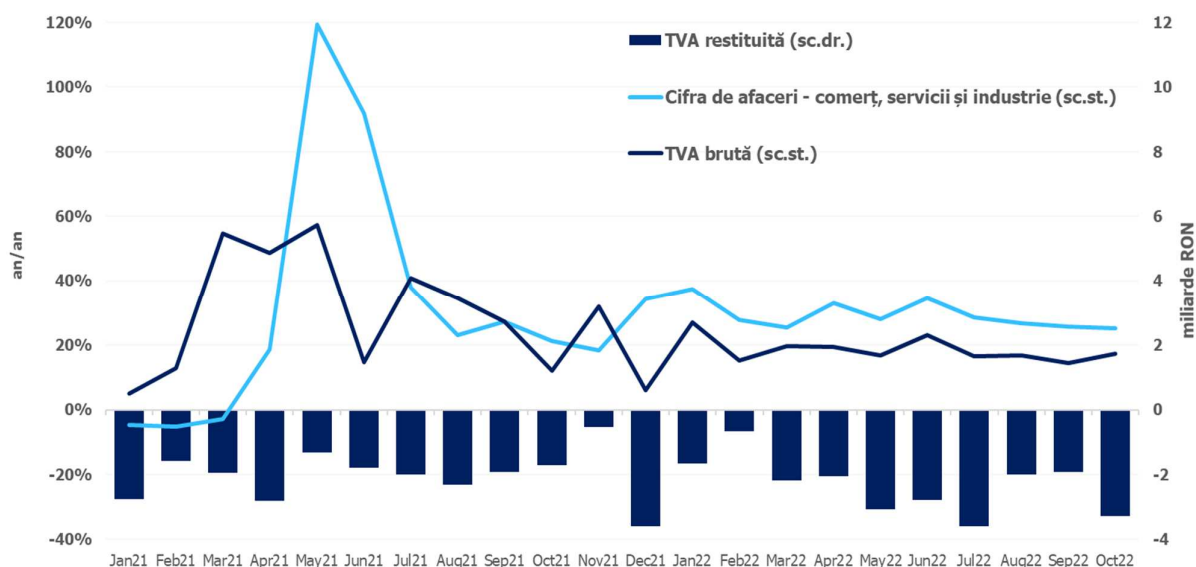
Sursa: MF, INS, calcule proprii

¹⁰ Ordonanța Guvernului nr.16/2022 pentru completarea Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri fiscale.

Fig.2. Contribuții de asigurări

Încasările din **impozitul pe profit** au însumat 24,86 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 33,8% (an/an), susținută atât de avansul încasărilor din impozitul pe profit de la agenții economici (30,2% an/an, respectiv +5,4 mld lei), cât și de impozitul pe profit virat de băncile comerciale (+0,9 mld lei).

Încasările nete din **TVA¹¹** au înregistrat 76,99 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 19,6% (an/an), în timp ce restituirile de TVA au consemnat un nivel de 23,27 mld lei în ian-oct - cu 15.3% mai ridicat față de cel rambursat în anul anterior. Dinamica veniturilor din TVA a fost influențată preponderent de evoluția favorabilă a bazei macroeconomice relevante.

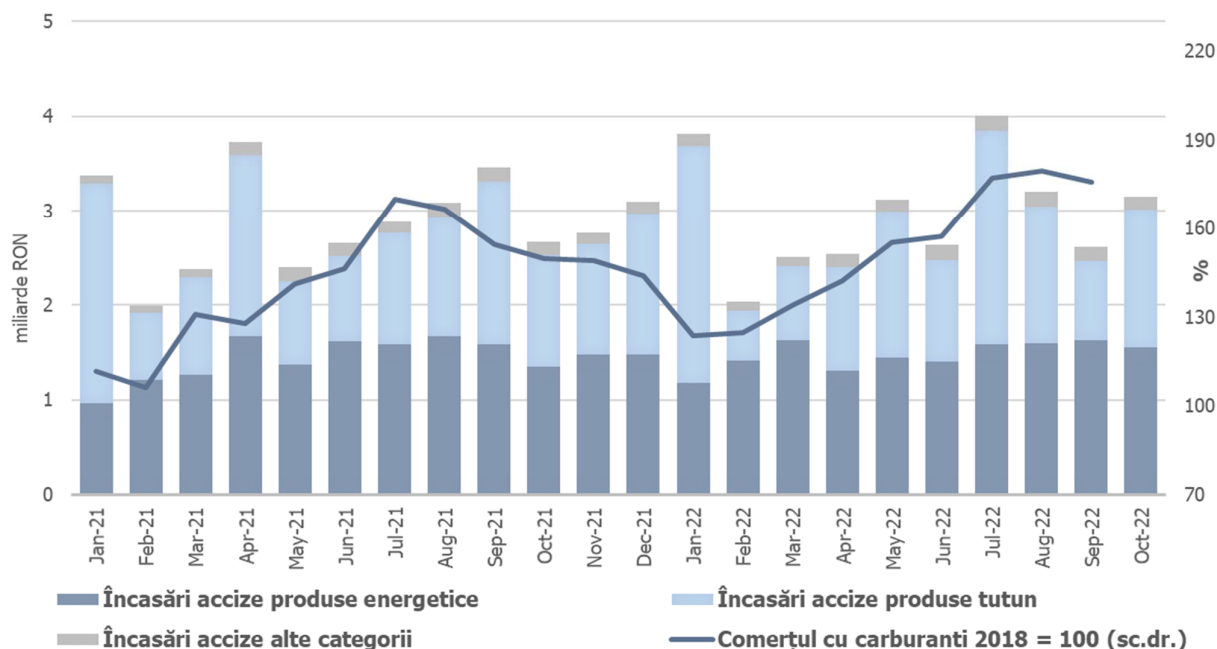

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.3 Încasările din taxa pe valoarea adăugată

Veniturile din **accize** au însumat 29,61 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 3,5% (an/an). În structură, încasările din **accizele pentru produsele energetice** au înregistrat o dinamică de 3,0% (an/an) - susținută atât de creșterea consumului de carburanți față de aceeași perioadă a anului trecut, cât și de majorarea accizei cu 3,6% începând cu 1 ianuarie 2022. Încasările din **accizele pentru produsele din tutun** au crescut cu 3,4%, în condițiile unui nivel majorat al accizei la țigarete - cu 5,5% începând cu 1 august 2022 (594,97 lei/1000 țigarete, față de 563,97 lei/1000 țigarete începând cu 1 aprilie 2021). Evoluția lunară a încasărilor din accize prezintă în general o volatilitate mai ridicată, determinată de politica operatorilor economici de antrepozitare fiscală a produselor accizabile.

¹¹ Veniturile nete din TVA reprezintă diferența dintre TVA colectată sau brută și restituirile de TVA.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.4 Încasările din accize

Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii au totalizat 13,86 mld lei în primele zece luni, înregistrând un avans de 10,26 mld lei față de anul precedent, pe seama încasărilor suplimentare din sectorul energetic.

Veniturile **nefiscale** au însumat 35,96 mld lei în ian-oct, consemnând o creștere de 53,5% (an/an), susținută de avansul veniturilor din proprietate – vărsăminte din veniturile nete ale BNR, dividende, dobânzi și redevențe petroliere. De asemenea, nivelul veniturilor nefiscale este determinat și de înregistrarea sumelor din vânzarea certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, potrivit prevederilor art.10, din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2011.

Sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donații au totalizat 34,78 mld lei în primele zece luni, în creștere cu 41,1% (an/an).

II. CHELTUIELILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Cheltuielile bugetului general consolidat în sumă de 425,92 mld lei au crescut în termeni nominali cu 19,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimate ca procent din Produsul Intern Brut, cheltuielile pe primele zece luni ale anului 2022 au înregistrat o creștere cu 0,3 puncte procentuale față de aceeași perioadă a anului 2021, de la 30,2% din PIB la 30,5% din PIB.

Cheltuielile de personal au însumat 97,51 mld lei, în creștere cu 6,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimate ca pondere în PIB, cheltuielile de personal reprezintă un nivel de 7,0% din PIB, cu 0,8 puncte procentuale mai mici față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile cu bunuri și servicii au fost 55,75 mld lei, în creștere cu 16,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. O creștere se reflectă la bugetele locale, respectiv 20,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, precum și la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de 11,7%.

Cheltuielile cu dobânzile au fost de 24,41 mld lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent plățile de dobânzi aferente portofoliului de datorie publică s-au majorat cu 8,92 mld lei ca urmare a creșterii ratelor de dobândă în contextul inflaționist manifestat îndeosebi începând cu a doua parte a anului 2021, atât pe plan intern cât și internațional, cât și ca urmare a incertitudinilor generate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei.

Cheltuielile cu asistența socială au fost de 146,32 mld lei în creștere cu 17,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Evoluția cheltuielilor cu asistența socială a fost influențată, în principal, de majorarea de la 1 ianuarie 2022, a punctului de pensie cu 10%, respectiv de la 1.442 lei la 1.586 lei, a nivelului indemnizației sociale pentru pensionari (pensia minimă) de la 800 lei la 1.000 lei, de acordarea unui ajutor financiar pentru pensionarii sistemului public de pensii cu pensii mai mici sau egale cu 1.600 de lei, astfel încât toți cei care se încadrează în această categorie să aibă un venit de 2.200 de lei, în luna ianuarie 2022, precum și de acordarea celei de-a 13-a indemnizații pentru persoanele cu dizabilități.

De asemenea, cheltuielile cu asistența socială au fost influențate și de plățile din luna iulie 2022 pentru acordarea unui ajutor financiar în valoare de 700 de lei pentru pensionarii din sistemul public, sistemul pensiilor militare de stat și pentru beneficiarii de drepturi prevăzute de legi cu caracter special, ale căror venituri sunt mai mici sau egale cu 2.000 lei.

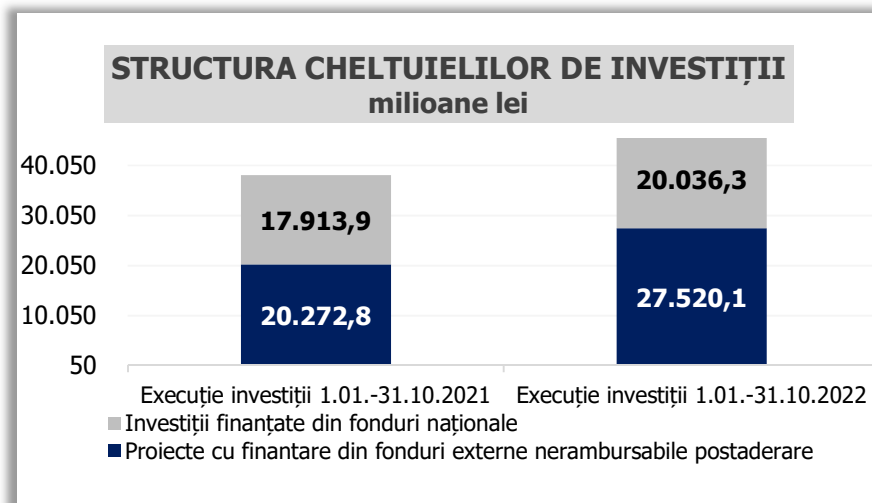
Totodată, se reflectă majorarea alocației de stat pentru copii, astfel, alocația de stat pentru copii crește, începând cu 1 ianuarie 2022, la 600 de lei pentru copiii în vârstă de până la 2 ani sau până la 3 ani, în cazul copilului cu handicap. Totodată, copiii cu handicap beneficiază de această sumă până la împlinirea vârstei de 18 ani. De asemenea, s-a majorat la 243 de lei alocația de stat pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 2 ani și 18 ani, dar și pentru tinerii de peste 18 ani care urmează cursurile liceale sau profesionale, până la terminarea acestora, inclusiv pentru cei cu handicap care urmează o formă de învățământ preuniversitar prevăzută de lege, dar nu mai târziu de împlinirea vârstei de 26 de ani. Cheltuielile cu asistența socială au fost influențate și de plățile suportate de la bugetul de stat pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale, respectiv până la finele lunii octombrie 2022, au fost în sumă de 2,73 mld lei.

Cheltuielile cu subvențiile au fost de 12,97 mld lei, în principal, această sumă reprezintă subvenții pentru transportul de călători, pentru sprijinirea producătorilor agricoli, precum și pentru schema de compensare pentru consumul de energie electrică și gaze naturale al consumatorilor noncasnici pentru sezonul rece 2021-2022 (4,32 mld lei) care reprezintă 33,3% din total subvenții.

Alte cheltuieli au fost de 7,3 mld lei, reprezentând în principal, sume aferente titlurilor de plată emise de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, conform legislației în vigoare, burse pentru elevi și studenți, susținerea cultelor, alte despăgubiri civile.

Cheltuielile privind proiectele finanțate din fonduri externe nerambursabile (inclusiv subvențiile de la Uniunea Europeană aferente agriculturii) au fost de 36,97 mld lei, cu 37,1% mai mari comparativ cu primele zece luni ale anului precedent.

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost în valoare de 47,56 mld lei, în creștere cu 24,5% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent când au fost în valoare de 38,19 mld lei. De asemenea, se observă o creștere a ponderii investițiilor finanțate din fonduri externe nerambursabile postaderare, acestea reprezentând 57,87% din totalul cheltuielilor pentru investiții.

Sursa: MF Fig. 5 Structura cheltuielilor de investiții

3.3 PROGNOZE MACROECONOMICE PE TERMEN MEDIU (2023-2025)

Scenariul evoluției economiei pentru perioada 2023-2025 se bazează pe investiții, pentru formarea brută de capital fix estimându-se creșteri superioare consumului final, un rol important avându-l atragerea și utilizarea cât mai bună a fondurilor din PNRR.

Conform prognozei de toamnă 2022, produsul intern brut va avansa cu 2,8% în anul 2023, pe fondul încetării activității în principalele economii partenere. În perioada 2023 - 2025 ritmul mediu anual de creștere este estimat la 4,2% fiind susținut de un aport semnificativ al sectorului construcții, accentul fiind pe atragerea și utilizarea cât mai eficientă a fondurilor din PNRR. În ceea ce privește serviciile și industria, se are în vedere dezvoltarea acelor activități cu un plus de valoare adăugată inovativă.

Creșterea economică	2023	2024	2025
Modificări procentuale anuale			
PIB real	2,8	4,8	5,0
PIB nominal	11,2	10,4	8,4
Componentele PIB-ului real			
Cererea internă, din care:	3,3	5,1	5,3
Consumul final	2,4	4,4	4,3
- Cheltuielile cu consumul privat	2,7	4,8	4,9
- Cheltuielile cu consumul guvernamental	1,2	2,8	1,6
Formarea brută de capital fix	6,2	8,5	9,1
Exporturi de bunuri și servicii*)	4,5	5,6	5,9
Importuri de bunuri și servicii*)	5,4	6,0	6,3
Contribuții la creșterea PIB (procente)			
Cererea internă finală	3,5	5,7	5,9
Modificarea stocurilor	0,0	-0,3	-0,2
Export net	-0,8	-0,6	-0,6

*) Exporturile și importurile de bunuri și servicii sunt exprimate în termeni reali (de volum)

Pe partea cererii, **formarea brută de capital fix** va reprezenta principalul factor al creșterii economice, cu un ritm anual de 7,9%, scenariul luând în calcul impactul absorbției atât a fondurilor alocate prin PNRR, cât și a celor din cadrul financiar multianual și o maximă eficiență în folosirea acestora în domeniile prioritare ale economiei. Exporturile și importurile de bunuri și servicii vor înregistra ritmuri de creștere, în termeni reali, cu o medie anuală de 5,3%, respectiv 5,9%, iar contribuția exportului net la dinamica PIB va ajunge în anul 2025 la -0,6 puncte procentuale.

Numărul mediu de salariați se va majora în perioada 2023-2025, în medie cu 1,9% anual, iar **rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului** se va diminua, ajungând la 2,4 % la finalul anului 2025.

În intervalul 2023-2025 se estimează că **exporturile de bunuri** se vor majora în medie cu 7,4%, în timp ce **importurile de bunuri** vor avea o dinamică ușor superioară, respectiv 7,5%. Creșterea valorii importurilor de mărfuri se datorează, într-o mare măsură, componentei de preț, în condițiile procesului inflaționist generalizat.

- mil. euro -

Comerțul exterior și contul curent	2023	2024	2025
Export de bunuri FOB*)	102.652	111.094	119.619
- modificare procentuală anuală, %	10,6	8,2	7,7
Import de bunuri CIF*)	144.294	156.624	168.728
- modificare procentuală anuală, %	12,7	8,5	7,7
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-41.642	-45.530	-49.109
Soldul contului curent	-26.580	-26.946	-26.769
- % din PIB	-8,5	-7,9	-7,3

*) Exportul și importul de bunuri sunt valori nominale exprimate în euro.

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Nivelul **deficitului de cont curent** va avea o medie 26,8 mld. euro, în intervalul 2023-2025, ponderea în PIB urmând să fie de 7,3%, în ultimul an al orizontului de prognoză.

Pentru anul 2023, **inflația** prognozată își va continua ritmul descendent, luându-se în considerare o decelerarea a prețurilor energetice, ajungând la finalul anului 2023, la un nivel de 8,0%, respectiv 9,6% ca medie anuală. Rata inflației pe termen mediu se așteaptă să se tempereze, ajungând la orizontul anului 2025 la valori de circa 3%, atât ca medie anuală, cât și ca valori la sfârșitul anului. Previziunile au luat în calcul atât ani agricoli normali cât și stabilizarea prețurilor la energia electrică, gaze naturale, petrol și a altor materii prime la nivel global, precum și o ușoară depreciere în termeni nominali a monedei naționale în raport cu moneda europeană.

	- %-		
Inflația	2023	2024	2025
- sfârșitul anului	8,0	3,7	2,9
- medie anuală	9,6	5,7	3,2

4. CADRUL FISCAL-BUGETAR PE ORIZONTUL 2023-2025

Mesajul capitolului

Printr-o politică fiscal-bugetară consistentă se urmărește asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024.

Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal-bugetar, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor.

Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor, iar sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică.

Pe termen mediu, pe fondul revigorării economice, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare nominală.

Cele mai mari ponderi în cadrul veniturilor bugetare în anul 2023 le înregistrează contribuțiile de asigurări sociale (30,1% din total venituri), urmate de TVA (21,1 % din total venituri) sume primite de la UE (13,2% din total venituri), și accize (7,1 % din total venituri).

De remarcat tendința de creștere în anul 2023 în totalul veniturilor bugetare față de anul 2022 a sumelor provenind de la UE, un mijloc de implementare a unor reforme în acord cu agenda europeană.

Cheltuielile bugetare înregistrează o tendință de scădere pe orizontul de referință datorită necesității de reducere a deficitului bugetar. Cu ponderi mari în total cheltuieli în anul 2023 se situează asistența socială (29,8 % din total cheltuieli), cheltuieli de personal (21 % din total) și cheltuieli de investiții 18,4(% din total). Totuși, în structura cheltuielilor bugetare se constată în anul 2023, o creștere a ponderii cheltuielilor cu investițiile în structura cheltuielilor și o diminuare a cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a cheltuielilor de personal, ceea ce reflectă procesul de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare.

4.1 REALIZĂRI ESTIMATE ÎN ANUL 2022 FAȚĂ DE MĂSURILE ASUMATE PRIN STRATEGIA FISCAL-BUGETARĂ DIN PERIOADA 2022-2024

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează, printre altele, și implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Angajamentul asumat de către Guvernul României prin Programul de guvernare 2021-2024 a avut ca premisă și necesitatea evaluării sistemului fiscal existent, respectiv efectuarea unei analize a modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii.

Totodată, acesta relevă că este necesar ca principalul efort să se concentreze pe îmbunătățirea colectării veniturilor, sens în care s-a indicat și nevoia implementării unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, respectiv revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală spre a se asigura corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

De asemenea, PNRR conține măsuri de reformă în domeniul fiscal, în cadrul Pilonului III "Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii" - Componenta III.1 "Reforme

fiscale și reforma sistemului de pensii” fiind inclusă și revizuirea cadrului fiscal, inclusiv reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi.

Având în vedere principalele măsuri de politică fiscală, pentru domeniul propriu de activitate menționăm, punctual, următoarele:

În domeniul impozitelor directe:

◆ Impozitul pe profit/ Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor

- modificarea reglementărilor, prin reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de taxare pentru microîntreprinderi

În acest context, menționăm că a fost aprobată *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale*, prin care se are în vedere și perfecționarea regimului fiscal aplicabil microîntreprinderilor, sens în care sunt instituite măsuri privind: modificarea plafonului pentru veniturile obținute în anul precedent, de la 1.000.000 euro la 500.000 euro; menținerea cotei de 1% și eliminarea cotei de 3%; instituirea condiției ca microîntreprinderea să aibă cel puțin un salariat; instituirea unei limite privind deținerea de titluri de participare de către același acționar/asociat la cel mult trei microîntreprinderi, în cazul acționarilor/asociaților care dețin mai mult de 25% din valoarea/numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot; limitarea la 20% a veniturilor obținute din consultanță și management, precum și excluderea din sfera de aplicare a persoanelor juridice care desfășoară anumite activități (activități în domeniul bancar, în domeniul asigurărilor și reasigurărilor, al pieței de capital, inclusiv activități de intermediere în aceste domenii, în domeniul jocurilor de noroc, precum și activități de explorare, dezvoltare, exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale); aplicarea opțională a sistemului de impozit pe veniturile microîntreprinderilor; reguli de scădere din baza impozabilă a dividendelor primite, din statele membre ale Uniunii Europene, de către microîntreprinderi, dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

- instituirea unor stimulente fiscale, cu scopul de a simplifica sistemul de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent, echitabil până în 2024

În Ordonanța Guvernului nr.16/2022 s-au adoptat prevederi vizând extinderea facilității privind scutirea de impozit a profitului investit, în scopul stimulării contribuabililor de a dezvolta noi capacități de producție și de a le moderniza pe cele existente, precum și reguli unitare privind distribuția de dividende, aplicarea impozitului pe dividende și în cazul dividendelor distribuite către fondurile de pensii administrate privat/fondurile de pensii facultative, constituite potrivit legislației în materie, ori către persoanele juridice la care statul/unitățile administrativ-teritoriale au calitatea de acționar. De asemenea, s-a adoptat majorarea cotei impozitului pe dividende, de la 5% la 8%, pentru dividendele distribuite/plătite între persoane juridice române.

- în cadrul reuniunii din 08 octombrie 2021, Cadrul Incluziv al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) - BEPS a fost adoptată Declarația de consens și Planul detaliat de implementare a măsurilor vizate de Pilonul Unu și Pilonul Doi din planul BEPS, la care România a aderat. Pilonul Doi vizează transpunerea imediată a prevederilor inițiativei la nivel global privind evitarea erodării bazei impozabile și a transferului profiturilor, ceea ce va reduce substanțial evaziunea fiscală.

Pentru implementarea Pilonului Doi, Comisia Europeană a publicat pe 22 decembrie 2021 o propunere de directivă a Consiliului privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare pentru grupurile multinaționale din cadrul UE, cu privire la care, în prima parte a anului 2022, au existat consultări tehnice. Întrucât, nu s-a ajuns la un acord asupra adoptării acesteia a fost modificat termenul inițial prevăzut pentru transpunerea în

legislația națională, acesta fiind prelungit până la data de 31 decembrie 2023, față de 31 decembrie 2022.

- prelungirea perioadei de suspendare a reglementărilor referitoare la facilitatea fiscală pentru cheltuielile cu educația timpurie, până la data de 31 decembrie 2022

Pentru anul fiscal 2022, mecanismul specific de deducere a cheltuielilor cu educația timpurie este suspendat, astfel cum s-a reglementat prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*.

- revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

♦ Alte impozite directe în domeniul resurselor naturale:

- prorogarea, până la data de 31 decembrie 2025 inclusiv, a termenului prevăzut la art. 6 din Ordonanța Guvernului nr. 6/2013 privind instituirea unor măsuri speciale pentru impozitarea exploatarei resurselor naturale, altele decât gazele naturale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 261/2013, cu modificările ulterioare.

Prorogarea s-a realizat prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*.

♦ Impozitul pe venit și contribuții sociale obligatorii:

- modificarea Codului fiscal, în sensul eliminării facilității de exceptare de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care au calitatea de pensionar, pentru veniturile din pensii care depășesc 4.000 lei, începând cu veniturile lunii ianuarie 2022;

- implementarea măsurii "200 de lei în plus pentru salariul minim", parte a pachetului de măsuri "Sprijin pentru România", în sensul neimpozitării și neincluserii în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii a unei sume de 200 lei/lună, reprezentând venituri din salarii și asimilate salariilor în cazul persoanele fizice cu salariul minim.

- prin Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, pentru care intrarea în vigoare a fost stabilită începând cu veniturile lunii august 2022, sau cu 1 ianuarie 2023, au fost adoptate următoarele măsuri:

● Măsuri care se aplică începând cu veniturile lunii august 2022

a) A fost modificat plafonul până la care se acordă facilitățile fiscale în domeniul construcțiilor, sectorul agricol și în industria alimentară, respectiv de la 30.000 lei lunar la 10.000 lei lunar, inclusiv. Pentru partea din venitul brut lunar ce depășește 10.000 lei nu se aplică facilitățile fiscale.

b) Au fost revizuite reglementările privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, în ceea ce privește condiția referitoare la calculul cifrei de afaceri.

Măsura a avut în vedere revizuirea reglementării privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, în ceea ce privește condiția referitoare la calculul cifrei de afaceri, în sensul în care raportarea are în vedere doar informații/date din anul curent. Astfel, se are în vedere principiul conform căruia facilitățile fiscale se acordă în perioada în care se realizează efectiv activitățile menționate la codurile CAEN precizate în actul normativ, urmărindu-se ca persoanele care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor și care contribuie în perioada de raportare la realizarea a minim 80% din cifra de afaceri totală reprezentând activități de construcții să

beneficieze de scutiri, respectiv calculul să fie realizat în timp real și nu având la bază date istorice.

c) Pentru impunerea **veniturilor obținute din jocuri de noroc** au fost modificate tranșele de venituri și cotele de impozit corespunzătoare, ce sunt cuprinse între 3% și 40%.

d) **A fost introdusă reglementarea potrivit căreia contribuția de asigurări sociale și contribuția de asigurări sociale de sănătate** datorate de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor, în baza unui contract individual de muncă cu normă întreagă sau cu timp parțial, nu pot fi mai mici decât nivelul contribuției calculată prin aplicarea cotelor legale asupra salariului de bază minim brut pe țară.

● **Măsuri care intră în vigoare începând cu veniturile lunii ianuarie 2023.**

a) Au fost revizuite reglementările privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară, astfel începând cu veniturile aferente lunii ianuarie 2023, **facilitățile fiscale se acordă numai persoanelor fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor realizate în baza contractelor individuale de muncă** încheiate cu angajatori care se încadrează în condițiile prevăzute la art. 60 pct. 5 și pct. 7 din Codul fiscal.

b) În cazul veniturilor din salarii și asimilate salariilor se **introduce un plafon lunar de venit neimpozabil și care nu se cuprinde în bazele de calcul ale contribuțiilor sociale obligatorii, de cel mult 33% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat**, pentru anumite tipuri de venituri, în condițiile stabilite prin lege.

c) **A fost revizuit sistemul de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii la locul unde se află funcția de bază.**

Măsura vizează acordarea deducerii personale de bază și a deducerilor personale suplimentare, după caz, în limita venitului impozabil lunar realizat. Astfel, deducerea personală de bază se acordă pentru persoanele fizice care au un venit lunar brut de până la 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului.

Deducerea personală suplimentară se acordă astfel:

- 15% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată pentru persoanele fizice cu vârsta de până la 26 de ani, care realizează venituri din salarii al căror nivel este de până la nivelul de 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului;

- 100 de lei lunar pentru fiecare copil cu vârsta de până la 18 de ani, dacă acesta este înscris într-o unitate de învățământ, părintelui care realizează venituri din salarii, indiferent de nivelul acestora;

d) Pentru **veniturile din cedarea folosinței bunurilor**, altele decât veniturile din arendă și din închirierea în scop turistic a camerelor situate în locuințe proprietate personală, nivelul venitului brut reprezintă venit impozabil;

e) Majorarea cotei de impozit pentru **veniturile din dividende** de la 5% la 8% pentru dividendele distribuite după data de 1 ianuarie 2023;

f) A fost modificat plafonul până la care contribuabilii care realizează venituri din activități independente determină venitul net anual pe bază de norme de venit, respectiv de la 100.000 euro la 25.000 euro;

g) Au fost aduse modificări prevederilor privind veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal, astfel a fost eliminat plafonul neimpozabil de 450.000 lei reprezentând deducere din valoarea tranzacției la stabilirea venitului impozabil iar calculul impozitului pe venit la valoarea tranzacției se realizează prin aplicarea cotei de 3% pentru proprietățile imobiliare deținute o perioadă de până la 3 ani inclusiv sau a cotei de 1% pentru imobilele deținute o perioadă mai mare de 3 ani;

h) A fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente venituri și/sau venituri din drepturi de proprietate intelectuală, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 12 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.

Baza anuală de calcul o reprezintă venitul ales de contribuabil, care nu poate fi mai mic decât:

- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;

- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară;

i) A fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente, venituri din drepturi de proprietate intelectuală, venituri din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit prevederilor titlului II sau titlului III din Codul fiscal, venituri din cedarea folosinței bunurilor, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură, venituri din investiții și venituri din alte surse, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.

Baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate o reprezintă:

- nivelul a 6 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 6 și 12 salarii minime brute pe țară;

- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;

- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară.

♦ În domeniul impunerii persoanelor fizice și juridice nerezidente

- Majorarea cotei de impozit pentru veniturile din dividende, de la 5% la 8%, pentru dividendele distribuite persoanelor nerezidente după data de 1 ianuarie 2023.

♦ În domeniul impozitelor și taxelor locale:

Prin *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale*, în ceea ce privește impozitul/taxa pe clădiri au fost instituite unele măsuri, astfel:

- modificarea modului de determinare a bazei impozabile a clădirilor cu destinație rezidențială, prin trecerea de la calculul tabelar din Codul Fiscal la determinarea valorii impozabile în baza Studiilor de piață privind valorile minime imobiliare, administrate de Uniunea Națională a Notarilor Publici din România (UNNPR), publicate anual pe pagina de internet a UNNPR. Măsura are în vedere determinarea bazei impozabile a clădirilor cât mai aproape de valoarea de piață;
- modificarea limitelor minime ale cotelor de impozitare pentru clădirile rezidențiale și pentru clădirile nerezidențiale și eliminarea limitelor maxime ale cotelor de impozitare;
 - unificarea modului de determinare a valorii impozabile pentru clădirile rezidențiale și cele nerezidențiale și a modului de determinare a valorii impozabile a clădirilor aflate în proprietatea persoanelor fizice și a persoanelor juridice. Măsura este necesară pentru eliminarea modului diferit de determinare a bazei impozabile între clădirile proprietatea persoanelor fizice și cele ale persoanelor juridice și a modului diferit de determinare a bazei impozabile pentru clădirile rezidențiale și cele nerezidențiale;
- stabilirea regulilor privind calculul impozitului/taxe pe clădiri urmare modificării modului de determinare a bazei impozabile. Măsura este necesară pentru reglementarea unor măsuri procedurale ca urmare a determinării bazei impozabile în baza Studiilor de piață privind valorile minime imobiliare, administrate de UNNPR și publicate anual pe pagina de internet a UNNPR;
- stabilirea regulilor de impozitare a clădirilor în situația în care Studiile de piață referitoare la valorile orientative privind proprietățile imobiliare din România, administrate de UNNPR, nu conțin informații despre clădirile sau terenurile acoperite de acestea, aflate pe raza unei unități administrativ-teritoriale. Se aplică cota de impozitare aferentă clădirilor rezidențiale/nerezidențiale, după caz, asupra valorii impozabile determinate conform Codului Fiscal în vigoare la 31 decembrie 2022 și înregistrată în baza de date a organului fiscal.

În prezent, Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, adoptată de Parlament și conținând modificări în sensul abrogării pct. 117 de la art. I din ordonanță și al prorogării termenului de intrare în vigoare a dispozițiilor lit. i) de la art. IX din ordonanță, respectiv aplicarea prevederilor pct. 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112 - 116 începând cu data de 1 ianuarie 2025, a fost transmisă Președintelui României pentru promulgare.

În domeniul impozitelor indirecte:

♦ Taxa pe valoarea adăugată

- *Ordonanța Guvernului nr. 4/2022 din 27 ianuarie 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, precum și pentru prorogarea unui termen.* Prin OG nr. 4/2022 au fost introduse scutiri de TVA pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune a Uniunii Europene, similare scutirilor de TVA pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare ale NATO, cu aplicabilitate de la 1 iulie 2022, ca efect a transpunerii Directivei (UE) 2019/2235.
- *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară,* prin care au fost adoptate prevederi cu caracter temporar aplicabile până la 31 decembrie 2022, inclusiv, prin care se reglementează ca bunurile și serviciile acordate gratuit în scop umanitar de către persoane impozabile, persoanelor afectate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei, sunt considerate bunuri și servicii acordate gratuit în cadrul acțiunilor de

sponsorizare sau de mecenat conform art. 270 alin. (8) lit. c), respectiv art. 271 alin. (5) lit. a) din Codul fiscal.

- *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 85/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul fiscal și vamal*, prin care a fost prelungită aplicarea taxării inverse pentru operațiunile prevăzute în legislația națională la art. 331 alin. (2) lit. c)-f) și i)-l) din Codul fiscal, până la data de 31 decembrie 2026.

- *Ordonanța Guvernului nr. 16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale*, prin care au fost adoptate măsuri ce vizează cotele de TVA aplicabile anumitor livrări de bunuri și prestări de servicii începând cu data de 1 ianuarie 2023, respectiv:

- trecerea de la aplicarea cotei reduse de TVA de 9% la cea standard în cazul băuturilor nealcoolice care conțin adaos de zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate;

- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru serviciile de restaurant și de catering, precum și pentru activitățile de cazare hotelieră;

- diminuarea plafonului valoric maxim prevăzut pentru livrarea de locuințe ca parte a politicii sociale către persoane fizice, respectiv de la 700.000 lei la 600.000 lei, exclusiv TVA, concomitent cu limitarea aplicării cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția de către orice persoană fizică, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, a unei singure locuințe;

- reglementarea situației persoanelor fizice care au încheiat acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziția de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, anterior datei de 1 ianuarie 2023, în sensul ca acestea să beneficieze de aplicarea cotei reduse de TVA în anul 2023 în condițiile legale în vigoare la data încheierii respectivelor acte;

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2032, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 9% pentru livrarea de îngrășăminte chimice și de pesticide chimice, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru pesticide chimice și îngrășăminte chimice;

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2030, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 5% pentru livrările de lemn de foc, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru lemnul utilizat ca lemn de foc.

♦ Accize

➤ *cu aplicabilitate de la data de 1 ianuarie 2022:*

- A fost majorat nivelul accizei la tutun de fumat fin tăiat destinat rulării în țigarete, precum și la alte tutunuri de fumat de la 457,20 lei/kg la 480,10 lei/kg potrivit calendarului de creștere graduală a nivelului accizelor prevăzut în Codul fiscal și a fost actualizat cu creșterea prețurilor de consum comunicată oficial de Institutul Național de Statistică, astfel nivelul accizelor aplicabil de la 1 ianuarie 2022 este de 548,61 lei/kg.
- De asemenea, precizăm că nivelul accizelor prevăzut în anexa nr. 1, cu excepția țigaretelor, și anexa nr. 2 la Titlul VIII "Accize și alte taxe speciale" din Codul fiscal a fost actualizat cu creșterea prețurilor de consum comunicată oficial de Institutul Național de Statistică.

➤ **cu aplicabilitate de la data de 1 august 2022:**

- A fost majorat nivelul accizelor pentru produsele din grupa "Alcool și băuturi alcoolice". De asemenea, în perioada 1 august - 31 decembrie 2022 inclusiv, nivelul accizelor pentru aceste produse nu se actualizează cu creșterea prețurilor de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.
- A fost majorat nivelul accizelor pentru produsele din grupa "Tutun prelucrat" și pentru produsele supuse accizelor nearmonizate. De asemenea, începând cu data de 1 august 2022 nivelul accizelor pentru aceste produse nu se mai actualizează cu creșterea prețurilor de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.
- A fost adoptată Ordonanța Guvernului nr. 4/2022 din 27 ianuarie 2022 *pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, a Ordonanței Guvernului nr. 6/2019 privind instituirea unor măsuri fiscale, precum și pentru prorogarea unui termen prin care au fost transpuse prevederile Directivei (UE) 2019/2235 a Consiliului din 16 decembrie 2019 de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată și a Directivei 2008/118/CE privind regimul general al accizelor, în ceea ce privește acțiunile de apărare din cadrul Uniunii, Directivei (UE) 2020/1151 a Consiliului din 29 iulie 2020 de modificare a Directivei 92/83/CEE privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice și Directivei (UE) 2020/262 a Consiliului din 19 decembrie 2019 de stabilire a regimului general al accizelor (reformare).*

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din transpunerea Directivei (UE) 2019/2235 vizează introducerea, cu aplicabilitate de la 1 iulie 2022, de scutiri de accize pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune a Uniunii Europene, similare scutirilor de accize pentru operațiunile efectuate în legătură cu acțiunile de apărare ale NATO.

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din Directiva (UE) 2020/1151 sunt:

- redefinirea măsurării gradelor Plato aferente accizei pentru bere prin luarea în considerare a tuturor ingredientelor adăugate după fermentarea berii. România va aplica această metodologie după data de 1 ianuarie 2031;
- redefinirea conceptului de mic producător independent pentru bere, vinuri, băuturi fermentate, altele decât berea și vinul, produse intermediare;
- instituirea scutirii de la plata accizelor pentru alcoolul etilic din fructe, în limita a 50 de litri anual, realizat și consumat de o persoană fizică, de către membrii familiei acesteia sau de către musafiri, cu condiția ca niciun fel de vânzare să nu aibă loc.

Principalele măsuri cuprinse în ordonanță care decurg din Directiva (UE) 2020/262 au vizat reglementarea procedurii privind deplasarea produselor accizabile eliberate pentru consum pe teritoriul unui stat membru și care se deplasează către teritoriul unui alt stat membru, pentru a fi utilizate acolo sau livrate în scop comercial.

În domeniul combaterii evaziunii și fraudei fiscale

La propunerea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, la nivelul Ministerului Finanțelor a fost elaborată **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2022** pentru instituirea Sistemului național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport și de abrogare a art. XXVIII din Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

Scopul promovării actului normativ mai sus menționat a fost reducerea decalajului fiscal rezultat din evaziunea și fraudă fiscală și a impactului negativ al acestora asupra nivelului încasărilor la bugetul general consolidat al statului, precum și necesitatea asigurării unor condiții de concurență și echitate fiscală în rândul tuturor contribuabililor și pentru combaterea creșterii inegalităților, în special prin raportare la contribuabilii care se conformează regulilor fiscale.

Arătăm faptul că, prin acest act normativ, au fost instituite o serie de măsuri care au efect direct atât în ceea ce privește colectarea veniturilor la bugetul general consolidat al statului, cât și în ceea ce privește susținerea unei economii active, iar pe de altă parte, protejarea bugetului de stat prin împiedicarea efectuării unor operațiuni cu rea-credință în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale prevăzute de lege.

Este de precizat faptul că, prin promovarea OUG nr. 41/2022, a fost implementat sistemul electronic integrat RO e-Transport de monitorizare a transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat, care va monitoriza în timp real deplasarea bunurilor cu risc fiscal ridicat pe teritoriul României, astfel: transportul bunurilor achiziționate și livrate intracomunitar, transportul bunurilor care fac obiectul operațiunilor vamale, transportul bunurilor între două locații situate pe teritoriul național.

În Sistemul RO e-Transport sunt înregistrate date referitoare la expeditor, beneficiar sau destinatar, denumirea, caracteristicile, cantitățile și contravaloarea bunurilor transportate, locurile de încărcare și descărcare, detalii cu privire la mijlocul de transport utilizat și transportator, data declarată pentru începerea transportului, precum și codul UIT generat.

Începând cu data de 01 iulie 2022, obligația declarării în Sistemul RO e-Transport a informațiilor referitoare la transportul bunurilor cu risc fiscal ridicat revine următorilor utilizatori:

- a) destinatarului înscris în declarația vamală de import, respectiv expeditorului înscris în declarația vamală de export, în cazul bunurilor cu risc fiscal ridicat care fac obiectul operațiunilor de import sau export, după caz;
- b) beneficiarului din România, în cazul achizițiilor intracomunitare de bunuri cu risc fiscal ridicat;
- c) furnizorului din România, în cazul tranzacțiilor interne sau al livrărilor intracomunitare de bunuri cu risc fiscal ridicat, după caz;
- d) depozitarului, în cazul bunurilor cu risc fiscal ridicat care fac obiectul tranzacțiilor intracomunitare aflate în tranzit, atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României spre depozitare sau pentru formarea unui nou transport din una sau mai multe partide de bunuri, cât și pentru bunurile încărcate după depozitare sau după formarea unui nou transport pe teritoriul național din una sau mai multe partide de bunuri.

Bunurile cu risc fiscal ridicat transportate rutier care fac obiectul monitorizării prin Sistemul RO e-Transport sunt stabilite prin OPANAF nr. 802/2022 (legume, fructe, băuturi, sare, îmbrăcăminte, încălțăminte, fontă, fier, oțel).

Prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 132/2022** privind modificarea și completarea unor acte normative au fost adoptate o serie de măsuri care vizează modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2022, urmare și unor propuneri formulate de mediul de afaceri în cadrul dezbaterilor ce au avut loc în cadrul procesului de elaborare a proiectului de act normativ.

Aceste măsuri au avut în vedere, pe de o parte, necesitatea asigurării unei mai bune conformări a contribuabililor din perspectiva îndeplinirii obligațiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2022, necesare continuării activității cu efect direct atât în ceea ce privește colectarea veniturilor la bugetul general consolidat al statului, cât și în ceea ce privește susținerea unei economii active, iar pe de altă parte, protejarea bugetului de stat prin împiedicarea efectuării unor operațiuni cu rea-credință în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale prevăzute de lege.

De asemenea, prin promovarea OUG nr. 132/2022 s-a avut în vedere îmbunătățirea și extinderea noțiunilor utilizate în cuprinsul actului normativ pentru claritatea textului și pentru a integra toate situațiile care pot să apară în practică și care necesită declarare în sistem.

Pentru atingerea scopului urmărit prin actul normativ și stabilirea unui mecanism de declarare a bunurilor cu risc fiscal ridicat transportate rutier pe drumurile publice, indiferent de tipul operațiunii comerciale, s-a instituit obligația de declarare pentru noi utilizatori, raportat la tipul de operațiuni care pot să apară în practică, cum ar fi:

- a) operatorul economic, pentru bunurile cu risc fiscal ridicat deținute și transportate între locul de încărcare și locul de descărcare, situate pe teritoriul național;
- b) prestatorul de servicii din România în cazul unor operațiuni comerciale reprezentând un nontransfer atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României pentru prestarea de servicii, cât și pentru bunurile rezultate reexpediate în statul partenerului comercial;
- c) beneficiarul din România în cazul unor operațiuni comerciale reprezentând un nontransfer atât pentru bunurile expediate din România pentru prestarea de servicii într-un stat membru al Uniunii Europene, cât și pentru bunurile rezultate reexpediate în România;
- d) clientul din România în cazul unor operațiuni comerciale ce se subscriu regimului de stocuri la dispoziția clientului în situația în care România este statul membru către care au fost expediate sau transportate bunurile, atât pentru bunurile descărcate pe teritoriul României, cât și pentru bunurile livrate într-un stadiu ulterior după sosire, către altă persoană impozabilă din România sau în cazul în care bunurile respective sunt returnate în statul membru din care au fost expediate sau transportate inițial;
- e) furnizorul din România în cazul unor operațiuni comerciale ce se subscriu regimului de stocuri la dispoziția clientului în situația în care România este statul membru din care au fost expediate sau transportate bunurile, atât pentru bunurile expediate din România, cât și în cazul în care bunurile respective sunt returnate în România.

Totodată, a fost reglementată obligația organizatorului transportului sau operatorului de transport, de a actualiza în perioada de valabilitate a codului UIT, informațiile privind identificarea vehiculului de transport rutier, ori de câte ori acestea se modifică, înainte de repunerea în mișcare.

De asemenea, s-a instituit un mecanism de declarare sau actualizare a datelor, după caz, în situația în care Sistemul RO e-Transport nu este funcțional.

Astfel, pentru a veni în sprijinul contribuabililor, din perspectiva conformării în ceea ce privește declararea și actualizarea datelor în Sistemului RO e-Transport, perioadele de nefuncționare a sistemului vor fi publicate pe paginile de internet ale Administrației Naționale de Administrare Fiscală și Ministerului Finanțelor.

În domeniul Codului de procedură fiscală

O serie dintre măsurile adoptate de Guvern în perioada pandemiei COVID 19, își produc efectele și în anul 2022 prin prorogarea termenelor sau permanentizarea acestora, astfel:

- au fost instituite **măsuri de acordare a unor facilități fiscale** care vizează toți contribuabilii care au datorii restante la 31 martie 2020 (persoane fizice, persoane juridice, persoane fizice care desfășoară activități economice sau profesii libere, entități fără personalitate juridică, instituții publice, etc.), respectiv, de **anulare a accesoriilor datorate, cu condiția achitării obligațiilor bugetare principale și a obligațiilor curente**, context în care precizăm că a fost prelungit termenul în care poate fi depusă cererea de anulare a accesoriilor până la 30 iunie 2022 (termen prelungit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021);

- au fost **flexibilizate condițiile de accesare a restructurării obligațiilor bugetare**, prin adoptarea unor prevederi prin care să se reglementeze: includerea în sfera obligațiilor bugetare pentru care se poate acorda restructurarea, obligațiile bugetare restante până la data de 31 decembrie 2021 și neachitate până la data emiterii certificatului de atestare fiscală, precum și obligațiile bugetare accesorii; prelungirea termenului de depunere a notificărilor privind intenția de a beneficia de restructurarea obligațiilor bugetare până la data de 31 ianuarie 2023, iar cererea de restructurare să poată fi depusă până la data de 31 iulie 2023 (termen prelungit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 85/2022).

Pentru a beneficia de restructurarea obligațiilor bugetare, contribuabilii trebuie să îndeplinească cumulativ anumite condiții prevăzute de lege;

- a fost reglementată o **procedură simplificată de acordare a eșalonării la plată pentru cel mult 12 luni**, pentru obligațiile fiscale principale și accesorii restante a căror vechime este de maximum 12 luni anterioare datei depunerii cererii și nestinse până la data eliberării certificatului de atestare fiscală, administrate de organul fiscal central.

Raportat la această facilitate, precizăm că:

- beneficiari ai facilității sunt toți contribuabilii, indiferent de forma de proprietate, inclusiv cei care au în derulare o înlesnire la plată, potrivit Codului de procedură fiscală
- această măsură prezintă avantaje, reglementând o procedură simplificată de acordare a eșalonării la plată, în sensul că se acordă eșalonare numai în baza unei cereri, fără a fi depuse alte documente, și prin urmare, termenul de soluționare este mult diminuat;
- de asemenea, măsura prezintă avantajul că nu se constituie garanții, ținând cont de termenul scurt de acordare a eșalonării la plată (12 luni), de situația dificilă cu care se confruntă contribuabilii din perspectiva lichidităților financiare diminuate, precum și de necesitatea susținerii mediului de afaceri pentru revitalizarea activității;
- trebuie menționat că dobânda percepută pe perioada eșalonării este diminuată, de la 0,02% cât prevede actuala legislație fiscală, la 0,01%, ceea ce corespunde unui nivel de dobândă de 3,65% pe an.

Menționăm totodată că Ordonanța Guvernului nr. 31/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală a avut ca obiect modificarea Codului de procedură fiscală. **Astfel, prezentăm principalele modificări:**

A. Îmbunătățirea echilibrului în relația dintre contribuabili și organele fiscale în scopul creșterii încrederii contribuabililor în sistemul fiscal

- Publicarea „listei contribuabililor care nu au obligații restante”, în sensul aducerii la cunoștința opiniei publice a contribuabililor care și-au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată și nu figurează cu obligații restante;
- Pentru a consolida rolul activ al organului de control fiscal, în virtutea principiului bunei-credințe, s-a reglementat obligația ca la efectuarea unui control antifraudă să

se analizeze și punctul de vedere exprimat de contribuabil/plătitor și, după caz, să se reconfigureze constatările în situația în care argumentele contribuabilului/plătitorului sunt determinante;

- Crearea cadrului legal în ceea ce privește posibilitatea valorificării de către debitor a unui bun la o valoare mai mică decât cea stabilită în raportul de evaluare, dacă se asigură recuperarea integrală a creanței fiscale, inclusiv a accesoriilor și a cheltuielilor de executare.

B. Creșterea gradului de conformare a contribuabililor în scopul eficientizării activității de administrare a creanțelor fiscale

- S-a reglementat expres încetarea inspecției fiscale în situația în care au fost sesizate organele judiciare competente în legătură cu anumite constatări care ar putea întruni elemente constitutive ale unei infracțiuni, urmând ca, în situația clasării ori renunțării la urmărirea penală, organul de inspecție fiscală să poată relua inspecția. De asemenea, s-a precizat că inspecția fiscală încetează numai pentru obligațiile și perioadele fiscale care au făcut obiectul sesizării;
- Extinderea duratei de efectuare a inspecției fiscale pentru contribuabilii nerezidenți, de la 45 de zile la 180 de zile, având în vedere că ANAF a semnalat că este dificil, din punct de vedere practic, să realizeze inspecția fiscală la contribuabilii nerezidenți în cele 45 de zile;
- Reglementarea unei noi condiții de suspendare a termenului de prescripție în situația în care intervine decesul unei persoane fizice la care se află în derulare o acțiune de inspecție fiscală. Astfel, se propune ca termenul de prescripție a dreptului de stabilire a creanțelor fiscale să se suspende pe perioada cuprinsă între data decesului persoanei fizice la care era în curs de desfășurare o acțiune de inspecție fiscală și data luării la cunoștință că există sau nu succesori, după caz;
- Reglementarea expresă a faptului că, pentru debitorii care trebuie să achite obligațiile fiscale administrate de organul fiscal central într-un anumit termen pentru a se menține autorizația, acordul ori alt act administrativ similar:
 - eșalonarea la plată se acordă doar cu condiția constituirii garanțiilor prevăzute la art. 193 alin. (6) lit. a) și/sau b), după caz, din Codul de procedură fiscală;
 - eșalonarea la plată în forma simplificată nu poate fi accesată de aceștia, însă au posibilitatea să beneficieze de eșalonarea la plată cu constituire de garanții, în condițiile legii;
- S-a prevăzut expres posibilitatea declarării stării de insolvabilitate a debitorilor care dețin în proprietate bunuri a căror valoare este mai mică de 2% din cuantumul obligațiilor fiscale restante.

C. Simplificarea procedurilor de administrare a creanțelor fiscale

- S-a reglementat ca actul administrativ fiscal emis în formă electronică să se comunice de către organul fiscal central contribuabililor/plătitorilor înrolați în sistemele dezvoltate de Ministerul Finanțelor/ANAF sau de către organele fiscale locale prin mijloacele electronice de transmitere la distanță. Actul emis sub această formă se consideră comunicat la data punerii la dispoziția contribuabilului/plătitorului prin aceste mijloace electronice;
- S-a menționat faptul că, în relația contribuabilului cu organele de inspecție fiscală pot fi utilizate, de comun acord, și mijloacele electronice de comunicare la distanță;

Corelarea prevederilor Codului de procedură fiscală cu alte acte normative

- Pentru asigurarea recuperării fără întârziere a ajutoarelor de stat sau de minimis stabilite prin decizii de recuperare emise, după caz, de Comisia Europeană, de entitățile ce dețin calitatea de furnizor sau de administrator de ajutoare de stat sau de minimis ori de Consiliul Concurenței, se reglementează modificarea ordinii stingerii prevăzute la art.165 din Codul de procedură fiscală în sensul stingerii cu prioritate a acestor sume și a dobânzilor aferente;
- Precizarea că, pe lângă ajutoarele de stat de recuperat și fondurile europene, nu intră sub incidența eşalonării la plată și ajutoarele de minimis care se supun regulilor stabilite prin regulamente europene ce prevăd recuperarea acestor obligații cu operativitate și în integralitatea lor, inclusiv a accesoriilor aferente acestor obligații
- S-a clarificat faptul că, în raport cu termenele reglementate pentru menținerea eşalonării la plată, sumele stabilite, după caz, prin decizie de recuperare a ajutoarelor de stat sau de minimis emisă de către Comisia Europeană, entitățile ce dețin calitatea de furnizor sau administrator de ajutor de stat sau minimis ori Consiliul Concurenței, inclusiv dobânzile aferente datorate de la data plății ajutorului până la data recuperării trebuie achitate în termen de 3 zile de la data comunicării acestei decizii;
- Menționarea expresă că în cazul recuperării ajutoarelor de stat sau de minimis executarea silită prin poprire și/sau sechestrul asupra bunurilor mobile sau imobile poate începe oricând după comunicarea somației, fără a fi necesară împlinirea termenului de 15 zile prevăzut la art.230 din Codul de procedură fiscală.

4.2. SCURTĂ CARACTERIZARE A POLITICII FISCALE PE PERIOADA 2021-2024, PRINCIPALELE OBIECTIVE PE TERMEN MEDIU

Printr-o politică fiscal-bugetară consistentă, se vizează consolidarea rolului strategic al statului la nivel macroeconomic. Asigurarea stabilității macroeconomice, a investițiilor publice cu efecte de multiplicare și menținerea unei datorii guvernamentale la un nivel sustenabil vor permite reintrarea României în grupul țărilor cu finanțe publice "sănătoase" până la sfârșitul anului 2024. De asemenea, noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme ce oferă servicii publice și, corespunzător acestora, o reformă a cheltuielilor publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal-bugetar, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor, iar sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică.

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează în principal următoarele aspecte:

- Implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din PNRR;
- Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor. Sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și

simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA;

- Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;

- Perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.

Diminuarea fenomenului de evaziune fiscală este foarte importantă și reprezintă un aspect firesc în continuarea demersurilor operative cuprinse în programul de guvernare cu privire la prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

Astfel, este de menționat că în cuprinsul programului de guvernare¹² se regăsesc o serie de măsuri operative privitoare la prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, măsuri ce se circumscriu sferei de activitate a Agenției Naționale de Administrare Fiscală¹³ și în funcție de care, prin operaționalizarea lor, poate să apară necesitatea inițierii unor demersuri legislative în scopul îmbunătățirii cadrului legal incident.

- Implementarea unui sistem obligatoriu de facturare electronică care să asigure creșterea eficienței și eficacității în colectarea impozitelor și taxelor, precum și prevenirea și combaterea fraudei/a evaziunii în domeniul TVA, cu obținerea în prealabil a unei măsuri speciale de derogare de la prevederile Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.

Precizăm totodată faptul că, în cadrul reuniunii din 08 octombrie 2021, Cadrul Incluziv al OECD - BEPS a adoptat **Declarația de consens și Planul detaliat de implementare al măsurilor vizate de Pilonul Unu și Pilonul Doi din planul BEPS**, la care România a aderat.

Pilonul Unu vizează următoarele aspecte:

- întreprinderile multinaționale care vor intra în domeniul de aplicare al Pilonului I sunt cele având o cifră de afaceri globală mai mare de 20 de miliarde de euro și profitabilitate (profit înainte de impozitare/total venituri) mai mare de 10%.

- excluderea de la aplicarea Pilonului Unu a unor activități precum exploatarea resurselor naturale și a domeniului serviciilor financiare reglementate.

- Pilonul Unu se concentrează asupra stabilirii unui nexus și a unor reguli de alocare a profitului care să permită impozitarea veniturilor obținute de companii în jurisdicții acolo unde acestea nu au prezență fizică dar desfășoară activități economice, în condițiile în care întreprinderea multinațională obține în jurisdicția respectivă venituri mai mari de 1 milion

¹² •dezvoltarea și consolidarea compartimentului din cadrul ANAF care verifică prețurile de transfer în scopul reducerii substanțiale a acestei practici de evaziune fiscală;

•orientarea verificărilor, în mod prioritar, către firmele cu cel mai ridicat risc fiscal (cele implicate în evitarea sau evaziunea în plata taxelor);

•creșterea colectării veniturilor din accize, TVA și taxe vamale prin monitorizarea importurilor mărfurilor cu risc fiscal ridicat și modernizarea punctelor de trecere a frontierei în scopul diminuării evaziunii cu mărfurile de contrabandă. Eficientizarea controlului antifraudă în domeniul comerțului electronic;

•Va fi accelerată digitalizarea ANAF și astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală. utilizarea unui nou model de estimare a decalajului fiscal privind TVA, dezvoltat pe sectoarele economice de activitate, de tip TOP-DOWN, pentru a asigura realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare

•Operaționalizarea/aprobarea planului de acțiune comun între Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca la gri/negru

¹³ Conform art.2, alin.(2) din HG nr.34/2009, MF îndeplinește funcția de combatere a evaziunii fiscale, exercitată prin Agenția Națională de Administrare Fiscală și unitățile subordonate

de euro. Pentru jurisdicțiile în care PIB-ul este mai mic de 40 de miliarde de euro, limita veniturilor a fost stabilită la 250.000 de euro.

Prin **Declarația Cadrului Incluziv adoptată**, din punct de vedere al Pilonului Unu, s-au convenit următoarele:

- 1) procentul de profit rezidual, definit ca profit care depășește 10% din totalul veniturilor, care urmează a fi alocat către jurisdicțiile de piață, folosind o cheie de alocare bazată pe quantumul veniturilor, a fost stabilit la 25%.
- 2) introducerea unui mecanism de prevenire și combatere a disputelor între țări privind Suma A și aspecte referitoare la Suma A care să aibă caracter opțional și nu obligatoriu pentru jurisdicții în curs de dezvoltare care nu au sau au foarte puține cazuri de proceduri amiabile cu autoritățile fiscale ale altor state.
- 3) coordonarea termenilor de aplicare a Pilonului Unu cu suspendarea/abrogarea măsurilor unilaterale luate de diferite jurisdicții în vederea impozitării economiei digitale.

Pentru implementarea Pilonului Unu, se va elabora de către OECD o **Convenție Multilaterală (CM)**, prin intermediul căreia se vor aplica mai multe măsuri, precum implementarea Sumei A sau abrogarea taxelor asupra serviciilor digitale introduse de anumite jurisdicții. Convenția Multilaterală va conține regulile necesare determinării și alocării Sumei A, eliminării dublei impunerii, ca și pentru o administrare fiscală eficientă și simplificată, pentru schimbul de informații, ca și pentru instituirea unui mecanism pentru prevenirea și soluționarea disputelor într-o manieră obligatorie pentru toate jurisdicțiile, asigurând astfel consistență, certitudine și eficiență în aplicarea aspectelor privind Pilonul Unu.

Textul Convenției Multilaterale este în curs de elaborare la nivelul OECD astfel încât Convenția Multilaterală să fie deschisă pentru semnare, după ce va fi finalizată.

În procesul aderării la Convenția Multilaterală, jurisdicțiile participante, inclusiv România vor trebui să-și modifice legislația internă cu scopul implementării principiilor de realocare a profitului, conform Sumei A.

● **Pilonul Doi (propunerea GloBE)** ia în considerare stabilirea unui set de reguli pentru a aborda provocările fiscale rezultate din procesul de digitalizare a economiei.

OECD a finalizat o reformă majoră a sistemului internațional de taxare care va asigura, începând cu sfârșitul anului 2023, plata de către marile grupuri multinaționale a unui nivel minim de impozit, de 15%, pe veniturile care se realizează în fiecare jurisdicție în care își desfășoară activitatea.

Au fost aprobate Regulile Model-Pilon Doi care definesc aria de aplicabilitate, stabilesc mecanismele regulilor GloBE care includ reguli pentru determinarea cotei efective de impozitare (ETR) pe bază jurisdicțională și excluderile relevante, care au la bază substanța economică a veniturilor (carve-out).

Componentele principale convenite pentru Pilonul Doi (Regulile GloBE), având drept scop combaterea planificării fiscale, sunt:

- (i) Regula de includere a veniturilor (IIR), care impune un impozit suplimentar unei entități-mamă în ceea ce privește veniturile cu impozitare redusă ale unei entități constitutive; și
- (ii) Regula profiturilor subimpozitate (UTPR), care presupune nedeductibilitatea unei cheltuieli sau care necesită o ajustare echivalentă în legislația internă, rezultând o cheltuială suplimentară cu impozitul pe profit, în măsura în care veniturile cu impozitare redusă ale unei entități constitutive nu sunt supuse impozitării conform regulii IIR.

Astfel, s-a considerat că includerea în legislația UE a Acordului OECD privind impozitarea minimă efectivă ar fi esențială pentru combaterea evitării obligațiilor fiscale și a evaziunii fiscale, prevenind în același timp uniformizarea la un nivel inferior cu o concurență fiscală nesănătoasă între țări. În acest sens, Comisia Europeană a propus o directivă care asigură transpunerea regulilor la nivel European, prin asigurarea unei rate efective minime de impozitare pentru activitățile globale ale marilor grupuri multinaționale.

Potrivit ultimelor evoluții în ceea ce privește *propunerea de directivă privind asigurarea unui nivel minim de impozitare pentru grupurile multinaționale din UE*, s-a susținut modificarea termenului inițial prevăzut pentru transpunerea în legislația națională, până la data de 31 decembrie 2023.

Principalele măsuri de politică fiscală și impactul acestora pe orizontul 2023-2025

În domeniul impozitului pe profit/ impozitului pe veniturile microîntreprinderilor/ impozitului specific unor activități

Astfel cum prevede **Programul de guvernare 2021-2024**, începând cu 1 ianuarie 2023 se va realiza o revizuire a cadrului fiscal, obiectiv asumat și prin PNRR, sens în care se are în vedere implementarea de măsuri fiscale, precum:

- revizuirea sistemului de impozitare a profiturilor pentru a contribui la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- continuarea reducerii graduale a ariei de aplicabilitate a regimului special de impozitare pentru microîntreprinderi, în funcție și de rezultatele analizei realizate în acest scop;
- simplificarea sistemului de impozitare pentru a fi mai eficient, transparent și echitabil, până în 2024, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate din analizele asupra sistemului de impozitare din România.

Evidențiem, totodată, și transpunerea în legislația națională, până la data de 31 decembrie 2023, a *directivei privind asigurarea unui nivel minim de impozitare pentru grupurile multinaționale din UE*, în măsura în care va fi adoptată la nivel UE.

Suplimentar, menționăm și următoarele măsuri:

- prelungirea suspendării regulilor fiscale aplicabile în ceea ce privește scăderea din impozitul pe profit a cheltuielilor efectuate pentru educația timpurie până la 31 decembrie 2023;
- abrogarea, începând cu data de 1 ianuarie 2023, a impozitului specific unor activități prevăzut de Legea nr. 170/2016, cu completările ulterioare.

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii:

În Programul de Guvernare 2021 - 2024 se prevede revizuirea Codului fiscal prin implementarea următoarelor măsuri:

- reintroducerea stopajului la sursă, abordarea reducerii fiscalității pe muncă, mai ales în zona veniturilor mici;
- crearea unui mediu fiscal prielnic dezvoltării și sprijinirii mediului antreprenorial în domeniul turismului;
- asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor și aplicarea graduală a unor măsuri specifice de către organele fiscale;

- prelungirea suspendării prevederilor introduse prin Legea nr. 239/2020, referitoare la neimpozitarea și neincluderea în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale a avantajelor acordate angajaților pentru cheltuielile cu educația timpurie, precum și analizarea soluțiilor pentru a se putea da eficiență reglementării;
- facilități fiscale pentru întreprinzătorii care oferă lucrătorilor anumite beneficii favorabile familiei (de exemplu, decontare cheltuieli creșă sau învățământ etc.);
- revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării;
- acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru buni plătitori;
- extinderea facilităților pentru plata impozitelor și a taxelor prin platforma Ghișeul.ro.

De asemenea, astfel cum s-a avut în vedere prin Planul Național de Redresare și Reziliență, se vor implementa măsurile fiscale care au în vedere îmbunătățirea structurii sistemului fiscal/legislației fiscale din România astfel încât acesta să contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice durabile, cu accent pe:

- eliminarea treptată a stimulentei fiscale și a lacunelor fiscale în ceea ce privește impozitul pe venit și contribuțiile sociale;
- modificarea Codului fiscal, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate în urma revizuirii sistemului fiscal, pentru a se asigura că sistemul fiscal contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice durabile. Aceste modificări vor fi introduse treptat, până în ianuarie 2024;
- reducerea graduală a stimulentei fiscale pentru personalul angajat în sectorul construcțiilor. Reducerea treptată a stimulentei fiscale pentru personalul angajat în sectorul construcțiilor va începe în 2025 și se va finaliza până la sfârșitul anului 2028.

În domeniul TVA:

În contextul procesului de armonizare cu legislația comunitară se are în vedere și transpunerea în legislația națională:

- o până la data de 31 decembrie 2023, a prevederilor Directivei (UE) 2020/284 de modificare a Directivei 2006/112/CE în ceea ce privește introducerea anumitor cerințe pentru prestatorii de servicii de plată;
- o până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2020/285 de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA în ceea ce privește regimul special pentru întreprinderile mici și a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 în ceea ce privește cooperarea administrativă și schimbul de informații în scopul monitorizării aplicării corecte a regimului special pentru întreprinderile mici;
- o până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2022/542 de modificare a Directivelor 2006/112/CE și (UE) 2020/285 în ceea ce privește cotele taxei pe valoarea adăugată.

În domeniul accizelor:

- A fost stabilit un calendar de creștere graduală a nivelului accizelor pentru produsele din grupa "Tutun prelucrat" și pentru produsele supuse accizelor nearmonizate.
- În perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2023, inclusiv, nivelul accizelor pentru benzină cu plumb, benzină fără plumb și motorină, nu se actualizează cu creșterea prețurilor

de consum din ultimele 12 luni, calculată în luna septembrie a anului 2021, față de perioada octombrie 2014 - septembrie 2015.

În domeniul impozitelor și taxelor locale:

- revizuirea sistemului de impozitare a proprietății pentru a contribui la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- simplificarea sistemului de impozitare a proprietății pentru a fi mai eficient, transparent și echitabil, până în 2024, prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate din analizele asupra sistemului de impozitare;
- reducerea graduală a facilităților fiscale din domeniul impozitării proprietății, prevăzute în Codul fiscal, în funcție și de rezultatele analizei realizate în acest scop;
- acordarea de facilități de către administrațiile locale, de exemplu, loturi pentru construirea de case, instituirea unor facilități privind taxele și impozitele locale etc., măsură pentru care vor fi organizate consultări între ministerele implicate în vederea stabilirii măsurilor și acordarea de competențe autorităților publice locale;
- acordarea posibilității autorităților administrațiilor publice locale de a sprijini familiile care au în întreținere copii prin reduceri/scutiri de taxe și impozite, precum și prin acordarea unor burse școlare complementare pentru elevii care provin din familiile numeroase, măsură pentru care vor fi organizate consultări între ministerele implicate în vederea stabilirii scutirilor/reducerilor la plata impozitelor și taxelor locale și acordarea de competențe autorităților publice locale.

Aceste ultime două măsuri, potrivit *Hotărârii Parlamentului României nr. 42/2021 pentru acordarea încrederii Guvernului*, sunt prevăzute a fi realizate de către Ministerul Finanțelor cu sprijinul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și, totodată vor fi avute în vedere în contextul recomandărilor formulate de către instituția independentă care asigură analiza modului în care poate fi îmbunătățită structura sistemului fiscal/legislației fiscale din România, în scopul implementării măsurilor din PNRR.

- mil lei

CONȚINUTUL PROPUNERII	An 2023 Impact bugetar	An 2024 Impact bugetar	An 2025 Impact bugetar	An 2026 Impact bugetar
TOTAL IMPACT MĂSURI FISCALE PROPUSE				
CODUL FISCAL				
Impozitul pe profit				
Eliminarea impozitului specific unor activități	166,06	173,37	181,69	189,86
Reducerea plafonului pentru microîntreprinderi, de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru	1.040,07	1.126,29	1.210,67	1.301,37

microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%				
Taxa pe valoarea adăugată				
TVA - majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, serviciile de restaurant și de catering; majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice care conțin adaos de zahăr; aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei	1.989,33	2.181,60	2.369,10	2.573,58
Accize și alte taxe speciale				
Majorarea nivelului accizelor la alcool și tutun	1.182,18	2.040,09	2.938,94	2.950,89

Efectele măsurilor avute în vedere asupra mediului de afaceri pe orizontul 2022-2025:

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale se va continua îmbunătățirea legislației fiscale pentru a corespunde unor principii, printre care, din perspectiva politicii fiscale menționăm simplificarea, transparența, stabilitatea și predictibilitatea.

În ceea ce privește nivelul accizelor aplicabil produselor din tutun, prin adoptarea unui calendar de creștere graduală a nivelului accizelor se asigură, din perspectiva taxării, o predictibilitate pe termen mediu asupra activității desfășurate de operatorii economici.

Prin măsurile fiscale întreprinse pentru înlăturarea consecințelor agresiunii ruse împotriva Ucrainei, pentru anul 2022, prin prevederile art. IX și art. XIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2022 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri de sprijin și asistență umanitară, au fost instituite reguli fiscale prin care s-a urmărit stimularea contribuabililor plătitori de impozit pe profit/impozit pe veniturile microîntreprinderilor în acordarea de bunuri/servicii sau sume reprezentând donații în bani, pentru persoanele afectate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei, în condițiile legii.

Indicatorii bugetari pe anul 2023

Proiecția veniturilor bugetului general consolidat pe perioada 2023-2025 s-a realizat pe baza indicatorilor macroeconomici pentru orizontul de referință, precum și a reglementărilor existente în prezent în domeniul fiscal.

Pe termen mediu, pe fondul revigorării economice, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare nominală.

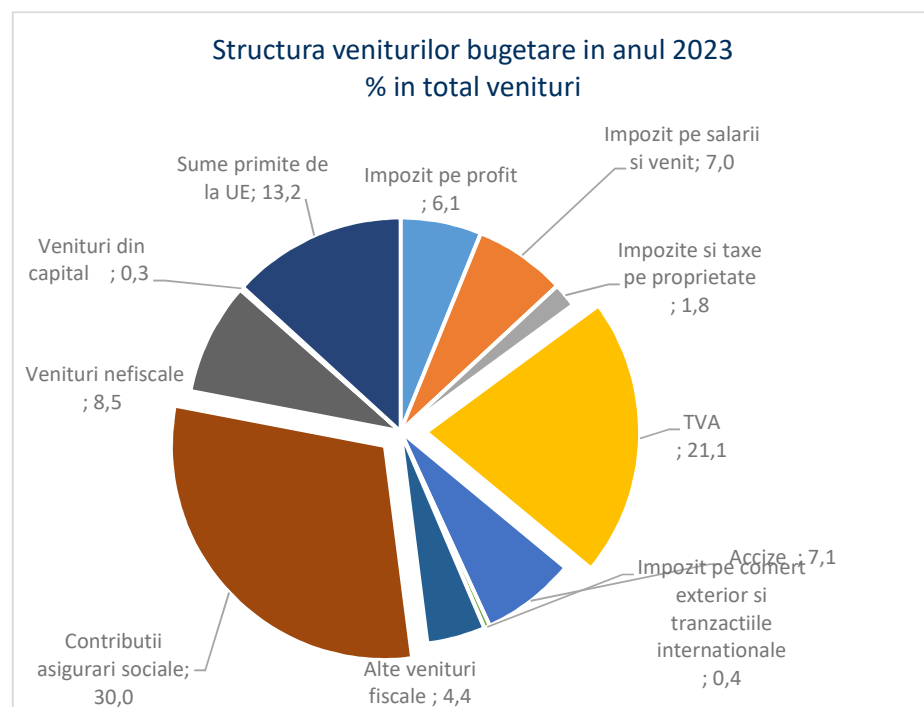
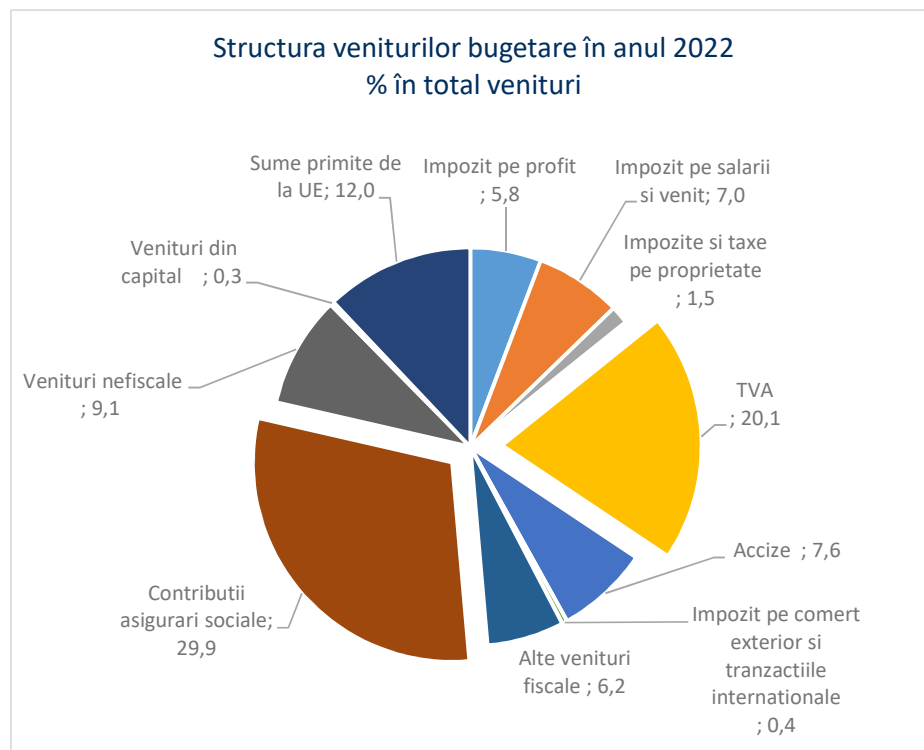
Astfel, în anul 2023 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 539,8 miliarde lei (34,78 din PIB), în creștere în valoare nominală pe orizontul de referință, ajungând în anul 2025 la 614,8 miliarde lei (33,09% din PIB).

Cele mai mari ponderi în cadrul veniturilor bugetare în anul 2023 le înregistrează contribuțiile de asigurări sociale (30,0% din total venituri), urmate de TVA(21,1 %) sume primite de la UE (13,2% din total venituri), și accize (7,1 % din total venituri).

De remarcat tendința de creștere în anul 2023 în totalul veniturilor bugetare față de anul 2022 a sumelor provenind de la UE, ce vor avea o contribuție pozitivă la creșterea economică, banii europeni constituind o sursă de finanțare care degrevează bugetul național și un mijloc de implementare a unor reforme în acord cu agenda europeană.

Ponderea veniturilor în total venituri bugetare pe anii 2022-2023

	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Venituri bugetare total	100,0	473.003	100,0	539.831
Impozit pe profit	5,8	27.228	6,1	33.106
Impozit pe salarii și venit	7,0	33.168	7,0	37.569
Impozite și taxe pe proprietate	1,5	6.921	1,8	9.908
TVA	20,1	95.233	21,1	113.796
Accize	7,6	35.775	7,1	38.510
Impozit pe comerț exterior și tranzacțiile internaționale	0,4	2.125	0,4	2.362
Alte venituri fiscale	6,2	29.558	4,4	23.745
Contribuții asigurări sociale	29,9	141.660	30,0	162.194
Venituri nefiscale	9,1	42.906	8,5	45.963
Venituri din capital	0,3	1.457	0,3	1.379
Sume primite de la UE	12,0	56.971	13,2	71.299

4.3 POLITICA DE CHELTUIELI

Măsurile pe termen mediu

- ✓ Asigurarea unui nivel sustenabil pentru cheltuielile cu salariile și pensiile în sectorul public;
- ✓ Orientarea resurselor disponibile către investiții publice de antrenare în domeniile:

infrastructură, agricultură și dezvoltarea rurală, energia și tehnologia avansată susținute, tranziție verde și digitală la care se adaugă resurse din fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și Mecanismului de redresare și reziliență.

- ✓ Reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri europene, trăsătura care se constată pe toată perioada de referință.
- ✓ Accelerarea ritmului de cheltuire a fondurilor europene pentru îmbunătățirea ratei de absorbție și operaționalizarea PNRR.
- ✓ Continuarea finanțării schemelor de ajutor de stat și în perioada 2023-2025, pentru a contribui la crearea de noi locuri de muncă, realizarea de investiții care utilizează tehnologii noi, obținerea de produse, servicii, tehnologii inovative, cu efecte asupra creșterii economice și asigurării stabilității macroeconomice, ceea ce reflectă o atitudine prietenoasă cu mediul de afaceri.
- ✓ Continuarea procesului de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare prin creșterea ponderii cheltuielilor cu finanțare din fonduri externe față de cele din surse naționale, dar și a cheltuielilor de investiții în total cheltuieli bugetare.

Cheltuielile bugetare estimate pentru anul 2023 sunt în sumă de 608,1 miliarde lei, în anul 2025 acestea ajung la 668,7 miliarde lei respectiv 35,99 % din PIB, înregistrând o tendință de scădere pe orizontul de referință.

Cea mai mare creștere pe orizontul de referință o înregistrează **cheltuielile cu asistența socială**, respectiv 11,7 % din PIB în anul 2023, totuși evidențiindu-se o tendință de scădere fata de anul 2022 și fără să cunoască vârfuri pe orizontul de referință.

Cheltuielile de personal sunt în sumă de 127,6 miliarde lei în anul 2023, ajungând în anul 2025 la 138,7 miliarde lei, diminuându-se ca pondere în PIB pe orizontul de referință.

Bunurile și serviciile înregistrează o tendință de scădere pe orizontul de referință, în timp ce cheltuielile cu dobânzile înregistrează de asemenea o diminuare ca pondere în PIB pe perioada 2023-2025.

Cheltuielile cu investițiile însumează în anul 2025, 133,2 miliarde lei, cu tendință de creștere pe orizontul de referință.

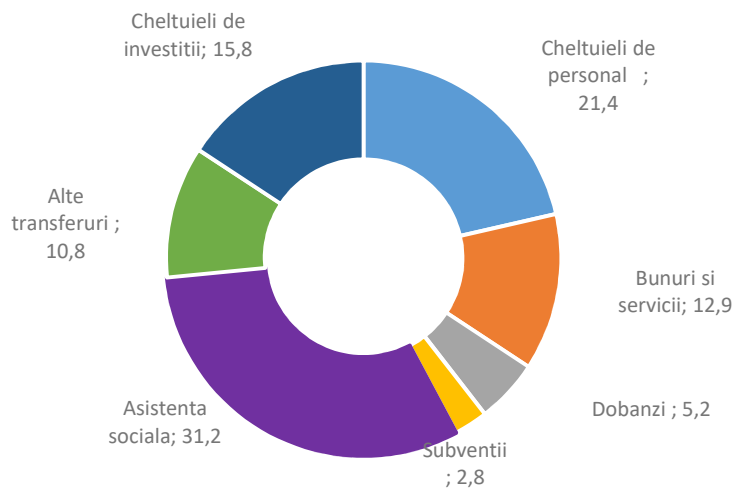
Cu ponderi mari în total cheltuieli în anul 2023 se situează asistența socială (29.8% din total cheltuieli), cheltuieli de personal (21,0% din total) și cheltuieli de investiții (18,4% din total). Totuși, în structura cheltuielilor bugetare se constată în anul 2023 o creștere a ponderii cheltuielilor cu investițiile, diminuare a cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a cheltuielilor de personal, **ceea ce reflectă procesul de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare.**

Ponderea cheltuielilor în total cheltuieli bugetare pe anii 2022-2023

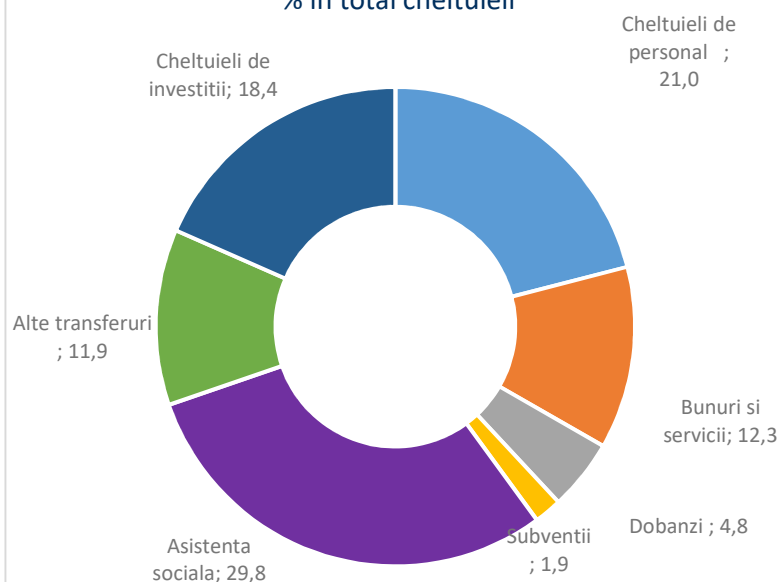
	- milioane lei-			
	2022		2023	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Cheltuieli total	100,0	553.157	100,0	608.124
Cheltuieli de personal	21,4	118.416	21,0	127.618

Bunuri si servicii	12,9	71.164	12,3	74.890
Dobanzi	5,2	28.802	4,8	29.084
Subventii	2,8	15.327	1,9	11.323
Asistenta sociala	31,2	172.540	29,8	181.006
Alte transferuri	10,8	59.761	11,9	72.149
Cheltuieli de investitii	15,8	87.147	18,4	112.053

Structura cheltuielilor bugetare in anul 2022
% in total cheltuieli

Structura cheltuielilor bugetare in anul 2023
% in total cheltuieli

4.4 POLITICA DE ADMINISTRARE FISCALĂ

I. Realizările ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2022

Activitatea ANAF din primele 10 luni ale anului 2022 a continuat pe linia reformelor menite să asigure îmbunătățirea activității de administrare fiscală, creșterea capacității de colectare a veniturilor și reducerea decalajului fiscal. Acesta este un proces de consolidare pe termen mediu și lung, care necesită timp și eforturi susținute și care produce modificări structurale progresiv.

Au fost continuate măsurile de reformă și modernizare demarate în anii anteriori, au fost implementate noi măsuri de eficientizare a activității și, nu în ultimul rând, a fost asigurată colaborarea eficientă pe plan internațional și deschiderea către bunele practici adoptate de alte state.

Cadrul strategic

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), document strategic dezvoltat în cursul anului 2021 reprezintă una dintre cele mai mari provocări a ultimilor ani pentru ANAF. Planul oferă cea mai mare sursă de finanțare nerambursabilă de care organizația a beneficiat de când a fost înființată - 355,7 milioane de euro, fără TVA, pentru implementarea unor reforme fundamentale necesare transformării sale.

În egală măsură, PNRR a oferit cadrul de excelență pentru dezvoltarea unei serii de reforme structurale care vor remodela administrația fiscală și contextul în care aceasta evoluează. Prin intermediul PNRR se vor realiza măsuri de reformă complexă, de natură legislativă și organizatorică, care promovează schimbarea, sprijinite de o serie de investiții în digitalizare cu obiectivul final de modernizare și digitalizare a ANAF, astfel încât:

- ✓ să fie eficientizată colectarea veniturilor la bugetul general consolidat cu rezultate asupra **creșterii ponderii veniturilor în PIB cu 2,5 puncte procentuale** până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019,
- ✓ să fie redus **decalajul fiscal** la TVA cu **5 puncte procentuale** până în trimestrul II 2026, față de nivelul stabilit de Comisia Europeană pentru anul 2019.

În acest context, Agenția și-a stabilit ca principal obiectiv strategic pentru perioada 2021-2024 transformarea într-o organizație inovativă și care să răspundă provocărilor mediului extern, care să ofere servicii noi, adaptate diferitelor categorii de contribuabili și care să faciliteze conformarea fiscală voluntară.

Acest obiectiv se va realiza prin simbioza celor două componente strategice de bază: digitalizare și gestionarea eficientă a resurselor umane, contribuind la creșterea accelerată a colectării veniturilor administrate de ANAF, la combaterea eficientă a evaziunii fiscale și a concurenței fiscale neloiale.

Capacitatea de colectare a veniturilor la bugetul general consolidat al României se va îmbunătăți, digitalizarea masivă a sistemului informatic existent fiind o condiție esențială și necesară în acest proces de consolidare instituțională.

De altfel, criza generată de pandemia COVID-19 a accentuat nevoia de digitalizare, mai ales în zona de furnizare de servicii digitale către contribuabili, dar și în ceea ce privește necesitatea de a gestiona volume masive de date și informații pentru o mai bună înțelegere a contextului economic, a provocărilor de conformare și a dinamicii afacerilor.

În vederea atingerii obiectivului principal, reformele ANAF se concentrează pe:

- **dezvoltarea unei relații corecte și transparente cu cetățenii**, având în vedere că cei mai mulți contribuabili sunt de bună credință și doresc să se conformeze;

- **eficientizarea colectării veniturilor la bugetul general consolidat** și alinierea la media europeană din această perspectivă, având ca efect creșterea ponderii veniturilor colectate în PIB.

Reformarea Agenției prin digitalizare, componentă esențială a unui exercițiu strategic modern, trebuie dublată de o a doua componentă de maximă importanță - managementul eficient al resurselor umane.

Rezultatele-cheie ale ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2022

Programul de încasări venituri bugetare alocat Agenției Naționale de Administrare Fiscală (inclusiv programul aferent activității vamale) pentru primele zece luni ale anului 2022 a fost de 312.870,11 mil. lei, fiind colectată suma de 312.817,68 mil. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 21,5% - indice nominal, cu 55,3 mld. lei mai mult decât în perioada corespondentă din anul 2021 (257,5 mld. lei);

În ceea ce privește ponderea în PIB a veniturilor nete colectate în perioada analizată, aceasta a fost de 22,4 %, respectiv cu 0,6 p.p. peste nivelul din perioada similară a anului 2021, când s-a înregistrat 21,8 %.

Această creștere a volumului veniturilor bugetare colectate s-a realizat în paralel cu menținerea ritmului accelerat de rambursare a TVA către mediul economic (creștere atât **valoric** de la 20,2 mld. lei în 10 luni 2021 la 23,3 mld. lei în 10 luni 2022 / plus 3,1 mld. lei, cât și **numeric** de la 92.206 deconturi soluționate în cumulul zece luni 2021 la 95.497 deconturi soluționate în aceeași perioadă a anului 2022).

Principalele măsuri implementate în anul 2022

Anul **2022** este un an extrem de important pentru proiectele de digitalizare cuprinse în PNRR, derularea procedurilor de achiziții publice pentru acestea fiind pasul cheie din această perioadă.

Încă din prima parte a anului 2022 **s-au realizat pași importanți pentru atingerea obiectivelor** propuse pentru anul 2022. Astfel, **trei** dintre țintele și jaloanele stabilite prin decizia de implementare PNRR a Consiliului Uniunii Europene **au fost atinse**, fiind îndeplinite înainte de termenul limită prevăzut.

- ✓ **Jalon PNRR 191 - Intrarea în vigoare a cadrului legal necesar înrolării contribuabililor persoane juridice în SPV** (termen: trim. I 2022, *realizat încă din anul 2021*);
- ✓ **Ținta PNRR 192 - Contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV** (valoarea de pornire 509.679, țintă 1.009.679, termen: trim. IV 2022, *realizat din luna august 2022*);
- ✓ **Jalon PNRR 195 - Operaționalizarea Planului comun de acțiune al ANAF și al Inspecției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la gri/la negru** (termen: trim. I 2022, *realizat încă din februarie 2022*);
- ✓ **Ținta PNRR 221 - Numărul de case de marcat conectate la sistemul IT al ANAF**, care vizează conectarea a 600.000 de case de marcat la sistemul IT al ANAF pentru trimestrul IV 2022, a fost îndeplinită încă din trimestrul II. La data de 31.10.2022 figurau ca fiind conectate 632.293 aparate de marcat fiscale electronice/case de marcat.

Prin implicarea structurilor teritoriale care au competență în domeniul incident aparatelor de marcat se întreprind demersurile necesare în vederea impulsiei operatorilor economici de a-și îndeplini obligația privind conectarea aparatelor de marcat electronice fiscale la sistemul informatic național, iar numărul aparatelor de marcat electronice fiscale

neconectate la sistemul informatic, este monitorizat în mod constant prin intermediul situațiilor generate de către Centrul Național pentru Informații Financiare.

În plus, având în vedere bunele practici internaționale dar și evoluția economico - socială din ultimii ani, ANAF a venit în sprijinul contribuabililor prin implementarea unor măsuri cuprinse în planuri anuale de acțiune, precum:

- „*Planul operațional de recuperare a veniturilor*” (PORV 2020 - 2021), plan elaborat în contextul impactului economic și fiscal al situației generate de pandemia SARS-Cov-2. Principalele provocări abordate în cuprinsul Planului au vizat asigurarea sprijinului pentru contribuabilii aflați în dificultate, menținerea nivelului de conformare fiscală și asigurarea siguranței operațiunilor, pentru personal și contribuabili, împotriva riscurilor pentru sănătate.
- “*Planul operațional privind consolidarea administrării veniturilor bugetare, pentru anul 2022*”. Acesta este structurat în 5 obiective principale, fiecare dintre ele incluzând o serie de măsuri operaționale:
 - ✓ Obiectiv I - Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili. Consolidarea relației de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate;
 - ✓ Obiectiv II - Soluții digitale integrate. Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile;
 - ✓ Obiectiv III - Creșterea conformării voluntare;
 - ✓ Obiectiv IV - Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale;
 - ✓ Obiectiv V - Managementul resurselor umane.

Dintre cele mai importante măsuri adoptate în anul 2022 ca urmare a implementării POCAV, distinct pe cele 5 obiective, amintim:

Obiectivul 1: Dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili. Consolidarea relației de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale, este un deziderat ce va asigura sustenabilitatea sistemului fiscal pe termen lung, va îmbunătăți eficiența ANAF și va stimula cererea de servicii digitale. Încă înainte de declanșarea pandemiei a devenit evidentă necesitatea de a muta interacțiunea cu contribuabilii înspre serviciile oferite la distanță.

Un prim pas important realizat pentru atingerea obiectivelor propuse pentru anul 2022, **intrarea în vigoare a cadrului legal pentru înrolarea contribuabililor persoane juridice în SPV (Spațiul Privat Virtual)**, programat pentru trimestrul I 2022, **a fost îndeplinit**, în avans, în anul 2021. Astfel, începând cu data de 01 martie 2022, transmiterea documentelor de către persoanele juridice, asocierile și alte entități fără personalitate juridică, PFA-urile, profesiile libere, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, către organul fiscal central, se va realiza exclusiv prin intermediul Spațiului Privat Virtual. Astfel, a fost îndeplinit **JALONUL 191**, prevăzut în planul de implementare al PNRR la nivelul ANAF.

La data de 31.10.2022 figurau înregistrate în SPV 1.056.776 persoane juridice și alte entități asociate acestora, cu 47.097 peste ținta asumată. Astfel, **a fost depășită ținta PNRR 192 - Creșterea gradului de utilizare a Spațiului Privat Virtual (SPV)**.

Pentru a veni în sprijinul contribuabililor, administrația fiscală oferă asistență în vederea accesării serviciilor disponibile pe portalul instituției, prin intermediul **serviciului chat**, care **este operațional** începând cu data de 22.11.2021, sesiunile chat fiind monitorizate

prin aplicația specifică. De asemenea, s-a realizat **extinderea gamei de servicii oferită în sistem self-service prin intermediul IVR (Sistem de Răspuns Vocal Interactiv)**, pentru a fi oferite informații pre-înregistrate pentru următoarele domenii: Spațiul Privat Virtual, programare online, evitarea dublei impuneri, calendarul obligațiilor fiscale și modalități de efectuare a plăților către ANAF. Solicitățile de informații în sistem self-service prin IVR sunt monitorizate prin aplicația specifică Call-center, meniul IVR și mesajele de informare fiind actualizate în funcție de necesități.

Totodată, începând cu luna martie 2022 a fost extinsă **posibilitatea de transmitere a solicitărilor contribuabililor prin intermediul Formularului de contact** la nivelul tuturor structurilor existente în administrațiile fiscale care desfășoară activități cu contribuabilii.

Măsura de reformă referitoare la **"Implementarea unui serviciu webinar dedicat asistenței contribuabililor"** aferentă jalonului PNRR 216 - **Serviciile digitale și sistemele electronice critice** sunt operaționale, a fost realizată. De la lansarea serviciului în luna mai 2022 până la 30 septembrie 2022 s-au desfășurat 40 seminare web la care au participat 5.800 persoane. Lista lunară a seminarelor web se regăsește pe site-ul ANAF la secțiunea Asistență contribuabili - Servicii oferite contribuabililor.

În anul 2022, au continuat demersurile pentru crearea unui nou serviciu dezvoltat în mediul digital, disponibil la nivel național și în timp real pentru a facilita accesul populației la cumpărarea bunurilor intrate în proprietatea privată a statului sau sechestrate în materie penală și fiscală pe care ANAF le oferă la vânzare în procedurile de valorificare ale acestora. Astfel, a fost realizată fișa proiectului **„Digitalizarea activității de valorificare - informatizarea și eficientizarea activității de valorificare a bunurilor intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului și a bunurilor sechestrate în activitatea de executare silită a creanțelor bugetare”**, măsură asumată prin PNRR, **Jalonul 218 - Inițierea digitalizării activităților de valorificare și executare silită, prin crearea unei platforme de licitații on-line pentru valorificarea bunurilor imobile și a celor mobile cu valoare semnificativă.**

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - transformarea ANAF într-o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale integrate, prin utilizarea optimă a datelor și informațiilor disponibile.

În domeniul **digitalizării ANAF**, realizarea celor mai importante ținte din PNRR cu orizont de timp, anul 2025, este strict condiționată de implementare proiectelor de digitalizare (sistemul de date integrate - platforma Big Data, sistemul informatic pentru administrarea contribuabililor persoane juridice SFERA etc.) care vor determina operaționalizarea managementului integrat al riscurilor, asigurându-se astfel o analiză de risc ținută și o selectare eficientă a contribuabililor.

Totodată, în primele 9 luni ale anului 2022 s-au înregistrat progrese semnificative privind implementarea a 6 proiecte, respectiv:

✓ *Fișierul Standard de Control Fiscal (Standard Audit File for Taxation)* - sistem operațional din 01.01.2022 (dată care reprezintă și începerea termenului de depunere pentru marii contribuabili, cu o perioadă de grație de 6 luni)

La 30 aprilie 2022 a fost finalizat contractul de servicii pentru **“dezvoltarea sistemului SAF-T, integrare, testare și implementare în producție”**.

✓ *Proiectul “Dezvoltarea Sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO)”*- sistem operațional conform reglementărilor la nivel UE din 01.07.2022

Mini-ghișeul unic (MOSS) a fost extins pentru a deveni un ghișeu unic (One Stop Shop - OSS) începând cu 01.07.2021, acoperind o gamă mai largă de servicii prestate și bunuri livrate.

La 01 aprilie 2022 a fost disponibil pe portalul ANAF și modulul de preînregistrare a contribuabililor în OSS.

- ✓ *Proiectul “e-Factura - sistem obligatoriu de facturare electronică” - sistem operațional din luna noiembrie 2021*

Proiectul a fost demarat în luna martie 2020 de către MF și ANAF, în vederea eficientizării colectării impozitelor și taxelor, vizând în principal îmbunătățirea și consolidarea gradului de colectare a TVA și prevenirea/combateră evaziunii fiscale.

În perioada 01.04 - 30.06.2022 a fost realizată testarea pentru livrările de produse cu risc fiscal ridicat (categorie indicată prin OUG nr.130/2021), prin care s-a prevăzut posibilitatea de raportare în Sistemul RO e-Factura a facturilor care conțin produse cu risc fiscal ridicat comercializate în relația B2B (business to business). Începând cu 1 aprilie 2022 (prin OUG nr. 131/2021) a fost introdusă obligația unităților afiliate de a transmite facturile emise către titularii voucherelor de vacanță și în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura, contribuind la combaterea evaziunii fiscale în domeniul produselor cu risc fiscal ridicat și o mai bună urmărire a modului de utilizare a voucherelor de vacanță.

- ✓ *Proiectul „Servicii de dezvoltare software pentru reproiectarea și optimizarea sistemului informatic - VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange System)”*

Proiectul a fost demarat în luna decembrie 2021 și are ca obiect - servicii de analiză, reproiectare, migrare și optimizare, dezvoltare, testare, implementare, mentenanță corectivă, adaptivă și evolutivă a sistemului, elaborarea documentației specifice sistemului informatic VIES_RO.

Demersurile sunt concentrate în continuare pe dezvoltarea software.

Este necesară accelerarea activității de dezvoltare tehnică din partea Prestatorului, care a luat măsuri specifice în acest sens prin alocare suplimentară de resurse. Se continuă activitatea de monitorizare.

- ✓ *Proiectul „Servicii de dezvoltare software pentru extinderea sistemului - AEOL_RO (Automatic Exchange of Information) cu funcționalități specifice DAC3/BEPS5 și DAC6 și asigurarea mentenanței sistemului AEOL_RO”*

Proiectul a fost demarat în luna decembrie 2021 și vizează dezvoltarea unei aplicații informatice dedicate prin care datele privind tranzacțiile transfrontaliere primite atât de la nivel național cât și european să poată fi vizualizate, descărcate, analizate și valorificate în cadrul analizei de risc. În primele șase luni ale anului 2022, au fost derulate activități specifice managementului de proiect. De asemenea, au fost analizate criteriile implementării, în cadrul sistemului informatic AEOL_RO, a cerințelor intracomunitare, internaționale și naționale specifice DAC3/BEPS5 și DAC6 și a impactului funcțional/tehnic al acestora asupra întregului sistem.

- ✓ *Proiectul “Creșterea capacității administrative a MF și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cu cetățenii și cu mediului de afaceri pentru obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF”*

Până la 30 iunie 2022 au fost derulate activități de pregătire pentru achiziția produselor și serviciilor pentru implementarea platformei integrate, în baza analizei și specificațiilor tehnice/funcționale dezvoltate prin contractul de servicii „*pentru realizarea analizei generale a stării de fapt a sistemului informatic actual și definirea în detaliu a cerințelor aferente adoptării noului cadru procedural și informațional (infrastructura IT) în vederea dezvoltării portalului ANAF pentru îmbunătățirea interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri*”.

În prezent se derulează procedura de achiziție publică.

Obiectivul 3 : Creșterea conformării voluntare

Pentru **creșterea conformării voluntare** la îndeplinirea obligațiilor fiscale au fost continuate demersurile de simplificare a formularelor și transpunerea în format electronic a acestora. Calendarul implementării formularisticii în format electronic este actualizat periodic în funcție de stadiul dezvoltărilor informatice și etapele premergătoare, (elaborare reglementări legislative, analiză, dezvoltare specificații funcționale și transmitere către Centrul Național pentru Informații Financiare a cererilor de schimbare conform procedurii de sistem - PS40), până în prezent fiind digitalizate 54 de formulare iar 55 de formulare sunt în curs de dezvoltare, astfel:

- 13 formulare se află în procedura de testare/dezvoltare aplicație;
- 26 formulare au termen de implementare stabilit de CNIF până la finele anului curent;
- 16 formulare fac obiectul unor demersuri suplimentare în vederea stabilirii unui canal electronic de comunicare.

Au fost implementate **3 proiecte pilot**, respectiv:

- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili persoane fizice din cedarea folosinței bunurilor",
- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili - persoane fizice din meditații / activități educaționale și alte forme de învățământ" și
- ✓ proiectul - pilot "Venituri realizate de contribuabili-persoane fizice din prestarea unor activități de înfrumusețare/întreținere",

care fac parte integrantă din proiectul cadru "Dezvoltarea de instrumente în vederea creșterii conformării fiscale"- 20R002, finanțat prin instrumentul pentru Asistență Tehnică de la nivelul Comisiei Europene.

Un rezultat important al acestui proiect l-a reprezentat elaborarea "*Strategiei de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România pentru perioada 2023-2025*", aprobată de conducerea ANAF. Obiectivele Strategiei sunt:

- scăderea decalajului fiscal
- creșterea gradului de conformare la declarare
- creșterea nivelului de încredere al contribuabililor în ANAF
- creșterea veniturilor declarate.

Totodată, în perioada de referință, ANAF a derulat campanii de conștientizare în rândul contribuabililor cu privire la serviciile pe care ANAF le oferă în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor fiscale:

- Campanie pentru depunerea Declarației Unice,
- Campanie SPV - instrucțiuni pentru înregistrarea persoanelor fizice și juridice în SPV
- Campanie Programare Online, Promovarea Sesiunilor Web și a Call-Center-ului.

Obiectivul 4 : Intensificarea acțiunilor privind combaterea evaziunii fiscale

Pe linia măsurilor de **managementul riscurilor și combatere a evaziunii fiscale** amintim:

✓ *Reformarea managementului riscului de neconformare fiscală;*

Principalele acțiuni realizate în cursul acestui an au vizat continuarea implementării procesului integrat de management a riscurilor fiscale ca parte integrantă a obiectivelor strategice asumate de către Agenție, astfel:

- organizarea grupului de lucru destinat implementării proiectului APIC/Big Data - o platformă complexă ce va permite gestionarea unui volum masiv de date agregate din sursele interne ale ANAF, precum și din surse externe (structurate și nestructurate) ce va permite standardizarea procesului de analiză de risc a contribuabililor;
- elaborarea cadrului legal cu privire la definirea subcriteriilor de risc pentru clasificarea contribuabililor, aplicabil până la finalul trimestrului IV/2022. Proiectul de ordin privind aprobarea subcriteriilor de risc dezvoltate din criteriile generale prevăzute de art. 7 alin. (7) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, a fost publicat în iulie 2022 pe site-ul ANAF, la secțiunea "Transparență decizională", în data de 4 iulie 2022.

În data de 01.08.2022, proiectul de Ordin al Președintelui ANAF a fost comunicat MIPE în vederea transmiterii către Comisia Europeană pentru consultare. În data de 29 august 2022, Comisia Europeană a transmis o serie de observații referitoare la Cover Note. Ministerul Finanțelor a transmis cover note actualizat către MIPE în data de 21 septembrie 2022, în vederea înaintării către Comisia Europeană. După consultarea preliminară a COM, va fi urmată procedura de publicare a OPANAF.

Managementul riscurilor de neconformare fiscală are un rol determinant în creșterea eficienței și eficacității măsurilor întreprinse de ANAF în scopul atingerii obiectivelor strategice, în special a celor referitoare la creșterea nivelului de conformare fiscală, reducerea evaziunii fiscale și economiei subterane, reducerea cheltuielilor de administrare, precum și în scopul modernizării proceselor de activitate și al implementării celor mai bune practici europene și internaționale.

✓ *Rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale;*

Măsura PNRR de reformă suplimentară - Dezvoltarea unui model alternativ de calcul al decalajului fiscal al TVA, descompus pe sectoare economice relevante, a fost îndeplinită. Modelul a fost realizat și implementat la nivelul ANAF în cadrul misiunii FMI care s-a desfășurat în perioada 5 martie 2021 - 31 martie 2022.

Astfel, modelul "**Revenue Administration - Gap Analysis Program**" (RA-GAP) furnizează estimări ale celor două componente ale decalajului fiscal: din neconformarea fiscală și din aplicarea politicilor fiscale. Utilizarea noului model de estimare asigură realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii în aceste sectoare, fapt care permite articularea analizei de risc și creșterea eficienței și eficacității Agenției în colectarea veniturilor din TVA.

✓ *Consolidarea cooperării dintre Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca subdeclarată/nedeclarată;*

Jalonul PNRR 195 - Operaționalizarea/aprobarea Planului comun de acțiune al ANAF și al Inspekției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la grilla negru, a fost îndeplinit prin adoptarea în luna februarie 2022 a "Planului comun de acțiune privind organizarea controalelor fiscale în cooperare cu inspekția muncii".

✓ *Creșterea ponderii numărului de verificări documentare raportate la totalul acțiunilor de control fiscal efectuate de administrația fiscală la 30% (Ținta PNRR 222);*

În perioada ianuarie - octombrie 2022, ponderea medie a desk-auditurilor în totalul acțiunilor de control a fost de **39,47%**.

- ✓ *Creșterea numărului de inspecții fiscale cu 5% (obiectiv realizat);*
- ✓ *Implementarea **Fișierului standard de control fiscal (SAF-T)** și realizarea primei raportări SAF-T pentru marii contribuabili;*

Fișierul standard de control fiscal (SAF-T) reprezintă o structură standardizată a informațiilor relevante pentru controalele fiscale și are ca scop reducerea costului conformării pentru societăți și va contribui la asigurarea echității în derularea activităților economice, precum și la îmbunătățirea conformării fiscale voluntare prin reducerea efortului ambelor părți în ceea ce privește alocarea resurselor umane și materiale pentru verificările fiscale.

Introducerea SAF-T în România va simplifica relația contribuabililor cu ANAF, întrucât ANAF va putea derula anumite verificări prin intermediul inspectorului digital, în mediul electronic, la distanță, fără să mai fie nevoie să efectueze inspecții fiscale la fața locului.

În urma acestor verificări preliminare de la distanță, ANAF va putea lămuri rapid unele neclarități și se vor restrânge, astfel, numărul de verificări la sediul contribuabilului. ANAF și-a asumat și este pregătită pentru implementarea în integralitate a sistemului SAF-T (de altfel, declarațiile D406 au început să fie depuse de marii contribuabili). Sistemul de test funcționează în paralel cu sistemul de depunere a declarațiilor D406.

Dezvoltarea SAF-T constituie o metodă modernă care sprijină atât contribuabilii să se conformeze mai ușor și mai ieftin pe termen mediu (după faza inițială de implementare), cât și autoritățile fiscale să desfășoare controale mai eficiente datorită accesului instantaneu la informații fiscale și posibilitatea de a acționa imediat, acolo unde este cazul.

Până în prezent, sistemul a fost operaționalizat pentru marii contribuabili pentru care raportarea este obligatorie de la 1 ianuarie 2022.

- ✓ *Sistemul național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport*

În Monitorul Oficial nr. 356/11.04.2022 a fost publicată OUG nr. 41/2022 pentru instituirea Sistemului național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat **RO e-Transport**. Potrivit ordonanței, utilizatorii au obligația să declare anticipat în modulul **RO e-T** aflat pe pagina SPV-ANAF o serie de date referitoare la furnizorul și beneficiarul implicați în tranzacție, bunurile transportate, autovehiculul utilizat, locul de încărcare/descărcare a bunurilor.

Sistemul **RO e-Transport** reprezintă ansamblul de principii, reguli și aplicații informatice având drept scop monitorizarea transporturilor de bunuri cu risc fiscal ridicat pe teritoriul național, care permite autorităților competente monitorizarea lanțului de aprovizionare, pe baza unui cod unic de identificare generat de sistem (codul UIT).

RO e-T va cuprinde și elemente de interconectare cu alte sisteme de monitorizare: camere de luat vederi, instrumente sau dispozitive pentru determinarea cantităților de produse transportate, precum și orice alte dispozitive specifice de monitorizare a traficului rutier precum și componente software pentru analiza integrată a datelor.

Acest sistem este gestionat la nivelul Ministerului Finanțelor, prin ANAF și AVR, dar va include și informații de la autoritățile sau instituțiile publice care dețin date referitoare la transportul rutier al bunurilor.

În vederea operaționalizării OUG nr.41/2022, a fost adoptat OPANAF nr. 802/2022 privind stabilirea bunurilor cu risc fiscal ridicat transportate rutier care fac obiectul monitorizării prin Sistemul **RO e-Transport**, publicat în MO nr. 430 din 3 mai 2022.

De asemenea, a fost adoptat și publicat Ordinul comun al președintelui ANAF și al președintelui AVR nr. 1.190/4.625/2022 pentru aprobarea Procedurii de utilizare și funcționare a sistemului național privind monitorizarea transporturilor de bunuri cu risc fiscal ridicat **RO e-Transport**.

✓ *Realizarea și intrarea în vigoare a cadrului legal modificat, incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal;*

Astfel, prin OUG 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, se prevede instituirea unor măsuri urgente pentru întărirea capacității de urmărire și colectare a sumelor datorate bugetului de stat pentru livrările de produse cu risc fiscal ridicat, prin transmiterea facturilor în sistemul **RO e-Factura**, prin derogare de la prevederile OUG nr. 120/2021. În acest sens, prin OPANAF nr. 12/06.01.2022 privind stabilirea produselor cu risc fiscal ridicat, comercializate în relația B2B, au fost stabilite produsele cu risc fiscal ridicat, comercializate în relația B2B, pentru care se transmit facturile emise în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura.

În vederea mediatizării acțiunilor de combatere a evaziunii fiscale, precum și a rezultatelor structurii antifraudă, au fost publicate, periodic, pe site-ul ANAF, comunicate de presă care ulterior au fost preluate de site-urile de știri, astfel creându-se un flux de percepție pozitivă asupra instituției.

✓ *Asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu partenerii instituționali;*

Au fost realizate activitățile specifice privind încheierea de protocoale cu alte entități publice deținătoare de date/informații privind contribuabilii, relevante din punct de vedere fiscal și cu alte instituții/autorități publice în vederea realizării schimbului de informații în condițiile legii. Astfel, ca urmare a demersurilor specifice derulate în perioada de referință, au fost încheiate noi protocoale de colaborare între ANAF și autorități/instituții publice precum: Registrul Auto Român, Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date; Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Serviciul de Telecomunicații Speciale, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Autoritatea Română Rutieră.

În perioada ianuarie - octombrie 2022 au fost înrolate în PatrimVen un număr de 977 instituții.

Numărul total al protocoalelor de colaborare în baza cărora au fost transmise informații pe cale electronică (în formă dematerializată), încheiate de la începutul anului este de 104.

Obiectivul 5 : Managementul resurselor umane

Principalele realizări în domeniul resurselor umane și formării profesionale din primul semestru constau în:

✓ **Măsura PNRR de reformă suplimentară - Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF**

Au fost întreprinse demersuri de identificare a nevoilor de formare profesională și a fost aprobat Planul anual de formare profesională a personalului din cadrul ANAF, pe anul 2022.

În perioada martie - aprilie 2022 au fost realizate sesiuni de instruire pentru a consolida gradul de conștientizare și transferul de cunoștințe cu privire la "Strategia de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România și recomandările aferente conformării din perspectiva IpV". Scopul acestor sesiuni a fost de-a instrui formatorii ANAF însărcinați cu diseminarea strategiei, liniilor directoare, noilor proceduri operaționale și procedurilor viitoare pentru utilizarea instrumentelor IT.

În perioada ianuarie - octombrie 2022 au fost realizate un număr de 178 de cursuri pentru care s-a asigurat un număr de 7.244 de participări la sesiunile de instruire, din care 9 cursuri în domeniul Tehnologiei informației (IT&C), la care au participat 62 de persoane.

Din luna iunie 2022 au început sesiunile de instruire privind implementarea D406 - „Fișierul Standard de Control - SAF-T” și a aplicației informatice „Inspector Digital”, prevăzute pentru instruirea unui număr de 3.500 de persoane de la nivelul Agenției cu atribuții în domeniul inspecției fiscale, în cadrul proiectului ”Consolidarea capacității Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a susține inițiative de modernizare”. Acțiunile se derulează on line pe platforma Moodle a Școlii de Fiscalitate din cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane. Procesul de formare profesională în domeniul inspecției fiscale este în desfășurare și are ca obiect principal instruirea privind sistemul informatic “Fișierul Standard de Control (Standard Audit File - SAF-T).

În cadrul procesului de instruire în domeniul inspecției fiscale s-au desfășurat (în perioada iunie-august 2022), 78 de sesiuni on-line pe tema “**Fișierul Standard de Control (Standard Audit File - SAF-T)**” - Proiect ”Consolidarea capacității Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a susține inițiative de modernizare” și pe tema **aplicației Inspector Digital** pentru un număr de 3.729 de angajați din cadrul Agenției, cu atribuții în domeniul inspecției fiscale.

✓ Înființarea Școlii de Fiscalitate, organizată ca centru de excelență în formarea profesională a personalului agenției în domeniul fiscal, prin HG nr. 238/16.02.2022, pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice, precum și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 520/2013 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Structura este organizată și funcționează la nivel de direcție în cadrul Direcției generale de organizare și resurse umane.

✓ Pentru recrutarea externă de personal, ANAF a organizat în luna iunie a.c. concursuri pentru ocuparea unor funcții publice de execuție pe perioade nedeterminate în vederea asigurării de personal inclusiv pe zone deficitare sau domenii noi de activitate - statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor.

Inițiativele prezentate mai sus **demonstrează capacitatea de adaptarea a ANAF la cerințele tot mai ridicate în ceea ce privește transferul spre digital al modului de raportare către instituțiile statului**. Totodată, ele demonstrează capacitatea de aliniere la bunele practici internaționale și de tranziție către o nouă realitate care nu mai are la baza “hârtia”.

II. Obiective strategice ale ANAF pe termen scurt și mediu

II.1. Acțiuni prioritare în anul 2023

Obiectivul1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru creșterea conformării voluntare

- ✓ Derularea de acțiuni proactive în rândul contribuabililor prin:
 - ✧ oferirea de asistență în domeniul fiscal prin întâlniri ce se vor desfășura în mediul on-line prin intermediul serviciului webinar;
 - ✧ elaborarea de ghiduri și alte materiale informative și publicarea lor pe site-ul ANAF;
 - ✧ publicarea pe site-ul ANAF a principalelor constatări și consecințe rezultate din activitatea de control fiscal;

- ✧ organizarea de campanii de conștientizare în rândul contribuabililor cu privire la serviciile pe care ANAF le oferă în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor fiscale.
- ✓ Derularea acțiunilor specifice în cadrul proiectului MFP SIPOCA 739 "Creșterea capacității administrative a Ministerul Finanțelor și a instituțiilor subordonate în vederea îmbunătățirii interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri pentru obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF", pentru:
 - modernizarea portalului ANAF și a Spațiului Privat Virtual (SPV) pentru asigurarea unei înalte disponibilități a serviciilor electronice disponibile în SPV;
 - extinderea gamei de servicii oferite în sistem electronic prin SPV;
 - extinderea disponibilității serviciilor electronice către beneficiari prin realizarea variantelor portalului ANAF adaptate la dispozitive de tip smartphone și tabletă;
 - dezvoltarea unor aplicații pentru platformele Android și IOS prin care sunt accesibile anumite servicii furnizate prin SPV;
 - introducerea de modalități noi de autentificare în sistem prin dispozitive mobile;
- ✓ Creșterea numărului de servicii destinate contribuabililor persoane juridice, disponibile online;
- ✓ Simplificarea formularelor, finalizarea transpunerii în format electronic a acestora și eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil;
- ✓ Derularea de proiecte privind creșterea conformării voluntare în domeniul impozitului pe venit;

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

Potrivit obiectivelor cuprinse în Strategia Digitală a ANAF și asumate prin PNRR, se vor continua proiectele privind:

- ✓ îmbunătățirea capacității de utilizare/valorificare masivă și inteligentă a datelor/informațiilor;
- ✓ furnizarea de noi servicii către contribuabili și asigurarea asistenței digitale a acestora;
- ✓ transformarea digitală a proceselor de administrare fiscală pentru a se asigura o reacție accelerată la provocările informaționale actuale și viitoare.

Astfel, în anul 2023 se vor derula următoarele **proiecte**:

- ✓ Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA - actualizarea sistemelor informatice de administrare fiscală a contribuabililor persoane juridice și alte entități fără personalitate juridică și asigurarea interoperabilității acestora cu sisteme informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat. Numărul total de utilizatori finali ai aplicației este de aproximativ 14.000 de angajați;
- ✓ Administrație performantă prin informație consolidată - APIC- implementarea unei platforme de Big Data ce va permite gestionarea unui volum masiv de date

- (structurate și nestructurate), analiză și modelare predictivă, implementarea unui instrument informatic integrat care să asigure realizarea, în mod automat, a analizei de risc fiscal a contribuabililor;
- ✓ Sistem Integrat de Administrare Fiscala și Vamală - digitalizarea tuturor proceselor de activitate și asigurarea de servicii electronice optime, cu scopul îmbunătățirii conformării voluntare, combaterii evaziunii fiscale și creșterii eficienței colectării;
 - ✓ *„Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi - e-Services ANAF” parte a PNRR, având ca obiectiv creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin extinderea serviciilor digitale și a oferirii de noi servicii contribuabililor prin:*
 - ✧ extinderea interacțiunii video online dintre contribuabil și organul fiscal central, prin achiziționarea, customizarea și implementarea unei platforme video care să permită organizarea în regim securizat de întâlniri între funcționarii fiscali și contribuabili;
 - ✧ implementarea Chatbot și integrarea acestuia cu portalul, aplicația de mobil (ce va fi dezvoltată în cadrul proiectului SIPOCA 739) și Call-center-ul ANAF.
 - ✓ MF - ANAF o administrație fiscală colaborativă și inovativă în beneficiul contribuabililor, proiect ce își propune:
 - ✧ dematerializarea fluxurilor interne de lucru ale MF -ANAF;
 - ✧ creșterea capacității administrative a ANAF prin gestionarea digitalizată a activității din domeniul juridic.
 - ✓ Operaționalizarea platformei de licitații on-line pentru evaluarea bunurilor imobile și mobile cu o valoare semnificativă (în funcție de tipul de activ);
 - ✓ Îmbunătățirea și extinderea platformei utilizate pentru schimbul internațional de informații (AEOI) (Automatic Exchange of Information) cu funcționalități specifice: DAC3/BEPS5 și DAC 6;
 - ✓ Reproiectarea și optimizarea sistemului informatic VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem) - sistem dezvoltat la nivelul statelor membre UE pentru verificarea valabilității codurilor de TVA ale operatorilor din alte state UE și raportare statistici;
 - ✓ Servicii digitale și sisteme electronice critice operaționale, măsură ce prevede extinderea comunicării video și în alte zone de interacțiune cu contribuabilii, cum ar fi discuții, audieri, întâlniri ale contribuabililor cu structurile de control, antifraudă;
 - ✓ Implementarea sistemului de facturare electronică RO e-Factura având drept scop primirea facturii electronice (structura standard) de la emitent, stocarea prin mijloace electronice a facturilor și transmiterea către destinatar (B2B - bussines to business și B2CO - business to consumer).
 - ✓ Implementarea proiectului TRAFIC Control, pentru monitorizarea în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și a celor aflate în tranzit;
 - ✓ Sistem de management al flotei auto pentru mijloacele de transport din patrimoniul ANAF;

Fiecare proiect are un calendar propriu de implementare, cele mai multe dintre proiecte se vor finaliza în anul 2024, iar cele mai complexe (care au aproximativ 36-48 luni în implementare) se vor finaliza în anul 2025, spre exemplu, platforma Big Data.

Pentru aceste proiecte, au fost demarate, în mare parte, procedurile de achiziție publică și procedurile de atribuire a contractelor subsecvente, contracte de servicii pentru dezvoltarea de servicii digitale.

În realizarea tuturor acestor proiecte de digitalizare, colaborarea ANAF cu CNIF este una esențială pentru reușita reformelor propuse în zona administrării fiscale. De asemenea, în cadrul reformei ANAF prin digitalizare prevăzută în PNRR, sunt incluse și investițiile ce vizează rețehnologizare și modernizarea infrastructurii software și hardware a sistemului IT al Ministerului Finanțelor.

Obiectivul 3 : Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

- ✓ Implementarea managementului integrat al riscurilor, prin:
 - ✧ definirea unui sistem de administrare a contribuabililor prin clase de risc fiscal;
 - ✧ implementarea unui sistem de identificare, planificare, evaluare și adaptare a activităților în procesul de administrare fiscală, în funcție de riscurile fiscale identificate;
 - ✧ crearea unui registru electronic al riscurilor, un sistem care va conține riscurile identificate, categorii de risc, prioritizarea riscurilor, precum și răspunsul la fiecare risc în parte;
 - ✧ crearea unui profil unic de risc al contribuabilului, ceea ce va impune armonizarea riscurilor identificate la nivelul activităților de administrare fiscală, inspecție fiscală și de antifraudă fiscală.
- ✓ Rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale. ANAF a inițiat un proces de dezvoltare a capacității analitice cu scopul de a identifica zonele cu risc fiscal ridicat și de a adopta cele mai bune măsuri pentru a crește eficacitatea și eficiența colectării veniturilor la bugetul general consolidat. Noile modele alternative de estimare a decalajului fiscal vor permite identificarea domeniilor cu cel mai ridicat risc la neconformare, cu efect direct în prioritizarea activităților de administrare fiscală;
- ✓ Consolidarea cooperării dintre Agenția Națională de Administrare Fiscală și Inspekția Muncii pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii privind munca subdeclarată/nedeclarată, prin parcurgerea etapelor prevăzute în planul de acțiune comun și perfecționarea schimbului de informații pentru valorificarea operativă a constatărilor;
- ✓ Creșterea ponderii numărului de verificări documentare raportate la totalul acțiunilor de control fiscal efectuate de administrația fiscală, față de nivelul anului 2022;
- ✓ Creșterea numărului de inspecții fiscale față de nivelul anului 2022;
- ✓ Monitorizarea (24/24h) transporturilor rutiere de mărfuri provenind din achiziții intracomunitare, în contextul implementării proiectului e-transport și a proiectului "Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a tranzacțiilor intracomunitare".

Obiectivul 4 : Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

Angajații ANAF reprezintă o resursă valoroasă care, coroborată cu efectele pozitive ale digitalizării, constituie principalul mod în care Agenția oferă servicii de calitate contribuabililor. Astfel, vor fi continuate următoarele deziderate:

- ✓ Implementarea măsurilor prevăzute în planul de ocupare a posturilor elaborat în anul 2021 pentru a susține activitățile deficitare și a asigura diversificarea specializărilor profesionale necesare;
- ✓ Elaborarea unui plan de reconversie profesională care să vizeze migrarea personalului, în raport cu digitalizarea activităților repetitive/masive, către alte/noi activități, utilizând la maxim potențialul resursei umane de care dispune instituția;
- ✓ Dezvoltarea politicilor și practicilor de formare și pregătire profesională a personalului având ca obiectiv schimbarea culturii organizaționale și a mentalității;
- ✓ Creșterea nivelului de competențe digitale în zona de management al riscului;
- ✓ Recrutarea externă de personal cu competențe adecvate, capabil să răspundă exigențelor unei administrații moderne, urmărind în primul rând întinerirea aparatului fiscal și asigurarea de personal pe zone deficitare sau domenii noi de activitate - statisticieni, specialiști în IT, econometrie sau în analiza datelor.
- ✓ Consolidarea colaborării și comunicării cu organisme internaționale (CE, IOTA, FMI, OECD), precum și cu alte administrații fiscale;
- ✓ Consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili, pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale.

Prin PNRR se va derula un proiect ce vizează "Cunoașterea comportamentului contribuabililor" în cadrul căruia se va realiza, în mod punctual, un mecanism consultativ privind serviciile oferite contribuabililor, aceștia urmând a fi implicați încă din faza de design a noilor servicii/funcționalități.

În toată această perioadă de profunde schimbări în activitatea ANAF se va păstra o legătură permanentă cu organizațiile profesionale prin intermediul Consiliului Consultativ. În acest sens se vor organiza reuniuni periodice ale Grupului de analiză fiscală.

II.2. Acțiuni prioritare în perioada 2024 - 2025

Obiectivul1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru creșterea conformării voluntare

ANAF vizează în continuare dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili și de noi funcționalități specifice serviciilor puse la dispoziție în prezent, la distanță, pentru a schimba interacțiunea administrației fiscale cu contribuabilii, asigurând în același timp asistență și alternative acolo unde accesul la internet și tehnologii este limitat.

De asemenea, reducerea costurilor de conformare pentru contribuabili (povara administrativă) și de administrare (costul colectării pentru administrația fiscală) se va realiza prin dezvoltarea și optimizarea proceselor de activitate care să vină în sprijinul contribuabilului, concomitent cu dezvoltarea serviciilor electronice.

Această componentă de reformă este susținută printr-o serie de investiții, pe două zone principale:

- **servicii la distanță**, prin implementarea unor facilități pentru interacțiunea cu contribuabilii;

- **servicii digitale**, cu investiții punctuale în dezvoltarea funcționalităților pentru o comunicare la distanță personalizată/prin e-mail și video.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

Introducerea digitalizării este considerată o abordare inteligentă pentru domeniile operaționale ale administrației fiscale. Aceasta trebuie însoțită de o consolidare a capacității administrative necesare procesului de transformare digitală. Se va asigura cadrul tehnologic necesar tranziției către o administrație fiscală digitală prin trecerea infrastructurii TIC către noi tehnologii. Se va asigura creșterea numărului de echipamente IT utilizate în administrație, dezvoltarea infrastructurii suport necesare pentru a sprijini dezvoltarea tehnologică continuă la nivelul centrelor de date ale MF.

În vederea implementării obiectivelor strategice, ANAF va finaliza în perioada 2024-2025 o serie de proiecte aflate în derulare în anul 2022, ale căror rezultate vor avea impact în toate domeniile de activitate ale instituției:

- ✓ *Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA* - actualizarea sistemelor informatice de administrare fiscală a contribuabililor persoane juridice și alte entități fără personalitate juridică și asigurarea interoperabilității acestora cu sisteme informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat. Numărul total de utilizatori finali ai aplicației este de aproximativ 14.000 de angajați;
- ✓ *Administrație performantă prin informație consolidată - APIC*- implementarea unei platforme de Big Data ce va permite gestionarea unui volum masiv de date (structurate și nestructurate), analiză și modelare predictivă, implementarea unui instrument informatic integrat care să asigure realizarea, în mod automat, a analizei de risc fiscal a contribuabililor;
- ✓ *Sistem Integrat de Administrare Fiscala* - digitalizarea tuturor proceselor de activitate și asigurarea de servicii electronice optime, cu scopul îmbunătățirii conformării voluntare, combaterii evaziunii fiscale și creșterii eficienței colectării;
- ✓ *„Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi - e-Services ANAF” parte a PNRR, având ca obiectiv creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin extinderea serviciilor digitale și a oferirii de noi servicii contribuabililor prin:*
 - ✧ extinderea interacțiunii video online dintre contribuabil și organul fiscal central, prin achiziționarea, customizarea și implementarea unei platforme video care să permită organizarea în regim securizat de întâlniri între funcționarii fiscali și contribuabili;
 - ✧ implementarea Chatbot și integrarea acestuia cu portalul, aplicația de mobil (ce va fi dezvoltată în cadrul proiectului SIPOCA 739) și Call-center-ul ANAF.
- ✓ *MF - ANAF o administrație fiscală colaborativă și inovativă în beneficiul contribuabililor:*
 - ✧ dematerializarea fluxurilor interne de lucru ale MF -ANAF;
 - ✧ creșterea capacității administrative a ANAF prin gestionarea digitalizată a activității din domeniul juridic.
- ✓ *Operaționalizarea platformei de licitații on-line pentru evaluarea bunurilor imobile și mobile cu o valoare semnificativă (în funcție de tipul de activ).*

Obiectivul 3 : Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

Combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a evaziunii fiscale se realizează prin acțiuni complexe, ținute, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat în vederea asigurării unui mediu fiscal echitabil și descurajării concurenței neloiale. Aceasta presupune riscuri bine identificate, controale scurte și eficiente, sume rapid colectabile.

Vor fi continuate măsurile privind identificarea și abordarea timpurie a riscurilor de neconformare prin dezvoltarea instrumentelor specifice astfel:

- ✓ Dezvoltarea abordărilor pe bază de risc fiscal și redefinirea cadrului de diferențiere a riscurilor în așa fel încât să permită diferențierea tratamentului în funcție de comportamentul contribuabililor;
- ✓ Este necesară facilitarea conformării prin abordări specifice de cooperare voluntară la contribuabilii cu risc fiscal scăzut (de ex., monitorizarea orizontală);
- ✓ Un prim-proiect pilot se află în implementare la acest moment, iar în funcție de rezultatele acestuia se va analiza amendarea cadrului-legal aplicabil și extinderea implementării acestui tip de abordare;
- ✓ Identificarea și analiza riscurilor de neconformare cu impact fiscal semnificativ în domeniul TVA, al impozitului pe profit/impozitului pe veniturile microîntreprinderilor, al impozitului pe venit și al contribuțiilor sociale;
- ✓ Stabilirea opțiunilor de tratament pentru atenuarea eficientă a riscurilor de neconformare fiscală identificate și analizate în vederea:
 - ✧ optimizării acțiunilor de control fiscal și orientării acestora către acțiuni bine ținute, la contribuabili cu risc fiscal semnificativ;
 - ✧ creșterii ponderii verificărilor documentare, în cazul contribuabililor ale căror riscuri de neconformare pot fi tratate prin controale scurte și eficiente;
 - ✧ asigurării unui mediu fiscal echitabil și descurajării concurenței neloiale.
- ✓ Derularea de acțiuni concomitente și colaborative la persoanele juridice și la persoanele fizice care le controlează direct sau indirect, în cazurile complexe de evaziune fiscală/optimizare fiscală;
- ✓ Se vor intensifica și eficientiza următoarele activități de control fiscal:
 - ✧ acțiuni de control privind importurile subdeclerate și intervenția în timp real pe lanțurile de tranzacționare la intern, având în vedere că importatorii în cauză utilizează verigi intermediare cu comportament fiscal volatil (missing trader) pentru disimularea tranzacțiilor reale și sustragerea de la plata obligațiilor fiscale;
 - ✧ acțiuni de analiză și control în domeniul economiei digitale. În prezent, acțiunile de control au relevat creșterea exponențială a operațiunilor comerciale efectuate în mediul on-line prin care contribuabilii eludează legislația fiscală prin neînregistrarea, nedeclararea și evitarea plății obligațiilor fiscale aferente tranzacțiilor derulate.
- ✓ Se va analiza posibilitatea introducerii unor metode moderne de acumulare de date brute în vederea dezvoltării unor aplicații informatice de analiză de risc “webscrapping” (metodă prin care se culeg informații referitoare la site-uri web având la bază diferite criterii de risc);

- ✓ Acțiuni concentrate în domeniul comerțului cu autoturisme rulate. Acțiunile ANAF vor crește în eficiență prin operaționalizarea schimbului de date dintre RAR și Agenție, reglementat prin OUG nr. 120/2021 privind administrarea, funcționarea și implementarea sistemului național privind factura electronică e-Factura și factura electronică în România, precum și pentru completarea OG nr. 78/2000. Principalele măsuri vizează:
 - ✧ axarea analizelor de risc pe detectarea și stoparea timpurie a cazurilor de fraudă;
 - ✧ crearea unui mecanism de reacție rapidă în etapa premergătoare obținerii cărții de identitate de la RAR, pentru valorificarea operativă a informațiilor prin instituirea măsurilor asigurătorii în cazurile de fraudă sau punerea în aplicare a măsurilor de executare silită, după caz.
- ✓ Activități orientate către domeniile cu risc ridicat de evaziune fiscală la TVA și impozitul pe profit, precum construcții (inclusiv servicii conexe), tranzacții imobiliare, reparații auto, comerț cu ridicata și cu amănuntul (în special în domeniul legume-fructe, materiale reciclabile, etc.);
- ✓ Acțiuni de monitorizare și control în domeniile produselor accizabile, cu precădere în zona produselor energetice, inclusiv energie electrică și gaze naturale, a tutunului brut și a materialelor reciclabile;
- ✓ Acțiuni în domeniul comerțului cu amănuntul și al prestărilor de servicii direct către populație precum și în domeniul comerțului cu ridicata;
- ✓ Acțiuni de verificare documentară, desk - audit, cu grad de complexitate și durată reduse, la contribuabili la care riscurile fiscale sunt cuantificabile, astfel încât să se realizeze ținta asumată prin PNRR pentru sfârșitul anului 2025, respectiv 60% din totalul acțiunilor de control fiscal;
- ✓ Inspecții fiscale care să vizeze prevenirea și combaterea erodării bazei impozabile la:
 - ✧ contribuabilii identificați cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer, transferul profitului către alte jurisdicții fiscale, cu impact în ceea ce privește impozitul pe profit;
 - ✧ contribuabili identificați cu risc fiscal mare, care desfășoară activitate în domenii care au înregistrat creștere economică, fără a înregistra și o creștere corespunzătoare a nivelului taxelor și impozitelor declarate la bugetul general consolidat (impact în ceea ce privește impozitul pe profit și taxa pe valoarea adăugată);
 - ✧ contribuabili organizați ca entități non-profit, identificați ca desfășurând activitate economică, fără a îndeplini obligațiile legale de a declara impozitul pe profit, respectiv taxa pe valoare adăugată;
 - ✧ persoane fizice care desfășoară activități independente și înregistrează marje de venit scăzute comparativ cu nivelul venitului brut declarat (impact asupra impozitului pe venit, contribuțiile sociale de stat și contribuțiile la asigurările sociale de sănătate).

Deplina operaționalizare a managementului integrat al riscurilor fiscale, precum și implementarea “Fișierului standard de audit” - SAF-T, a sistemului de facturare electronică, a conectării caselor de marcat și a celorlalte proiecte de digitalizare, va conduce la creșterea gradului de colectare și scăderea decalajului fiscal.

Obiectivul 4 : Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

Realizarea acestui obiectiv presupune :

- ✓ Consolidarea colaborării și comunicării cu organisme internaționale (CE, IOTA, FMI, OECD), precum și cu alte administrații fiscale;
- ✓ Dezvoltarea unei politici de resurse umane axată pe optimizarea profilului profesional și de competențe, implementarea planului de ocupare a posturilor, a planului de reconversie profesională, precum și a celui de pregătire profesională continuă având ca obiectiv schimbarea culturii organizaționale, a mentalității și creșterea eficienței;
- ✓ Elaborarea unui plan de reconversie profesională care să vizeze migrarea personalului, în raport cu digitalizarea activităților repetitive/masive, către alte/noi activități, utilizând la maxim potențialul resursei umane de care dispune instituția;
- ✓ Formarea profesională continuă a personalului ANAF (implementarea unei politici de resurse umane axată pe dezvoltarea competențelor angajaților prin participarea la cursuri de pregătire profesională) și creșterea nivelului de competențe, inclusiv competențe digitale.
- ✓ Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF
 - ✧ reorganizarea resurselor umane în contextul digitalizării progresive a proceselor de activitate;
 - ✧ reconversia profesională a angajaților pentru a gestiona rezistența la schimbare;
 - ✧ creșterea nivelului de competențe, inclusiv competențe digitale.
- ✓ Introducerea de procese formale de încurajare a inovației și implementarea unei abordări cuprinzătoare care are în centrul existenței procesul de activitate, de la începutul până la finalul său;
- ✓ Consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili, pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale.
- ✓ Prin PNRR se va derula un proiect ce vizează "Cunoașterea comportamentului contribuabililor" în cadrul căruia se va realiza, în mod punctual, un mecanism consultativ privind serviciile oferite contribuabililor, aceștia urmând a fi implicați încă din faza de design a noilor servicii/funcționalități.

4.5 BUGETUL GENERAL CONSOLIDAT

Politica fiscal-bugetară pe termen mediu țintește în continuare realizarea obiectivului general reprezentat de **reducerea deficitului bugetar** până la un nivel care să permită ieșirea, în anul 2024, de sub incidența procedurii europene de deficit excesiv, dar cu asigurarea sprijinirii economiei și a sistemului de protecție socială, care rămân prioritare în circumstanțele dificile induse de mediul inflaționist.

Ajustarea deficitului ESA cu 4,2 puncte procentuale la finele anului 2025 față de 2021 reprezintă un efort semnificativ, cu atât mai mult cu cât criza Covid-19, conflictul din Ucraina și mediul puternic inflaționist s-au suprapus peste un dezechilibru fiscal structural instalat în perioada pre-pandemică.

Continuarea **traectoriei de ajustare a deficitului**, începută în anul 2021, se asigură, pe de o parte, printr-o abordare prudentă a cheltuielilor curente ale administrației publice, iar pe de altă parte prin recurgerea la fondurile externe puse la dispoziție de către Uniunea Europeană atât din resursele sale tradiționale cât și prin Mecanismul de Redresare și Reziliență și utilizarea acestora pentru a majora semnificativ cheltuielile de investiții.

Bugetul general consolidat						
	- % din PIB -					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
VENITURI buget general consolidat (cash)	30,2	32,1	33,9	34,8	33,1	33,1
CHELTUIELI buget general consolidat (cash)	39,8	38,9	39,6	39,2	36,1	36,0
SOLD buget general consolidat (cash)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,40	-2,95	-2,90
SOLD buget general consolidat (ESA)	-9,24	-7,11	-6,20	-4,40	-2,95	-2,90
SOLD structural	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca unele identități contabile să nu se verifice

Previziunile cele mai recente ale Comisiei Europene în ceea ce privește deficitul bugetar al României sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	2021	2022	2023	2024
SOLD buget general consolidat (ESA) (% din PIB)	-7,1	-6,5	-5,0	-4,8
SOLD structural (% din PIB potențial)	-6,3	-6,3	-4,6	-4,3

Sursa: Pagina de internet a Comisiei Europene: prognoza de toamnă 2022

https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/8cb9dbe9-abff-41e6-aa3b-644656508d4f_en?filename=ip187_statistical-annex_0.pdf

4.5.1 Evoluții recente și tendințe ale veniturilor bugetare¹⁴

Estimarea evoluției principalelor categorii de impozite și taxe pe perioada 2023-2025 are la bază proiecția indicatorilor macroeconomici prezentată în Prognoza de toamnă 2022, corelată cu evoluția încasării veniturilor și prevederile legislative în vigoare.

În anul 2023 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 539,6 miliarde lei (34,8% din PIB), în creștere comparativ cu anul 2022, în contextul noilor măsuri legislative aprobate (O.G. nr. 15/2002, O.G. nr. 16/2022 și Legea nr. 135/2022) și al măsurilor ANAF de îmbunătățire a colectării veniturilor.

Veniturile bugetare proiectate pe perioada 2023-2025 se înscriu pe un trend ascendent în

¹⁴ Dacă nu se specifică altfel, indicatorii prezentați la această secțiune sunt calculați în metodologie cash.

valoare nominală de la 539,6 miliarde lei în anul 2023 la 614,8 miliarde lei în anul 2025, chiar în condițiile în care în anul 2024 este planificată modificarea cotei de transfer către Pilonul II de pensii de la 3,75% la 4,75%. Trendul pozitiv al veniturilor este influențat de măsurile legislative cu impact asupra impozitului pe profit și pe veniturile microîntreprinderilor (reducerea plafonului microîntreprinderilor de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%), TVA (majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, servicii de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile nealcoolice ce conțin adaos de zahăr, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei), contribuții sociale (extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar ce obțin un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată), acciza (majorarea nivelului accizelor la țigarete, tutun încălzit și lichide cu conținut de nicotină destinate inhalării cu ajutorul unui dispozitiv electronic), impozitul pe venit (majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale pentru salariați, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere) și venituri proprii ale bugetelor locale (modificarea modului de calcul a impozitelor și taxelor pe proprietate).

Detaliat, metodologia de estimare și evoluția principalelor categorii de venituri este următoarea:

Veniturile din **impozit pe profit** sunt prognozate să se mențină la un nivel aproape constant de 2,1-2,2% din PIB pe tot orizontul de prognoza 2023-2025, evoluție determinată de modificările legislative din domeniul impozitului pe profit (trecerea microîntreprinderilor cu venituri anuale de peste 500.000 euro de la plata impozitului pe veniturile microîntreprinderilor la plata impozitului pe profit, extinderea facilității privind scutirea de impozit a profitului investit și pentru investițiile în active utilizate în activitatea de producție și procesare, acordarea facilității pentru menținere a capitalului propriu pozitiv/majorare a capitalului propriu conform O.U.G. nr. 153/2020).

Încasările din **impozitul pe venit** sunt prognozate să crească de la 2,4% din PIB în anul 2023 până la 2,6% din PIB în anul 2025, evoluție determinată de majorarea prognozată a câștigului salarial mediu brut, numărului mediu de salariați și a modificărilor legislative din domeniul impozitului pe venit (majorarea impozitului pe veniturile din dividende de la 5% la 8%, revizuirea sistemului de acordare a deducerilor personale în cazul contribuabililor care realizează venituri din salarii la locul unde se află funcția de bază, modificarea reglementărilor privind impozitarea veniturilor realizate de către persoanele fizice din cedarea folosinței bunurilor, precum și a celor din jocuri de noroc, modificarea prevederilor privind impozitarea în cazul transferul dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia, în sensul eliminării plafonului neimpozabil și introducerii unor cote de impozitare diferențiate în funcție de perioada de deținere, extinderea facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar pentru un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, etc.)

Veniturile din **TVA** estimate în anul 2022 la un nivel de 6,8% din PIB, sunt prognozate să crească începând cu anul 2023 la 7,3% în PIB, și să se mențină la acest nivel până în anul 2025. În estimarea veniturilor din TVA pe orizontul de timp 2023-2025, sunt incluse atât măsurile ANAF de îmbunătățire a colectării veniturilor din TVA cât și modificările legislative în domeniu TVA în vigoare începând cu anul 2023 (majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru activitățile de cazare hotelieră, serviciile de restaurant și catering, majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% la băuturile alcoolice ce conțin adaos de zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate, aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția de către orice persoană fizică, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, a unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei, exclusiv TVA).

Veniturile din **accize** se stabilizează la 2,5% din PIB pe întreg orizontul de prognoză, în condițiile majorărilor aprobate prin O.G. nr. 16/2022.

Alte venituri fiscale:

- **Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice** sunt estimate în anul 2022 în procent de 0,3% în PIB, însă în scădere la 0,2% în PIB începând cu anul 2023 ca urmare a măsurilor fiscale în vigoare (restrângerea microîntreprinderilor plătitoare de impozit pe venit, efect al reducerii plafonului de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3% conform O.G. nr. 16/2022, acordarea facilității pentru menținere a capitalului propriu pozitiv/majorare a capitalului propriu conform O.U.G. nr. 153/2020).
- **Alte impozite și taxe generale pe bunuri și servicii** scad atât în valori nominale cât și ca procent în PIB de la 12,7 miliarde lei (0,9% în PIB) în anul 2022 la 7,5 miliarde lei (0,5% în PIB) în anul 2023, pe fondul abrogării prevederilor privind impozitul asupra venitului suplimentar realizat de producătorii de energie electrică.
- Veniturile din **taxa pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități** se mențin ca procent în PIB de 0,3% pe întreg orizontul de prognoză 2023-2025, în contextul majorării taxelor pentru jocurile de noroc conform O.G. nr. 15/2022 și al încasărilor suplimentare aferente valorificării frecvențelor radio în noile benzi de frecvențe armonizate la nivel european pentru sisteme de comunicații mobile terestre de bandă largă 5G.

Veniturile estimate din **impozitul pe comerțul exterior și tranzacții internaționale** se vor menține la 0,2% din PIB pe întreg intervalul de prognoză, valoare similară cu cea înregistrată în anii precedenți.

Veniturile nefiscale sunt estimate la 3,0% în PIB în anul 2023, în principal, pe seama colectării dividendelor de la societățile naționale, companiile naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și a vărsămintelor de la regiile autonome conform procentului de repartizare de minim 90% față de 50% prevăzut Ordonanța Guvernului nr.64/2001 și al evoluției veniturilor din concesiuni și închirieri. Pe termen mediu se estimează o scădere a ponderii în PIB a veniturilor nefiscale ajungând la 2,8%, influențată de colectarea dividendelor de la societățile naționale, companiile naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, precum și a vărsămintelor de la regiile autonome conform procentului de repartizare de 50% prevăzut Ordonanța Guvernului nr.64/2001.

Încasările din **contribuții de asigurări sociale** în anul 2022 sunt estimate la 10,1% din PIB, evoluție determinată de modificările legislative din domeniul contribuțiilor de asigurări sociale, majorarea prognozată a fondului de salarii pe total economie (câștig salarial mediu brut și număr de salariați) și de măsurile ANAF de îmbunătățire a colectării. Pe termen

mediu, ponderea acestora este prognozată să ajungă la 10,4% din PIB în anul 2023 (efect al măsurilor legislative de extindere a facilităților acordate salariaților din domeniul construcțiilor pentru salariații din domeniul agroalimentar pentru un venit brut lunar din salarii de până la 10.000 lei, cu stabilirea salariului de încadrare minim al salariaților din domeniul agroalimentar, stabilirea bazei de calcul lunar a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate la salariul minim brut pe țară garantat în plată, pentru veniturile realizate în baza contractelor individuale de muncă cu timp parțial al căror nivel este sub nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată, modificarea plafonului anual, bază de calcul pentru contribuția de asigurări sociale și contribuția de asigurări socială de sănătate, obligații declarate de contribuții persoane fizice prin Declarația unică), 10,3% din PIB în anul 2024 ca urmare a majorării cotei de contribuție la Pilonul II de pensii de la 3,75% la 4,75% și o ușoară creștere la 10,4% din PIB în anul 2025.

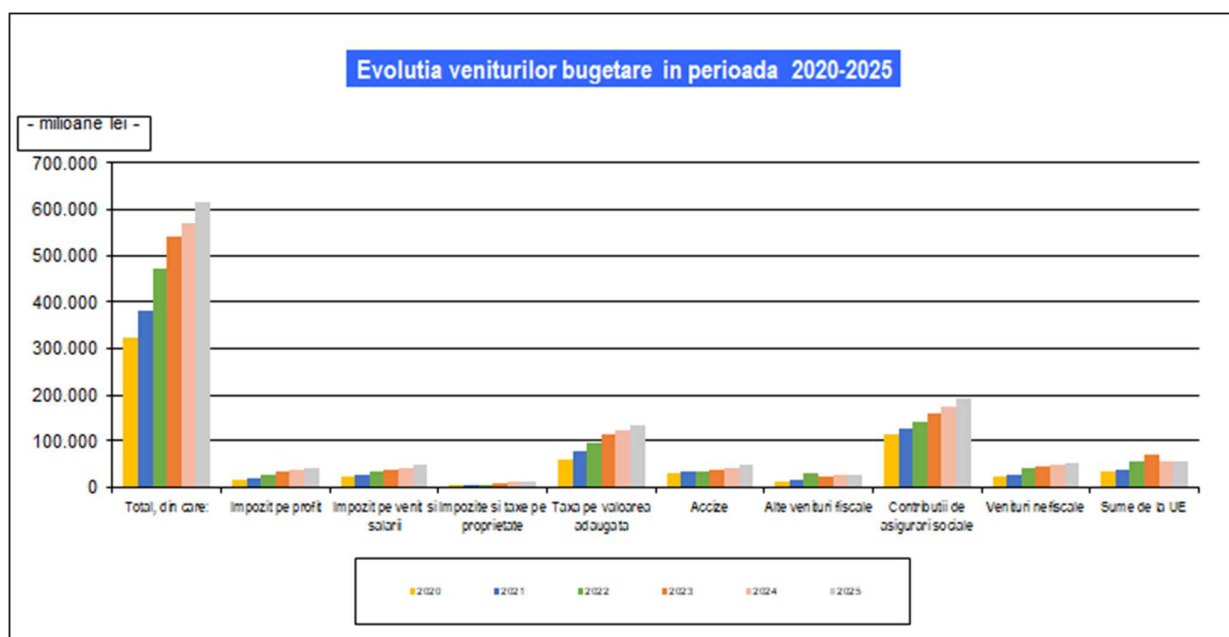
Veniturile proprii locale sunt proiectate să se mențină la 1,3% din PIB pe tot orizontul de prognoză 2023-2025, proiecție determinată de modificările legislative aprobate prin O.G. nr. 16/2022 la impozitele pe proprietate și la impozitul pe venit în cazul transferului dreptului de proprietate și al dezmembrămintelor acestuia.

Veniturile bugetului general consolidat						
- pe tipuri de venit -						
- mil. lei -						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	322.656	379.718	473.003	539.831	567.992	614.826
Impozit pe profit	15.988	20.045	27.228	33.106	36.859	39.961
Impozit pe venit si salarii	24.334	28.017	33.168	37.569	42.901	47.717
Impozite si taxe pe proprietate	5.936	6.547	6.921	9.908	10.939	11.861
Taxa pe valoarea adaugata	60.817	79.351	95.233	113.796	124.463	134.957
Accize	30.715	34.485	35.775	38.510	42.848	47.356
Impozit pe comerțul exterior	1.120	1.527	2.125	2.362	2.608	2.828
Alte venituri fiscale	12.367	16.131	29.558	23.745	25.354	27.012
Contributii de asigurari sociale	112.251	127.493	141.660	162.194	176.640	193.257
Venituri nefiscale	24.527	26.212	42.906	45.963	48.843	52.490
Venituri din capital	776	1.473	1.457	1.379	1.454	1.481
Donatii	3	6	37	11	4	3
Sume de la UE	33.556	38.448	56.934	71.288	55.080	55.901
Sume incasate in contul unic la bugetul de stat sau in curs de redistribuire	267	-17				

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Veniturile bugetului general consolidat - pe tipuri de venit -						
	- % din PIB -					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	30,2	32,1	33,9	34,8	33,1	33,1
Impozit pe profit	1,5	1,7	2,0	2,1	2,2	2,2
Impozit pe venit	2,3	2,4	2,4	2,4	2,5	2,6
Impozite si taxe pe proprietate	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6
Taxa pe valoarea adaugata	5,7	6,7	6,8	7,3	7,3	7,3
Accize	2,9	2,9	2,6	2,5	2,5	2,5
Impozit pe comerțul exterior	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Alte venituri fiscale	1,2	1,4	2,1	1,5	1,5	1,5
Contribuții de asigurări sociale	10,5	10,8	10,1	10,4	10,3	10,4
Venituri nefiscale	2,3	2,2	3,1	3,0	2,9	2,8
Venituri din capital	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Donatii	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sume de la UE	3,1	3,3	4,1	4,6	3,2	3,0
Sume incasate in contul unic la bugetul de stat sau in curs de redistribuire	0,0	0,0				

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cea mai mare pondere în veniturile bugetului general consolidat o deține Bugetul de stat, urmat de Bugetele locale și Bugetul asigurărilor sociale de stat.

Cele mai mari subvenții de la Bugetul de stat le primesc Bugetele locale, urmate de Bugetul asigurărilor sociale de stat pentru corectarea dezechilibrului sistemului public de pensii, ceea ce explică în parte nivelul veniturilor acestora.

Veniturile bugetului general consolidat						
- pe bugete componente -						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	322.656	379.718	473.003	539.831	567.992	614.826
Bugetul de stat	141.028	174.443	237.470	275.691	286.418	310.088
Bugetul general centralizat al unitatilor administrativ teritoriale	92.854	103.993	114.038	128.389	133.001	146.220
Bugetul asigurarilor sociale de stat	80.766	90.696	99.215	111.702	125.481	138.321
Bugetul asigurarilor pentru somaj	7.432	5.117	3.918	4.034	4.250	4.630
Bugetul Fondului pentru asigurari sociale de sanatate	44.776	49.813	55.064	54.157	57.165	61.257
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	34.790	38.130	43.632	44.991	42.318	45.093
Alte componente ale bugetului general consolidat	10.322	10.165	13.776	15.998	11.960	18.404
Transferuri intre bugete si operatiuni financiare(se scad)	-89.312	-92.639	-94.110	-95.130	-92.599	-109.186

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

4.5.2 Evoluții recente și tendințe ale cheltuielilor bugetare¹⁵

Dacă până în anul 2020 inclusiv, cheltuielile bugetare totale și-au majorat în mod semnificativ ponderea în PIB (în 2020 și datorită crizei Covid-19), pe termen mediu se realizează o corecție a acestei tendințe pentru a susține obiectivul de ajustare a deficitului bugetar către nivele sustenabile.

Chiar dacă în valoare nominală cheltuielile totale se majorează pe termen mediu, raportat la PIB se înregistrează o diminuare de 3,6 pp față de nivelul din anul 2022 pe fondul reșezării structurale a cheltuielilor de personal și a celor cu bunuri și servicii pe de o parte, și a menținerii unui nivel ridicat al cheltuielilor de investiții pentru stimularea unei creșteri economice robuste pe de altă parte.

Prin măsurile de limitare a cheltuielilor curente aplicate în anul 2023, în termeni nominali, pentru majoritatea categoriilor de cheltuieli a fost asigurată o creștere temperată până la finele orizontului de planificare (2025) prin păstrarea unei dinamici inferioare celei a PIB.

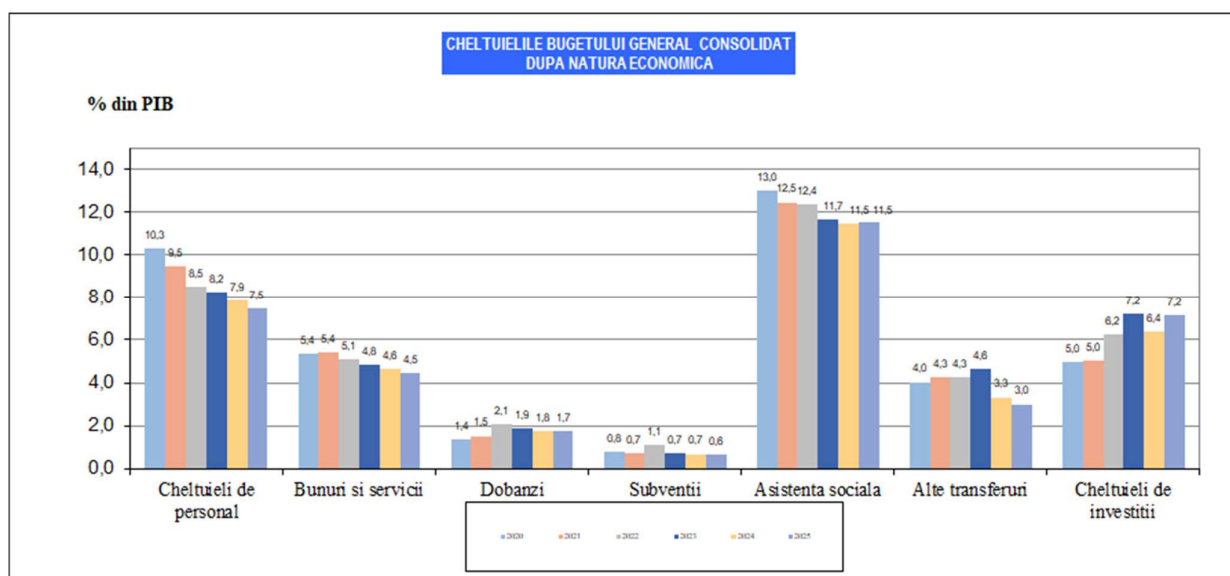
¹⁵ Dacă nu se specifică altfel, indicatorii prezentați la această secțiune sunt calculați în metodologie cash.

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe clasificatia economica - - % din PIB -						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	39,8	38,9	39,6	39,2	36,1	36,0
Cheltuieli de personal	10,3	9,5	8,5	8,2	7,9	7,5
Bunuri si servicii	5,4	5,4	5,1	4,8	4,6	4,5
Dobanzi	1,4	1,5	2,1	1,9	1,8	1,7
Subventii	0,8	0,7	1,1	0,7	0,7	0,6
Asistenta sociala	13,0	12,5	12,4	11,7	11,5	11,5
Alte transferuri	4,0	4,3	4,3	4,6	3,3	3,0
Cheltuieli de investitii	5,0	5,0	6,2	7,2	6,4	7,2

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe clasificatia economica - - mil. lei -						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	424.455	459.627	553.157	608.124	618.547	668.714
Cheltuieli de personal	109.976	111.899	118.416	127.618	134.677	138.681
Bunuri si servicii	57.095	64.179	71.164	74.890	79.345	83.016
Dobanzi	14.513	17.979	28.802	29.084	30.141	32.046
Subventii	8.140	8.648	15.327	11.323	11.753	11.866
Asistenta sociala	138.553	147.248	172.540	181.006	196.442	214.082
Alte transferuri	43.012	50.414	59.761	72.149	56.937	55.787
Cheltuieli de investitii	53.166	59.260	87.147	112.053	109.251	133.236

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cea mai importantă componentă a bugetului general consolidat o reprezintă bugetul de stat care deține ponderea cea mai mare din totalul cheltuielilor bugetare. Următoarea componentă, ca pondere, este bugetul centralizat al unităților administrativ-teritoriale urmat îndeaproape de bugetul asigurărilor sociale de stat.

La dimensiunea cheltuielilor bugetului de stat concură și sumele care se transferă din acesta către alte componente ale bugetului general consolidat, fie pentru echilibrarea acestora (bugetele de asigurări sociale) fie pentru finanțarea unor activități descentralizate la nivelul comunităților locale.

Toate transferurile care se acordă din bugetul de stat către alte bugete sunt eliminate la agregarea bugetului general consolidat pentru a evita dubla înregistrare a acestora.

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe bugete componente - - mil. lei -						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total, din care:	424.455	459.627	553.157	608.124	618.547	668.714
Bugetul de stat	246.930	264.231	332.066	353.641	347.387	375.444
Bugetul general centralizat al unitatilor administrativ teritoriale	95.613	102.697	112.558	129.117	133.491	146.694
Bugetul asigurarilor sociale de stat	82.360	90.658	99.173	111.658	125.429	138.263
Bugetul asigurarilor pentru somaj	8.724	3.649	2.280	2.181	2.165	2.320
Bugetul Fondului pentru asigurari sociale de sanatate	45.219	49.813	55.064	54.157	57.165	58.926
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	33.096	35.758	38.094	42.829	40.374	43.074
Alte componente ale bugetului general consolidat	7.184	8.887	14.764	16.890	12.157	18.483
Transferuri intre bugete (se scad)	-85.530	-89.808	-93.484	-94.980	-92.159	-108.550
Operatiuni financiare (se scad)	-9.142	-6.257	-7.356	-7.369	-7.463	-5.939

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

4.5.3 Diferențe față de strategia anterioară

În contextul economic și geopolitic actual caracterizat prin criza energetică, majorările de preturi la energie, materii prime, materiale de construcții, agresiunii ruse împotriva Ucrainei, precum și continuarea crizei pandemice, datele privind **creșterea economică** din scenariul de prognoză al Strategiei fiscal-bugetare (SFB) 2023-2025 diferă de cea din varianta anterioară, fiind revizuite în jos.

Rezultatele foarte bune înregistrate în semestrul I 2022, în principal, în sectorul serviciilor au condus la o estimare a dinamicii PIB la 4,6% pentru anul curent, peste nivelul de 3,5% din prognoza de vară, dar același cu cel din varianta anterioară a SFB. Pentru orizontul de prognoză 2023-2025, ritmul mediu de creștere economică va fi de 4,2%, investițiile reprezentând motorul creșterii economice.

Diferența între dinamicele **exporturilor de bunuri** din cele două strategii pentru anul 2022 se datorează preponderent **componentei de preț**, care este mult peste estimările

anterioare, în contextul creșterii prețurilor produselor energetice și al incertitudinilor induse de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei.

În condițiile prezentate anterior, **contul curent** aferent anului 2022 a cunoscut o înrăutățire, pe seama deteriorării soldului comercial. Ca și în strategia anterioară, evoluțiile viitoare prevăd o îmbunătățire treptată a soldului contului curent, astfel încât ponderea acestuia în PIB se va reduce de la 8,5% în 2023, la 7,3% în anul 2025.

Diferența de peste 10 puncte procentuale în cazul **inflației** la sfârșitul anului 2022, se datorează, în principal, majorării prețurilor produselor energetice, în contextul conflictului aflat în proximitatea granițelor țării noastre dar și transmiterea acestora, într-un efect de runda a doua, către celelalte categorii de mărfuri. Tendința de creștere a inflației se va estompa pentru perioada următoare, urmând ca începând cu anul 2023 parcursul inflației să intre pe o traiectorie descendentă.

	2021		2022		2023		2024	
	SFB 2022- 2024	SFB 2023- 2025	SFB 2022- 2024	SFB 2023- 2025	SFB 2022- 2024	SFB 2023- 2025	SFB 2022- 2024	SFB 2023- 2025
PIB - creștere reală, %	7,0	5,9	4,6	4,6	5,3	2,8	5,0	4,8
Exportul de bunuri, %	17,6	20,2	8,2	24,3	7,6	10,6	6,9	8,2
IPC - sfârșitul anului,%	7,7	8,2	4,7	15,2	3,4	8,0	2,7	3,7
- media anuală, %	5,0	5,1	6,5	13,5	3,7	9,6	2,9	5,7
Număr mediu de salariați %	1,4	1,2	2,0	1,6	2,9	1,5	2,3	2,5
Soldul contului curent, % din PIB	-6,3	-7,3	-6,1	-8,8	-5,8	-8,5	-5,5	-7,9
	(% din PIB)							
Venituri (metodologie cash)	32,7	32,1	31,4	33,9	31,00	34,8	33,7	33,1
Cheltuieli (metodologie cash)	39,8	38,9	37,3	39,6	35,3	39,2	38,1	36,1
Sold (metodologie cash)	-7,16	-6,76	-5,84	-5,74	-4,37	-4,40	-4,37	-2,95
Sold ESA	-8,23	-7,11	-6,36	-6,20	-4,68	-4,40	-4,40	-2,95
Sold structural	-7,42	-6,14	-6,07	-5,66	-4,83	-3,79	-4,18	-2,71

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză, Ministerul Finanțelor

Totodată, este prezentată **situația consolidată comparativă a veniturilor, cheltuielilor și deficitului bugetului general consolidat**, aferente **Strategiei fiscal-bugetare 2022-2024** și **Strategiei fiscal-bugetare 2023-2025**.

Politica în domeniul muncii și solidarității sociale

I. Politici corecte și eficiente vizând pensiile

Obiectivele propuse sunt următoarele:

I.1. Digitalizarea/Evaluarea dosarelor de pensii

Măsuri propuse:

- Transpunerea tuturor dosarelor de pensii din format letric în format electronic;
- Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor;
- Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor prin folosirea informației în sistem digital;
- Eficientizarea prin digitalizare a activității caselor de pensii și evaluarea tuturor dosarelor de pensii în perspectiva recalculării pensiei.

I.2. Reforma propusă de Guvernul României și asumată prin Planul Național de Redresare și Reziliență va avea în vedere problemele sistemului public de pensii din România, întărirea principiului contributivității, precum și asigurarea pe termen mediu și lung a sustenabilității și a predictibilității sistemului public de pensii.

- Legislația va avea în vedere o nouă **formulă de calcul a pensiei care își propune să accelereze reforma în domeniu**. De asemenea, va include un mecanism de indexare a pensiilor clar și corelat cu realitățile economice, care să genereze încredere în sistem.
- Construirea unui cadru legislativ și instituțional are în vedere eficientizarea modului în care contribuțiile colectate se reîntorc sub forma prestațiilor de asigurări sociale;
- În cadrul reformei sistemului public de pensii va fi abordată și problematica pensiilor de serviciu. Prin actele normative care reglementează pensiile de serviciu s-a creat un regim juridic special de pensionare pentru anumite categorii socio - profesionale, derogatoriu de la Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar public de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

În perioada 2022-2023, „Reforma sistemului de pensii” și investițiile asociate, respectiv:

- „Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată”
- „Eficiență operațională și servicii electronice avansate pentru sistemul național de pensii prin digitalizare” vizează îndeplinirea următoarelor obiective:

- *Intrarea în vigoare a noii legi privind sistemul de pensii;*
- *Intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale astfel încât cele 6 categorii de pensii de serviciu, să fie recalculate plecând de la principiul contributivității, cu respectarea jurisprudenței Curții Constituționale;*
- *Recalcularea pensiilor;*
- *Operaționalizarea noului sistem informatic din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice*

Măsuri adoptate:

I.3. De la 1 ianuarie 2022 a fost majorată valoarea punctului de pensie de la 1442 lei la 1.586 lei iar indemnizația socială minimă pentru pensionari a crescut de la 800 lei la 1.000 lei,

- susținerea pensionarilor cu venituri mai mici sau egale cu suma de 1600 lei, li s-a acordat un ajutor financiar în cuantum de maxim 1200 lei, în condițiile reglementate de OUG nr. 132/2021 .

Dacă după majorarea pensiei, cuantumul veniturilor încasate va fi mai mic sau egal cu suma de 1000 lei (valoarea indemnizației sociale minime garantate începând cu ianuarie 2022), atunci ajutorul financiar este în cuantum de 1200 lei.

Dacă după majorarea pensiei, cuantumul veniturilor încasate se va situa în intervalul 1001 lei - 1600 lei, atunci ajutorul financiar s-a calculat ca diferență între suma de 2200 lei și cuantumul total al veniturilor realizate.

- sprijin material sub formă de tichete sociale emise pe suport electronic, în valoare nominală de 250 lei, acordate o dată la două luni în perioada iunie-decembrie 2022, pensionarilor sistemului public de pensii, pensionarilor aflați în evidența caselor de pensii sectoriale și beneficiarii de drepturi acordate în baza legilor cu caracter special, plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale, ale căror venituri nete lunare sunt mai mici sau egale cu 1.500 lei, în conformitate cu prevederile OUG nr. 63/2022;
- ajutor financiar în valoare de 700 lei acordat, în luna iulie 2022, pensionarilor ale căror venituri din pensie sunt mai mici sau egale cu 2000 lei

I.4. Referitor la pensiile private, principalele măsuri adoptate prin act normativ aprobat în Guvern:

- Creșterea contribuțiilor către Pilonul II de pensii cu un punct procentual de la 3,75%, cat este în prezent, după transferul contribuțiilor sociale în sarcina angajaților, până la 4,75% în 2024.

II. Modernizarea sistemului de salarizare

În contextul Programului de Guvernare 2021-2024, printre prioritățile Ministerului Muncii și Solidarității Sociale se numără și modernizarea sistemului de salarizare în sectorul public, care va avea drept scop eliminarea inechităților și instituirea unui sistem de stimulare a performanței prin *demararea unei ample evaluări a criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017), cu următoarele acțiuni specifice:*

- Realizarea unei evaluări globale a impactului legislației privind salarizarea din sectorul bugetar;
- Valorificarea rezultatelor evaluării în scopul îmbunătățirii serviciilor publice
- *Negocieri cu sindicatele și patronatele în vederea stabilirii unui mecanism predictibil de creștere a salariului minim pe economie*

Printre reformele asumate de Guvernul României în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență se regăsește și **„Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare“** . MMSS coordonează procesul de reformă a sistemului de salarizare din sectorul bugetar (revizuirea actualului cadru de reglementare până la finalul trimestrului 2 al anului 2023 cu asistență din partea Băncii Mondiale (BM)) cu obiective principale:

- Creșterea echității salarizării din sectorul bugetar;
- Asigurarea unui tratament nediscriminatoriu în aplicarea regulilor de stabilire și de limitare a sporurilor și a altor drepturi care fac parte din componenta variabilă a salariului lunar;
- Asigurarea unui nivel competitiv de salarizare pentru toate categoriile de angajați bugetari, printr-o analiză fundamentată care să țină cont de bunele practici în domeniu;
- Asigurarea unei dimensiuni de salarizare în raport cu performanța în sectorul bugetar, pe baza unui cadru clar de management al performanței.

În PNRR, este prevăzută, în cadrul Componentei C13, Reforma 5 cu titlul „**O formulă obiectivă pentru calcularea salariului minim pe economie**” care presupune elaborarea unui mecanism obiectiv pe baza căruia să fie stabilit, începând cu anul 2024, salariul minim brut pe țară garantat în plată, în linie cu orientările din actualul proiect de Directivă pentru stabilirea salariului minim la nivelul Statelor Membre (2020/0310/COD), respectiv:

-Realizarea unei analize/studiu privind modalitatea de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată;

-Elaborarea mecanismului obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată;

-Adoptarea și intrarea în vigoare a actului normativ privind mecanismul obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată - Q1 2024.

În perioada 2019 - 2022 Legea-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare a prevăzut acordarea anual a unei creșteri a salariilor de bază, reprezentând 1/4 din diferența dintre salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare prevăzute de lege pentru anul 2022 și cel/cea din luna decembrie 2018.

III. Politici active de ocupare și stimulare a muncii

Au următoarele obiective:

-eficientizarea politicii de ocupare și stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii, atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă - conform Programului de Guvernare 2021-2024.

Sunt în implementare măsuri prevăzute de acte normative în vigoare care vizează măsuri active și pasive destinate șomerilor și persoanelor în căutarea unui loc de muncă, acordarea de subvenții angajatorilor în vederea activării și încurajării ocupării categoriilor de persoane cu acces mai dificil pe piața muncii, precum și alte măsuri de sprijin financiar.

IV. Modernizarea sistemului de asistenta sociala

Obiectivele propuse:

1. Finanțarea serviciilor sociale să se realizeze per beneficiar, indiferent de furnizorul de servicii sociale, iar abordarea să fie personalizată și integrată (servicii și beneficii) în funcție de profilul beneficiarului, inclusiv consiliere și mediere pentru piața muncii sau pentru pensionare.

2. Modificarea și completarea Legii asistenței sociale nr.292/2011 și funcționarea serviciului public de asistență socială (SPAS) în fiecare unitate administrativ-teritorială cu asistent social angajat/contractat.
3. Implementarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 și a Planului de acțiune prevăzute în HG nr.440/2022; stabilirea standardelor de calitate și de cost pentru serviciul public de asistență socială.
4. Adoptarea de către Parlament a proiectului de lege privind asistența socială a persoanelor vârstnice care vizează asigurarea eficienței în finanțarea serviciilor de îngrijire pe termen lung, îmbunătățirea sistemului actual de asistență socială a persoanelor vârstnice și implementarea politicilor publice pentru promovarea îmbătrânirii active.
5. Eficientizarea acordării beneficiilor de asistență socială și asigurarea cu prioritate a măsurilor pentru cele mai defavorizate categorii, prin aplicarea venitului minim de incluziune.
6. Asigurarea finanțării beneficiilor de asistență socială și a măsurilor de susținere a serviciilor sociale, prevăzute de lege.
7. Dezvoltarea unui sistem integrat de management al informațiilor din domeniul asistenței sociale.
8. Modernizarea sistemului de acordare a concediilor și indemnizațiilor pentru creșterea copiilor, în concordanță cu directivele europene.
9. Actualizarea și diversificarea măsurilor de sprijin pentru categoriile vulnerabile ale populației, în funcție de contextul socio-economic și de nevoile și/sau urgențele identificate.

În noua abordare, beneficiile de asistență socială și serviciile sociale vor constitui un pachet unitar de măsuri corelate și complementare care să contribuie la asigurarea nevoilor sociale și creșterea calității vieții .

Măsuri propuse potrivit Programului de Guvernare:

- Evaluarea măsurilor de sprijin pentru acordarea de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic, în scopul scoaterii a 1,5 milioane de persoane din starea de deprivare materială severă;
- Implementarea reformei privind venitul minim de incluziune (VMI) conform celor asumate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență;
- Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități- restructurarea centrelor de capacitate mare și asigurarea incluziunii beneficiarilor în comunitate;
- Implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil din sistemul energetic;
- Continuarea implementării etapelor de creștere a alocațiilor pentru copii începând cu 1 ianuarie 2022, măsură realizată prin OUG nr.126/2021. Cuantumul alocației de stat va crește, începând cu anul 2023, cu rata medie anuală a inflației ;
- Stabilirea unui mecanism obiectiv de creștere a indicelui social de referință(ISR), măsură realizată prin Legea nr.225/2021 potrivit căreia, ISR se majorează începând cu luna martie a fiecărui an, cu rata medie anuală a inflației;
- Colaborarea cu Ministerul Educației și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate;
- Îmbunătățirea procedurilor de realizare a inspecției sociale;

- Crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;
- Dezvoltarea serviciilor de tip respiro/ centre de zi pentru adulți și copii cu dizabilități;
- Dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane cu adicții: sunt prevăzute a fi finanțate din POIDS 2021-2027, precum și din buget propriu/buget de stat (subvenții), după caz;
- Verificarea aplicării măsurilor de promovare a accesibilizării mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități;
- Asigurarea accesului la servicii de sănătate pentru toate categoriile vulnerabile;
- TVA 5% pentru produsele de tehnologie asistivă;
- Digitalizarea și simplificarea sistemului de evaluare și încadrare în grad de handicap;
- Transmiterea, în baza acordului persoanei cu handicap, a certificatului de încadrare către alte instituții publice;
- Accesul la servicii europene pentru persoanele cu handicap;
- Susținerea inițiativei europene „Cardul European de Dizabilitate”;
- Acordarea, în mod extraordinar, a celei de-a 13-a indemnizații persoanelor cu dizabilități, măsură realizată prin OUG nr.126/2021;
- Modernizarea asistentei sociale prin investiții de infrastructură și servicii sociale- va fi susținută inclusiv prin:
 - 1. Modificarea și completarea Legii asistenței sociale nr.292/2011 pentru clarificarea stabilirii dreptului la asistență socială - introducerea alocației de servicii sociale, exprimată în procent din standardul de cost în vigoare pentru serviciul respectiv. Clarificarea faptului ca evaluarea, stabilirea dreptului la servicii sociale ca măsură de asistență socială și monitorizarea acordării acestora, sunt etape intrinseci ale procesului de acordare a serviciilor sociale, sunt parte din standardele minime de calitate și, în consecință, sunt estimate în calculul standardului de cost al serviciului social;
 - 2. Implementarea măsurilor prevăzute în Planului de acțiune pentru implementarea strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027, prevăzut ca anexă la Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022 - 2027, aprobată prin HG nr.440/2022;
 - 3. Finanțarea anuală, din BS, prin bugetul alocat MMSS, a măsurilor și programelor destinate susținerii serviciilor sociale (HG nr.973/2012, Legea nr.34/1998, HG nr.435/2022 etc.)
 - 4. Aprobarea Strategiei privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânire activă 2023-2030 și implementarea măsurilor aferente perioadei 2023-2025;
 - 5. Aprobarea/revizuirea standardelor de calitate și de cost pentru serviciile sociale;
 - 6. Finanțarea căminelor pentru persoane vârstnice, dar și a centrelor de zi de asistență și recuperare, a unităților de îngrijire la domiciliu și a indemnizației pentru îngrijitorii informal din sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată;
 - 7. Aprobarea și implementarea Strategiei naționale privind incluziunea socială a persoanelor fără adăpost pentru perioada 2022-2027 și a Planului de acțiune, precum și a unor programe de interes național destinate acestora;

- 8. Finanțarea măsurilor și activităților prevăzute în Planul național de măsuri cu privire la protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative aprobat prin O.U.G. nr.100/2022.

MMSS este responsabil de implementarea și gestionarea unor **proiecte/programe de investiții și reforme** cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență.

1. Indicatorul de performanță pentru reforma îngrijirii de lungă durată a persoanelor vârstnice, prevăzută în PNRR, în responsabilitatea MMSS, cu termen anul 2022, îl reprezintă aprobarea și intrarea în vigoare a cadrului normativ pentru asigurarea mecanismului sustenabil de asigurare a îngrijirii de lungă durată acordată în centrele de zi și la domiciliu și, implicit, a responsabilităților administrației publice la nivel local și central.
2. La nivelul ANPIS se afla în implementare proiectul "Digitalizarea beneficiilor de asistență socială gestionate de ANPIS", cuprins în PNRR, cu data de finalizare 30 iunie 2026. Proiectul are ca obiectiv dezvoltarea unor instrumente pentru gestionarea documentelor și a informațiilor, crearea de canale de comunicare în timp real cu cetățenii și a unor instrumente de digitalizare și prelucrare, asigurând în același timp securitatea datelor. De asemenea, va putea fi realizată interoperabilitatea cu alte baze de date relevante (Ministerul Finanțelor, DEPABD, Ministerul Educației, etc.) făcând mai ușoară verificarea beneficiarilor și solicitanților de beneficii sociale în privința eligibilității, atât ex-ante cât și ex-post, finalitatea fiind reducerea sumelor necesare a fi recuperate ca urmare a plăților necuvenite.
3. PNRR prevede și reforma venitului minim de incluziune, cu termen trim. III 2022. În acest scop a fost aprobată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.114/2022, modificarea și completarea Legii nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune și au fost aprobate normele metodologice de aplicare prin Hotărârea Guvernului nr.1154/2022. Reforma își propune majorarea pragului maxim al venitului minim de incluziune, asigurarea simplificărilor administrative prin punerea în aplicare a Sistemului Național Informatic pentru Asistența Socială (SNIAS), abordarea pro activă a stimulării ocupării prin înscrierea automată a persoanelor apte de muncă în evidența agențiilor pentru ocuparea forței de muncă, încă de la depunerea solicitării de venit minim de incluziune.

V. Fonduri europene

A. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale are rolul de beneficiar/partener de proiecte cu finanțare externă nerambursabilă, cu precădere în regim necompetitiv, în cadrul Programului Operațional Capital Uman 2014-2020, în cadrul Priorităților de Investiții 9.IV - Creșterea accesului la servicii accesibile, durabile și de înaltă calitate, inclusiv asistență medicală și servicii sociale de interes general, precum și în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 :

- Readaptarea serviciilor ANOFM la dinamica pieței prin acordarea on-line a serviciilor oferite angajatorilor și realizarea unor noi instrumente de informare și consiliere pentru șomeri.
- Mecanisme de monitorizare și evaluare a politicilor publice și de anticipare a nevoilor de competente.

Proiectul eSPOR - Relația cu angajatorii, unul dintre cele mai importante proiecte constă în elaborarea unui set de proceduri simplificate, reducerea proceselor birocratice prin introducerea de servicii online bazate pe semnătura electronică în implementarea măsurilor de stimulare a ocupării forței de muncă dedicate angajatorilor. Se va realiza o platformă unică care să integreze toate serviciile dedicate clienților SPO.

Proiectul ReCONNECT - realizează corelarea cererii cu oferta de forță de muncă prin introducerea de noi instrumente și mecanisme de monitorizare și evaluare a politicilor publice și de anticipare a nevoilor de competente.

- Ministerul Muncii și Solidarității Sociale implementează, în parteneriat Ministerul Sănătății și Ministerul Educației proiectul strategic „Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale” -cod 122607, cofinanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Principalul obiectiv al proiectului este consolidarea capacității administrației publice locale de a iniția, coordona și implementa măsurile de prevenire și combatere a situațiilor de marginalizare și excludere socială, în 139 de comunități marginalizate prin crearea de echipe comunitare integrate și dezvoltarea de proceduri, metodologii și instrumente specifice de lucru, precum și creșterea numărului de persoane care beneficiază de servicii comunitare integrate. De asemenea, implementarea proiectului se va concretiza prin adoptarea unui pachet de acte administrative care vor reglementa furnizarea de servicii comunitare integrate la nivel național.

B. Politica de coeziune și programele operaționale (MMSS ca partener al MIPE în procesul de negociere cu Comisia Europeană, în vederea aprobării următoarelor programe operaționale, aferente exercițiului financiar 2021–2027):

În Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027 au fost prevăzute o serie de priorități de investiții din domeniul de competența al MMSS, având ca obiective:

- Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, inclusiv prin validarea învățării nonformale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competente-cheie, inclusiv de competente antreprenoriale și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a ucenicilor.

Prin Programul Național de Redresare și Reziliență MMSS și-a asumat în domeniul ocupării forței de muncă reglementarea activității prestatorului casnic.

Implementarea prevederilor actului normativ presupune cheltuieli financiare din bugetul asigurărilor pentru șomaj ce se vor efectua în perioada 2024-2026.

Proiectul pilot cofinanțat din POCU 2014-2020, considerat ca model de bună practică de Comisia Europeană, stă la baza descrierii intervenției din Prioritatea 4 - Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale din cadrul Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027, prin care se va finanța înființarea de servicii comunitare integrate în 2000 de unități administrativ teritoriale din mediul rural. Această intervenție va fi implementată în aceeași structură de parteneriat strategic MMSS - ME - MS, având o alocare bugetară de 800.000.000 euro.

C. MMSS, atât la nivel de aparat central cât și la nivelul structurilor din subordine/coordonare, va implementa în cadrul PNRR următoarele reforme/investiții:

Componenta 1 - Reforme sociale

- Reforma 1 - Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie;
- Reforma 2 - Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități;
- Reforma 3 - Implementarea Venitului Minim de Incluziune;
- Reforma 4 - Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici;
- Reforma 5 - Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială;
- Reforma 6 - Reforma îngrijirii de lungă durată pentru persoanele vârstnice și promovarea îmbătrânirii active;
- Reforma 7 - O formula obiectivă pentru calcularea salariului minim pe economie;
- Investiția 1 - Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii în situații de risc;
- Investiția 2 - Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități;
- Investiția 3 - Operaționalizarea sistemului instituțional și tehnic pentru implementarea Venitului Minim de Incluziune;
- Investiția 4 - Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici;
- Investiția 5 - Dezvoltarea unei rețele de 71 de centre de asistență și reabilitare vârstnici.

Componenta - II.1 Cloud guvernamental și sisteme publice digitale mare digital

- ANOFM - Digitalizarea serviciilor de ocupare oferite cetățenilor și angajatorilor;
- ANPIS - Digitalizarea serviciilor de acordare a beneficiilor de asistență socială;
- Inspekția Muncii - Digitalizarea evidenței și monitorizării relațiilor de muncă prin implementarea sistemului informatic REGES-ONLINE (NOUL REVISAL);
- Inspekția Muncii - Digitalizarea activității de control în domeniul relațiilor de muncă și al securității și sănătății în muncă (COLOMBO).

Componenta - III.1 Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii

- Un nou cadru legislativ pentru sistemul de pensii;
- Intrarea în vigoare a cadrului legislativ privind sustenabilitatea pilonului 2 de pensii;
- Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată;
- Eficiența operațională și servicii electronice avansate pentru sistemul național de pensii prin digitalizare.

Politica în domeniul transporturilor și infrastructurii

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii (MTI), în contextul funcțiilor (strategie, reglementare, autoritate de stat, administrare a proprietății statului și reprezentare) și atribuțiilor stabilite prin cadrul normativ-legislativ general și specific, este principalul responsabil pentru asigurarea infrastructurilor naționale de transport și furnizarea de servicii de transport și conexe transporturilor.

MTI este responsabil pentru:

- dezvoltarea echilibrată a sistemului național de transport și a economiei locale și regionale, pentru îmbunătățirea confortului călătorilor și creșterea siguranței acestora, pentru eficientizarea transportului de marfă, pentru mărirea mobilității populației precum și pentru îmbunătățirea calității mediului.
- creșterea accesibilității României prin integrarea rețelelor naționale de transport feroviar, rutier, naval, aerian (și logistică) la rețelele europene, respectiv la cele internaționale.

Obiectivele României pentru perioada 2022-2025 la capitolul de infrastructură de transport vizează:

- accelerarea investițiilor publice;
- asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții;
- asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită;
- prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluenței circulației.

Prioritățile strategice în domeniul infrastructurilor și serviciilor de transport, pentru perioada 2023 - 2025, vizează, în principal, creșterea accesibilității României prin integrarea rețelelor naționale de transport feroviar, rutier, naval, aerian și logistică la rețelele europene, respectiv la cele internaționale, concomitent cu dezvoltarea echilibrată a sistemului național de transport, a economiei locale și regionale, îmbunătățirea confortului călătorilor și creșterea siguranței acestora, eficientizarea transportului de marfă, mărirea mobilității populației și îmbunătățirea calității mediului.

În acest context și ca răspuns la angajamentele asumate prin documentele programatice naționale, obiectivul general al Strategiei MTI îl reprezintă asigurarea infrastructurii și serviciilor, ca suport al activității economice și sociale pentru îmbunătățirea calității vieții.

Totodată, va fi operaționalizată Compania Națională de Investiții Rutiere.

Implementarea accelerată și eficientă a proiectelor de infrastructură cuprinse în *Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr.666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României*, ce depinde de un set de măsuri a căror aplicabilitate va fi atent monitorizată la nivelul fiecărei companii care derulează proiecte majore de investiții. Astfel, se va acționa pe următoarele direcții:

1. Creșterea calității studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice;
2. Eficientizarea relației cu instituțiile și entitățile avizatoare;
3. Îmbunătățirea legislației privind achizițiile publice;
4. Introducerea unui sistem de soluționare rapidă a contestațiilor;
5. Creșterea performanței beneficiarilor și a cooperării între autoritățile locale și naționale;
6. O monitorizare eficace a implementării proiectelor.

Următorii 4 ani vor fi decisivi pentru evoluția domeniului transporturilor, în care Guvernul se va concentra pe câteva direcții de acțiune care să ne garanteze îndeplinirea cu succes a

obiectivelor strategice fixate prin Programul de Guvernare, pe componenta de infrastructură de transport:

- Accelerarea implementării proiectelor aflate în execuție printr-un management responsabil și proactiv, printr-un dialog continuu cu antreprenorii și o colaborare interinstituțională eficientă, astfel încât să fie identificate rapid soluțiile în vederea eliminării eventualelor blocaje apărute pe parcursul derulării acestor proiecte;
- Monitorizarea atentă a proiectelor aflate în derulare pe principalele coridoare de conectivitate europeană, astfel încât perspectiva lor de finalizare să se încadreze într-un orizont mediu de timp;
- Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructura de transport prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate, care să aibă la bază eficiența economică a acestor proiecte;
- Realizarea conectivității între regiunile istorice prin intensificarea procesului de închidere a coridorului rutier și feroviar TEN-T Rin-Dunăre și Orient/Est-Mediteranean (viitorul coridor Baltic-Marea Neagră-Marea Egee) și a implementării proiectelor de infrastructură mare celelalte regiuni ale României, pe axa nord-sud și est-vest;
- Continuarea programului de redresare a companiilor de stat din domeniul transporturilor și a procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide;
- Atragerea specialiștilor români care lucrează în străinătate ("repatrierea") în implementarea unor proiecte majore de miliarde de euro;
- Parteneriate cu instituții publice care gestionează infrastructură în alte state membre UE pentru asistența tehnică;
- Implementarea *Programului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr.666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României* și care va sta la baza accesării fondurilor europene în viitorul exercițiu financiar european;
- Adoptarea unei noi strategii de finanțare a proiectelor de infrastructură care să asigure implementarea proiectelor în mod sustenabil și eficient. Vor fi susținute investițiile majore în infrastructură având ca principală sursă de finanțare fondurile europene nerambursabile, acesta fiind un factor-cheie al modernizării României. Uniunea Europeană încurajează statele în accesarea, pe lângă fondurile europene, și a altor instrumente de finanțare pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte.

Atingerea acestui obiectiv general și a obiectivelor specifice din toate domeniile de transport vor fi susținute prin măsuri generale și acțiuni obligatorii precum:

- Creșterea competitivității între modurile de transport
- Îmbunătățirea serviciilor de transport prin investiții în parcul de material rulant
- Modernizarea stațiilor de cale ferată
- Modernizarea porturilor și aeroporturilor
- Infrastructură rutieră de înaltă calitate
- Extinderea transportului multimodal.

În acest sens, **politica de finanțare propusă pentru perioada 2023-2025 va avea în vedere prioritizarea programului de investiții publice.**

Astfel, *Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României* a fost elaborat pentru a furniza elementele necesare pentru prioritizarea investițiilor în domeniul transportului, pentru toate modurile de transport (rutier, feroviar, naval, aerian), pe baza unei analize multicriteriale.

Totodată, în procesul de alocare a resurselor pe programe/proiecte și moduri de transport, MTI va susține în continuare, implementarea unei politici de finanțare coerente, de atragere masivă a fondurilor europene nerambursabile, de creștere progresivă a participării utilizatorilor la finanțarea infrastructurilor, de încurajare a participării sectorului privat prin aranjamente de tip parteneriat public-privat.

În contextul politicii europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientată spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030 (TEN-T Core), și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050 (TEN-T Comprehensive), România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multimodale transnaționale care traversează România, și anume: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteranean (viitorul coridor Baltic-Marea Neagră-Marea Egee), corelate cu prioritățile naționale specifice.

Coroborat cu politicile enunțate, prioritățile strategice ale MTI sunt focalizate în principal pe finalizarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate într-un stadiu avansat de realizare, cu finanțare asigurată și continuarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate în derulare, precum și începerea de noi lucrări, situate pe rețeaua TEN-T, cu finanțare asigurată din fonduri nerambursabile și fonduri rambursabile, concretizându-se în:

- construcția de autostrăzi/drumuri expres pe TEN-T;
- modernizarea și dezvoltarea rețelei de drumuri naționale, inclusiv prin construcția de variante de ocolire;
- reabilitarea și modernizarea infrastructurii feroviare aflate pe rețeaua TEN-T, prin finalizarea secțiunilor lipsă aferente coridoarelor pe TEN-T centrală, incluzând și acțiuni de creștere a calității serviciilor de transport feroviar;
- modernizarea gărilor și construcția de linii de mare viteză;
- îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre și canale navigabile;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale;
- dezvoltarea rețelei de transport RO-LA și transport multimodal.

Prioritățile investiționale în domeniul transporturilor și infrastructurii pentru perioada 2023-2025 sunt în conformitate cu prevederile din cadrul *Programului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României.*

Prioritățile strategice enunțate se materializează prin programe/proiecte coordonate de MTI și derulate de unitățile de sub autoritatea acestuia.

Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020 a fost elaborat pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în *Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr.666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României*, Acordul de Parteneriat 2014-2020 și în acord cu CSC și Documentul de Poziție al serviciilor Comisiei Europene.

În cadrul POIM 2014-2020 alocarea UE pentru sectorul de transport este de aproximativ 5 miliarde Euro. Conform programării agreeate cu Comisia Europeană, eforturile POIM 2014-2020 au fost în principal orientate spre dezvoltarea rețelei centrale TEN-T, în particular spre dezvoltarea coridoarelor care traversează România, și anume: Rin-Dunăre și Orient/Mediterana de Est (viitorul coridor Baltic-Marea Neagră-Marea Egee).

În cadrul POIM au fost depuse până în prezent 355 de proiecte și au fost contractate 210 proiecte a căror valoare totală este de aproximativ 13,45 mld. Euro.

În același timp, se află în pregătire mai multe proiecte majore ce vor fi transmise către Comisia Europeană în următoarea perioadă:

- *Achiziție material rulant ARF (343.601.000 euro);*
- *Autostrada Transilvania, secțiunea Nușfalău - Biharia, inclusiv drum de legătura cu municipiul Oradea (484.938.016 euro)*

Programul Transport 2021 - 2027 (PT) este documentul programatic aflat în curs de negociere cu reprezentanții Comisiei Europene prin care se va continua finanțarea investițiilor în infrastructura de transport, pe baza priorităților de investiții identificate în *Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1312/2021 privind modificarea Hotărârii Guvernului nr.666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României*.

Proiectele strategice la nivel național sunt considerate cele aferente priorităților 1 și 4 pentru domeniile rutier și feroviar, cu o valoare de peste 500 mil euro.

La momentul actual, se află în pregătire mai multe proiecte majore ce se vor finanța prin intermediul Programul Transport 2021 - 2027, cum ar fi:

- Autostrada Pitești - Sibiu (loturile 2,3);
- Autostrada Ploiești-Comarnic-Brașov;
- Autostrada Sibiu - Brașov;
- Legătura rutieră rapidă Arad - Oradea;
- Legătura rutieră rapidă București - Alexandria (faza 1 din București - Craiova);
- Orbital București (drumurile de centură și drumurile de conectivitate)
- Autostrada Tg. Neamț - Iași - Ungheni (Moțca - Ungheni);
- Autostrada Brașov - Bacău (inclusiv Bypass Brașov Nord);
- Legătura rutieră rapidă Pașcani - Suceava - Siret;
- Autostrada Tg.Mureș - Tg. Neamț (faza 1 din Miercurea Nirajului - Leghin);
- Legătura rutieră rapidă Craiova - Filiași - Dr.Tr.Severin (faza 1);
- Legătura rutieră rapidă Dr.Tr.Severin - Caransebeș - Lugoj (faza 1);
- Poarta Sălajului - Biharia.

- Linia CF Predeal - Braşov;
- Linia CF Craiova - Dr. Tr. Severin - Caransebeş;
- Linia CF Teiuş - Cp. Turzii - Cluj-Napoca;
- Complexul feroviar Port Constanţa - Palas;
- Complexul feroviar Bucureşti, inclusiv dimensiunea metropolitană;
- Linia CF Paşcani - Iaşi - Ungheni;
- Linia CF Ploieşti Triaş - Focşani - Roman - Paşcani - Dărmăneşti - Vicşani Frontieră;
- Reabilitare staţii CF;
- Reabilitare poduri, podeţe, tuneluri;
- Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată;
- Proiect de creştere a vitezei peste 160 km/h pe sectoarele în operare unde parametrii tehnici şi operaţionali permit viteză crescută;
- Studiu pentru trenul de mare viteză (HSR);

De asemenea, în cadrul PT este prevăzută şi o componentă de asistenţă tehnică în valoare de 75 mil. Euro.

În prezent, PT este încă în proces de negociere cu reprezentanţii Comisiei Europene, motiv pentru care lista proiectelor mai sus enumerate are un caracter provizoriu.

Planul Naţional de Redresare şi Rezilienţă reprezintă un nou mecanism de finanţare pus la dispoziţia statelor membre UE prin care sunt stabilite domeniile prioritare de investiţii ale României pentru ieşirea din criză, relansarea economică şi creşterea capacităţii de rezilienţă a statului român.

Pentru componenta de infrastructură de transport, investiţiile incluse în Componenta 4 - Transport sustenabil sunt orientate spre continuarea investiţiilor demarate în perioada 2014-2020, având ca obiectiv principal finalizarea coridoarelor reţelei TEN-T ce tranzitează România, respectiv Rin-Dunăre şi Orient/Mediterana de Est (viitorul coridor Baltic-Marea Neagră-Marea Egee), prin realizarea tronsoanelor lipsă, precum şi dezvoltarea şi modernizarea reţelei naţionale de drumuri care asigură conectarea la reţeaua TEN-T şi modernizarea reţelei de căi ferate, contribuind astfel la crearea premiselor pentru dezvoltarea economică locală şi regională a României.

Obiectivul acestei componente este de a spori sustenabilitatea sectorului transporturilor din România prin sprijinirea tranziţiei verzi şi digitale a sectorului. Printre reformele care sprijină investiţiile se numără modificări ale reglementărilor pentru a stimula transportul rutier cu emisii zero, a îmbunătăţi guvernanta companiilor de stat din sectoarele transporturilor, a îmbunătăţi siguranţa rutieră, a promova transportul public curat, a promova transferul modal către transportul feroviar şi către transportul pe căile navigabile interioare.

Începând cu anul 2021, pentru componenta de transport, au fost demarate reformele (2 reforme) şi investiţiile (4 investiţii), aferente celor 31 de ţinte şi jaloane asumate.

Până în prezent, au fost declarate închise 3 jaloane (M69, M78 şi M65) aferente reformelor R1 - Transport sustenabil, decarbonizare şi siguranţă rutieră (M69 şi M65) şi R2 - Managementul calităţii bazat pe performanţă în transport - Îmbunătăţirea capacităţii instituţionale şi a guvernantei corporative (M78).

- M69 - Adoptarea Strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare prin Hotărârea de Guvern nr.985/2020 (legislaţie secundară), adoptarea planului de acţiune şi începerea implementării (Q4 2021);

- M78 - Intrarea în vigoare a Legii nr.50/2021 pentru aprobarea Ordonanței de urgență nr.55/2016 privind reorganizarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. (CNAIR) și înființarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere - S.A. (CNIR) (Q4 2021);
- M65 - Adoptarea Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră (Q2 2022).

Jaloanele M69 și M78 intră în prima Cerere de Plată (CP1) iar al jalonul M65 intră în CP2.

Cererea de Plată 1 se află încă pe circuitul de avizare al Comisiei Europene iar până în prezent Ministerul Transporturilor și Infrastructurii nu a primit finanțare și nici nu a făcut plăți în cadrul acestui mecanism.

Următoarele ținte și jaloane aferente C4 - Transport Sustenabil conform calendarului de implementare a PNRR, pentru **perioada 2022-2025** sunt:

- M66 - Intrarea în vigoare a legislației privind siguranța rutieră - legislația privind monitorizarea, asigurarea respectării și sancțiunile aplicabile pentru încălcarea normele de siguranță rutieră (Q4 2022);
- M72 - Semnarea contractelor pentru 50% din lucrările legate de modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare (Q4 2022);
- M79 - Selectarea și numirea membrilor consiliului de administrație al C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., Metrorex, C.F.R. Călători (Q4 2022);
- M86 - Semnarea contractelor pentru 50% din lucrări, în urma unor licitații deschise și concurențiale și obținerea autorizațiilor relevante (Q4 2022);
- M59 - Intrarea în vigoare a legii pentru punerea în aplicare a unui nou sistem de taxare bazat pe distanța parcursă pentru vehiculele grele de marfă (camioane) și a unor taxe mai mari de proprietate pentru cele mai poluante vehicule de pasageri (autoturisme/autobuze/autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului impozitării ecologice (Q2 2023);
- M71 - Aprobarea Strategiei privind transportul naval de către guvern (Q2 2023);
- M76 - Semnarea contractelor în urma unor licitații deschise și concurențiale (Q2 2023);
- M80 - Punerea în aplicare a principalelor recomandări de creștere a performanței financiare și operaționale a C.N.A.I.R., C.N.I.R., C.F.R., C.F.R. Călători și Metrorex (Q2 2023);
- M73 - Semnarea contractelor pentru 100% din lucrările legate de modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare (Q4 2023);
- M82 - Semnarea contractelor pentru 100% din lucrări, în urma licitațiilor deschise și concurențiale și a permiselor relevante obținute, cu avizele din evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea corespunzătoare (parte din Directiva privind habitatele) emise și încorporate încă din faza de proiectare a investițiilor (Q4 2023);
- M87 - Semnarea contractelor pentru 100% din lucrări, în urma unor licitații deschise și concurențiale, și obținerea autorizațiilor relevante (Q4 2023);
- M60 - Intrarea în vigoare a legii pentru stimularea utilizării de vehicule nepoluante și programe de reînnoire a parcului auto de către utilizatori casnici, companii private și instituții publice (Q2 2024);
- T67 - Echipamente instalate și funcționale pentru a îmbunătăți respectarea limitelor de viteză și a normelor de siguranță rutieră (Q4 2024);

- T68 - Reducerea numărului de victime ale accidentelor rutiere (persoane grav rănite și decese) cu 25% față de nivelul de referință din 2019 (Q4 2024);
- T74 - Finalizarea lucrărilor pentru cel puțin 50% din totalul investițiilor în infrastructura feroviară (Q4 2024);
- T83 - Construcția de drumuri noi, 50% din lucrări finalizate (Q4 2024);
- T88 - Construirea a 50% din investițiile în liniile de metrou din București și Cluj-Napoca (Q4 2024);
- T61 - Vehicule noi nepoluante achiziționate de către entități publice, cu cel puțin 3% peste pragurile din Directiva privind vehiculele nepoluante (Q4 2025);
- M70 - Publicarea și implementarea planului național de acțiune privind Sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS) (Q4 2025);
- T81 - Îmbunătățirea performanțelor sistemului feroviar în ceea ce privește punctualitatea trenurilor (Q4 2025)

După anul 2025 sunt încadrate următoarele ținte:

- T63 - Autovehicule poluante casate (EURO 3 sau mai puțin) (Q1 2026);
- T62 - Autovehicule poluante casate (EURO 3 sau mai puțin) (Q2 2026);
- T64 - Stații de încărcare pentru vehicule electrice instalate la nivel național (Q2 2026);
- T75 - Kilometri de infrastructură feroviară nouă/modernizată operațională (Q2 2026);
- T77 - Semnarea contractelor în urma unor licitații deschise și concurențiale (Q2 2026);
- T84 - Construcția de drumuri noi finalizate (standarde TEN-T) (Q2 2026);
- T85 - Eliminarea punctelor negre/hotspoturilor în materie de siguranță rutieră (Q2 2026);
- T89 - Kilometri de noi linii de metrou din București și Cluj-Napoca finalizate (Q2 2026);

Investițiile propuse în Componenta 4 Transport Sustenabil din PNRR aferente țăintelor și jaloanelor sunt:

I1 - Modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare

Tipuri de proiecte propuse a fi finanțate prin PNRR sunt:

Modernizări

Arad - Timișoara - Caransebeș (155 km) - buget: 1499.9 mil. EUR (1155 mil. EUR PNRR, 344.9 mil. EUR BS)

Cluj-Napoca - Episcopia Bihor (160 km) - buget: 1493.4 mil. EUR (1148 mil. EUR PNRR, 345.3 mil. EUR BS)

Reînnoiri

București - Pitești (198 km desfășurați) - buget: 223 mil. EUR (223 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Reșița - Voiteni (65 km) - buget: 53 mil. EUR (52 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Electrificări + Reînnoiri

Constanța - Mangalia (43 km) - buget: 123 mil. EUR (123 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Videle - Giurgiu (67 km) - buget: 113 mil. EUR (113 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Quick Wins

București - Craiova: 416 km desfășurați - buget: 120 mil. EUR (120 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Arad - Oradea: 121 km desfășurați - buget: 8.4 mil. EUR (8.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Sibiu - Copșa Mică: 45 km desfășurați - buget: 5.4 mil. EUR (5.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Oradea - Satu Mare - Halmeu: 156 km desfășurați - buget: 2.6 mil. EUR (2.6 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Apahida - Dej - Baia Mare - Satu Mare: 321 km desfășurați - buget: 89.7 mil. EUR (89.7 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Dej - Beclean - Ilva Mica: 96 km desfășurați - buget: 1.8 mil. EUR (1.8 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Măreșești - Tecuci - Bârlad - Vaslui - Iași: 189 km desfășurați - buget: 50.9 mil. EUR (50.9 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Adjud - Siculeni: 174 km desfășurați - buget: 2.4 mil. EUR (2.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Filiași - Tg. Jiu - Petroșani - Simeria: 292 km desfășurați - buget: 14.4 mil. EUR (14.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Pitești - Slatina - Craiova: 142 km desfășurați - buget: 17.1 mil. EUR (17.1 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Coșlariu - Teiuș - Cluj-Napoca: 211 km desfășurați - buget: 139.4 mil. EUR (139.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Centralizări electronice și electro-dinamice

Sărățel - Dej (49 km) - buget: 12.95 mil. EUR (12.05 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Timișoara Sud - Voiteni - Stamora Moravița (56 km) - buget: 11.1 mil. EUR (11.1 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Centura București (33 km) - buget: 11.1 mil. EUR (11.1 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Războieni - Târgu Mureș (47 km) - buget: 11.1 mil. EUR (11.1 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

București - Pitești (108 km) - buget: 24.05 mil. EUR (24.05 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Sibiu - Vințu de Jos (82 km) - buget: 12.95 mil. EUR (12.95 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Făurei - Galați (91 km) - buget: 20.35 mil. EUR (20.35 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Vaslui - Iași (67 km) - buget: 16.65 mil. EUR (16.65 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

București - Urziceni (71 km) - buget: 14.80 mil. EUR

Bârlad - Vaslui (53 km) - buget: 11.10 mil. EUR (11.10 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Complex feroviar București Basarab - Grivița (4 km) - buget: 6.25 mil. EUR (6.25 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Verești - Botoșani (44 km) - buget: 5.55 mil. EUR (5.55 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Reșița Sud - Caransebeș (43 km) - buget: 7.40 mil. EUR (7.40 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Bacău - Piatra Neamț (60 km) - buget: 9.25 mil. EUR (9.25 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Urziceni - Făurei (68 km) - buget: 9.25 mil. EUR (9.25 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Tecuci - Bârlad (50 km) - buget: 14.80 mil. EUR (14.8- mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Deda - Sărățel (47 km) - buget: 9.25 mil. EUR (9.25 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Centralizări electro-dinamice pentru 10 stații - buget: 5.4 mil. EUR (5.4 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

Procedura de licitație se va desfășura în conformitate cu Legea nr.98/2016 cu modificările ulterioare, care au transpus directiva europeană relevantă, și anume Directiva 2014/24/UE.

Atribuirea contractelor se va face în urma unor licitații deschise și concurențiale și a aprobării autorizațiilor relevante, însoțite de evaluări ale impactului asupra mediului (inclusiv evaluările necesare în temeiul Directivei-cadru privind apa) și avize de evaluare corespunzătoare (prevăzute în cadrul Directivei privind habitatele), emise și încorporate în proiectarea investițiilor și se va asigura conformitatea cu Orientările tehnice DNSH (2021/C58/01).

12. Material rulant feroviar

- Reînnoirea vagoanelor de dormit, cușetă, restaurant, bistro și clasă (pentru trenuri de tip Intercity, InterRegio și Regio) (139 vagoane: 30 de vagoane de dormit, cușete, vagoane restaurante și bistro și 109 vagoane de clasă pentru trenurile InterCity, InterRegio și Regio) - Buget 100 mil. EUR (50 mil. EUR PNRR, 50 mil. EUR BS)
- Trenuri electrice EMU - RE-IR (20 bucăți de lung parcurs) și trenuri cu hidrogen (H-EMU) inclusiv stații de încărcare (12 bucăți) - Buget 333 mil. EUR (250 mil. EUR PNRR, 83 mil. EUR BS)
- Modernizare locomotive electrice modernizate capabile de viteză 160 km/oră și tractare de trenuri de până la 16 vagoane (55) - Buget 66 mil. EUR (60 mil. EUR PNRR, 6 mil. EUR BS)
- Locomotive electrice noi pe 4 osii cu sisteme ERTMS/ETCS capabile de viteză 160 km/oră și tractare de trenuri de până la 16 vagoane (16 locomotive) - Buget 46 mil. EUR (46 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)
- Conversia de locomotive diesel hidraulice de manevra în locomotive electrice cu acumulatori plug-in (20 locomotive) - Buget 10 mil. EUR (10 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)

13. Dezvoltarea infrastructurii rutiere sustenabile pe rețeaua TEN-T

1. Dezvoltarea infrastructurii rutiere sustenabile pe rețeaua TEN-T - Buget 4319 mil. EUR (2727 mil. EUR PNRR, 1592 mil. EUR BS)

- (A1) Holdea - Margina (9 km) - Buget 297 mil. EUR (187 mil. EUR PNRR, 110 mil. EUR BS)
- (A3) Nădășelu - Poarta Sălajului (42 km) - Buget 409 mil. EUR (261 mil. EUR PNRR, 148 mil. EUR BS)
- A7 - Ploiești-Pașcani (319 km) - 3085.5 mil. EUR (1947 mil. EUR PNRR, 1138.5 mil. EUR BS)
- (A7) Ploiești - Buzău (63.25 km) - Buget 635.2 mil. EUR (400 mil. EUR PNRR, 235.2 mil. EUR BS)
- (A7) Buzău - Focșani (82.44 km) - Buget 797.3 mil. EUR (502 mil. EUR PNRR, 295.3 mil. EUR BS)
- (A7) Focșani - Bacău (95.90 km) - Buget 998.3 mil. EUR (633 mil. EUR PNRR, 363.3 mil. EUR BS)

- (A7) Bacău - Pașcani (77.4 km) - Buget 654.7mil. EUR (412 mil. EUR PNRR, 242.7 mil. EUR BS)
- (A8) Tg. Mureș - Miercurea Nirajului (25 km) - Buget 223.5 mil. EUR (140.67 mil. EUR PNRR, 82.83 mil. EUR BS)
- (A8) Leghin - Moțca (34 km) - Buget 304 mil. EUR (191.31 mil. EUR PNRR, 112.68 mil. EUR BS).

Pentru a respecta Ghidul Tehnic DNSH (2021/C58/01), toate secțiunile de autostradă trebuie construite în conformitate cu standardele TEN-T, să respecte cerințele Evaluării Impactului asupra Mediului și să includă Evaluarea Adecvată (parte a Directivei habitate) în proiectare, și vor include noi caracteristici tehnice pentru a limita poluarea și a digitaliza transportul (perdele forestiere, panouri fonoabsorbante, stații electrice de reîncărcare, Sisteme de transport inteligente, siguranță rutieră) în conformitate cu reglementările relevante.

Procesul de licitație va fi deschis și competitiv și se va desfășura în conformitate cu Legea nr.98/2016, cu modificările ulterioare, care au transpus Directiva Europeană relevantă 2014/24/UE.

2. **Infrastructura aferentă operaționalizării sistemelor de trafic inteligent - Buget 47.9 mil. EUR (47.9 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)**
3. **Infrastructura de taxare și control - Buget 101.15 mil. EUR (101.1 mil. EUR PNRR, 0 mil. EUR BS)**
4. **Investiții în infrastructura existentă pentru siguranța rutieră - Buget 617.6 mil. EUR (219 mil. EUR PNRR, 398.6 mil. EUR BS).**

I4. Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul

- M4 București: secțiunea Gara de Nord - Filaret (6 stații), lungime 5,2 km;
- M1 Cluj-Napoca: SF. Maria - Europa Unită (9 stații), lungime 7,5 km;

Lucrările incluse în această investiție sunt: lucrări de rezistență structurală, stații, interstații, tuneluri, galerii, alte construcții. Procedura de licitație se va desfășura în conformitate cu Legea nr.98/2016 cu modificările ulterioare, care au transpus directiva europeană relevantă, și anume Directiva 2014/24/UE.

Reforme (R1 și R2) asumate în cadrul C4. Transport Sustenabil din PNR prevăd:

- Pachet legislativ pentru punerea în aplicare a unui nou sistem de taxare bazat pe distanța parcursă pentru vehiculele grele de marfă (camioane) și a unor taxe mai mari de proprietate pentru cele mai poluante vehicule de pasageri (autoturisme/autobuze/autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului impozitării ecologice.

Noul sistem de taxare pentru vehicule va include:

- nivelul specific al taxelor în funcție de distanța parcursă și criterii clare pentru taxarea vehiculelor grele în conformitate cu principiul „poluatorul plătește”;
- stimulente pentru vehicule și moduri de transport nepoluante/cu emisii scăzute;
- un sistem de descurajare a utilizării celor mai poluante vehicule, inclusiv prin măsuri fiscale/financiare, prin intermediul nivelurilor taxelor de proprietate pentru cele mai poluante vehicule de pasageri;
- utilizarea veniturilor pentru a sprijini întreținerea drumurilor și noi investiții în transportul sustenabil;

- transferul a 10% din traficul rutier (călători și mărfuri) către transportul feroviar între 2020 și 2026;
- calendarul pentru operaționalizarea deplină a sistemului de taxare până în T2-2026.
- Intrarea în vigoare a legii pentru stimularea utilizării de vehicule nepoluante și programe de reînnoire a parcului auto de către utilizatori casnici, companii private și instituții publice care va include stimulente financiare și fiscale pentru a asigura:
 - creșterea cu cel puțin 100% a numărului de vehicule cu emisii zero până în 2025 față de valoarea inițială din anul 2020;
 - casarea a cel puțin 250 000 de vehicule poluante (sub EURO 3) 2022 și T2-2026.
- Vehicule noi nepoluante achiziționate de către entități publice, cu cel puțin 3% peste pragurile din Directiva privind vehiculele nepoluante. Ținta se referă la procentajul vehiculelor nepoluante din numărul total de vehicule achiziționate de instituțiile publice. Se urmărește depășirea cu cel puțin 3 puncte procentuale a țăintelor minime privind achizițiile publice referitoare la ponderea vehiculelor nepoluante din numărul total de vehicule pe categorii, astfel cum sunt stabilite în Directiva privind vehiculele nepoluante [Directiva (UE) 2019/1161 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 de modificare a Directivei 2009/33/CE] în perioada 2021-2025.

Pentru claritate, aceasta ar însemna o țintă de cel puțin 21,7% pentru vehicule ușoare, 9% pentru vehicule grele și 27% pentru autobuze, având în vedere că țăintele minime privind achizițiile publice stabilite pentru România în Directiva privind vehiculele nepoluante sunt: 18,7% pentru vehicule ușoare, 6% pentru vehicule grele și 24% pentru autobuze.

- Cel puțin 250 000 de vehicule poluante (cu standarde de emisie EURO 3 sau mai puțin) mai vechi de 15 ani vor fi casate între 2022 și jumătatea anului 2026.
- Creșterea numărului de vehicule cu emisii zero. Ținta se referă la creșterea numărului de vehicule cu emisii zero (electrice și hidrogen, astfel cum sunt definite în Directiva 2014/94/UE privind infrastructura pentru combustibili alternativi) (M1 - autoturisme, N1 - vehicule utilitare ușoare; N2 și N3 - vehicule grele, pe baza standardelor CEE-ONU) înmatriculate în România între sfârșitul anului 2020 și sfârșitul anului 2025. Datele oficiale pentru sfârșitul anului 2025 se raportează de Institutul Național de Statistică până la sfârșitul T1-2026 către Observatorul european al combustibililor alternativi, în scopul monitorizării.
- Stații de încărcare pentru vehicule electrice instalate la nivel național.

Ținta națională privind punctele de reîncărcare electrică pentru vehiculele rutiere cu emisii zero constă în:

 - a. 1 836 de puncte de reîncărcare deja existente;
 - b. 2 896 de puncte de reîncărcare de înaltă putere (cel puțin 50kW) (din care 264 de puncte de încărcare electrică sunt propuse prin proiectele de dezvoltare a rețelei de autostrăzi finanțate de MRR) vor fi instalate pe rețeaua de drumuri naționale/autostrăzi, conform strategiei CNAIR privind instalarea de stații de reîncărcare pentru vehicule electrice pe rețeaua TEN-T din România, până în 2030;

c. 13 283 de puncte de reîncărcare finanțate prin componenta „Fondul local” de Ministerul Dezvoltării (13 200 de puncte de încărcare de înaltă putere și 83 de puncte de încărcare de putere normală), defalcate după cum urmează:

- puncte de reîncărcare în municipiile reședință de județ: 4 000;
- puncte de reîncărcare în alte municipii: 1 876;
- puncte de reîncărcare în orașe: 1 600;
- puncte de reîncărcare în zone rurale: 5 724.

d. 2 000 de puncte de reîncărcare finanțate prin componenta „Valul renovării” de Ministerul Dezvoltării (1 000 de puncte de încărcare de înaltă putere și 1 000 de puncte de încărcare de putere normală);

e. cel puțin 10 000 de puncte de reîncărcare de putere înaltă și normală finanțate din surse naționale, alte fonduri UE (inclusiv politica de coeziune) și/sau surse private (inclusiv prin concesiuni).

Aceste puncte de reîncărcare vor fi situate în zonele stabilite în planurile urbanistice generale/planurile de mobilitate urbană durabilă ca zone pentru locuințe/zone mixte/zone de servicii/zone comerciale/zone de transport (cât mai aproape de locuitori - pentru a limita nevoile de călătorie). Aceste puncte de reîncărcare vor fi situate, de asemenea, în puncte multimodale pentru a încuraja navetiștii să utilizeze transportul public.

Punctele de reîncărcare vor fi instalate:

- 85-95% în zone accesibile publicului/semipublice;
- 5-15% în clădiri private.

- Strategia Națională de Siguranță Rutieră pentru perioada 2021-2030 va implementa normele și liniile directoare ale UE astfel cum sunt prezentate în Cadrul de politică al UE privind siguranța rutieră 2021-2030 și în „viziunea zero”, care vizează reducerea până în 2050 a deceselor în accidente rutiere până aproape de zero. Ca obiectiv intermediar, România își asumă obiectivul UE de reducere a numărului de victime (răniți sau decedați) cu 50% față de nivelul de referință din 2019 până în 2030.

Strategia se va adresa în mod integrat și multidisciplinar tuturor actorilor implicați în asigurarea siguranței rutiere și va include:

- punerea în aplicare a normelor care reglementează conformitatea, sancțiuni mai aspre pentru încălcarea legii;
- reducerea limitelor de viteză în anumite zone sau drumuri în funcție de datele privind accidentele/analiza riscurilor și de cele mai bune practici la nivelul UE, introducerea unui sistem de gestionare a vitezei și a unor elemente de siguranță obligatorii, revizuirea regulilor de circulație, inclusiv în ceea ce privește prioritatea pentru utilizatorii vulnerabili;
- reducerea punctelor negre/hotspoturi atât în mediile urbane, cât și în cele interurbane, inclusiv un plan specific de investiții pentru a reduce cu 129 numărul de puncte negre/hotspoturi până în T2-2026, comparativ cu cele 267 de puncte negre/hotspoturi inițiale din 2021;
- eliminarea treptată din registrul național a vehiculelor vechi/deficitare, intensificarea inspecțiilor și a controalelor în materie de siguranță;
- educație și formare, campanii de informare;

- integrarea sistemului legislativ și reforma sistemelor de transport inteligente (STI).
- o Guvernul României va aproba un document strategic pentru sistemele de transport inteligente (STI). Strategia STI se va dezvolta în corelare cu politicile de transport intermodal pentru a servi nevoilor de operare eficientă în nodurile multimodale.

Entitatea responsabilă cu monitorizarea implementării Strategiei de siguranță rutieră și indicatorii-cheie de performanță vor fi clar definiți și operaționali.

- Se vor introduce următoarele modificări legislative pentru promovarea siguranței rutiere:
 - punerea în aplicare a normelor care reglementează conformitatea, sancțiuni mai aspre pentru încălcarea legii;
 - monitorizarea încălcărilor legislației rutiere prin mijloace automate (camere video, senzori);
 - reducerea limitelor de viteză în anumite zone sau drumuri în funcție de datele privind accidentele/analiza riscurilor și de cele mai bune practici la nivelul UE, introducerea unui sistem de gestionare a vitezei și a unor elemente de siguranță obligatorii, revizuirea regulilor de circulație, inclusiv în ceea ce privește prioritatea pentru utilizatorii vulnerabili;
 - eliminarea treptată din registrul național a vehiculelor vechi/deficitare, intensificarea inspecțiilor și a controalelor în materie de siguranță.

Obiectivul general pentru siguranța rutieră vizează reducerea până în 2030 cu 50% a deceselor în accidente rutiere față de nivelurile din 2019, în conformitate cu Cadrul de politică al UE privind siguranța rutieră 2021-2030.

- Reducerea numărului de victime ale accidentelor rutiere (persoane grav rănite și decese) cu 25% față de nivelul de referință din 2019. Ținta se referă la o reducere cu cel puțin 25% a numărului anual de victime ale accidentelor rutiere (persoane grav rănite și decese) în 2025 față de nivelul de referință din 2019 la nivelul întregii țări, prin intermediul reformei siguranței rutiere, al planului de acțiune cuprinzător și al investițiilor în domeniul siguranței rutiere sprijinite în cadrul Planului de redresare și reziliență al României. Datele oficiale pentru sfârșitul anului 2025 se raportează de Institutul Național de Statistică până la sfârșitul T1-2026.
- Publicarea și implementarea planului național de acțiune privind Sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS) - realizat mai 2021. Jalonul se referă la implementarea unui nou plan de acțiune ERTMS până în 2025.

Planul de acțiune include:

- etape clare pentru implementarea și certificarea ERTMS pentru rețeaua centrală TEN-T pe termen mediu (2025) și lung (orizontul 2030);
- actorii responsabili;
- estimările bugetare;
- măsuri privind capacitatea administrativă la nivel național a organelor notificate, astfel încât acestea să gestioneze integral procesul de certificare ERTMS pentru toate sectoarele avute în vedere în timpul construcției lor, asigurându-se astfel operaționalizarea deplină.
- Elaborarea și aprobarea Strategiei privind transportul naval. Strategia privind transportul naval va include: analiza situației actuale a căilor navigabile românești

(atât căile navigabile interioare, cât și căile maritime) și a situației actuale a porturilor românești în ceea ce privește infrastructura; analiza proiectelor din sectorul naval românesc; analiza tendințelor viitoare și a scenariilor pentru 2027, 2030, 2035 și 2050. Analiza se va concentra asupra modalităților de îmbunătățire a performanței de mediu a navelor și a porturilor, ținând seama de cerințele aplicabile la nivelul UE, cum ar fi Directiva 2014/94/UE privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi; deși ar trebui să acorde importanță furnizării de combustibili ecologici pentru nave (în special prin alimentarea cu energie electrică de la mal), strategia ar trebui să aibă în vedere măsuri de ecologizare a tuturor operațiunilor portuare (emisii, zgomot, poluare). Pentru a promova navigabilitatea Dunării într-un mod durabil, este necesară o abordare care să combine infrastructura durabilă, combustibilii alternativi și digitalizarea, ținând seama totodată de sensibilitatea ecologică a Dunării.

Se vor face propuneri de modificare a cadrului juridic și instituțional cu privire la modul de gestionare a infrastructurii de transport naval, cu următoarele obiective: integrarea transportului naval cu alte moduri de transport, pregătirea planurilor de dezvoltare a porturilor intermodale și creșterea durabilă a transportului de mărfuri pe Dunăre cu 15% între sfârșitul anului 2022 și sfârșitul anului 2026.

- Îmbunătățirea performanțelor sistemului feroviar în ceea ce privește punctualitatea trenurilor. Ținta vizează reducerea cu cel puțin 20% a procentajului de trenuri care au o întârziere mai mare de 30 de minute față de nivelul de referință din 2020 până în 2025, pe baza statisticilor oficiale publicate.

Până la sfârșitul anului 2021, se va finaliza o analiză pentru a cuantifica nivelul de referință pentru numărul de trenuri cu întârzieri.

- Eliminarea punctelor negre/hotspoturilor în materie de siguranță rutieră. Cele 267 de puncte negre/hotspoturi în materie de siguranță rutieră existente în 2021 vor fi reduse cu 129.

Măsurile de eliminare a celor 129 de puncte negre/hotspoturi în materie de siguranță rutieră includ:

- amplasarea de parapete rutiere cu rulouri, din beton sau cu cabluri (folosind materiale durabile în conformitate cu economia circulară), în funcție de tipul de drum, pentru îmbunătățirea siguranței rutiere în zonele cu risc crescut de producere a accidentelor rutiere;
- măsuri de diminuare a consecințelor produse de coliziunile cu obiecte rigide din zona drumului, prin amplasarea atenuatoarelor de impact echipate cu sistem de detecție accidente și monitorizare trafic;
- achiziționarea de sisteme pentru protejarea lucrătorilor care efectuează intervenții de urgență la infrastructura de autostrăzi și drumuri naționale deschise traficului internațional, de tip atenuator atașat de camioane („Truck mounted attenuator”);
- campanie de siguranță rutieră adresată categoriilor vulnerabile de participanți la trafic;
- sporirea siguranței rutiere pe timp de noapte, prin semnalizarea sectoarelor de drum periculoase cu surse de lumină ce utilizează energie verde;
- dirijarea traficului rutier pe timp de noapte prin stâlpișori de dirijare, butoni luminoși, inclusiv elemente de semnalizare dedicate protejării participanților la trafic de animalele sălbatice;

- creșterea siguranței rutiere prin iluminarea sectoarelor periculoase, precum și optimizarea consumurilor la sistemele de iluminat existente prin echiparea cu sistem de telegestiune;
- rute alternative pentru creșterea siguranței rutiere și eliminarea blocajelor din trafic, dezvoltarea pasarele pietonale;
- proiect-pilot: asigurarea unui grad ridicat de siguranță rutieră pe un sector de autostradă care să permită circulația vehiculelor autonome.

Identificarea punctelor negre/hotspoturilor în materie de siguranță rutieră este efectuată de Poliția Română, care va certifica și eliminarea acestora ca urmare a activității desfășurate de C.N.A.I.R.

PNRR - rezumatul costurilor - reforme și investiții:

- Feroviar: 3.480 mil. Euro PNRR + 690 mil. Euro buget de stat = 4.170 mil. Euro valoare totală proiecte.
- Material Rulant: 416 mil. Euro PNRR + 139 mil. Euro buget de stat = 555 mil. Euro valoare totală proiecte.
- Rutier: 3.095 mil. Euro PNRR + 1.991 mil. Euro buget de stat = 5.086 mil. Euro valoare totală a proiectelor.
- Metrou: 600 mil. euro PNRR + 2.352 mil. Euro buget de stat = 2.952 mil. Euro valoare totală a proiectelor.
- Asistență tehnică: 29 mil. Euro PNRR + 0 mil. Euro buget de stat = 29 mil. Euro valoare totală a proiectelor.
- **Total: 7.620 mil. Euro PNRR + 5.172 mil. Euro buget de stat = 12.761 mil. Euro valoare totală a proiectelor.**

Mecanismul pentru Interconectarea Europei - transport (CEF - Connecting Europe Facility - transport) este un instrument de finanțare în cadrul rețelelor de transport europene ce vizează finanțarea din partea UE acordată statelor membre în vederea finalizării rețelei TEN-T centrale și în special a coridoarelor rețelei TEN-T centrale.

Mecanismul pentru Interconectarea Europei este reglementat prin *Regulamentul (UE) nr.1153/2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr.1316/2013 și (UE) nr.283/2014*. Spre deosebire de celelalte programe operaționale, CEF este gestionat direct la nivelul Comisiei Europene, de CINEA (European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency), aceasta având responsabilitatea evaluării și selectării proiectelor finanțabile.

Sprijinul CEF este structurat, ca și până acum, pe două componente:

- Sprijin din anvelopa de coeziune ce se adresează doar acelor 15 state membre eligibile la finanțare din Fondul de Coeziune, România având o alocare de 1.090.496.950 EUR;
- Sprijin din anvelopa generală la care au acces toate statele membre UE. Finanțarea UE este, în acest caz, între 30% și 70% din valoarea cheltuielilor eligibile.

Portofoliul proiectelor finanțate din CEF în România însumează mai multe acțiuni (call-urile I, II, III, call blending - 2017, reflow 2019 și 2020, respectiv call-ul CEF 2 - 2021), situate în cadrul rețelei primare a României.

Proiecte care ar putea îndeplini criteriile de eligibilitate CEF și care ar avea cel mai mare potențial pentru absorbția fondurilor disponibile, ținând cont de gradul de maturitate al

proiectelor și de necesitatea de a finaliza cu prioritate coridorul Rin-Dunăre, finanțate din cadrul CEF 2, sunt următoarele:

- Proiecte de modernizare a căii ferate:
 - București - Giurgiu, valoare estimată 640 mil. EUR (lot I + lot II);
 - Predeal - Brașov, valoare estimată 600 mil. EUR;
 - Accesul feroviar în Portul Constanța, valoare estimată 500 mil. EUR;
 - Brașov - Sighișoara - faza a II-a (faza I este finanțată, în prezent, prin CEF 1), valoare estimată 450 mil. Euro.
- Proiecte pe căi navigabile:
 - Fast Danube (studiul de fezabilitate este finalizat, în prezent din CEF 1) - valoare estimată: 200 mil. EUR.

În plus, în cadrul Programului CEF 2 a fost introdusă și o componentă distinctă, dedicată mobilității militare, având o alocare proprie de 1,69 mld. EUR, deschisă tuturor statelor membre. În cadrul acestei inițiative, sunt identificate acele proiecte de infrastructură de transport care pot avea o utilitate duală, civilă și militară, în vederea facilitării circulației echipamentelor și trupelor militare pe întreg teritoriul Uniunii Europene. Până la acest moment la nivel național, prin intermediul anvelopei Mobilitate Militară, a primit finanțare un singur proiect în valoare de 28,8 mil. EUR.

DOMENIUL INFRASTRUCTURĂ RUTIERĂ

COMPANIA NAȚIONALĂ DE ADMINISTRARE A INFRASTRUCTURII RUTIERE

Prioritățile strategice investiționale ale MTI pentru perioada 2023-2025 sunt focalizate în principal pe finalizarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate într-un stadiu avansat de realizare, cu finanțare asigurată și continuarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate în derulare, precum și începerea de noi lucrări, situate pe rețeaua TEN-T, cu finanțare asigurată din fonduri nerambursabile și fonduri rambursabile, concretizându-se în:

- construcția de autostrăzi/drumuri expres pe TEN-T
- construcția de variante de ocolire atât pentru localitățile de pe rețeaua TEN-T, cât și pentru cele din afara acesteia
- construcția de drumuri noi, respectiv modernizarea unor drumuri existente, în vederea creșterii gradului de accesibilitate la rețeaua TEN-T

Lista principalelor proiecte de construcție autostrăzi/VO, pentru care sunt prevăzute sume în Buget în anul 2022 cuprinde următoarele obiective:

- Autostrada Sibiu - Pitești secțiunile 1, 2,3, 4 și 5,
- Autostrada Lugoj - Deva (sector Dumbrava-Deva),
- Autostrada Nadaselu - Suplacu de Barcău - Borș, inclusiv legătura Centura Oradea (Girație Calea Sintandrei) - Autostrada A3 (Biharia),
- Autostrada Câmpia Turzii - Ogra - Târgu Mureș,
- Autostrada de Centura Sud a municipiului București, inclusiv intervențiile privind Centura existentă (Lărgire la 4 benzi de circulație a Centurii București între A1 - DN 5, DN 2 - A2 și A1 - DN 7, pasajele Berceni, Domnești, Oltenița),
- Autostrada de Centura Nord a municipiului București,

- Drum expres Craiova - Pitești,
- Drum expres Brăila - Galați,
- Podul suspendat peste Dunăre în zona Brăila,
- Autostrada Ploiești - Buzău, Buzău - Focșani , Focșani - Bacău și Bacău - Pașcani

Proiectele de autostrăzi aflate în pregătire pe parcursul anului 2022 și care vor intra etapizat în execuție în perioada 2023-2024, cuprind:

- Revizuirea/completarea studiilor de fezabilitate pentru autostrăzile Sibiu-Făgăraș, Făgăraș - Brașov, Târgu Neamț - Târgu Mureș, Târgu Neamț - Iași - Ungheni,
- Elaborarea studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice pentru Autostrada Brașov - Bacău și pentru drumurile de mare viteză Pașcani - Suceava - Siret, Timișoara - Moravița,
- Elaborarea studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice pentru drumurile expres: Craiova - Târgu Jiu, Ovidiu - Tulcea, Brăila - Tulcea, Brăila - Buzău, Focșani - Brăila, Găești - Ploiești, Pitești - Mioveni, Bacău - Piatra Neamț,
- Elaborarea/completarea studiilor de fezabilitate pentru Drum Expres/ Autostrada (Drum Expres Conexiune Satu Mare (VO Satu Mare) - Oar (Granița Româno - Ungară - Drum Expres M49 Ungaria), Satu Mare - Baia Mare și Autostrada Nordului/ Drum de Mare Viteză Baia Mare - Suceava (Lot 1, Baia Mare - Bistrița; Lot 2 Bistrița - Vatra Dornei; Lot 3 Vatra Dornei - Suceava), Tisita - Albița,
- Completarea studiului de fezabilitate și elaborarea proiectului tehnic pentru drum expres Arad - Oradea;

Dintre proiectele majore de infrastructură rutieră (autostrăzi) aflate în execuție pe parcursul anului 2022, a fost finalizat și dat în trafic Lotul 1 al Tronsonului 2 din drumul expres Craiova - Pitești.

În perioada 2022-2024 sunt avute în vedere continuarea lucrărilor la obiectivele aflate deja în execuție, precum și demararea etapizată a lucrărilor la obiectivele aflate în prezent în proiectare (elaborare Proiect Tehnic).

- modernizarea și dezvoltarea rețelei de drumuri naționale, inclusiv prin construcția de variante de ocolire;

Lista principalelor proiecte de construcție variante de ocolire, pentru care sunt prevăzute sume în buget în anul 2022 cuprinde următoarele obiective:

- Variantele de ocolire aflate în execuție: Modernizarea centurii rutiere a mun. București (pasaje Berceni, Oltenița, Domnești, DN 2-A2), Tecuci, Bârlad, Satu Mare, Stei, Rădăuți, Timișoara Sud, Săcueni, Zalău , Drum de legătura DN 5 - Podul Prieteniei (VO Giurgiu Vest), Târgu Jiu, Varianta de ocolire Galați, Sfântu Gheorghe, Varianta de ocolire a Municipiului Zalău, etapa 2, între DN1F, km 79+625 - DJ191C, Centura de ocolire Craiova varianta Sud DN 56-DN 55-DN 7, pasaj Draja, Beclean;

- Variantele de ocolire care vor intra în execuție/ proiectare și execuție: Târgu Mureș, Giurgiu (Est), Sighișoara, Buftea, Sf. Gheorghe

- Variante de ocolire care vor intra în etapa de proiectare/proiectare și execuție în baza unor parteneriate cu UAT: Alesd, Stei, Arad Est, Inel ocolitor al mun. Târgu Mureș

(prin interconectarea autostrăzii A3, E60, DN 15 și DJ 152 A), Mediaș, Sibiu Sud, Drum de ocolire în partea de vest a mun. Sebeș, Gura Humorului, Valea lui Mihai.

Portofoliul de proiecte în pregătire, pentru care există deja alocări bugetare în anul 2022 cuprinde variante de ocolire aflate în etapa de pregătire (elaborare Studiu de Prefezabilitate, Studii de Fezabilitate și Proiecte Tehnice); Râmnicu Vâlcea, Vaslui și Techirghiol, Timișoara Vest, Varianta de Ocolire Pitești Vest; pasaj Roman.

Principalele proiecte de modernizare drumuri naționale, pentru care sunt prevăzute sume în Buget în anul 2022 sunt: DN 18, Moisei - Iacobenii; DN 66, parcare Lainici, DN 76, Deva - Oradea (finalizarea în integralitate), DN 5, București - Adunații Copăceni; DN 6, Alexandria - Craiova (lot 2); DN 73, Pitești - Câmpulung - Brașov; Modernizarea infrastructurii privind siguranța circulației pe DN 1, în "Sate liniare și puncte negre"; A 1 - Titu - Bâldana - Târgoviște - Sinaia; DN 52, Alexandria - Turnu Măgurele; DN 28B, Târgu Frumos - Botoșani; DN 29D, Botoșani - Ștefănești, DN 2L, Soveja - Lepșa;; Drum de legătură Autostrada A1 Arad - Timișoara - DN69, Remediere defecțiuni pe DN1H km 6+000 - km 12+000, DN 2N km 52+860 - km 60+000 Jitia - Bisoca și pod nou peste râul Râmnicu Sărat la km 53+301, DN 1S km 0+000-km 23+831.

Proiectele în pregătire, pentru care există deja alocări bugetare în anul 2021 și vor fi bugetate și în anul 2022 cuprind:

- DN 7C, Transfăgărășan (expertiza tehnică și elaborare Studiu de Fezabilitate);

- Drum de legătură A1 - DN 7 (Titu/ DJ 711A) (Revizuire/Actualizare Studiu de Fezabilitate și Elaborare Proiect Tehnic)

- Realizare Conexiune DN 73C cu Autostrada Sibiu-Pitești (Nod Tigveni) și Modernizare DN 73C, km 44+800 - km 68+000 (elaborare Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic de Execuție);

- Realizarea a 6 noduri rutiere pe Autostrăzile A1 și A3, în zona de Vest a României;

Proiecte care vor fi bugetate pe parcursul anului 2022, după obținerea aprobărilor legale necesare, aflate în prezent în etapa de pregătire/atribuire în vederea elaborării documentațiilor tehnico-economice sau proiectării și execuției:

- Nod Cumpăna (conexiune la A4 - DN 39E);

- Nod Martinești (conexiune la A 1 și DN 1);

Poduri ce au intrat în execuție în anul 2021 și vor fi bugetate în continuare și în anul 2022 sunt:

- Pod pe DN 10 km 46+471 peste Basca la Cislau;

- Consolidare pod pe DN2B km 149+841 peste Prut Galați - Giurgiuilești;

- Pod pe DN 1 km 135+332 peste pârâul Azuga la Azuga;

- Pod pe DN 24 km 105+678 la Crasna;

- Pod pe DN 13C km 1+200, la Vânători;

- Podul de la Cernavodă, situat pe Autostrada A2, la km 157+600;

- Podul peste brațul Borcea, situat pe Autostrada A2, la km 149+680;

- Pod nou de la Cosmești, peste Siret, pe DN24, km 7+620;
- Apărarea împotriva inundațiilor a localității Babadag, județul Tulcea/Refacere 5 poduri pe DN 22 km 210+291, km 211+812, km 212+045, km 212+495, km 213+600”;
- Pod peste râul Dâmbovița pe DN 73, km 78+519

Poduri care vor intra în proiectare și execuție:

- Podul peste Tisa (proiectare și execuție);
- Podul de la Ungheni peste râul Prut.

CNAIR SA asigură în prezent administrarea și întreținerea unei rețele de 16.344 km din care 912 km de autostrăzi și 15.432 km drumuri naționale, rețea care este dezvoltată pe întreg teritoriul României, din care 58% are durata de funcționare expirată (durata normală de funcționare a unui drum este durata de utilizare exprimată în ani, de la darea în circulație a drumului ca nou și până la introducerea sa în prima reparație capital, sau între două reparații capitale).

Aceasta reprezintă o pondere ridicată și sugerează faptul că mecanismele organizaționale existente nu fac decât să conserve starea tehnică existentă prin execuția de lucrări de întreținere și nu au avut ca obiectiv accelerarea îmbunătățirii stării tehnice și continuitate în modernizare, deoarece posibilitățile de finanțare din ultimii ani au fost sub nivelul necesităților reale.

Durata normală de funcționare va putea fi prelungită în cazul în care starea tehnică a sistemelor rutiere existente și capacitatea portantă a drumului se mențin în limite admisibile prevăzute de reglementările tehnice în vigoare la data expirării duratei normale de funcționare prin executarea unor lucrări de întreținere periodică (tratamente bituminoase, straturi rutiere foarte subțiri, covoare asfaltice, reciclări în SITU) și reparații curente (ranforsări sisteme rutiere), conform reglementărilor tehnice în vigoare și în ritmicitatea prevăzută de acestea.

Neasigurarea unui buget corespunzător pentru execuția acestor tipuri de lucrări până la construirea rețelei de autostrăzi, va conduce la distrugerea întregii rețele rutiere din administrare, iar costurile de remediere ar fi mult mai mari, deoarece lucrările de modernizare, respectiv reabilitare implică costuri mult mai mari (ex. un km de drum modernizat/reabilitat costa cca. 800.000 euro).

DOMENIUL DE TRANSPORT FERROVIAR

COMPANIA NAȚIONALĂ DE CĂI FERATE CFR SA

Prioritățile strategice pentru perioada de timp cuprinsă între 2023-2025 sunt focalizate pe:

- Implementarea proiectelor finanțate din Planul Național de Redresare și Reziliență a României (PNRR) Pilonul 1 la capitolul - Reforma 1. Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră, subcap. 1.5 Dezvoltarea infrastructurii feroviare și managementul traficului feroviar și incluse în Anexa - Rezumatul costurilor - reforme și investiții - Feroviar în valoare de 4.170,3 mil. euro fără TVA,

- continuarea și finalizarea lucrărilor Coridorului IV ramura nordică pe secțiunile Brașov - Sighișoara, Sighișoara - Simeria și Simeria - Gurașada - Km.614, aflate în diverse stadii de execuție,

- reabilitarea și modernizarea Coridorul IV ramura sudică (Caransebeș - Craiova - Calafat și București - Giurgiu inclusiv Redeschiderea circulației peste Podul Grădiștea),
- lucrări în stațiile Fetești și Ciulnița de pe linia CF București - Constanța,
- programe de eliminare a restricțiilor de viteză de pe întreaga rețea TEN-T centrală și globală cu impact direct și imediat asupra duratei călătoriei și / sau asupra creșterii siguranței și confortului călătorilor,
- modernizarea sistemelor de siguranță și centralizare, poduri, podețe, tuneluri, inclusiv prin proiecte de creștere a calității serviciilor de transport feroviar în stațiile CF
- reabilitarea și modernizarea infrastructurii feroviare în Portul Constanța,
- reabilitarea și modernizarea liniei CF Ploiești Sud-Focșani-Pășcani-Iași-Frontieră, Pășcani-Dărmănești-Vicșani-Frontieră,
- reabilitarea și modernizarea liniei CF Predeal - Brașov,
- pregătirea proiectelor de modernizare a liniilor CF de pe secțiile București - Craiova, Coslariu - Cluj Napoca, Apahida - Ilva Mica - Pojorâta - Suceava;
- reabilitarea și modernizarea Complexului Feroviar Gara de Nord, inclusiv centura feroviară a Bucureștiului ca o alternativă pentru transportul urban al locuitorilor din zonele periferice, un acces mai facil pentru marile centre comerciale și depozitare amplasate în zona centurii și crearea unor noduri intermodale la capătul linilor de transport.
- proiecte de electrificare a liniilor CF lipsa din rețeaua TEN-T centrală și globală de pe liniile CF Episcopia Bihor - Cluj Napoca, Radulești - Giurgiu, Constanța - Mangalia și București - Giurgiu

AUTORITATEA PENTRU REFORMĂ FEROVIARĂ

Principalele obiective ale instituției în perioada 2023-2025 sunt următoarele:

- Achiziționarea și dezvoltarea unui sistem integrat, bază de date și furnizare de informații privind serviciul de ticketing al operatorilor de transport feroviar de călători;
- Achiziționarea a 20 de rame electrice inter-regionale noi;
- Achiziția de material rulant nou, 62 rame electrice regionale;
- Achiziția a 20 de rame electrice inter-regionale noi;
- Achiziția a 12 automotoare noi în tracțiune electrică pe bază de pile de combustie cu hidrogen;
- Achiziția a 16 locomotive electrice destinate transportului feroviar de călători;

Impactul bugetar estimat pentru aceste investiții este de aproximativ 5 miliarde lei.

METROREX SA

Obiectivul general al Metrorex îl reprezintă îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea metroului, implementarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil și sigur. Strategia de dezvoltare, rețehnologizare și modernizare a rețelei de metrou din București, este structurată pe următoarele direcții de acțiune:

- a) În perioada 2023-2025 vor continua lucrările la următoarele obiective de investiții de utilitate publică pentru care, în anul 2023 există finanțare din fonduri nerambursabile

aferente cadrului financiar POIM 2014-2020-FC în valoare de 455.981.000 lei și din fonduri rambursabile, în valoare de 185.366.000 lei:

- Magistrala 5 Drumul Taberei - Pantelimon,
- Magistrala 6 Legătura rețelei de metrou cu Aeroportul Internațional Henri Coandă
- Otopeni,
- Modernizarea instalațiilor fixe pe magistralele 1, 2, 3 și TL de metrou - Cale de rulare pe Magistrala 2,
- Accesibilizarea stațiilor de metrou în funcțiune pentru persoanele cu deficiențe de vedere,
- Achiziția de trenuri noi de metrou - 13 trenuri noi de metrou.

b) Pregătirea documentațiilor în vederea aprobării prin hotărâre de guvern, și începerii lucrărilor la obiectivele de investiții noi în scopul extinderii rețelei de metrou din București

- Magistrala 4 de metrou - Tronson Gara de Nord - Gara Progresu - proiectul este inclus cu finanțare parțială pe lista Planului Național de Redresare și Reziliență,
- Pregătirea proiectelor de investiții noi în scopul modernizării rețelei de metrou din București:
 - Reabilitarea stațiilor de metrou pe Magistrala 2 - Berceni Pipera,
 - Reabilitarea stațiilor de metrou pe Magistralele 1+3,
 - Sistem de siguranță și automatizare a traficului pe Magistrala 2 de metrou,
 - Achiziție trenuri noi de metrou - 50 buc.

Totodată, în procesul de alocare a resurselor pe programe/proiecte de transport, se va urmări implementarea unei politici de finanțare de atragere masivă a fondurilor europene.

DOMENIUL DE TRANSPORT NAVAL

Prioritățile privind dezvoltarea obiectivelor de investiții aferente domeniului naval pentru perioada 2023-2025 sunt:

a) Compania Națională Administrația Porturilor Maritime SA Constanța

- Extindere la 4 benzi a drumului de circulație existent între Poarta 10 Bis și Poarta 10;
- Modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice în Portul Constanța;
- Extinderea la 4 benzi a drumului dintre Poarta 7 și joncțiunea cu obiectivul "Pod rutier CDMN" cu drumul care realizează legătura între poarta 9 și poarta 8 spre zona de nord a Portului Constanța;
- Extinderea cheurilor danelor 10 și 11 din zona Midia, inclusiv consolidări în spatele cheurilor;

b) Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați

- Platformă multimodală Galați - înlăturarea blocajelor majore prin modernizarea infrastructurii existente și asigurarea conexiunilor lipsă pentru rețeaua centrală Rhin - Dunăre/Alpi;
- Port Brăila - Lucrări de infrastructură a sectorului portuar din incinta Bazin Docuri

- Port Brăila - Lucrări de infrastructură a sectorului portuar al Frontului de operare la Dunăre, adiacent molului;
- Dezvoltarea portului Tulcea;
- Modernizarea și Dezvoltarea Portului Chilia Veche;

c) Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale SA Giurgiu

- Extinderea infrastructurii portului Calafat (Km 795) și sistematizarea dispozitivului feroviar al portului - etapa I;
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport naval în porturile din afara rețelei TEN-T - Port Corabia;
- D.A.N.U.B.E. - Rețea de acces la Dunăre - Deblocarea circulației în Europa prin dezvoltarea în România a unei infrastructuri de porturi TEN-T de înaltă calitate în condiții economice optime” - Port Giurgiu;
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în portul Drobeta Turnu Severin - faza de elaborare a studiului de fezabilitate;
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în portul Bechet - aflat la faza de elaborare a studiului de fezabilitate;
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în portul Oltenița” - etapa II - aflat la faza de elaborare a studiului de fezabilitate;
- Modernizarea infrastructurii portuare din porturile Drencova, Svinița și Tișovița în scopul permiterii acostării ambarcațiunilor de agrement - studiu de fezabilitate;

d) Administrația Fluvială a Dunării de Jos R.A. Galați

- Apărări de maluri pe canalul Sulina - etapa finală, lot 1 și lot 2;
- Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre între Călărași și Brăila, km 375 - km 175- punctul critic Bala;
- Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno-bulgar al Dunării;

e) Compania Națională "Administrația Canalelor Navigabile" S.A. Constanța

- Reabilitare taluz afectat de alunecarea de teren (calamitate naturală) zona Cumpăna - mal stâng Canal Dunăre - Marea Neagră între km 56+989 (km 7+421 navigație) și km 57+217 (Km 7 +193 navigație);
- Modernizare și extindere capacitate de operare în portul Ovidiu;
- Modernizare și extindere capacitate de operare în portul Luminița;
- Modernizare și extindere capacitate de operare în portul Medgidia;
- Modernizarea canalelor navigabile ale Dunării: Canal Dunăre - Marea Neagră și Canal Poarta Albă-Midia, Năvodari în vederea creșterii siguranței navigației;
- Retehnologizare ecluza Năvodari în vederea creșterii siguranței navigației;
- Amenajarea râurilor Argeș și Dâmbovița pentru navigație și alte folosințe faza de reactualizare a studiului de fezabilitate.

DOMENIUL TRANSPORT AERIAN

Prioritățile privind dezvoltarea obiectivelor de investiții aferente domeniului aerian pentru perioada 2023-2025 sunt:

Aeroportul Internațional „Traian Vuia” Timișoara

1. Construire terminal plecări curse externe la Aeroportul Internațional Timișoara - Traian Vuia
2. Sistem Integrat de Securitate Aeroportuară
3. Achiziție echipamente de siguranță pentru activități non economice
4. Utilaje destinate activităților economice de siguranță
5. Centru logistic destinat gestionării transporturilor aeriene de marfă

Aeroportul Internațional ”Mihail Kogălniceanu” Constanța

1. Amenajare banda pistei și RESA
2. Creșterea securității și siguranței traficului de pasageri (achiziție echipamente securitate și siguranță)
3. Upgrade balizaj luminos pista decolare/aterizare
4. Sistem de supraveghere video, control acces la AIMKC
5. Modernizare/dezvoltare terminal pasageri sosiri/plecări

Școala Superioară De Aviație Civilă

Denumire obiectiv: Centru de instruire sintetică construire corp P+3 clădire simulatoare de zbor și spații conexe echipată cu un simulator de zbor FFS Boeing 737 NG.

DOMENIUL MEDICAL

În domeniul medical, în perioada 2021-2024, prioritățile (conform Programului de Guvernare aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 42/2021 pentru acordarea încrederii Guvernului) vizează implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență la unitățile medicale din rețeaua sanitară proprie a Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

Au fost depuse cereri de finanțare în cadrul proiectului ”Renovare energetică a clădirilor publice aparținând instituțiilor publice din subordinea/de sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii”, finanțat din fondurile europene aferente Planului Național de Redresare și Reziliență în cadrul apelurilor de proiecte PNRR/2022/C5/2/B.2.1/1, PNRR/2022/C5/2/B.2.2/1, Componenta C5 - Valul Renovării.

- Renovare energetică aprofundată a clădirilor publice-Autorități centrale
- Reabilitarea corpului A de clădire a Spitalului Căi Ferate Sibiu-clădirea administrativă și a Laboratorului de analize medicale 249.000 euro
- Reabilitarea energetică corp C de clădire a Spitalului Căi Ferate Sibiu-Ambulatoriu integrat de specialitate 685.500 euro
- Renovare energetică moderată a clădirilor publice-Autorități centrale
- Renovare energetică moderată a Ambulatoriului și spitalului Clinic Căi Ferate Craiova 2.179.760 euro

- Lucrări de Renovare energetică la clădirile Spitalului General CF Simeria 1.641.640 euro
- Eficientizare energetică Ambulatoriu CF Drobeta 542.168 euro.

Politica în domeniul educației

Politicile publice în domeniul educației cuprinse în Proiectul *România Educată*, Proiect al Președintelui României și asumat de Guvernul României vizează, în perspectiva 2030, realizarea unui sistem educațional echitabil și de calitate, flexibil, care garantează starea de bine a tuturor celor implicați, răspunde diverselor nevoi și susține incluziunea și excelența în învățare. Obiectivele *România Educată*, incluse în Programul de Guvernare 2021-2024, au în vedere dezvoltarea sustenabilă a întregii societăți din perspectiva domeniului educațional, răspunzând astfel provocărilor viitorului.

Principalele orientări strategice educaționale sunt convergente cu documente europene programatice: Mecanismul de Redresare și Reziliență, Pactul Verde European, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, Pilonul European al Drepturilor Sociale, Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării spațiului european al educației (2021-2030) ș.a.

Obiective

Direcții de acțiune, programe, proiecte

I. Învățământ preuniversitar

1. Dezvoltarea carierei didactice

- Dezvoltarea unui profil de competențe pentru profesori, cu valoare instrumentală pentru formarea inițială și continuă
- Restructurarea sistemului de formare inițială și continuă a profesorilor, cu accent pe pregătire practică, flexibilitate și sprijin pentru debutul în carieră
- Îmbunătățirea calității și accesului la formarea continuă a profesorilor, inclusiv prin formarea competențelor de pedagogie digitală
- Dezvoltarea unui sistem flexibil de management al carierei
- Implementarea de programe de formare privind îmbunătățirea competențelor de pedagogie digitală pentru cadrele didactice
- Implementarea unui program național pentru formarea de competențe digitale pentru 100.000 de cadre didactice, finanțat prin Programul Național de Redresare și Reziliență
- Implementarea unui program de instruire și mentorat pentru managerii și inspectorii școlari

2. Îmbunătățirea managementului, redefinirea guvernancei sistemului de educație, întărirea capacității administrative

- Îmbunătățirea proceselor de elaborare, implementare și evaluare a politicilor publice din educație
- Implementarea unui sistem de guvernance a sistemului de învățământ preuniversitar în parteneriat cu autoritățile publice locale
- Redefinirea cadrului instituțional și a ariilor de competență, în domeniul guvernancei sistemului de învățământ preuniversitar

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
	•Elaborarea unei Analize funcționale privind guvernanta sistemului de învățământ preuniversitar
3. Îmbunătățirea finanțării sistemului de învățământ preuniversitar	•Adecvarea mecanismului de finanțare a școlilor la nevoile reale •Cofinanțarea proiectelor aferente Programelor Operaționale din exercițiul bugetar european 2014-2020, precum și din Programele Operaționale 2021-2027 •Îmbunătățirea absorbției de fonduri nerambursabile și a veniturilor proprii •Creșterea finanțării învățământului preuniversitar
4. Dezvoltarea infrastructurii învățământului preuniversitar	• Reorganizarea rețelei școlare pentru accesibilizarea și adaptarea la noile realități • Dezvoltarea infrastructurii din educația timpurie, precum și pentru învățământul profesional și dual, cu rute complete • Dezvoltarea unei rețele a Școlilor Verzi • Asigurarea transportului școlar prin achiziția de microbuze electrice • Dotarea sălilor de clasă, a laboratoarelor și a cabinetelor școlare din sistemul preuniversitar • Consolidarea siguranței elevilor și studenților • Constituirea de consorții școlare rurale
5. Actualizarea curriculumului și a evaluării centrate pe competențe	•Analiza, monitorizarea și evaluarea periodică a curriculumului aplicat și a celui realizat, în vederea realizării unor intervenții ameliorative, bazate pe date •Implementarea unei abordări coerente bazate pe competențe, la toate nivelurile de învățământ și disciplinele cuprinse în planurile-cadru •Elaborarea și implementarea unor standarde și a unor descriptori corespunzători scalelor de notare folosite în evaluarea elevilor •Revizuirea și îmbunătățirea progresivă a proceselor de evaluare din parcursul educațional al elevilor, atât la momentele de prag, cât și pe parcurs •Utilizarea sistemelor informatice în procesul de evaluare și în cartografierea rezultatelor elevilor; implementarea corectării informatizate •Dezvoltarea și aplicarea unui mecanism dinamic de reglare a proceselor educaționale pe baza evaluărilor rezultatelor învățării elevilor
6. Asigurarea unei educații incluzive și	•Implementarea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar, finanțat prin Programul Național de Redresare și Reziliență

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
de calitate pentru toți copiii	•Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii; revizuirea programelor sociale, inclusiv prin asigurarea de servicii integrate de sprijin •Crearea și dezvoltarea de practici, resurse materiale și resurse umane pentru integrarea cu succes a copiilor cu dizabilități sau cu CES •Susținerea copiilor cu părinți plecați să lucreze în străinătate, prin ajutor psiho-emoțional și prin asigurarea participării acestora la o educație de calitate •Finanțarea programelor naționale privind asigurarea accesului egal și a participării la educație pentru fiecare copil/ elev din România
7. Susținerea și promovarea alfabetizării funcționale	•Susținerea și promovarea alfabetizării funcționale, la toate nivelurile și sub toate formele sale: literație, matematică, științe, media, digital și social •Creșterea calității metodelor de predare care vizează îmbunătățirea nivelului de alfabetizare funcțională a elevilor •Alfabetizarea științifică a elevilor și îmbunătățirea performanțelor la evaluările TIMSS
8. Promovarea educației STEAM	•Stimularea implicării elevilor în zona STEAM și în alegerea unei cariere •Pregătirea și susținerea cadrelor didactice pentru predarea, învățarea, evaluarea și motivarea elevilor în zona STEAM •Asigurarea infrastructurii și a resurselor necesare în domeniul STEAM •Promovarea de inițiative și parteneriate axate pe componenta STEAM
9. Susținerea digitalizării educației	•Dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor •Susținerea formării inițiale și continue a cadrelor didactice pentru educație digitală; dezvoltarea competențelor digitale în rândul personalului din educație •Dezvoltarea unui ecosistem digital de educație în vederea reducerii decalajelor •Asigurarea echipamentelor și a resurselor educaționale deschise •Utilizarea de programe pentru securitate cibernetică, protecția datelor și etică IT
10. Asigurarea rezilienței	•Dezvoltarea unor mecanisme de reziliență care să sprijine adaptarea elevilor la incertitudini și la situații de criză •Dezvoltarea de abilități privind reziliența și stima de sine la elevi •Pregătirea elevilor pentru a face față unei dinamici sociale în perpetuă schimbare •Creșterea siguranței elevilor prin dotarea copiilor, a părinților și a celorlalți actori implicați cu instrumente și

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
11. Dezvoltarea educației timpurii	informații pentru a recunoaște și combate eficient fenomenul de bullying • Înființarea a 412 servicii complementare pentru educația timpurie • Revizuirea, completarea și armonizarea cadrului legislativ, pentru organizarea și funcționarea unui sistem de educație timpurie unitar, integrat și incluziv • Creșterea calității serviciilor de educație timpurie
12. Sprijinirea învățământului primar și secundar	• Revizuirea arhitecturii curriculare în vederea centrării pe competențe, flexibilizării și digitalizării • Sprijinirea abordărilor pedagogice care au în vedere personalizarea învățării, învățarea științelor bazată pe investigație, învățarea bazată pe rezolvarea de probleme • Dezvoltarea abilităților de viață, a spiritului civic și de protejare a mediului • Reconfigurarea traseelor educaționale, astfel încât transferul de la o filieră la alta să fie facil și bazat pe principiul recunoașterii competențelor acumulate • Internaționalizarea învățământului secundar superior
13. Dezvoltarea învățământului profesional	• Centrarea învățământului profesional pe nevoile elevilor și ale pieței muncii • Reconfigurarea sistemului de învățământ profesional pe un traseu integrat, de la învățământ secundar superior la învățământ universitar • Dezvoltarea unei culturi a parteneriatului între mediul economic și liceele profesionale • Transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare • Dotarea atelierelor școală din unitățile de învățământ profesional și tehnic
14. Direcții de acțiune complementare	• Integrarea valorilor din Raportul „România Educată” în modul de reglementare, desfășurare și evaluare a procesului educațional • Creșterea calității proceselor educaționale în toate formele sale • Implementarea educației pentru dezvoltare durabilă • Susținerea învățământului în limbile minorităților naționale • Încurajarea inițiativelor în învățământul particular • Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație • Sprijinirea participării adulților la învățarea pe tot parcursul vieții • Consolidarea fundamentării instrumentelor de decizie strategică

Obiective**Direcții de acțiune, programe, proiecte****II. Învățământ superior****1. Creșterea participării la forme de învățământ terțiar**

- Reconectarea accelerată a mediului privat la cel universitar
- Creșterea accesului la învățământ terțiar a grupurilor subreprezentate
- Consilierea elevilor la tranziția dintre învățământul liceal și cel terțiar
- Creșterea calității și a disponibilității serviciilor de consiliere a studenților
- Îmbunătățirea retenției studenților admiși, până la atingerea țintei privind finalizarea studiilor de către minim două treimi dintre cei înscriși în anul I
- Creșterea finanțării învățământului superior în corelare cu creșterea autonomiei și responsabilității universităților în gestiunea fondurilor proprii
- Recunoașterea învățării anterioare
- Asigurarea calității formării a cadrelor didactice din învățământul superior
- Sprijinirea universităților pentru a dezvolta programe de studii de tip joint-degree sau interdisciplinare, corelate cu piața muncii
- Atragerea unor experți externi calificați în predare și evaluare
- Reabilitarea infrastructurii universitare pentru servicii sociale ale studenților
- Corelarea cuantumului burselor studentești cu nevoile beneficiarilor și evoluția salariului minim garantat
- Reabilitarea infrastructurii universitare pentru servicii sociale destinate studenților

2. Creșterea participării la forme de educație pe tot parcursul vieții

- Sprijinirea universităților pentru atingerea obiectivelor de participare a adulților la forme de educație pe tot parcursul vieții
- Dezvoltarea unui sistem de „micro-credențial” care să faciliteze dobândirea de competențe pentru adaptarea la cerințele pieței forței de muncă

3. Intensificarea eforturilor de internaționalizare a sistemului românesc de educație

- Sprijinirea eforturilor de internaționalizare a universităților
- Creșterea numărului de mobilități internaționale, inclusiv prin accesarea de fonduri externe nerambursabile, pentru cofinanțarea mobilităților
- Digitalizarea proceselor educaționale
- Recunoaștere reciprocă automată a programelor de studii

4. Creșterea capacității managementului universitar de a implementa politicile naționale

- Construcția și dotarea de campusuri integrate pentru învățământul dual
- Formarea persoanelor implicate în managementul universitar
- Dezvoltarea de resurse deschise care să sprijine activitatea persoanelor implicate în managementul universitar
- Monitorizarea, evaluarea și îmbunătățirea infrastructurii și a capacității universităților de a implementa diverse politici naționale

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
	•Sustținerea formării polilor de excelență - consorții universitare care să includă universități și institute de cercetare •Creșterea capacității de colectare și analiză a datelor relevante pentru susținerea procesului decizional •Realizarea „laboratoarelor pilot” de către universitățile membre ale Consorțiilor Europene și transformarea acestora în modele pentru învățământul românesc
5. Creșterea autonomiei universitare	• Transparentizarea proceselor decizionale de la nivelul universităților și de includere a tuturor actorilor relevanți în luarea deciziilor • Îmbunătățirea performanței universitare
6. Consolidarea calității studiilor doctorale	• Internaționalizarea studiilor doctorale • Încurajarea originalității studenților-doctoranzi • Clarificarea, de la nivel național, a modului de acordare a calificativelor obținute la absolvirea studiilor doctorale • Monitorizarea inserției absolvenților de studii doctorale pe piața muncii • Creșterea autonomiei studenților doctoranzi
7. Sustținerea eticii și integrității în mediul universitar	• Dezvoltarea unei culturi organizaționale privind etica și integritatea • Implementarea măsurilor proactive cu privire la respectarea normelor de etică și a principiilor de deontologie și de integritate academică • Armonizarea codurilor de etică cu evoluțiile de la nivelul SEE/SEÎS
8. Sustținerea parteneriatelor, orientarea către zona STEAM, dezvoltarea unui ecosistem digital	• Expunerea în universități de lucrări ale studenților sau materiale informative despre descoperiri/ cercetători/ inovatori din sfera STEAM • Dezvoltarea competențelor digitale înalte ale studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor din universități • Dezvoltarea infrastructurii digitale și generalizarea accesului la echipamente electronice și dezvoltarea de conținut digital și softuri dedicate învățării • Implementarea granturilor privind <i>Digitalizarea universităților</i>, finanțate din Programul Național de Redresare și Reziliență.

Politica în domeniul afacerilor interne

În acord cu Planul Strategic Instituțional 2022-2025, Ministerul Afacerilor Interne acționează pentru îndeplinirea a 3 obiective strategice:

- ✓ **Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului, care acoperă zona de activitate a MAI dedicată menținerii ordinii și siguranței publice și a siguranței frontierelor.**

- ✓ **Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore, care vizează eficientizarea managementului situațiilor de urgență.**
- ✓ **Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI, un obiectiv transversal, care vizează atât obținerea unei eficiențe sporite a serviciilor oferite cetățenilor de către MAI, cât și acordarea de sprijin structurilor operative.**

Obiectivele strategice sunt susținute de următoarele **programe**:

- Ordine și siguranță publică;
- Siguranța frontierei de stat, migrație, azil și integrare;
- Protecție civilă și sprijin acordat comunității;
- Servicii pentru cetățeni și persoane juridice;
- Capacitate administrativă și sprijin operațional.

În cuprinsul fiecărui program sunt stabilite **rezultate așteptate**, astfel:

PROGRAMUL “ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ”

Programul *Ordine și Siguranță Publică* vizează intervenții individuale și integrate ce au în comun tipologii de infracțiuni care afectează siguranța cetățenilor și a comunității.

Structurile MAI concură la furnizarea acestui serviciu public, atât prin activități de prevenire, cât și prin activități de combatere. În ultimii ani, tipologia riscurilor infracționale s-a diversificat, iar nevoia de a asigura o abordare integrată a devenit din ce în ce mai necesară.

Obiectiv strategic program - **Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului**

➤ Rezultate așteptate ale programului:

- ✓ Prevenirea și combaterea infracțiunilor comise contra persoanei, a patrimoniului, precum și la regimul armelor, munițiilor, materialelor nucleare, al materiilor explozive și substanțelor periculoase;
- ✓ Destructurarea grupărilor infracționale organizate;
- ✓ Creșterea capacității de autoprotecție a populației împotriva victimizării și revictimizării prin trafic de persoane;
- ✓ Reducere cererii și ofertei de droguri;
- ✓ Reducerea evaziunii fiscale și a altor forme ale criminalității economico - financiare;
- ✓ Reducerea abaterilor și infracțiunilor care generează risc rutier, feroviar și naval;
- ✓ Protecția patrimoniului cultural național și a ecosistemelor naturale naționale;
- ✓ Extinderea cooperării cu partenerii externi în domeniile specifice IGPR;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formarea inițială și continuă a personalului IGPR;
- ✓ Menținerea unui procent ridicat al intervențiilor cu timp de răspuns sub 10 min la apelurile SNUAU 112;
- ✓ Reducerea incidentelor înregistrate la obiectivele, bunurile, valorile și transporturile din responsabilitatea Jandarmeriei Române;
- ✓ Reducerea numărului de fapte antisociale comise în segmentul stradal;
- ✓ Contribuție la menținerea amenințării teroriste la un nivel scăzut;
- ✓ Extinderea cooperării cu partenerii externi în domeniile specifice IGJR;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formare inițială și continuă a personalului IGJR;
- ✓ Asigurarea suportului decizional în activitatea de asigurare și restabilire a ordinii publice.

PROGRAMUL “SIGURANȚA FRONTIEREI DE STAT, MIGRAȚIE, AZIL ȘI INTEGRARE”

Programul bugetar reunește cele două structuri-cheie ale MAI în domeniu, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) și Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), și cuprinde măsuri care vizează activitățile de prevenire și combatere a infracțiunilor privind frontiera de stat (trecerea frauduloasă a frontierei, depistarea imigranților ilegali), de procesare a cererilor de azil în mod eficient conform standardelor naționale și internaționale aplicabile și integrare socială a cetățenilor statelor terțe.

Obiectiv strategic program - **Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului**

➤ **Rezultate așteptate ale programului :**

- ✓ Gestionarea procesului de trecere a frontierei de stat;
- ✓ Menținerea cooperării cu partenerii externi în domeniile specifice IGPF;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formare inițială și continuă a personalului IGPF;
- ✓ Reducerea numărului de resortisanți ai statelor terțe care locuiesc/muncesc fără forme legale pe teritoriul României;
- ✓ Implementarea politicilor în domeniul protecției internaționale și integrării străinilor;
- ✓ Admisia și șederea legală pe teritoriul României a resortisanților țărilor terțe.

Obiectivul strategic “Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului” . Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar :

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic “Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului”	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2022	2023	2024	2025
Ordine și siguranță publică	38.192.850	9.028.282	9.382.512	9.718.709	10.063.347
Siguranța frontierei de stat, migrație, azil și integrare	7.913.634	2.163.176	1.817.101	1.962.863	1.970.494
Total OS 1	46.106.484	11.191.458	11.199.613	11.681.572	12.033.841

PROGRAMUL ”PROTECȚIE CIVILĂ ȘI SPRIJIN ACORDAT COMUNITĂȚII”

MAI, prin Departamentul pentru Situații de Urgență, realizează managementul permanent al activităților de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgență, în domeniul protecției civile și al apărării împotriva incendiilor.

Finanțarea adecvată a domeniului prevenirii și intervenției în situații de urgență trebuie să aibă în vedere crearea unor capacități esențiale de prevenire, protecție, limitare/reducere a impactului, rapiditatea răspunsului, creșterea calității resurselor umane, modernizarea procedurilor de intervenție și o mai bună coordonare cu toate instituțiile responsabile.

Obiectiv strategic program - **Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore**

➤ **Rezultate așteptate ale programului :**

- ✓ Asigurarea protecției populației și diminuarea efectelor asociate situațiilor de urgență și dezastrelor;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formare inițială și continuă a personalului propriu și a personalului cu atribuții în situații de urgență din administrația publică locală și servicii descentralizate.

Obiectivul strategic “Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore”.
Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar :

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic “Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore”: Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2022	2023	2024	2025
Protecție civilă și sprijin acordat comunității	16.457.877	4.713.891	4.576.465	3.576.975	3.590.546
Total OS 2	16.457.877	4.713.891	4.576.465	3.576.975	3.590.546

PROGRAMUL “SERVICII PENTRU CETĂȚENI ȘI PERSOANE JURIDICE”

Programul înglobează toate acele structuri ale MAI a căror principală activitate este reprezentată de furnizarea de documente și prestarea de servicii pentru satisfacerea unui interes al unui terț, persoană fizică sau juridică.

Obiectiv strategic program - **Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI**

➤ **Rezultate așteptate ale programului :**

- ✓ Gestionarea procesului de eliberare a documentelor din competența Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date;
- ✓ Gestionarea procesului de furnizare a serviciilor publice din competența Direcției Generale de Pașapoarte;
- ✓ Gestionarea procesului de emitere a documentelor și a plăcilor cu numere de înmatriculare din competența Direcției Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor;
- ✓ Gestionarea activității Arhivelor Naționale.

PROGRAMUL “CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI SPRIJIN OPERAȚIONAL”

Obiectiv strategic program - **Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI**

➤ **Rezultate așteptate ale programului:**

- ✓ Asigurarea respectării prevederilor legale în procesul de elaborare și promovare a documentelor de politici publice/acte normative;
- ✓ Dezvoltarea capacității de control și audit la nivelul MAI;

- ✓ Consolidarea capacității manageriale pentru gestionarea situațiilor speciale și de criză;
- ✓ Asigurarea managementului resurselor financiare, logistice, TIC și umane;
- ✓ Gestionarea acțiunilor/intervențiilor cu sprijin aerian;
- ✓ Eficientizarea procesului de atragere a fondurilor nerambursabile;
- ✓ Consolidarea mediului de integritate la nivelul MAI;
- ✓ Dezvoltarea culturii de securitate la nivelul MAI;
- ✓ Eficientizarea comunicării publice a MAI cu privire la activitățile derulate de structurile MAI;
- ✓ Creșterea calității actului educațional al Academiei de Poliție “Alexandru Ioan Cuza” și Institutului de Studii pentru Ordine Publică;
- ✓ Asigurarea coordonării unitare a activității instituțiilor prefectului;
- ✓ Creșterea vizibilității MAI la nivel european și internațional.

Obiectivul strategic “ Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI”. Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar:

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic “Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI”	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2022	2023	2024	2025
Servicii pentru cetățeni și persoane juridice	2.652.586	618.867	603.372	771.203	659.144
Capacitate administrativă și sprijin operațional	38.562.296	7.031.392	9.873.502	10.573.564	11.083.838
Total OS 3	41.214.882	7.650.259	10.476.874	11.344.767	11.742.982

Politica în domeniul apărării naționale

Obiectivul strategic al politicii de apărare pentru perioada **2023 - 2025** îl reprezintă modernizarea și adaptarea Armatei României la riscurile și provocările specifice actualului context geopolitic, cât și consolidarea profilului de partener strategic relevant al României la nivelul NATO, al UE și în cadrul parteneriatului strategic cu SUA.

Aprobarea, cu ocazia Summit-ului de la Madrid, a Conceptului Strategic al NATO - document fundamental la nivelul Alianței, care definește valorile și principiile comune și stabilește liniile directoare privind pregătirea acestora pentru a răspunde cât mai bine provocărilor unui mediu de securitate în continuă schimbare, va avea impact, prin transpunerea lui în documentele de planificare la nivel național, asupra bugetelor apărării statelor membre.

Conceptul Strategic vizează atât consolidarea apărării înaintate, cât și creșterea abilității NATO de a răspunde adecvat în situații de criză și conflict, inclusiv prin măsuri preventive. Printre aceste măsuri se numără: transformarea Forței de Reacție Aliată și creșterea numărului de forțe cu capacitate de reacție rapidă la peste 300.000; consolidarea descurajării și apărării înaintate prin asigurarea unei prezențe substanțiale și persistente în toate domeniile (terestru, maritim, aerian) - un pachet robust de forțe, gata de acțiune; creșterea stocurilor de echipament și muniții care vor fi pre-poziționate în statele din

flancul estic; îmbunătățirea capacității de comandă și control; dezvoltarea infrastructurii în scopul asigurării unei reîntăriri rapide a oricărui aliat, inclusiv în situații cu notificare din timp scurt sau fără notificare; adaptarea/revizuirea planurilor de apărare, inclusiv prin desemnarea unor forțe destinate specific pentru apărarea unor aliați; creșterea interoperabilității prin desfășurarea de exerciții în comun; creșterea capacității de desfășurare a activităților specifice în domeniul cibernetic și spațial; menținerea superiorității tehnologice și creșterea investițiilor în tehnologii emergente și disruptive; creșterea rezilienței la nivel național și la nivel NATO, per ansamblu. Toate aceste adaptări ale posturii aliate de descurajare și apărare necesită, evident, investiții crescute în domeniul apărării.

A. Obiectivele politicii de apărare

1. Dezvoltarea cadrului politic și juridic din domeniul apărării și securității naționale
2. Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE
3. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA
4. Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul apărării
5. Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României
6. Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului

B. Direcții principale de dezvoltare a capabilităților militare

- Implementarea structurii de forțe „Armata României 2040”, rezultată din Analiza Strategică a Apărării 2020”. Aceasta a permis trecerea la o planificare multianuală prin care se asigura dinamica de personal potrivit nevoilor actuale și de perspectivă ale Ministerului Apărării Naționale.
- În cadrul NATO, rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul NATO pentru finanțarea apărării; dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; asigurarea ofertei naționale relevante pentru implementarea inițiativelor NATO în planul dezvoltării capacității colective de reacție a Alianței; participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capabilități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO; contribuția la implementarea prezentei aliate înaintate pe teritoriul altor aliați estici și gestionarea provocărilor de securitate de pe flancul sudic al NATO, din ce în ce mai complexe și diverse, adăugând, pe lângă amenințările convenționale, amenințări cibernetică și hibride, cu factor mare de multiplicare, generat de tendința exponențială a evoluției tehnologice (inteligența artificială, megadate, tehnologia cuantică, drone etc.), fapt ce impune adaptarea organismului militar pe aceste noi coordonate.
- Alocările bugetare pentru MAPN în perioada 2023-2025 trebuie să reconfirme deciziile adoptate în urma Summit-urilor din Țara Galilor și Madrid, precum și Pactul Politic Național, semnat de partidele parlamentare. Trebuie reamintit că anul 2022 este al șaselea an consecutiv în care România alocă un procent de 2% din PIB pentru apărare, al șaptelea an consecutiv în care peste 20% din bugetul MAPN este destinat

achiziției de echipamente și primul an în care s-a alocat un procent de peste 2% din bugetul MAPN pentru cercetare-dezvoltare-inovare. Având în vedere evoluțiile recente ale mediului de securitate, în ședința din 01.03.2022, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a decis că România va alocă un procent de 2,5% din PIB pentru apărare. Decizia va fi implementată începând cu anul 2023.

- Capabilitățile Armatei României se dezvoltă în următoarele domenii: comandă, control și comunicații, angajare, informații, proiecția forței, protecție și susținere.
- Constituirea, dezvoltarea și menținerea capabilităților se realizează având în vedere cerințele și acțiunile cuprinzând elemente de: doctrină, organizare, pregătire, comandă, echipamente, personal, infrastructură și interoperabilitate (DOTLMPFI).
- În funcție de domeniile de acțiune, capabilitățile principale ale Armatei României sunt următoarele:
 1. **comandă, control și comunicații** de nivel strategic, operativ și tactic, centre de comunicații și informatică și unități de sprijin în domeniul comunicațiilor și informaticii/CIS ale structurii de forțe;
 2. **angajare**: mari unități și unități mecanizate, de infanterie, tancuri, vânători de munte, artilerie, forțe speciale, aviație de luptă, elicoptere de luptă, nave de luptă la mare și fluviu, infanterie marină și operații psihologice;
 3. **informații**: mari unități și unități de informații militare, supraveghere și cercetare;
 4. **proiecția forței**: mari unități și unități de transport aerian tactic, de nave de sprijin și de transport terestru;
 5. **protecție**: mari unități și unități de rachete sol aer, de apărare antiaeriană, de geniu de luptă, de CBRN, apărare cibernetică, EOD, minare/deminare, politie militară și pentru protecția demnitarilor militari români și străini pe teritoriul național;
 6. **susținere**: mari unități și unități de logistică operațională și de susținere.
- Dezvoltarea și menținerea unor capabilități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate atât îndeplinirii angajamentelor asumate ca urmare a calității de stat membru NATO și UE cât și descurajării unei posibile agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul neconvențional, hibrid, reprezintă condiția esențială pentru îndeplinirea celorlalte obiective ale politicii de apărare.
- În procesul de dezvoltare a capabilităților se va urmări cu precădere îndeplinirea obligațiilor rezultate în cadrul procesului NATO de planificare a apărării (NDPP) din Țintele de Capabilități 2021, care au fost asumate la nivel politic în cadrul reuniunii Consiliului Nord-Atlantic, în formatul miniștrilor apărării din octombrie 2021. România a confirmat introducerea TC21 în procesul național de planificare a apărării.
- În cadrul inițiativei NATO de asigurare a unei prezente avansate (*Forward Presence*), au fost înființate și funcționează pe teritoriul național Comandamentul Diviziei Multinaționale Sud-Est/HQ MND-SE (inclus și în cadrul contribuției la NDPP), Brigada Multinațională Sud-Est (MN BDE-SE) și Unitatea NATO pentru integrarea forțelor aliate (RO NFIU), iar, începând cu anul 2021, funcționează pe teritoriul național o capabilitate de comandă și control de nivel corp de armată/HQ MNC-SE (Hotărârea Parlamentului nr. 8 din 18 iunie 2020).

- Un accent important se va pune pe modernizarea/reconfigurarea infrastructurii militare (instrucție și cartiruire) și sporirea asigurării sprijinului națiunii gazdă pentru forțele NATO dislocate în România, în vederea consolidării posturii de descurajare și apărare, pe termen mediu și lung, ca urmare a agresiunii ruse împotriva Ucrainei. Au fost operaționalizate structurile aliate de comandă și control constituite pe teritoriul național, iar începând cu luna mai 2022, s-a constituit Grupul de Luptă al NATO (Battle Group Forward Presence - BGFP) din România prin transformarea elementelor multinaționale aliate din cadrul Forței de Reacție Aliată dislocate în țara noastră. Forțele principale ale BGFP sunt dispuse în Centrul Național de Instruire Întrunită din Cincu, unde execută misiuni și activități de instruire alături de structuri ale Armatei României.
- În contextul aprobării Conceptului Strategic al NATO cu ocazia Summit-ului de la Madrid, grupurile de luptă de pe flancul estic al Alianței, inclusiv cel din România, se vor transforma în structuri de nivel brigadă, acest lucru având implicații asupra dezvoltării infrastructurii. De asemenea, SUA vor suplimenta forțele dislocate pe teritoriul României, în sistem rotațional, cu o structură de comandament de tip brigadă. Totodată, Franța dislocă un detașament de apărare antiaeriană în Centrul Național de Instruire pentru Apărare Antiaeriană din Capu Midia. Având în vedere toate acestea, se acordă o atenție deosebită investițiilor realizate prin intermediul Programului NATO de Investiții în Securitate (NSIP).
- Un element important din această perspectivă îl reprezintă proiectele de modernizare a infrastructurii militare pe teritoriul național în cadrul Inițiativei SUA pentru Descurajare în sprijinul aliaților europeni (*European Deterrence Initiative/EDI*) și în cadrul Setului de Activități Europene.
- De asemenea, se va continua colaborarea în domeniul dotării prin achiziția unor echipamente declarate EDA de către SUA.
- Totodată, o atenție deosebită se va acorda participării la proiectele de dezvoltare a capabilităților pentru apărare propuse în contextul Cooperării structurate permanente (PESCO) în domeniul apărării la nivelul UE, pentru care România a identificat un potențial de implicare, în conformitate cu prevederile Memorandumului cu tema „*Cooperarea structurată permanentă (PESCO) în domeniul apărării la nivelul UE*”, aprobat de CSAT în data de 17.10.2017. Participarea la inițiativele și procesele UE dedicate dezvoltării de capabilități militare (PESCO - inclusiv mobilitate militară, CARD, EDF/EDIDP), în coerență cu angajamentele asumate în cadrul NATO și respectând principiul setului unic de forțe.
- PESCO reprezintă o formă intensificată de cooperare pe dimensiunea Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), având ca scop relansarea procesului de dezvoltare a capabilităților de apărare la nivel european pe baze solide, prin reducerea duplicărilor, punerea în comun a resurselor și asigurarea forțelor/capabilităților necesare pentru desfășurarea misiunilor și operațiilor sub egida PSAC. PESCO se înscrie în logica abordării colaborative a eforturilor de apărare la nivelul UE, fiind apreciată drept unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru atingerea nivelului de ambiție al Uniunii Europene pe palierul militar.
- Dintr-un număr de 60 de proiecte PESCO aflate în derulare (etapele I, II, III și IV), România este implicată în 21 de proiecte (17 în calitate de membru și 4 ca observator), în două dintre acestea având statut de națiune coordonatoare (CBRN Defence Training Range și European Union Network of Diving Centres). Astfel, au fost planificate cu prioritate resursele necesare operaționalizării celor două proiecte, în scopul atingerii obiectivelor propuse și pentru încadrarea în termenele prevăzute în calendarul de implementare. Referitor la implementarea celor două proiecte

coordonate de România: CBRN Defence Training Range (CBRND TR) și EU Network of Diving Centres (EUNDC), în anul 2022 a fost avută în vedere, cu prioritate, asigurarea resurselor necesare pentru dezvoltarea acestora, în sprijinul derulării lucrărilor de modernizare a infrastructurii Centrului de Scafandri și a Poligonului de instruire pentru apărare CBRN „Valea Poienii”.

- Prin Fondul European de Apărare (EDF), Comisia Europeană finanțează în premieră investițiile în efortul comun al statelor membre pe linia cercetării-dezvoltării tehnologiilor și echipamentelor pentru apărare și sprijină întreg ciclul de dezvoltare a capabilităților de apărare, de la faza de cercetare până la realizarea prototipului pentru noile echipamente militare. Acest instrument va influența pozitiv procesul de dezvoltare a capabilităților performante în perioada 2021-2027, fiind necesară susținerea unei Baze tehnologice și industriale în domeniul apărării la nivel european (EDTIB) care să poată menține avansul tehnologic față de competitorii globali.
- Creșterea atractivității domeniului militar prin îmbunătățirea sistemului de salarizare și pensii și a ofertei de pregătire profesională continuă să fie una dintre direcțiile principale de acțiune pentru creșterea performanței organizaționale.
- Un alt obiectiv avut în vedere de MAPN pentru perioada de referință este creșterea calității vieții personalului militar și civil prin asigurarea de facilități locative (inclusiv prin proiectul Locuințe pentru militari și prin intermediul cadrului legislativ instituit de Legea nr. 101/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare), precum și asigurarea asistenței medicale a personalului armatei și a cadrelor militare în rezervă și în retragere.

C. Programe de investiții avute în vedere în perioada 2023 - 2025:

Sistemul de prioritizarea a investițiilor utilizat la nivelul ministerului este menit să asigure realizarea și dezvoltarea capabilităților necesare Armatei României în vederea îndeplinirii misiunilor încredințate și angajamentelor asumate în context aliat.

În conformitate cu prevederile Programului de guvernare 2021 - 2024, un accent deosebit este pus pe:

- elaborarea și implementarea planurilor de acțiune subsecvente și identificarea, împreună cu Guvernul României, de soluții focalizate în special pe cooptarea industriei românești în implementarea planului multianual de înzestrare și re tehnologizare a acesteia pentru asigurarea unei reziliențe militare industriale pragmatice;
- demararea contractului Corvetă multifuncțională.

Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților se va materializa, în principal, prin intermediul următoarelor programe de înzestrare:

- *Programe în derulare (contractate):*
 - Sistem de rachete sol aer cu bătaie mare HSAM - PATRIOT
 - Transportor blindat pentru trupe (TBT 8X8)
 - Sistem MLRS - HIMARS (Multiple Launch Rocket System)
 - Avion multirol al Forțelor Aeriene
 - Sistem de instalații mobile de lansare rachete antinavă (SIML)
 - Platforme de transport auto, multifuncționale pe roți
 - Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea MapN

- *Programe în curs de semnare sau inițiate:*

- Corvetă multifuncțională
- Continuarea dotării Forțelor Aeriene cu avioane multirol, prin achiziția a unui pachet de 32 de avioane F-16 în configurație M6.5.2, echipamente de suport logistic și servicii de instruire din excedentul Forțelor Aeriene Norvegiene.
- Sistem de securitate și apărare cibernetică
- Echipamente și sisteme de detecție, avertizare, decontaminare și protecție (individuală și colectivă) CBRN
- Sistem de rachete antiaeriene cu rază foarte scurtă de acțiune, portabil - MANPAD
- Sisteme UAS (Bayraktar TB-2)
- Sistem de război electronic mobil - SREM
- Modernizarea sistemului de artilerie antiaeriană OERLIKON Model GDF 103 la standardul de sistem de artilerie antiaeriană cu capacități CRAM
- Tanc principal de luptă
- Elicoptere cu capacități de luptă la suprafață tip H215M

- *Programe care urmează a fi inițiate în perioada 2023 - 2025:*

- Autovehicule tactice blindate tip ușor - ATBTU (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Sisteme C4I cu capacități de integrare ISTAR (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Mașină de luptă a infanteriei, pe șenile - MLI (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Sisteme UAS tactice - clasa I (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Sistem integrat de arme SHORAD/VSHORAD (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Sistem de armament individual tip NATO (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Aparatură optică și optoelectronică (Etapa I) (are aprobarea prealabilă a Parlamentului)
- Sistem Obuzier 155 mm, autopropulsat
- Vehicule amfibii de asalt tip AAV-7

- *Principalele obiective de investiții în infrastructură sunt:*

- Infrastructură statică a HQ MNC-SE în cazarma 562 Sibiu
- Infrastructura Bazei 57 Aeriană în cazarma 888 Mihail Kogălniceanu
- Infrastructura Baza 71 Aeriană Câmpia Turzii
- Infrastructură în cazarma 3600 Mihai Bravu (HSAM)
- Infrastructură Baza 86 Aeriană Borcea

Concretizarea proiectelor de investiții nominalizate va permite creșterea capacității operaționale a unor structuri ale Armatei României și îndeplinirea misiunilor ce-i revin în

conformitate cu planurile la nivel aliat și național, ceea ce impune pregătirea și dotarea adecvată a forțelor participante, în conformitate cu cerințele misiunii și standardele NATO, în volum complet, într-un timp foarte scurt și cu toată responsabilitatea instituțiilor implicate.

De asemenea, se are în vedere continuarea modernizării infrastructurii spitalicești din rețeaua sanitară proprie, atât în scopul asigurării asistenței medicale a personalului armatei și a cadrelor militare în rezervă și în retragere, cât și pentru asigurarea capacităților medicale necesare în situații de criză și conflict.

În acest context, necesarul estimat de resurse financiare pentru derularea programelor de înzestrare avute în vedere în perioada 2023-2025 este următorul:

Denumire indicator	2023	2024	2025
Buget MAPN - (doar sursa „Buget de stat”), din care:	35.321.457	38.245.457	41.492.957
Înzestrare	14.373.097	15.586.123	16.772.780

Politica în domeniul sănătății

1. MISIUNE

Intervențiile în domeniul sănătății au ca scop asigurarea unor servicii de sănătate de o calitate și o accesibilitate superioară a acestora pentru toți cetățenii. Creșterea calității serviciilor medicale presupune optimizarea tuturor componentelor legate de acestea, de la infrastructură și dotare până la actul medical propriu-zis, de la management și sisteme informatice, până la respectarea drepturilor pacientului.

2. PRIORITATI STRATEGICE PE TERMEN MEDIU

Obiective strategice

1.1. Resursele umane în sănătate

1. Parteneriat cu organizațiile profesionale (CMR, OAMGMAMR) și cu universitățile/facultățile de medicină pentru sprijinul personalului din unități sanitare și DSP (studenți, rezidenți)

2. Parteneriat de încredere cu mediul universitar medical ca furnizor de instruire și resurse umane înalt calificate și pol de referință în practica medicală.

1.2 Investiții de urgență

1. Prioritizarea investițiilor în structura secțiilor boli infecțioase și ATI, pentru creșterea siguranței pacienților, mai ales prin redimensionarea rețelelor de furnizare a energiei electrice și a oxigenului; reabilitarea de urgență a secțiilor de boli infecțioase afectate de incidente majore (Matei Balș, Constanța)

2. Asigurarea sprijinului financiar, dacă este solicitat, pentru furnizorii de oxigen ai unităților sanitare

3. Sprijinirea producătorilor din industria farmaceutică din România prin măsuri administrative sau fiscale.

II.1. Reziliența sistemului de sănătate; acces sigur la servicii medicale de bună calitate, pentru fiecare cetățean

1. Rețea națională de centre medicale comunitare. Scop: asigurarea accesului permanent, rapid și neîngrădit al tuturor cetățenilor la asistență medicală primară.. Reprezintă cheia reconstrucției întregului sistem de sănătate. Fiecare centru va angaja și va contracta servicii cu medici de familie, asistenți medicali, moașă, asistenți comunitari și sociali. Se vor dezvolta la nivelul acestor centre serviciile de telemedicină și de medicină dentară.

2. Asigurarea personalului medical necesar în mediul rural și în zone defavorizate:

- acordarea unei indemnizații de instalare, a unei locuințe de serviciu și a unui buget de practică medicilor de familie, în colaborare cu autoritățile locale;

- prelungirea, la cerere, a perioadei de activitate a medicilor de familie pensionabili;

- creșterea numărului de locuri alocate specialității de medicină de familie;

- creșterea finanțării pentru angajarea de asistenți medicali comunitari în funcție de nevoile comunității

3. Acces mai bun, în mediul rural și în zonele defavorizate, la medicamente, inclusiv la cele compensate și gratuite:

- încurajarea deschiderii de farmacii în mediul rural și în zonele defavorizate, în corelație cu rețeaua națională de centre medicale comunitare;

- aprovizionarea periodică cu unități mobile în zonele izolate.

4. Rețea de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate. Scop: creșterea substanțială a accesibilității tuturor cetățenilor, mai ales din orașele mici și din localitățile rurale, la servicii de specialitate de calitate, acces la un pachet complet de investigații paraclinice, spitalizare de zi și servicii conexe serviciilor medicale.

Înființarea în cadrul acestor centre a serviciilor de telemedicină, care vor realiza consultații la distanță și monitorizarea și îmbunătățirea tratamentului pacienților cu boli cronice (cardiovasculare, diabet, afecțiuni pulmonare). Acestor 200 de centre care se vor înființa în orașe li se adaugă cele existente deja în municipii (150), de obicei pe lângă spitale, ale căror structură și dotare vor fi reanalizate și adaptate unor standarde de calitate pentru întreaga gamă de servicii medicale ambulatorii de specialitate. Astfel de centre pot realiza unele dintre serviciile paraclinice și în parteneriat public-privat.

5. Asistență medicală spitalicească

- asigurarea calității serviciilor medicale spitalicești, comparabile cu un standard european, sub controlul unei instituții profesionalizate și independente

- asistență medicală spitalicească acreditată și clasificată conform realității, introducerea de planuri de conformare cu obiective realizabile

- decontarea serviciilor medicale în funcție de calitatea acestora

- remunerarea medicilor și asistenților în funcție de competență și activitatea realizată

- flexibilizarea modului de normare a activităților medicale în funcție de nevoi

- deducerea TVA de către spitale

- flexibilizarea utilizării paturilor de spital în funcție de adresabilitate, prin crearea de structuri organizatorice cu specialități medicale și chirurgicale înrudite

- încurajarea formării și funcționării de consorții de spitale

- profesionalizarea reală a managementului spitalicesc – management al spitalelor independent și profesionist, în afara influențelor politice, pe baza unor indicatori credibili și măsurabili, care să elimine arbitrarul în aprecierea activității managerului
- modificarea și adaptarea la costurile reale a plății serviciilor medicale spitalicești
- dezvoltarea serviciilor de asistență medicală pentru pacienții critici (infarct miocardic, AVC) în cât mai multe spitale județene
- restructurarea și sprijinirea spitalelor care nu au capacitatea tehnică și profesională medicală să trateze eficient pacienții internați prin includerea în noua rețea națională de centre de asistență medicală ambulatorie de specialitate, numai cu acordul autorităților locale
- aplicarea drepturilor de folosire a limbii materne în domeniul serviciilor medicale, în spiritul Cartei Europene pentru limbile regionale și minoritare ratificată de România

6. Prevenția și programele de sănătate

- Accelerarea derulării programelor naționale de screening și extinderea acestora cu finanțare de la UE, în domeniul bolilor netransmisibile cu cea mai mare incidență în rândul populației României: boli cardiovasculare, diabet zaharat, cancer pulmonar, cancer de sân, de col uterin, de prostată, hepatite;
- Dezvoltarea de centre regionale de coordonare a măsurilor de screening și prevenție;
- Aprobarea Planului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene, implementarea prin instituțiile responsabile (MS, Ministerul Mediului, ANSVSA) și finanțarea în vederea implementării;
- Actualizarea strategiilor naționale de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și a tuberculozei, reducerea stigmatizării;
- Dezvoltarea, implementarea și finanțarea Planului național de control al cancerului (PNCC) prin abordarea integrată a luptei împotriva cancerului – de la prevenție, screening, diagnostic precoce, acces rapid la tratament, terapii și îngrijire, viață după învingerea cancerului, în concordanță cu Planul european de cancer;
- Finanțarea și implementarea unor programe și campanii de comunicare de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății – educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos;
- Introducerea educației pentru sănătate în școli ca disciplină curriculară obligatorie, promovarea deprinderilor preventive și a unui stil de viață sănătos, sprijinite prin măsuri legislative adecvate;
- Evaluarea și îmbunătățirea programelor de sănătate existente, prin asigurarea finanțării corespunzătoare rezultate din evaluarea indicatorilor cost-eficiență și integrarea măsurilor de îmbunătățire în Strategia Națională de Sănătate 2021–2024;
- Măsuri de îmbunătățire a activităților privind sănătatea Mamei și Copilului, în vederea reducerii ratei mortalității materne și infantile în România;
- Elaborarea de programe medico-sociale comune între Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile locale.

7. Centrele de îngrijire a persoanelor vârstnice și îngrijirile la domiciliu

Scop: asigurarea de servicii pentru persoanele vârstnice care necesită atât asistență medicală, cât și socială.

Măsuri:

- Dezvoltarea și înființarea de noi centre medico-sociale pentru persoanele vârstnice, încurajarea parteneriatului public-privat în domeniul dezvoltării și profesionalizării centrelor medico-sociale destinate îngrijirii persoanele vârstnice, precum și celor suferinde de boli mintale;

- Adoptarea legislației care să încurajeze îngrijirile la domiciliu și dezvoltarea pentru a le face atractive prestatorilor de astfel de servicii;

- Pregătirea asistenților medicali pentru îngrijiri la domiciliu, în colaborare cu Ordinul Asistenților Medicali Generaliști, Asistenților Medicali și Moașelor din România (OAMGMAMR).

8. Dezvoltarea medicinei școlare, inclusiv prin dezvoltarea unui curriculum de pregătire specific, care să asigure asistență medicală și sprijin pentru informare și educația pentru sănătate în școli

- Sprijinirea autorităților locale pentru angajarea medicilor și asistenților medicali dedicați medicinei școlare, prin finanțarea și organizarea de cursuri de instruire, în parteneriat cu societatea profesională de profil.

9. Accesul neîngrădit la medicamente esențiale, compensarea/gratuitatea medicamentelor din programele naționale și a vaccinurilor; reevaluarea politicii medicamentului și încurajarea producției autohtone de produse farmaceutice

- Redefinirea mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în scopul asigurării accesului pacienților la noi terapii inovative, decontabile din fonduri publice;

- Continuarea și accelerarea procesului introducerii în regim de compensare a medicamentelor inovative;

- Creșterea ponderii consumului de medicamente generice și biosimilare și încurajarea industriei locale producătoare de medicamente să asigure medicamentele deficitare.

10. E-sănătate — Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale de e-Sănătate, cu termene de implementare clare și cu finanțare sustenabilă

- Asigurarea implementării unui sistem informatic integrat vizând principalii furnizori de servicii medicale din sănătate;

- Realizarea Registrelor Naționale de Boli pentru planificarea programelor naționale și a investițiilor și pentru a permite sprijinul deciziilor în domeniul politicilor de sănătate, în baza dovezilor și a medicinei bazate pe rezultat;

- Operaționalizarea Dosarului Electronic de Sănătate (DES), cu calendar și responsabilități clare pentru operaționalizarea și utilizarea DES, instrument medical modern pentru a cărui funcționalitate se are în vedere perfecționarea cadrului legislativ de reglementare;

- Extinderea reglementărilor în domeniul telemedicinei și a serviciilor asociate, prin asigurarea unor norme de reglementare specifice, dar și a resurselor financiare necesare implementării acestui important palier din domeniul sanitar.

11. Exercițarea profesiei medicale

- Reforma rezidențiatului prin coordonarea metodologică a pregătirii de către universitățile/facultățile de medicină și farmacie, corelarea locurilor și posturilor scoase la concurs cu proiectarea pe 5 ani a specialităților deficitare și a nevoilor de asistență medicală și de resurse umane la nivel local și regional;

- Actualizarea curriculei și bibliografiei de pregătire în rezidențiat și examen în specialitate conform recomandărilor UEMS, atunci când este posibil, pentru ca tinerii

medici să poată căpăta competențele necesare practicării medicinei la standardele tehnologice și de calitate actuale;

- Generalizarea ghidurilor de bună practică, pentru a uniformiza practica medicală, elaborate de Colegiul Medicilor din România, Comisiile de specialitate și societățile profesionale;

- Ghidurile vor sta la baza structurării și finanțării acțiunilor prioritare ale Ministerului Sănătății și ale programelor naționale;

- Ori de câte ori este posibil, în funcție de specificul fiecărei specialități, vor fi adoptate ghidurile europene și internaționale;

- Ghidurile vor sta la baza elaborării algoritmului de diagnostic și tratament al diferitelor boli, precum și a protocoalelor de diagnostic și tratament în funcție de specificul fiecărei specialități și al fiecărei unități sanitare;

- Includerea ghidurilor dezvoltate la nivel național într-un Monitor Oficial Medical;

- Reforma CMR, ca organism profesional independent.

II.2. Restructurarea sistemului de sănătate publică

Se recomandă înființarea unui Înalt Comitet pentru Sănătate Publică, care să stabilească prioritățile și calendarul României în atingerea obiectivelor de dezvoltare sustenabilă din domeniul sănătății și să ofere expertiză și coordonare în cazul urgențelor de sănătate publică:

- Reorganizarea INSP prin acordarea de atribuții de coordonator metodologic și tehnic al Rețelei de Sănătate Publică (DSP-uri județene) și înființarea a încă 2 centre regionale (Galați și Craiova) față de cele 4 existente, profesionalizarea structurilor de monitorizare și intervenție locală

- Dezvoltarea rețelei de laboratoare de sănătate publică la nivel central și regional

- Dezvoltarea capacității de intervenție în teren, de detecție precoce și de pregătire în cazul urgențelor de sănătate publică la nivel local, regional și național

- Dezvoltarea componentei strategice pentru asigurarea achiziției și distribuției de vaccinuri, dezvoltarea de centre de stocare și distribuție regionale

- Dezvoltarea componentei strategice dedicate asigurării securității transfuzionale; dezvoltarea de centre regionale de testare, prelucrare, stocare și transport ale sângelui și hemoderivatelor.

III. Finanțarea sistemului de sănătate

- Asigurarea unui grad ridicat de absorbție a fondurilor europene dedicate domeniului sănătății în perioada 2021–2027 și valorificarea acestei oportunități ca o sursă suplimentară de finanțare a sistemului de sănătate din România

- Introducerea de criterii de performanță și sisteme de monitorizare privind utilizarea bugetului alocat sănătății

1. Investiții de 2,4 miliarde de euro din fonduri europene prin Planul Național de Redresare și Reziliență pentru sporirea accesului la servicii de sănătate pentru dezvoltarea componentei de asistență medicală ambulatorie și îmbunătățirea calității asistenței medicale, precum și modernizarea infrastructurii de sănătate. Asigurarea dotării standardizate a centrelor medicale comunitare și a cabinetelor de medicină de familie în funcție de necesități și disponibilitatea resursei umane calificate.

2. Investiții în sănătate de 2,8 miliarde de euro din fonduri europene prin Programul operațional Sănătate pentru:

- construirea spitalelor regionale (Cluj, Craiova, Iași) și alte infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major
- investiții în dotări pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate din spitale
- creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară și comunitară (centre medicale comunitare), a serviciilor oferite în regim ambulatoriu (ambulatorii de specialitate), servicii de reabilitare, paliativ și îngrijiri pe termen lung, adaptate fenomenului de îmbătrânire a populației și nevoilor de servicii de sănătate
- digitalizarea sistemului medical

3. Dezvoltarea asigurărilor complementare voluntare de sănătate, prin creșterea ponderii fondurilor private, care să cofinanțeze servicii medicale

- crearea unui cadru legislativ pentru încurajarea și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate
- dezbateră publică cu privire la oportunitatea introducerii concurenței în administrarea asigurării obligatorii de bază
- deschiderea către mai multe tipuri de asigurări de sănătate și asiguratori privați
- menținerea rolului statului de reglementator, finanțator și ofertant de servicii de asigurare prin CNAS/casele județene de asigurări de sănătate

4. Accesarea de fonduri europene pentru sănătate din programele centralizate gestionate de Comisia Europeană EU4Health, Digital Europe și Horizon Europe

5. Investiții în infrastructura de sănătate prin programe de finanțare ale autorităților locale

6. Stimularea investițiilor în cercetare și inovație în medicină prin:

- Deschiderea de apeluri pentru proiecte naționale de țară, în domeniul cercetării medicale
- Crearea unui fond de inovație în sănătate
- Stimularea procedurilor privind studiile cercetării clinice, ca alternativă de acces la terapii inovative; încurajarea înființării de centre de studii clinice pe lângă spitalele județene, în colaborare cu universitățile/facultățile de medicină
- Optimizarea și stimularea aprobării studiilor clinice și de cercetare la nivelul Agenției Naționale a Medicamentelor și Dispozitivelor Medicale din România
- Simplificarea procedurilor de achiziție pentru obținerea materialelor și echipamentelor necesare activității de cercetare, prin modificarea corespunzătoare a cadrului legislativ
- Încurajarea întoarcerii în țară a cercetătorilor români ce activează în instituții din străinătate prin granturi de excelență

7. Sprijinirea dezvoltării turismului medical și de wellness din România (ape termale și minerale/curative, balneologie, centre de recuperare etc.)

Pentru implementarea obiectivelor și măsurilor subsecvente și pentru asigurarea funcționării în condiții de calitate a sistemului sanitar sunt absolut necesare următoarele măsuri:

- creșterea graduală a resurselor alocate;

- creșterea finanțării asistentei medicale de urgență;
- susținerea financiară a programelor de sănătate;
- finanțarea reabilitării, consolidării unor unități sanitare publice;
- finanțarea construirii de noi spitale;
- finanțarea achiziționării și a dotării unităților sanitare cu echipamente medicale, cu aparatura medicală și mijloace de transport sanitar;
- acordarea de sprijin financiar îmbunătățirea infrastructurii și dotarea spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale.

Ministerul sănătății derulează proiecte finanțate prin:

A. FONDURI EUROPENE STRUCTURALE ȘI DE INVESTIȚII

- a. Proiecte finanțate prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 (POCU)
- b. Proiecte finanțate prin Programul Operațional Competitivitate 2014 - 2020 (POC)
- c. Proiecte finanțate prin Programul Operațional Regional 2014 - 2020 (POR)
- d. Proiecte finanțate prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020 (POCA)
- e. Proiecte finanțate prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014 - 2020 (POIM)

B. Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), respectiv proiectul privind Reforma Sectorului Sanitar - Îmbunătățirea Calității și Eficienței Sistemului Sanitar, finanțat de prin Acordul de Împrumut nr. 8362RO, ratificat prin Legea nr. 179/16 decembrie 2014, având ca obiectiv îmbunătățirea accesului la serviciile publice de sănătate și a calității acestora.

Politica în domeniul investițiilor publice

Programul de investiții al Ministerului Sănătății, se regăsește definit în strategia fiscal bugetară pe termen mediu a Ministerului Sănătății, prin două principale proiecte investiționale, în cadrul cărora se regăsesc o serie de subproiecte :

- Proiectul 1. **Finanțarea dezvoltării și modernizarea infrastructurii sanitare**, cu subproiectele:
 - a. Finalizarea obiectivelor de investiții începute în anii precedenți;
 - b. Continuarea programului de consolidări (și alte lucrări de intervenții) a clădirilor unităților sanitare;
 - c. Reabilitarea infrastructurii unităților sanitare prin efectuarea lucrărilor de reparații capitale;
 - d. Construirea Spitalelor Regionale de Urgență;
 - e. Reabilitarea/modernizarea/extinderea: spitale județene; ambulatorii de specialitate, U.P.U., Centre comunitare integrate
- Proiectul 2. **Dotarea unităților sanitare cu aparatură medicală, echipamente și mijloace de transport sanitar specifice (ambulante, autosanitare, etc.).**

Ministerul Sănătății va realiza o analiză riguroasă a infrastructurii și dotărilor spitalelor publice și stabilirea unei liste de priorități urgente a investițiilor acolo unde există condiții insalubre sau care pun în pericol siguranța pacienților.

Derularea acestor două principale proiecte și a subproiectelor aferente, au ca scop asigurarea populației cu servicii medicale performante, care să acopere nevoile acesteia și care să fie comparabile cu cele oferite în prezent de furnizorii de servicii de același tip din statele membre ale Uniunii Europene.

Implementarea Programul Național de redresare și reziliență - Domeniu de intervenție: Sănătate

Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Obiectiv: Consolidarea rezilienței sistemului de sănătate din România prin creșterea nivelului de acces, siguranță, calitate și funcționalitate a serviciilor medicale și a infrastructurii sanitare

Reforme:

R1: Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate

Obiectivele reformei:

- Creșterea eficienței cheltuirii fondurilor publice prin dezvoltarea unui sistem de evaluare a performanței furnizorilor de servicii medicale bazat pe criterii obiective, măsurabile și bazate pe dovezi științifice și prin monitorizarea și evaluarea cheltuielilor Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate (FNUASS).
- Stimularea îmbunătățirii calității și a cost-eficienței serviciilor de sănătate prin crearea, pilotarea și implementarea acelor mecanisme financiare care recompensează performanța furnizorilor de asistență medicală, și anume finanțarea pe bază de rezultate a serviciilor de sănătate, așa cum este definită de Comitetul de experți al Comisiei Europene (2019).
- Creșterea ponderii serviciilor medicale de tip preventiv prin dezvoltarea de mecanisme financiare care să încurajeze intervențiile preventive comprehensive și durabile, atât în asistența medicală primară, cât și în cea ambulatorie, de specialitate.
- Creșterea diversității și complexității serviciilor medicale curative furnizate la nivel prespitalicesc prin modificarea condițiilor, criteriilor și a cuantumului finanțării asistenței medicale primare și ambulatorii.
- Reducerea inegalităților în ceea ce privește accesul la asistența medicală prin crearea și implementarea unor mecanisme juridice și financiare de încurajare a implicării personalului medical și de asistență comunitară în oferirea serviciilor medicale către populația vulnerabilă, inclusiv prin mijloace de telemedicină.
- Extinderea luptei pentru combaterea practicilor ilegale din domeniul sănătății, prin măsuri de transparentizare a cheltuielilor din fondurile publice destinate sănătății cum ar fi: creșterea accesului pacientului la propriile date privind cheltuielile medicale, creșterea transparenței cu privire la indicatorii de performanță a managementului spitalului; îmbunătățirea sistemului de transparentizare a achizițiilor publice în sistemul de sănătate.

R2: Dezvoltarea capacității de investiții în infrastructura sanitară

Cu scopul creșterii capacității administrative a autorităților centrale și locale și a gestionării strategice și eficiente a proiectelor de infrastructură din sănătate, se va înființa Agenția

Națională pentru Dezvoltarea Infrastructurii în Sănătate (ANDIS) - National Agency for Development of Health Infrastructure.

Obiectivele Agenției:

1. Întărirea capacității administrative, tehnice și de management de proiect, cu scopul implementării proiectelor de infrastructură cu impact teritorial național sau regional.
2. Asigurarea asistenței tehnice necesare implementării proiectelor de infrastructură derulate de către autoritățile locale.
3. Transformarea într-un centru de excelență în domeniul proiectelor de infrastructură de sănătate.
4. Monitorizarea realizării obiectivelor propuse în cadrul documentelor strategice naționale din domeniul sanitar (Planuri naționale, sectoriale, Strategii naționale, Planuri regionale de servicii medicale) precum și prioritizarea investițiilor în conformitate cu acestea.

R3: Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate

3.1. Reforma managementului serviciilor de sănătate

Performanța scăzută a sistemului de sănătate din România și ineficiențele sale majore sunt cauzate, în mare măsură, de capacitatea redusă, administrativă și managerială. Acest lucru este vizibil la toate nivelurile de îngrijire (asistență medicală primară și comunitară, ambulatorie, spitalicească), chiar dacă în grade diferite, precum și la nivelul instituțiilor responsabile de dezvoltarea, implementarea și/sau evaluarea politicilor de sănătate la nivel central (de ex. Ministerul Sănătății, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Institutul Național de Sănătate Publică etc.), și regional și local (de ex. Direcțiile Județene de Sănătate Publică, Casele Județene de Asigurări de Sănătate, Centrele Regionale de Sănătate Publică etc.).

Capacitatea managerială și administrativă redusă a personalului din pozițiile sus-menționate este o consecință directă a disponibilității limitate a unor programe educaționale de calitate ridicată în domeniul managementului serviciilor de sănătate, administrație sanitară și politici de sănătate. De-a lungul timpului, numeroase relatări au arătat faptul că, în multe situații, aceste instituții sunt conduse de persoane numite pe criterii politice, subminând prevederile legale conform cărora aceste poziții trebuie ocupate de persoane având cunoștințele și abilitățile corespunzătoare și care parcurg proceduri transparente de selecție, conform legislației în vigoare.

Pentru a răspunde acestor provocări, obiectivul general al acestei reforme este îmbunătățirea cunoștințelor, abilităților și competențelor resursei umane din managementul serviciilor de sănătate de la toate nivelurile sistemului de sănătate din România.

Reforma propusă este una sistemică, propunându-și să abordeze cauzele care contribuie la performanța redusă a sistemului de sănătate din România, în raport cu resursa umană din managementul serviciilor de sănătate.

Pentru a atinge acest deziderat, propunem trei direcții de acțiune, după cum urmează:

- (1) Formare și dezvoltare profesională - acest lucru va asigura o bază largă de personal înalt calificat din rândul căreia să se realizeze selecția și recrutarea pentru pozițiile menționate mai sus;
- (2) Identitate profesională - acest lucru va contribui la profesionalizarea managementului serviciilor de sănătate și crearea unor parcursuri profesionale clare, care vor contribui la creșterea vizibilității și atractivității acestor poziții din sistem;

(3) Reglementare - acest lucru va permite modificărilor propuse să genereze un impact durabil asupra sistemului de sănătate prin translatarea lor în acțiuni care să fie implementate, monitorizate și evaluate, și îmbunătățite în mod continuu.

3.2. Dezvoltarea resurselor umane din sănătate

În vederea îndeplinirii obiectivului menționat, propunem următoarele trei direcții de acțiune:

(1) Elaborarea cadrului strategic pentru dezvoltarea resurselor umane din sănătate - acest lucru va contribui la o abordare coerentă și consecventă în ceea ce privește generarea resurselor umane în sănătate, gestionarea resurselor umane în sănătate, motivarea resurselor umane în sănătate și guvernanta forței de muncă în sănătate, în acord cu obiectivele de ansamblu ale sistemului de sănătate;

(2) Elaborarea planurilor de acțiune individualizate pentru dezvoltarea resurselor umane din asistența medicală primară și comunitară, ambulatorie și de spital, precum și sănătate publică - această direcție va reprezenta operaționalizarea cadrului strategic menționat mai sus, în vederea transformării sistemice a nivelului de cunoștințe, abilități și competențe ale resursei umane din sănătate, și a susținerii celorlalte reforme și investiții din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Programul Operațional Sănătate (POS) și bugetul de stat;

(3) Dezvoltarea capacității instituționale pentru managementul resurselor umane din sănătate - în vederea susținerii primelor două direcții de acțiune (în special a componentelor de planificare și previzionare, analiză, și reglementare) și cu scopul de a asigura sustenabilitatea reformelor.

3.3. Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul de sănătate

Cele două direcții de acțiune pe care le propunem sunt următoarele:

(1) Reglementare - o mai bună definire a conflictului de interese în domeniul sănătății, a riscului de conflict de interese în domeniul sănătății, a instituțiilor responsabile de gestionarea unor potențiale conflicte de interese din sectorul sanitar etc.

(2) Creșterea conștientizării - prin programe de formare adresate personalului din administrația centrală, instituțiile deconcentrate, conducerea unităților sanitare, personalului care acordă îngrijiri directe pacienților, etc.

Investiții:

I1: Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești

I 1.1 Cabinete ale medicilor de familie sau asocieri de cabinete de asistență medicală primară

Reabilitarea, modernizarea și dotarea a 3.000 de (asocieri de) cabinete de asistență medicală primară (medici de familie) cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici, prioritizând cabinetele din mediul rural și din urbanul mic (inclusiv zone marginalizate/defavorizate și inclusiv pentru zonele defavorizate cu populație majoritar romă sau comunități rome, după caz). Dotarea va cuprinde: aparatură de laborator de tip "point of care", echipamente medicale de tipul: electrocardiograf, ecograf, mobilier medical și instrumentar medical; vor fi alocate, de asemenea, fonduri pentru renovarea clădirii cu scopul conformării la normele igienico-sanitare și al creșterii eficienței energetice.

I 1.2. Unități medicale mobile

Dezvoltarea de caravane medicale care vor putea derula activități de screening pentru cancerul mamar și pentru cancerul cervical în zonele cu acces limitat la servicii de asistență medicală specializată, inclusiv pentru zonele defavorizate cu populație majoritar romă sau comunități rome, după caz. Caravanele de screening (unități mobile) vor fi alocate centrelor regionale care derulează în acest moment activități de screening pentru cancerul cervical și care au deja expertiză în astfel de activități (10 caravane în 8 centre).

I.1.3 Unități de asistență medicală ambulatorie

Reabilitarea, modernizarea, extinderea (inclusiv prin construcții de clădiri noi), dotarea a cel puțin 30 de ambulatorii/unități medicale publice sau a altor structuri publice care furnizează asistență medicală ambulatorie.

I.1.4 Centre comunitare integrate

În cadrul sub-investiției 200 de centre comunitare integrate vor fi construite /reabilite/modernizate/extinsă infrastructura existentă și/sau dotate.

Centrele comunitare integrate se organizează și funcționează conform cadrului normativ existent, care urmează a fi completat și actualizat până în 10.2021. Ele fac parte din corpul programelor comunitare de asistență medicală coordonate de Ministerul Sănătății, cu scopul principal de a spori accesul la servicii medicale de calitate pentru populație și, în special, pentru grupurile vulnerabile. Clădirile noi vor respecta criteriile de eficiență energetică. Toate clădirile nou construite vor respecta solicitarea privind necesarul de energie primară (PED) cu cel puțin 20% mai mic decât cerința pentru clădirile al căror consum de energie este aproape zero (NZEB), conform prevederilor naționale, care vor fi asigurate prin certificate de performanță energetică. Se estimează că 70% din costurile pentru desfășurarea acestei investiții vor fi legate de construcții și renovări (care vor fi efectuate cu respectarea standardului NZEB +).

I.1.5 Cabinete de planificare familială

În cadrul sub-investiției vor fi dotate și/sau reabilite 119 de cabinete de planificare familială existente. Cabinetele de planificare familială vor suferi, dacă este cazul, intervenții de reabilitare și reamenajare și vor primi dotări de aparatură medicală de laborator și imagistică (dispozitive de tip point-of-care plus analizor pentru detecția infecțiilor cu transmitere sexuală, ecograf cu ultrasunete echipat cu sonde ginecologice ultraportabile, microscop, echipamente IT, frigider, mijloace de transport - mașini electrice sau biciclete).

I2: Dezvoltarea infrastructurii spitalicești publice

I 2.1. Infrastructură spitalicească publică nouă

Investiții în infrastructură spitalicească publică nouă, în vederea relocării integrale sau parțiale a unităților medicale din acele spații care pun în pericol pacientul și personalul medical și care nu răspund cerințelor igienico-sanitare (eg: circuite sanitare) cu scopul:

- furnizării de noi servicii medicale;
- îmbunătățirii calității serviciilor medicale furnizate.

I 2.2. Echipamente și aparatură medicală

Investiții în echipamente medicale și aparatură pentru infrastructura sanitară nou-construită.

I 2.3. Secții de terapie intensivă pentru nou-născuți

Investiții în infrastructura destinată pacientului critic neonatal, cu scopul diagnosticării precoce, tratamentului antenatal/neonatal și postnatal.

I 2.4. Echipamente și materiale destinate reducerii riscului de infecții nosocomiale

Investiții în dotarea spitalelor publice cu echipamente și materiale destinate reducerii riscului de infecții asociate asistenței medicale.

I 2.1 și I 2.2. Infrastructură spitalicească publică nouă, incluzând echipamentele și aparatura medicală aferente. Având în vedere ratele crescute ale mortalității evitabile, mortalității prin cauze tratabile și mortalității infantile, în ceea ce privește investițiile în infrastructura nouă, vor avea prioritate investițiile (clădiri nou construite în vederea relocării din cele vechi sau reabilitarea/extinderea celor existente) în infrastructura spitalicească publică în care se asigură tratamentul afecțiunilor cardiovasculare și oncologice, tratamentul bolilor infecțioase și pneumologice, precum și investițiile în maternități și spitale de pediatrie. Investițiile în infrastructura spitalicească sunt complementare tratamentului acestor patologii și asigură accesul la servicii sigure și de calitate.

Politica în domeniul dezvoltării teritoriale, lucrărilor publice și administrației

PRIORITĂȚI STRATEGICE: coeziune economică și socială la nivel național, prin dezvoltarea regională echilibrată și durabilă a teritoriului și valorificarea potențialului cooperării teritoriale europene; administrație publică eficientă; creșterea gradului de absorbție a fondurilor nerambursabile; întărirea capacității administrative a MDLPA (componenta de management organizațional și componenta legislativă).

Direcții de acțiune, ținte și obiective propuse, măsuri de implementare a obiectivelor, programe și proiecte planificate a se derula în perioada 2023 - 2025:

I.DEZVOLTAREA REGIONALĂ (DEZVOLTARE ȘI COOPERARE TERITORIALĂ, LUCRĂRI PUBLICE, CADASTRU ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ)

Pentru perioada 2023-2025, s-a stabilit definirea și asigurarea din bugetul de stat/ fonduri nerambursabile a sumelor necesare implementării serviciilor publice în fiecare localitate de tip: sănătate; educație; apă - canalizare; gaze; energie termică, electrică; transport, drumuri; salubritate; cultură; culte; sport; locuință.

Măsurile prevăzute în domeniul dezvoltării regionale sunt finanțate atât din bugetul de stat cât și din fonduri externe nerambursabile, respectiv Programul Operațional Regional și Programele de Cooperare Teritorială Europeană.

Țintă / Obiectiv general: Creșterea coeziunii teritoriale la nivel național prin asigurarea accesului populației la serviciile și dotările de interes general, creșterea calității vieții și a oportunităților economice, prin utilizarea durabilă a teritoriului localităților urbane și rurale, precum și prin îmbunătățirea cooperării teritoriale transfrontaliere, transnațională și inter-regională.

Obiective specifice/ Măsuri de implementare pentru perioada 2023-2025:

1. Asigurarea cadrului strategic și de reglementare pentru politicile și strategiile din domeniul dezvoltării regionale, dezvoltării urbane și coeziunii teritoriale, lucrărilor publice, construcțiilor, locuirii și cooperării teritoriale europene
2. Dezvoltarea de instrumente operaționale de gestionare a teritoriului

3. Îmbunătățirea activității de monitorizare și control a pieței serviciilor comunitare de utilitate publică și asigurarea standardelor de calitate UE
4. Dezvoltarea teritoriului prin implementarea eficientă și eficace a programelor de investiții finanțate din fonduri comunitare, naționale și din alte surse legal constituite
5. Corelarea programelor de investiții pentru dezvoltarea comunităților locale cu programele de finanțare din fonduri nerambursabile europene în cadrul exercițiului financiar multianual 2021 - 2027.

Programe/Proiecte prioritare pentru perioada 2022-2025:

În domeniul DEZVOLTĂRII, măsurile prioritare sunt:

- implementarea programelor gestionate de către minister;
- aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare teritorială a României și demararea implementării politicilor și programelor derivate din aceasta;
- aprobarea Strategiei naționale de reducere a riscului seismic și demararea implementării acțiunilor derivate din aceasta, inclusiv a demersurilor complementare care vin în sprijinul implementării strategiei (dezvoltarea unor programe de investiții sectoriale care vizează consolidarea seismică, elaborarea unui mecanism de monitorizare a indicatorilor acestora și a progresului în implementare, intensificarea acțiunilor de informare și pregătire a populației, instruirea autorităților responsabile în domeniu);
- aprobarea Legii privind măsuri pentru reducerea riscului seismic al clădirilor;
- implementarea Strategiei naționale de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050, respectiv a planului de acțiuni;
- implementarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării prin instrumentul Investiție Teritorială Integrată;
- definitivarea Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor prin intermediul căruia este vizată reformarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat, care să asigure planificarea sustenabilă a teritoriului, simplificarea și digitalizarea proceselor administrative și implementarea accelerată a investițiilor;
- reorganizarea și simplificarea sistemului de reglementări tehnice în baza auditului întregului sistem de reglementare și revizuirea integrală/modificarea reglementărilor tehnice cu scopul simplificării și reducerii semnificative a numărului de reglementări tehnice;
- finalizarea proiectului „Sistematizarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și consolidarea capacității administrative a structurilor de specialitate din instituțiile publice centrale cu responsabilități în domeniu”, cod SIPOCA 50 având ca scop creșterea calității cadrului legislativ și metodologic cu incidență asupra mediului de afaceri și asupra cetățenilor prin sistematizarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și prin consolidarea capacității administrative a structurilor de specialitate din instituțiile publice centrale cu responsabilități în domeniu;
- finalizarea proiectului „Consolidarea capacității de planificare strategică a Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în renovarea fondului construit național din perspectiva eficienței energetice și a riscului seismic”, cod SIPOCA 606, ce are ca

scop consolidarea capacității de planificare strategică și operațională a MDLPA, în vederea îndeplinirii obligațiilor europene privind eficiența energetică și a eficientizării acțiunilor ministerului în domeniul riscului seismic;

- finalizarea proiectului „**Creșterea coerenței cadrului normativ și a eficienței reglementărilor tehnice în domeniul construcțiilor**”, cod SIPOCA 731, ce are ca scop consolidarea capacității MDLPA, în calitate de autoritate de reglementare în domeniul construcțiilor, prin creșterea coerenței cadrului normativ și a eficienței reglementărilor tehnice în domeniul construcțiilor.

- dezvoltarea de instrumente operaționale de gestionare a teritoriului - măsura vizează Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPPI). În acest sens ANCPPI are prevăzute următoarele proiecte:

- ✓ Proiecte finanțate din POR 2014-2020, Axa prioritară 11 - Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară
 - Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;
- ✓ Programul Național de Cadastru și Carte Funciară 2015-2023 (PNCCF)
 - Obiectiv PNCCF Finalizarea înregistrărilor la nivel național în Sistemul integrat de cadastru și carte funciară a tuturor imobilelor;
 - Continuarea contractelor din cadrul Proiectului pilot de înregistrare sistematică a imobilelor; Rezultatul așteptat: înregistrarea proprietăților rurale selectate în Sistemul Informatic Integrat de Cadastru și Carte Funciară;
- ✓ Proiecte finanțate FEN și SEE
 - Proiectul VOLTA - inovație în datele geospațiale și 3 D/Schimb de experiență în domeniul cercetării și inovației - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;
 - Interoperability Model for Land Registration III (Model de Interoperabilitate pentru Înregistrarea Imobilelor) - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;
 - Informații geografice pentru mediu schimbări climatice și integrare UE LAKI III - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile.

În domeniul LOCUIRE, programele prioritare sunt:

- ✓ **Programul de construcții de locuințe sociale și de necesitate derulat în baza prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996:**

Obiective 2023-2026: Se vor promova și derula lucrări de execuție pentru un număr de 1000 - unități locative noi, se vor continua lucrările pentru cca. 4.000 unități locative incluse la finanțare.

- ✓ **Programul privind construcția de locuințe pentru tineri, destinate închirierii, derulat de Agenția Națională pentru Locuințe, conform prevederilor Legii nr. 152/1998 privind înființarea ANL:**

Obiective 2023-2026: În această perioadă se vor promova și vor continua lucrările de execuție la circa 12.000 locuințe. În anul 2023 se vor continua lucrările de execuție și se vor demara investiții pentru un total de 6.012 locuințe, iar în perioada 2024-2025 se vor demara alte investiții pentru un total de 6.000 locuințe. Până la finele anului 2023 se

preconizează a se recepționa cca 1.000 locuințe, din care un număr de 200 sunt locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ.

✓ **Programul privind construcția de locuințe de serviciu, derulat prin intermediul Agenției Naționale pentru Locuințe, conform prevederilor H.G. nr. 719/2016 pentru aprobarea Programului „Construcția de locuințe de serviciu”:**

Obiective 2023-2026: În această perioadă se vor promova și vor continua lucrările de execuție la 2.380 de locuințe. În anul 2023 se vor continua lucrările de execuție și vor demara investiții pentru un total de 880 locuințe, iar în perioada 2024-2025 se vor demara alte investiții pentru un total de 1.500 locuințe.

✓ **Programul-pilot *Locuințe sociale pentru comunitățile de romi*, derulat prin intermediul Agenției Naționale pentru Locuințe, conform prevederilor H.G. 1237/2008 pentru aprobarea Programului-pilot „Locuințe sociale pentru comunitățile de romi”** reprezintă o componentă experimentală a programului de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome și are în vedere implementarea unor proiecte pentru construcția de locuințe sociale în cele 8 regiuni de dezvoltare ale României, în locații stabilite de MDLPA împreună cu autoritățile administrației publice locale și cu Agenția Națională pentru Romi.

Obiective 2023-2026: În anul 2023 se vor promova și vor continua lucrările de execuție la 21 locuințe.

✓ **Programul național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat, conform Legii nr. 212/2022 privind unele măsuri pentru reducerea riscului seismic al clădirilor**

Obiective 2023-2026: se estimează că finanțarea va acoperi lucrările de consolidare seismică și de creștere a performanței energetice pentru cca. 33 clădiri rezidențiale multifamiliale (bloc cu 2 scări, 8 etaje) și cca. 60 de clădiri publice cu o medie de 900 mp/clădire).

În domeniul INFRASTRUCTURĂ, programele prioritare sunt:

✓ **Programul național de dezvoltare locală (PNDL)**

Stadiu la nivelul anului 2022:

- finanțarea celor 1.048 de obiective de investiții aflate în execuție din cele 4.501 obiective incluse în prima etapă (2015-2023) a Programului;

- finanțarea celor 3.828 de obiective de investiții aflate în execuție din cele 7.228 obiective de investiții incluse în cadrul Etapei a II-a a PNDL (2017-2022).

Obiective 2022-2023: continuarea finanțării obiectivelor de investiții incluse în Program în Etapa II, precum și a obiectivelor de investiții din cadrul PNDL etapă I - perioada până la 31 decembrie 2023.

✓ **Programul național de construcții de interes public sau social derulat în baza Anexei 3 la O.G. nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții "C.N.I." - S.A**

Stadiu program 2022: 1.240 obiective aflate în diferite stadii de execuție, din care 178 au fost finalizate în cursul anului 2022, 357 obiective în procedura de achiziție, 229 obiective cu indicatori tehnico-economici aprobați pentru care urmează demararea procedurilor de achiziție publică, 1.609 de obiective de investiții ale căror documentații se află în curs de analiză la această dată în vederea aprobării indicatorilor tehnico-economici.

Obiective 2023-2026: continuarea lucrărilor la aproximativ 1.350 obiective de investiții aflate în diferite stadii de execuție.

✓ **Programul național privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe**

Stadiu 2022: În prezent se derulează trei programe naționale multianuale, respectiv: Programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, cu derulare în perioada 2020-2022, incluse la finanțare 89 de obiective de investiții; Programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, cu derulare în perioada 2022-2024 are incluse la finanțare 143 de obiective de investiții.

Obiective 2023 - 2026: sunt propuse la finanțare un număr de cca. 12.000 apartamente, se vor continua lucrările pentru un număr de aproximativ 10.000 de apartamente incluse la finanțare și aflate în diferite faze de execuție.

✓ **Programul privind elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism (program anual)**

Stadiu program 2022: Acest program a fost corelat în anul 2022 cu finanțarea existența pe PNRR în cadrul Componentei 10 - Fondul Local pentru elaborare/actualizare PUG-uri, prin care UAT-urile au avut posibilitatea să aplice.

Obiective 2023-2026: Având în vedere promulgarea Legii nr.45/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative și pentru stabilirea unor măsuri financiare în domeniul unor programe gestionate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Programul va avea caracter multianual. În prezent se lucrează la pregătirea Normelor metodologice pentru derularea Programului.

✓ **Programul privind elaborarea hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări de teren**

Stadiu program 2022: În anul 2022 au beneficiat de finanțare 6 consilii județene. (Dâmbovița, Gorj, Mehedinți, Suceava, Teleorman și Vâlcea). Se preconizează că până la finele anului lucrările de elaborare a hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări vor finalizate și vor intra la avizare, respectiv decontare.

Obiective 2023-2026: Având în vedere promulgarea Legii nr.45/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative și pentru stabilirea unor măsuri financiare în domeniul unor programe gestionate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, programul va avea caracter multianual.

✓ **Programul național de investiții "Anghel Saligny"**

Vor fi finanțate obiective de investiții în perioada 2021-2028 în valoare totală de 65.500.000 mii lei.

În perioada 22.09.2021 - 08.11.2021 au fost înregistrate 7.545 de cereri de finanțare cu o valoare solicitată din bugetul de stat de 137.589.448.686 lei pentru obiective de investiții din domeniile alimentare cu apă și stații de tratare a apei, sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, drumurile publice clasificate, poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, precum și pentru domeniul sisteme de distribuție a gazelor naturale.

Obiective 2022-2023: încheierea contractelor de finanțare pentru obiectivele de investiții incluse la finanțare din categoriile de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)-d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2020 și includerea la finanțare, respectiv încheierea contractelor de finanțare pentru obiectivele de investiții incluse la finanțare din categoriile de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2020.

I. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ:

Obiectiv general : Creșterea eficienței administrației publice românești și a receptivității acestora la nevoile cetățenilor, reducerea disparităților economice și sociale dintre România și țările mai dezvoltate din Uniunea Europeană extinsă (UE) și/ sau să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale, în România, dintre centrele urbane dinamice și regiunile periferice slabe din punct de vedere structural.

Obiective specifice/ Măsurile pentru perioada 2023-2025:

- Continuarea implementării acțiunilor aferente unor criterii ale condiționalității ex-ante pe domeniul administrației publice impuse de Comisia Europeană în Acordul de parteneriat pentru Obiectivul tematic 11 - „Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă” în corelare și cu obiectivele stabilite în Programul de Guvernare pe domeniul administrație publică, privind:
 - a) Debirocratizarea și simplificarea administrativă prin continuarea demersurilor de simplificare și raționalizare a procedurilor administrative pentru cetățeni;
 - b) Creșterea calității și accesului la serviciile publice prin continuarea demersurilor privind promovarea managementului calității;
 - c) Resursele umane din administrația publică prin continuarea implementării unor strategii și politici privind resursele umane care să acopere principalele decalaje identificate în acest domeniu, dezvoltarea de competențe la toate nivelurile ierarhiei profesionale din cadrul autorităților publice, precum și alte măsuri vizând consolidarea capacității administrației publice incluse în documente strategice și programatice în domeniu;
- Simplificarea /sistemizarea/ codificarea legislației în administrația publică;
- Continuarea procesului de descentralizare în conformitate cu prevederile H.G. nr. 229/2017 privind Strategia Generală de Descentralizare, respectiv:
 - o Operaționalizarea Comitetului Tehnic Interministerial pentru Descentralizare (CTID) și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, în conformitate cu prevederile HG nr. 800/2022 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Comitetului tehnic interministerial pentru descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor;
 - o Monitorizarea promovării proiectelor de legi sectoriale de descentralizare în funcție de concluziile memorandumurilor privind oportunitatea descentralizării de competențe la nivelul domeniilor reglementate de către SGD;
 - o Monitorizarea promovării proiectelor de Hotărâri ale Guvernului privind aprobarea standardelor de calitate și după caz de cost pentru competențele descentralizate la nivel local;
 - o Monitorizarea și evaluarea capacității administrative și a standardelor de calitate prin aplicația SALT.
- Implementarea unor măsuri de creștere a capacității MDLPA și a autorităților administrației publice locale de a-și îndeplini atribuțiile conferite de lege și de a răspunde cât mai bine solicitărilor și nevoilor cetățenilor și altor categorii de beneficiari, prin promovarea de soluții care să fie implementate într-o manieră unitară, inclusiv prin facilitarea unor mecanisme de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale de tipul consorțiilor administrative;

- Implementarea proiectului „Sistemul Informatic Integrat de Emitere a Actelor de Stare Civilă” - SIIEASC, cod MySMIS 120025;
- Adoptarea Codului Finanțelor Publice Locale, care reglementează:
 - finanțele publice locale;
 - criza financiară și insolvența unităților administrativ-teritoriale;
 - impozitele și taxele locale;
 - procedura fiscală locală.

Prin implementarea Codului finanțelor publice locale se realizează:

1. sistematizarea și concentrarea normelor juridice specifice acestui domeniu, subordonate unor principii comune, cu precizarea acestora;
 2. asanarea legislației active, astfel că se abrogă expres dispozițiile legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate în domeniul finanțelor publice locale;
 3. o structură omogenă care să înlesnească cunoașterea acestor prevederi de către contribuabili, pe de o parte și, implicit, de către autoritățile administrației publice locale din România, investite cu organizarea executării și executării în concret a acestor prevederi, în mod unitar, pe de altă parte;
 4. premisele ca autoritățile administrației publice locale să poată elabora și aproba strategii privind dezvoltarea economică, socială și de mediu a unității administrativ-teritoriale, pe termen mediu și lung, în concordanță cu proiecțiile bugetare locale multianuale.
 5. codul este structurat pe 4 cărți, pentru a asigura o tranziție mai ușoară și firească de la cele 4 acte normative înglobate la un singur act normativ, iar în interiorul acestora pe titluri și capitole.
- Modernizarea infrastructurii aferente serviciului public de alimentare cu energie termică a localităților și îmbunătățirea eficienței energetice prin finanțarea unor obiective de investiții prin Programul Termoficare 2019-2027.

Programe/ Proiecte prioritare pentru perioada 2023-2025:

- Implementarea și monitorizarea măsurilor din Planul integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor - aplicarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a Planului de simplificare și elaborarea de rapoarte de monitorizare, respectiv de evaluare a implementării măsurilor din Plan - cele două mecanisme au fost realizate prin proiectul „Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică”, cod SIPOCA 59, care s-a finalizat în luna aprilie 2022;
- Elaborarea și promovarea proiectului Codului de Procedură Administrativă - fundamentarea proiectului Codului de Procedură Administrativă a fost realizată prin implementarea proiectului „Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică”, cod SIPOCA 59, care s-a finalizat în luna aprilie 2022;
- Continuarea implementării și monitorizării acțiunilor din Planul de acțiune pentru implementarea etapizată a managementului calității 2016-2020 - prin proiectul „Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică” cod SIPOCA 59, s-a realizat evaluarea impactului implementării sistemelor și instrumentelor de management al calității în administrația publică, precum

și acțiunile de informare, promovare și formare privind sistemele și instrumentele de management al calității;

- Continuarea implementării acțiunilor în responsabilitatea MDLPA din cadrul Strategiei pentru Consolidarea Administrației Publice (SCAP) 2014 - 2020, aprobată prin H.G. nr. 909/2014 cu modificările și completările ulterioare și a documentelor programatice subsecvente acesteia;
- Participarea la implementarea activităților aflate în responsabilitatea MDLPA din cadrul proiectului „Sistemul Informatic Integrat de Emitere a Actelor de Stare Civilă” - SIIEASC, cod MySMIS 120025, derulat de MAI în parteneriat cu MDLPA, STS și MTI (componeta aferenta fostului MCSI).
- Continuarea procesului de descentralizare a competențelor - în calitate de coordonator al procesului de elaborare a standardelor de calitate și cost de către ministerele implicate - MDLPA își propune să intensifice acțiunile necesare pentru realizarea acestui obiectiv, având în vedere că situația a impus decalarea cu un an a termenelor de finalizare a măsurilor specifice descentralizării. În acest sens, ulterior aprobării H.G. nr. 800/2022 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Comitetului tehnic interministerial pentru descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, va fi aprobată metodologia de elaborare a propunerilor de standarde de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate și pentru serviciile publice care urmează a fi descentralizate, în baza căreia vor fi elaborate sau, după caz, actualizate, standardele de calitate și după caz, de cost, care vor fi promovate spre aprobare prin Hotărâri de Guvern;
- Modificarea și completarea Codului administrativ în vederea eficientizării aplicării prevederilor acestuia;
- Sprijinirea procesului de creștere a capacității administrative a autorităților administrației publice locale de a-și îndeplini atribuțiile conferite de lege și de a răspunde cât mai bine solicitărilor și nevoilor cetățenilor și altor categorii de beneficiari prin crearea cadrului necesar realizării unor mecanisme de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale de tipul consorțiilor administrative - promovarea și adoptarea de către Guvern a proiectului de act normativ privind înființarea consorțiilor administrative; implementarea proiectului SHARING, depus în cadrul programului INTERREG EUROPE în luna mai 2022 și pentru care se așteaptă luarea unei decizii de către finanțator, care vizează consolidarea capacității unităților administrativ-teritoriale de mici dimensiuni de a sprijini cooperarea și guvernanta participativă deschisă, proiectând și oferind servicii mai bune.
- Modernizarea, reabilitarea, retehnologizarea și extinderea sau înființarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică prin Programul Termoficare. Unitățile administrativ-teritoriale care dețin în proprietate sisteme centralizate de alimentare cu energie termică pot beneficia de cofinanțarea nerambursabilă a proiectelor de investiții.

Rezultate estimate prin implementarea Programului Termoficare în perioada 2024-2026: finanțarea a aproximativ 45 obiective de investiții propuse de 18 unități administrativ-teritoriale beneficiare.

II. FONDURI EUROPENE

Țintă/Obiectiv general: Îmbunătățirea absorbției și gestionarea eficientă a fondurilor europene

Obiective specifice/ Măsurile (după caz) de implementare pentru perioada 2021 - 2023:

1. atingerea Țintelor anuale de absorbție stabilite la nivelul programelor operaționale;
2. evaluarea rapidă a proiectelor depuse și semnarea rapidă a contractelor de finanțare; analiza fiecărui program operațional și realocarea de fonduri către sectoarele cu potențial maxim de absorbție pentru a evita riscul dezangajării fondurilor alocate României; măsuri de simplificare pentru îmbunătățirea sistemului administrativ și a capacității de absorbție a fondurilor europene.

PROGRAME GESTIONATE DE ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2014-2020, PRIN INTERMEDIUL MDLPA:

1. PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL (POR)

Bugetul total al POR 2014-2020 este de 8,39 miliarde euro, din care 6,86 miliarde euro (inclusiv rezerva de performanță) reprezintă sprijinul UE, prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională, respectiv 1,53 miliarde euro contribuția națională, asigurată din fonduri publice naționale (buget de stat, bugete locale).

Gradul de absorbție al fondurilor europene în cadrul POR este în procent de 65,10% reprezentând o valoare FEDR în sumă de 4.441,93 milioane euro, solicitată la rambursare către Comisia Europeană, prin intermediul aplicațiilor de plată transmise de Autoritatea de Certificare și Plată.

În anul 2022 au fost transmise declarații de cheltuieli la CE în valoare de 1.048 mil euro. Ținta de absorbție pentru anul 2022 este de 1.250 mile euro FEDR.

2. PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ (POCA)

Buget total de 671,29 milioane euro, din care 563,59 milioane euro (inclusiv rezerva de performanță) reprezintă sprijinul UE, prin Fondul Social European, respectiv circa 107,70 milioane euro contribuția națională, asigurată din fonduri publice naționale (buget de stat, bugete locale).

Stadiul implementării financiare POCA 2014 - 2020:

- ✓ Gradul de absorbție al fondurilor europene în cadrul POCA este în procent de 63,05% reprezentând o valoare FSE în sumă de 355,37 milioane euro, solicitată la rambursare către Comisia Europeană (CE), prin intermediul aplicațiilor de plată transmise de Autoritatea de Certificare și Plată.
- ✓ În anul 2022 au fost transmise declarații de cheltuieli la CE în valoare de 90,06 milioane euro.
- ✓ Ținta de absorbție pentru anul 2022 este de 113,15 milioane euro FSE.
- ✓ Rata de contractare la nivelul programului este de 128,88%. Au fost semnate 883 contracte de finanțare, cu o valoare a finanțării totală de 865,13 milioane euro (din care FSE -727,13 milioane euro).
- ✓ La nivelul POCA nu au fost dezangajate fonduri.

3. PROGRAME DE COOPERARE:

- Programul Interreg V-A România-Bulgaria, cu un buget total de 258,50 mil. Euro. În prezent, rata de contractare este de 115,24%, 37 de proiecte se află în implementare, 132 fiind deja finalizate și 2 proiecte au fost reziliate. Nu au fost dezangajate fonduri.
- Programul Interreg V-A România-Ungaria, cu un buget total de 231,86 mil euro. În prezent rata de contractare este de 105%, 49 de proiecte se află în implementare, 67 fiind deja finalizate. Nu au fost dezangajate fonduri.

- Programul IPA de cooperare transfrontalieră România - Republica Serbia 2014-2020 cu un buget total de 88,12 mil euro. În prezent rata de contractare este de 100%, 12 proiecte se află în implementare, 62 fiind deja finalizate, 2 proiecte reziliate. Nu au fost dezangajate fonduri.
- Programul Transnațional Dunărea are un buget total de 274,57 mil euro. În proiectele aprobate participă 211 organizații din România, fiind semnate 170 de contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională INTERREG EUROPE are un buget total de 426,31 mil euro. În proiectele aprobate participă 111 organizații din România, fiind semnate 106 contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională URBACT III are un buget total de 96,32 mil euro. În proiectele aprobate participă 20 de organizații din România, fiind semnate 37 de contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională INTERACT III are un buget de 39,40 mil euro FEDR la care se adaugă 163.530 euro contribuția Elveției și Norvegiei.
- Programul de cooperare ESPON 2020 are un buget de 41,37 milioane euro FEDR la care se adaugă contribuțiile naționale în valoare de 7,3 milioane euro și contribuția statelor partenere (Elveția, Norvegia, Islanda, Liechtenstein) de 1,85 milioane euro.
- Programul operațional comun România-Ucraina 2014-2020 are un buget de 66 mil. euro. În prezent rata de contractare este de 107%, 52 proiecte se află în implementare și 17 sunt deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul operațional comun România - Republica Moldova 2014-2020 are un buget total de 89,10 mil. euro. În prezent rata de contractare este de 116%, 72 proiecte se află în implementare și 13 sunt deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul operațional comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 are buget total de 54,33 mil. euro. În prezent rata de contractare este de 100%, 33 proiecte se află în implementare, 30 fiind deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul de Cooperare Transfrontalieră ENI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2014-2020 are un buget total de 81 mil euro. În proiectele aprobate participă 50 de organizații din România în cadrul a 40 de proiecte, până în prezent fiind semnate 41 contracte de cofinanțare.

În perioada 2021-2027, în cadrul MDLPA, sunt gestionate, în calitate de Autoritate de Management (AM), șase programe de cooperare transfrontalieră și transnațională, cu o alocare din fonduri externe nerambursabile de 564,23 mil. euro pentru toate statele partenere. În calitate de Autoritate Națională (AN), MDLPA gestionează 6 programe de cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională, cu o alocare din fonduri externe nerambursabile de 832,97 mil. euro pentru toate statele partenere.

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

Bugetul total alocat pentru PNRR este de aproximativ 29,182 milioane euro. **Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației** are în gestiune **Componenta 5** - Valul Renovării, **Componenta C10** - Fondul Local, **Componenta 11** -Turism și cultură (Reforma R2 - Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare privind cicloturismul, Investiția 3 - Instituirea și operaționalizarea Centrului Național de Coordonare Velo, Investiția 4 -

Implementarea a 3.000 km de trasee cicloturistice, **Componenta 15 - Educație** (Investiția 1 - Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe). **Bugetul total aproximativ pentru aceste componente gestionate de către MDLPA este de 4,749 miliarde euro.**

Componenta 5 - Valul Renovării

Prin intermediul componentei C5 - Valul Renovării se va urmări îmbunătățirea fondului construit printr-o abordare integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu și a tranziției către clădiri verzi și inteligente, conferind respectul cuvenit pentru estetică și calitatea arhitecturală a acestuia, dezvoltarea unor mecanisme adecvate de monitorizare a performanțelor fondului construit și asigurarea capacității tehnice pentru implementarea investițiilor.

Investiții:

Investiția 1. Instituirea unui fond pentru "Valul Renovării" care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent, este structurată în două axe, una dedicată clădirilor rezidențiale multifamiliale și alta clădirilor publice, astfel:

- Axa 1 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri rezidențiale multifamiliale: renovarea moderată sau aprofundată/ renovare integrată a clădirilor rezidențiale multifamiliale se va finanța renovarea energetică a cel puțin 4,3 milioane m2 de clădiri rezidențiale multifamiliale, prin următoarele tipuri de proiecte: proiecte integrate (consolidare seismică și eficiență energetică) și proiecte de renovare energetică.
- Axa 2 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice: renovarea moderată sau aprofundată/renovare integrată a clădirilor publice se va finanța renovarea energetică a cel puțin 2,3 milioane mp de clădiri publice, prin următoarele tipuri de proiecte: proiecte integrate (consolidare seismică și eficiență energetică) și proiecte de renovare energetică.

STADIU ACTUAL - 2022:

Au fost depuse cereri de finanțare pentru apelurile de proiecte aferente Componentei 5 - Valul Renovării, pe platforma electronică a MDLPA: www.mdlpa.ro/investitii/PNRR, după cum urmează:

- în primă rundă au fost depuse un număr de **1.437 de cereri de finanțare**, însumând **2.417.584.057 euro, respectiv:**
 - 497 de cereri de finanțare pentru Axa 1 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri rezidențiale multifamiliale, însumând 94,47% din fondurile alocate Axei 1;
 - 940 de cereri de finanțare pentru Axa 2 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice, însumând 78,19% din fondurile alocate Axei 2.
- în a doua rundă au fost depuse **1.808 de cereri de finanțare**, însumând **3.171.630.822,46 euro, respectiv:**
 - 703 de cereri de finanțare pentru Axa 1 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri rezidențiale multifamiliale;
 - 1.105 de cereri de finanțare pentru Axa 2 - Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice;

Până în prezent, au fost semnate **208** contracte de finanțare, **în valoare de 4.124.585.226 lei (fără TVA).**

*** Valoarea totală a cererilor de transfer plătite până în trimestrul IV pentru Componenta 5 - Valul renovării este de 1.419.239,02 lei fără TVA.**

Componenta 10 - Fondul Local, abordează provocările legate de disparitățile teritoriale și sociale din zonele urbane și rurale, precum și mobilitatea urbană.

Din **Componenta 10: Fondul local** fac parte următoarele investiții:

I.1.1. Mobilitatea urbană verde - înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public ce are ca țintă 1135 vehicule curate (autobuze electrice/hidrogen, inclusiv nave asimilate autobuzelor care servesc transportului public de călători pe apă, tramvaie, troleibuze, microbuze electrice/hidrogen).

I.1.2. Mobilitatea urbană verde - ITS/alte infrastructuri TIC vizează instituirea a 491 sisteme inteligente de transport.

I.1.3. Mobilitatea urbană verde - asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - puncte de reîncărcare pentru vehiculele electrice prin care se propune montarea a 13.200 puncte de încărcare.

I.1.4. Mobilitatea urbană verde - asigurarea de piste pentru biciclete și alte vehicule electrice ușoare la nivel local/metropolitan, investiție prin care se urmărește construirea a 1091 km de piste.

I.2. Construirea de locuințe nZEB plus - pentru tineri/locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ ce va contribui la crearea de 5522 locuințe.

I.3. Reabilitarea moderată a clădirilor publice pentru îmbunătățirea serviciilor publice prestate la nivelul unităților administrativ-teritoriale care are ca țintă 1.306.818 mp suprafață utilă reabilitată.

I.4. Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană - 378 documentații

STADIU ACTUAL - 2022: În cadrul celor două apeluri de proiecte lansate în anul 2022, au fost depuse un număr de 6.095 cereri de finanțare (**4.012 cereri de finanțare**, însumând **70,28 % din fondurile alocate Componentei C10 în cadrul primei runde de apel de proiecte și 2.083 cereri de finanțare**, însumând **1.737.322.928,51 euro fără TVA**, în cadrul celei de a doua runde de apel de proiecte).

Astfel, au fost depuse un număr de 285 de cereri de finanțare pentru I1.1. (187 în cadrul runde 1 și 98 în cadrul runde a doua), 1.968 cereri pentru I1.2 (1226 în cadrul runde 1 și 742 în runda a doua), 137 de cereri pentru I1.3 (100 în runda 1 și 37 în runda a doua), 628 de cereri pentru I1.4 (448 de cereri în runda întâi și 180 în runda a doua), 325 cereri pentru I2 (206 în runda întâi și 120 în runda a doua), 2.276 cereri pentru I3 (1369 în runda întâi și 907 în runda a doua) și 476 de cereri pentru I4.

Termenul estimat pentru finalizarea etapei de evaluare a cererilor de finanțare depuse și semnarea contractelor de finanțare este **31 decembrie 2022**.

În această perioadă au fost semnate un număr de 263 contracte de finanțare cu beneficiarii, în valoare de 260.493.647,96 lei (inclusiv TVA), pentru investiția I.1.1 Mobilitatea urbană verde - înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public și investiția I.4 - Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană.

*** Valoarea totală a cererilor de transfer plătite până în trimestrul IV pentru Componenta 10 - Fondul local este de 636.000,00 lei fără TVA.**

Din **Componenta 11: Turism și cultură** fac parte următoarele investiții:

I3 - Instituirea și operaționalizarea Centrului național de coordonare Velo - Platforma națională integrată e-Velo și aplicație pentru telefoane inteligente

I4 - implementarea a 3.000 km de piste pentru biciclete - Semnarea contractelor privind piste pentru biciclete.

Acestea dispun de un buget total de 249 mil. euro (fără TVA).

Astfel, au fost semnate 2 contracte de prestări servicii respectiv de furnizare servicii în valoare totală de 293.049,40 lei, pentru Investiția 3 - Instituirea și operaționalizarea Centrului Național de Coordonare Velo, după cum urmează:

- R2 - Jalon 340: Obiect contract: Achiziția de servicii de expertiză pentru suport privind culegerea de date și completarea cu analize de fundamentare pentru realizarea studiului privind identificarea, stabilirea și distribuția teritorială a traseelor cicloturistice la nivel național - 128.760,00 lei (fără TVA), 153.224,40 lei (cu TVA);

- I3 - Jalon 341: Obiect contract: Achiziția de servicii de realizare Platformă eVelo. - 117.500 lei (fără TVA), 139.825 lei (cu TVA); vor fi facturați în oct. 2022: 105.500 lei (fără TVA), 125.545 (cu TVA), restul de 3.000 lei (fără TVA), 3.570 lei (cu TVA) urmând a fi facturați anual (2023-2024-2025-2026).

Din **Componenta 15: Educație** fac parte următoarele investiții:

I.1.1. Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe - 110 creșe vor fi construite după lansarea schemei de granturi pentru construcția (și echiparea) lor, în conformitate cu cerințele de la jalonul 453. Cele 110 creșe, cu o capacitate cuprinsă între 40 și 110 locuri (găzduind 2, 3 sau 5 grupuri), vor fi construite de UAT-uri.

Bugetul PNRR pentru această investiție este de 230 mil. euro. De asemenea, pe lângă fondurile aferente PNRR se va asigura supracontractarea cu 30%, conducând la un buget alocat total de 299 mil. euro.

STADIU ACTUAL - 2022: Apelul de proiecte a fost lansat la data de 30.06.2022, fiind deschis până la data 30.07.2022, iar în această perioadă au fost depuse un număr de 228 de cereri.

De asemenea, la acest moment au fost încheiate 119 contracte de finanțare cu beneficiarii pe ambele Operațiuni, urmând a se continua semnarea până la finanțarea unui număr de 124 de creșe.

* Valoarea totală a cererilor de transfer plătite până în trimestrul IV pentru Componenta 15 - Fondul local este de 2,492,726,39 lei fără TVA.

Politica în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are ca **prioritate** elaborarea și implementarea unor politici agricole adecvate pentru cetățeni și fermieri, pentru sprijinirea creșterii competitivității agroalimentare și a dezvoltării durabile a sectorului rural, în condiții de siguranță alimentară și mediu înconjurător protejat, gestionate de un sector public eficient și responsabil.

Bugetul Național

- Ajutor de stat pentru achiziționarea motorinei cu acciză redusă

- *Sprijin financiar acordat organizațiilor de producători din sectorul legume-fructe - Asistența Financiară Națională (ANF) de la bugetul național*
- *Ajutoare naționale tranzitorii (ANT) în sectorul vegetal și zootehnic, având ca scop creșterea veniturilor producătorilor agricoli.*
- *Program de susținere a legumelor în spații protejate*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a producției de cartof*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a producției de usturoi.*
- *Ajutor de minimis pentru susținere producției de fructe .*
- *Mentenanța și dezvoltarea sistemului informatic pentru agricultura ecologică*
- *Schema de garantare a finanțărilor acordate de instituțiile finanțatoare pe baza certificatelor de depozit.*
- *Programul de susținere a crescătorilor de suine pentru activitatea de reproducție - schemă de ajutor de stat*
- *Programul de susținere pentru activitatea de reproducție, incubatie și de creștere în sectorul avicol- schemă de ajutor de stat*
- *Achiziția Sistemului informatic integrat pentru sectorul zootehnic și sectorul vegetal*
- *Mentenanță Sistem informatic integrat pentru sectorul zootehnic și sectorul vegetal*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a crescătorilor de porci de reproducție din rasele Bazna și/sau Mangalița*
- *Programul mierea în școli*
- *Ajutor de stat în sectorul creșterii animalelor, în scopul îmbunătățirii calității genetice a efectivelor de animale și implicit a potențialului de producție la rasele de animale care au întocmit programe de ameliorare.*
- *Ajutor de stat pentru neutralizarea deșeurilor de origine animală.*
- *Ajutor de minimis pentru compensarea efectelor fenomenelor hidrometeorologice nefavorabile care se manifestă asupra sectorului apicol*
- *Intervenții sectoriale în sectorul apicol 2023-2027 se acordă pentru:*
 - creșterea numărului familiilor de albine, creșterea calitativă a produselor apicole, îmbunătățirea indicatorilor de producție, creșterea nivelului de valorificare a resurselor de natură vegetală, vor genera creșterea ofertei de produse apicole și majorarea exporturilor;
 - dezvoltarea unor exploatații apicole viabile și eficiente pentru asigurarea cu produse competitive a pieței interne și externe în condiții de calitate controlată, precum și dezvoltarea economiei rurale;
 - Crearea unui cadru concurențial prin dezvoltarea sistemului de cerere-ofertă și prin impunerea regulilor competitivității;
 - dezvoltarea economiei rurale și păstrarea tradiției de creștere a albinelor.
 - Se subvenționează achiziționarea de medicamente, măști, familii de albine, stupi și accesorii apicole.
- *Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare*

Începând cu anul 2023, MADR va aproba și finanța un alt Plan sectorial pentru cercetare-dezvoltare pentru perioada 2023-2027, denumit Planul Sectorial - ADER 2027, cu o valoare estimată de 165.000 mii lei.

Planul sectorial cuprinde tematici de cercetare în domeniile: culturi de câmp, horticultură, zootehnie, medicină veterinară, apicultură, acvacultură și pescuit, industrie alimentară, economie agrară și dezvoltare rurală și mecanizare.

- *Finanțare investiții specifice și cheltuieli materiale necesare funcționării liceelor tehnologice cu profil preponderent agricol*
- *Plata cotizațiilor și a serviciilor lingvistice*

Sprijin FEAGA alocat temporar din bugetul național:

- Scheme de plăți directe
- Programul național de sprijin în sectorul vitivinicol 2019-2023
- Sprijin financiar acordat organizațiilor de producători din sectorul legume-fructe
- Intervenții sectoriale în sectorul apicol 2023-2027 se acordă pentru:
 - creșterea numărului familiilor de albine, creșterea calitativă a produselor apicole, îmbunătățirea indicatorilor de producție, creșterea nivelului de valorificare a resurselor de natură vegetală, vor genera creșterea ofertei de produse apicole și majorarea exporturilor;
 - dezvoltarea unor exploatații apicole viabile și eficiente pentru asigurarea cu produse competitive a pieței interne și externe în condiții de calitate controlată, precum și dezvoltarea economiei rurale;
 - Crearea unui cadru concurențial prin dezvoltarea sistemului de cerere-ofertă și prin impunerea regulilor competitivității;
 - dezvoltarea economiei rurale și păstrarea tradiției de creștere a albinelor.

Se subvenționează achiziționarea de medicamente, mătcă, familii de albine, stupi și accesorii apicole.

➤ **Programul pentru școli**

Rezultat din unificarea actualelor programe de încurajare a consumului de fructe și legume în școli, respectiv de distribuție a laptelui în școli, Programul pentru școli are două componente care funcționează sub aceleași reguli și principii de implementare:

- Distribuția de fructe, legume, lapte natural de consum și/sau produse lactate fără adaos de lapte praf;
- Derularea de măsuri educative.

Programul pentru școli al României cuprinde, pe lângă distribuția de fructe, legume, lapte natural de consum și/sau produse lactate și distribuția de produse de panificație.

Valoarea totală a programului pentru școli al României în anul școlar 2022-2023 este de 562.851.881,73 lei (113.730.426,70 euro) din care:

- ajutor financiar din partea Uniunii - 85.896.140,64 lei (17.356.262 euro) din care:
 - 6.900.318 euro pentru fructe și legume;
 - 10.455.944 euro pentru laptele și produse lactate;
- ajutor financiar național - 476.955.741,09 lei (96.374.164,70 euro).

Finanțarea agriculturii din fonduri externe nerambursabile primite de la Uniunea Europeană este prezentată la secțiunea 4.8.

Bugete locale

Sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată pentru bugetele locale au fost estimate, pe orizontul de referință, în baza legislației în vigoare.

Începând cu anul 2010, pentru instituirea unor criterii de eficientizare a utilizării fondurilor acordate de la bugetul de stat pentru bugetele locale, pentru cheltuielile curente, sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată au fost fundamentate pe baza standardelor de cost aprobate prin hotărâri ale Guvernului în domeniile învățământ și servicii sociale.

Sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată sunt destinate finanțării:

- **cheltuielilor descentralizate la nivelul județelor, respectiv pentru:**

a) finanțarea serviciilor sociale din sistemul de protecție a copilului și a măsurilor de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap;

b) finanțarea Programului pentru școli al României în perioada ianuarie-iunie a anului școlar 2022 - 2023, la nivelul sumelor prevăzute în anexele la Hotărârea Guvernului nr.1007/2022 privind stabilirea bugetului pentru implementarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 pentru anul școlar 2022 - 2023, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 1383/2022 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.1.007/2022 privind stabilirea bugetului pentru implementarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 pentru anul școlar 2022 - 2023, precum și pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 640/2017 pentru aprobarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea acestuia în anul școlar 2017 - 2018, precum și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 640/2017 pentru aprobarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea acestuia în anul școlar 2017 - 2018;

c) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017 privind modalitatea de acordare a drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale școlarizați în sistemul de învățământ preuniversitar, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 privind stabilirea cuantumului limitelor minime de cheltuieli aferente drepturilor la îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive, precum și sumele de bani pentru nevoi personale, pentru copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială într-un serviciu public de tip rezidențial, precum și pentru mamele protejate în centre maternale și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) finanțarea cheltuielilor cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și centrelor județene de resurse și asistență educațională din învățământul special;

e) plata sprijinului sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale, pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult din țară, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțarea cheltuielilor de funcționare ale căminelor pentru persoane vârstnice de la nivelul județelor, potrivit prevederilor art.18, alin.(5), lit.c) din Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

g) finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale acordate copiilor din familii defavorizate în scopul stimulării participării în învățământul special preșcolar stabilit de Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar special a copiilor provenind din familii defavorizate, republicată,

h) finanțarea cheltuielilor cu bursele acordate elevilor din învățământul special fundamentate și repartizate pe județe de Ministerul Educației, potrivit prevederilor art.82 și al art.105 din Legea educației naționale nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

- cheltuielilor descentralizate la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București, pentru:

a) finanțarea de bază a unităților de învățământ preuniversitar de stat, pentru categoriile de cheltuieli prevăzute la art. 104 alin. (2) lit. b) - d) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

b) drepturile asistenților personali ai persoanelor cu handicap grav sau indemnizațiilor lunare ale persoanelor cu handicap grav acordate în baza prevederilor art.42 alin.(4) din Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

c) finanțarea cheltuielilor descentralizate la nivelul sectoarelor și municipiului București, respectiv pentru: serviciile sociale din sistemul de protecție a copilului, a măsurilor de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap, implementarea Programului pentru școli al României, în perioada ianuarie-iunie a anului școlar 2022 - 2023, la nivelul sumelor prevăzute în anexele la Hotărârea Guvernului nr.1007/2022 privind stabilirea bugetului pentru implementarea Programului pentru școli al României în perioada 2017 - 2023 pentru anul școlar 2022 - 2023, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 1383/2022, cheltuielile cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, plata sprijinului sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, drepturile copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special și învățământul de masă, finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015, republicată, pentru preșcolarii din învățământul special și învățământul de masă, bursele elevilor din învățământul special și învățământul de masă;

d) finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale acordate copiilor din familii defavorizate în scopul stimulării participării în învățământul preșcolar stabilit de Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate, republicată;

e) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022

și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțarea cheltuielilor de funcționare ale căminelor pentru persoane vârstnice de la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București, potrivit prevederilor art.18 alin.(5) lit. c) din Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

g) finanțarea cheltuielilor cu bursele acordate elevilor din unitățile de învățământ preuniversitar de stat de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, fundamentate și repartizate pe județe de Ministerul Educației, potrivit prevederilor art.82 și al art.105 din Legea nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

h) finanțarea Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolarii și elevii din 450 de unități de învățământ preuniversitar de stat, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 105/2022 privind aprobarea continuării Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolarii și elevii din 450 de unități de învățământ preuniversitar de stat, cu modificările ulterioare.

- **finanțarea cheltuielilor privind drumurile județene și comunale;**
- **echilibrarea bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și județelor;**
- **finanțarea învățământului particular și cel confesional, acreditate:**

a) finanțarea cheltuielilor cu salariile;

b) finanțarea cheltuielilor cu bunuri si servicii;

c) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul particular și confesional, special și de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) finanțarea cheltuielilor cu bursele de performanță acordate elevilor din învățământul preuniversitar particular potrivit prevederilor art.82 alin. (1³) din Legea nr.1/2011.

Cotele defalcate din impozitul pe venit cuvenit bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale, sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată pentru bugetele locale, precum și subvențiile alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea unor cheltuieli din bugetele componente ale bugetului general centralizat al unităților administrativ-teritoriale, prin bugetele unor ministere, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

- mii lei -

Denumirea indicatorilor	Execuție 2021	2022 Buget (LBS317/2021)	Propunere Buget 2023	Estimări 2024	Estimări 2025
0	1	2	3	4	5
Cote defalcate din impozitul pe venit	26976890	31371605	37.117.603	42.401.915	47.176.456
Sume defalcate din TVA	22.555.251	20.425.395	22.921.429	19.968.866	19.169.252
Subvenții	17.886.758	15.391.273	21.062.356	20.145.279	26.618.144

4.7 INVESTIȚII PUBLICE SEMNIFICATIVE PRIORITIZATE

Conform prevederilor O.U.G. nr. 88/2013 și ale Normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, aprobate prin H.G. nr. 225/2014, cu modificările și completările ulterioare, la nivelul ordonatorilor principali de credite și al Ministerului Finanțelor, s-a derulat procesul de evaluare a proiectelor de investiții publice semnificative, în scopul elaborării și prezentării de către Ministerul Finanțelor, spre aprobare Guvernului, a listei proiectelor de investiții publice semnificative prioritizate ce vor fi utilizate în procesul de elaborare a legii bugetului de stat pe anul 2023.

La elaborarea proiectului de buget pentru anul 2023, ordonatorii principali de credite vor respecta rezultatele prioritizării în procesul de repartizare a resurselor bugetare pentru proiectele de investiții publice semnificative, potrivit prevederilor art. 45 alin. (4) din O.U.G. nr. 88/2013.

În procesul de prioritizare, 8 ordonatori principali de credite au transmis informații cu privire la 189 de proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 234.339.557 mii lei și un rest de finanțat pentru finalizarea acestora de 139.029.417 mii lei. Creditele bugetare alocate pentru aceste proiecte în anul 2022 sunt în valoare de 13.348.517 mii lei.

Din analiza datelor transmise de ordonatorii principali de credite, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii se situează pe primul loc cu un număr de 94 proiecte de investiții publice semnificative aflate în diferite stadii de implementare, având o valoare actualizată totală de 180.075.080 mii lei și un rest de finanțat până la finalizare de 116.630.903 mii lei. Separat de acestea, 48 de proiecte au lucrările de execuție finalizate, cu un rest de finanțat în valoare de 4.282.965 mii lei, sume necesare pentru plata sentințe civile, costuri aferente procedurii DAB, sentințe arbitrale, certificate finale, asistență juridică, audit de siguranță rutieră, litigii, exproprieri, etc.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor gestionează un număr de 12 proiecte (din care un proiect nou) cu o valoare actualizată totală de 6.991.326 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 4.394.318 mii lei. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2022 este de 910.204 mii lei.

Ministerul, Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației gestionează un număr de 16 proiecte, cu o valoare actualizată totală de 3.302.901 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 2.893.183 mii lei, din care 8 proiecte sunt noi și 8 proiecte se află în implementare. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2022 este de 370.033 mii lei. Raportat la prioritizarea din anul 2021, 3 proiecte de investiții publice au fost finalizate, cu recepție la terminarea lucrărilor, respectiv: Complex sportiv de natație Otopeni, Stadion Steaua, Stadionul național de rugby "Arcul de Triumf".

Ministerul Sănătății gestionează un număr de 9 proiecte semnificative, cu o valoare actualizată totală de 9.599.320 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 9.356.178 mii lei, din care 5 proiecte sunt în derulare și 4 proiecte sunt noi. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2022 este în valoare de 188.999 mii lei.

Ministerul Justiției gestionează un număr de 3 proiecte semnificative, cu o valoare actualizată totală de 971.663 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 944.778 mii lei. Alocarea bugetară aferentă acestora în anul 2022 este de 12.658 mii lei.

Ministerul Apărării Naționale gestionează un număr de 4 proiecte semnificative cu o valoare actualizată totală de 597.199 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 394.237 mii lei, din care 3 proiecte în derulare și un proiect nou. Alocarea bugetară aferentă celor 4 proiecte, în anul 2022 este de 55.010 mii lei.

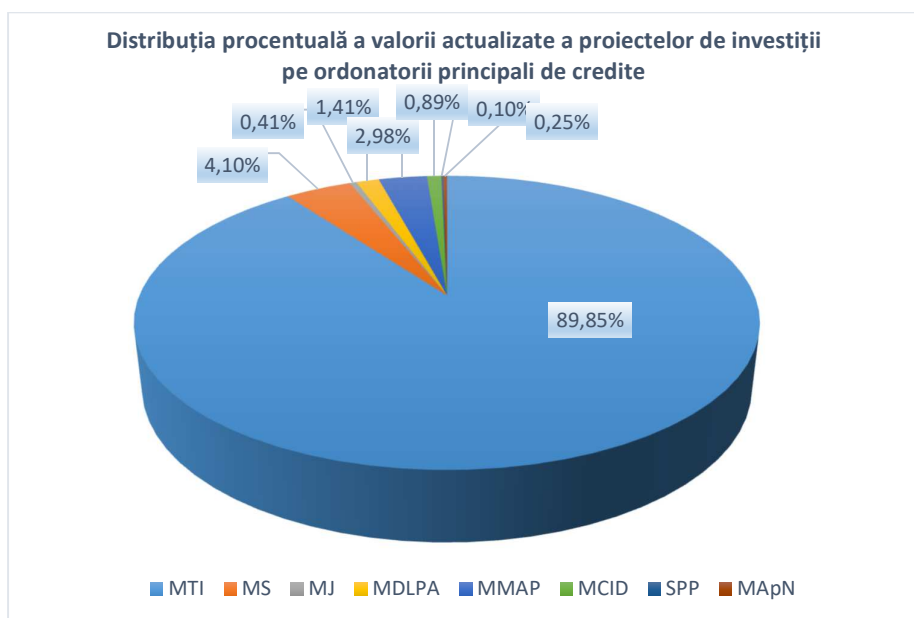
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării gestionează 2 proiecte semnificative iar Serviciul de Protecție și Pază derulează un proiect de investiții publice semnificativ.

Ordonatorul principal de credite	Număr de proiecte evaluate în procesul de prioritizare	
	Proiecte aflate în implementare	Proiecte cu stadiul fizic 100%
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	94	48
Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	11	1
Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației	16	-
Ministerul Sănătății	9	-
Ministerul Justiției	3	-
Ministerul Apărării Naționale	4	-
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării	2	-
Serviciul de Protecție și Pază	1	-
Total:	140	49

Prezentăm mai jos aspectele principale evidențiate în cuprinsul memorandumului:

- Din perspectiva valorii actualizate totală a proiectelor de investiții publice semnificative, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține cea mai ridicată pondere (89,85%), urmat de Ministerul Sănătății (4,1%). Prezentăm mai jos, în Figura nr. 1, distribuția procentuală a acestor valori pe ordonatori principali de credite:

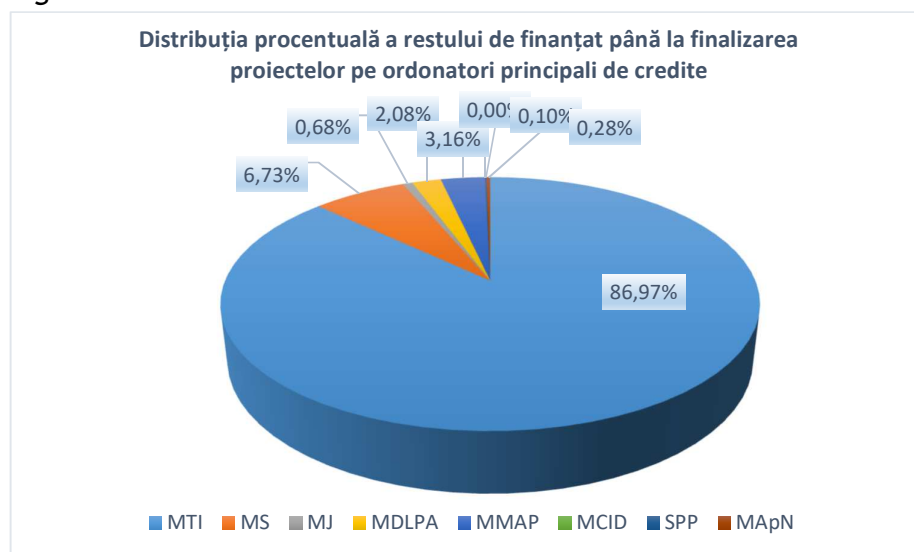
Figura nr. 1

- Din perspectiva valorii totale a restului de finanțat până la finalizarea proiectelor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține, în continuare, cea mai ridicată pondere

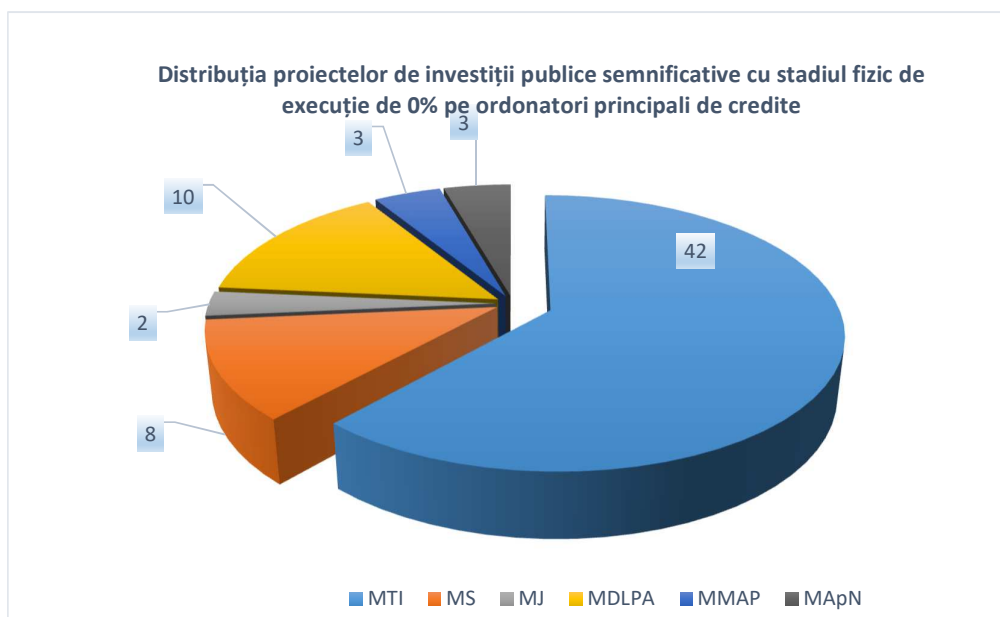
(86,97%), urmat tot de Ministerul Sănătății (6,73%). Prezintă mai jos, în Figura nr. 2, distribuția procentuală a valorii restului de finanțat pe ordonatori principali de credite:

Figura nr. 2

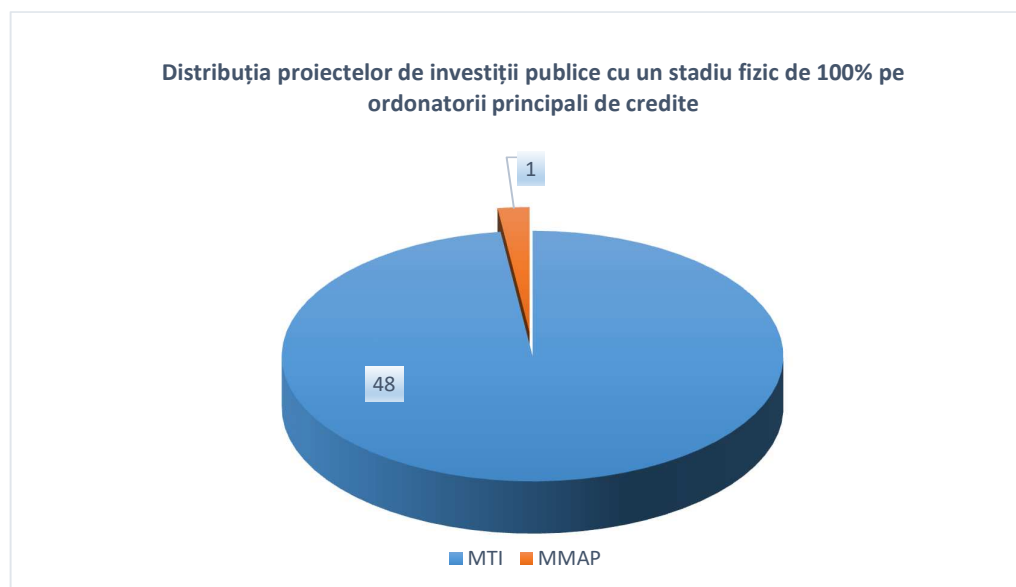
Din cele 140 proiecte de investiții publice aflate în curs de implementare, 68 proiecte au stadiul fizic 0%. Prezintă mai jos, în Figura 3, distribuția acestora pe ordonatorii principali de credite:

Figura nr. 3

Pentru 49 de proiecte de investiții, al căror stadiu fizic de execuție este 100%, necesarul de finanțare până la închiderea financiară reprezintă 3,15 % din totalul necesarului de finanțat pentru proiectele de investiții publice semnificative prioritizate. În Figura nr. 4 prezintă distribuția acestor proiecte pe ordonatorii principali de credite:

Figura nr. 4

Notă: informațiile pe baza cărora au fost elaborate sintezele de mai sus au fost comunicate de către ordonatorii principali de credite în cadrul procesului de prioritizare.

4.8 POLITICA ÎN DOMENIUL FONDURILOR EUROPENE

A. Fonduri structurale și de coeziune

1. Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI): Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2014-2020

1.1 Stadiul implementării

Începând cu anul 2015, au fost lansate apeluri de proiecte pentru toate cele 6 programe operaționale (PO) aferente FESI - Infrastructură Mare (POIM), Capital Uman (POCU), Competitivitate (POC), Asistență Tehnică (POAT), Regional (POR), Capacitate Administrativă (POCA), precum și pentru Fondul European pentru Ajutorarea Persoanelor cele mai Defavorizate (FEAD) - PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD). Bugetul total lansat pentru aceste apeluri este de aprox. 30,1 mld. euro, reprezentând 103,6% din alocarea totală de aprox. 29 mld. euro disponibilă pentru implementarea acestor programe.

Până în luna octombrie 2022 au fost semnate 14.241 contracte de finanțare, în valoare totală de aprox. 47 mld. euro, din care aprox. 38,6 mld. euro contribuție UE, reprezentând 157,1% din alocarea UE aferentă acestor PO.

În cadrul acestor contracte au fost efectuate plăți de către autoritățile de management însumând 18,2 mld. euro.

Pentru PO mai sus menționate, s-au primit de la Comisia Europeană (CE) fonduri de prefinanțare în cuantum de aprox. 3,2 mld. euro, reprezentând 12,9% din alocarea UE de aproximativ 24,6 mld. euro aferentă acestora.

Până în prezent, valoarea aplicațiilor de plată transmise la CE este de aproximativ 15,3 mld. euro, din care CE a rambursat, până în prezent, suma de 12,9 mld. euro.

Sumele totale primite de la CE, reprezentând prefinanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI (POIM, POC, POR, POCA, POAT, POCU, Programul Național

Dezvoltare Rurală (PNDR), PO Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)), se situează la aprox. 23,5 mld. euro, ceea ce înseamnă aprox. 67% din alocarea UE aferentă acestor programe. Menționăm că, în prezent, la nivelul Uniunii Europene (UE), rata medie a sumelor primite de la CE se situează la aprox. 71%. Raportat la plățile totale nete efectuate în perioada 2014 - iunie 2022, România se situează pe locul 5, față de celelalte state membre.

În ceea ce privește riscul de dezangajare automată a fondurilor, menționăm că, până în prezent (octombrie 2022) la nivelul programelor operaționale, nu au fost dezangajate fonduri. Potrivit estimărilor lunare ale sumelor ce vor fi transmise CE în anul 2022, riscul de dezangajare de fonduri va fi acoperit pentru toate programele operaționale.

În conformitate cu prevederile regulamentelor europene aplicabile, rambursarea cheltuielilor declarate s-a realizat după finalizarea procesului de desemnare a autorităților implicate în sistemul de management și control al fondurilor, care a implicat evaluarea acestora de către Autoritatea de Audit din România și emiterea unei opinii cu privire la conformitatea sistemului cu cerințele de acreditare.

Prin Acordul de Parteneriat, România și-a asumat finanțarea tuturor obiectivelor tematice stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, ceea ce a impus aplicarea tuturor celor 36 de condiționalități ex-ante prevăzute în anexa XI a Regulamentului menționat.

În prezent (octombrie 2022), toate cele 36 de condiționalități sunt îndeplinite.

1.2 Măsurile implementate și planificate în domeniul fondurilor europene

1.2.1 Măsurile implementate

Principalele măsuri întreprinse în anii 2016 - 2022 au vizat, pe de-o parte, procesul de închidere a programelor operaționale 2007 - 2013, procesul de desemnare a autorităților implicate în gestionarea fondurilor Instrumentul pentru Sprijin de Urgență (ESI) și accelerarea implementării PO aferente perioadei 2014 - 2020, iar pe de altă parte generarea unui răspuns prompt și eficient în vederea combaterii efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra mediului economic și social, precum și a efectelor cauzate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei.

În plus, s-a realizat îmbunătățirea/simplificarea aplicației MySMIS, ca urmare a derulării unui proces de consultare cu beneficiarii și personalul implicat în evaluarea proiectelor.

Totodată, au fost finalizate mai multe rapoarte de evaluare privind implementarea programelor.

În ceea ce privește pregătirea perioadei de programare 2021-2027, până în prezent, au fost transmise toate Programele prin sistemul informatic SFC, care au fost aprobate individual prin Memorandumuri prezentate în ședințele de guvern.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) a transmis CE Acordul de Parteneriat 2021-2027, în baza Memorandumului cu tema: "Aprobarea versiunii actualizate a Acordului de Parteneriat 2021-2027, în urma finalizării negocierilor informale cu Comisia Europeană și a transmiterii acestuia către Comisia Europeană". Acordul de Parteneriat a aprobat de către CE în data de 25 iulie 2022, iar Programul Asistență Tehnică a fost aprobat în data de 22 august 2022. În data de 7 octombrie a.c. au fost aprobate două programe regionale aferente regiunilor Vest și Sud Muntenia.

Ca urmare a crizei COVID-19, provocările curente sunt legate de relansarea economică și în acest sens sunt prioritare măsurile privind păstrarea locurilor de muncă, îmbunătățirea accesului la ocupație, ocupare și reinserție profesională, dezvoltarea competențelor angajaților, corelate cu susținerea antreprenoriatului, a structurilor de economie socială și a altor inițiative ale mediului de afaceri, în sensul diminuării efectelor negative determinate de limitarea sau întreruperea activităților socio-economice.

Pentru a valorifica în mod corespunzător facilitățile puse la dispoziție de CE, la nivelul MIPE au fost realizate evaluări ale impactului pandemiei COVID-19 și au fost identificate, inițiate și aplicate o serie de măsuri în domeniul gestionării fondurilor europene, menite să genereze un răspuns prompt și eficient în combaterea efectelor negative ale crizei asupra mediului economic și social.

1.2.2 Măsuri planificate pentru implementarea fondurilor ESI

În ceea ce privește măsurile de accelerare a absorbției fondurilor ESI, un accent deosebit va fi acordat următoarelor acțiuni, prevăzute în Programul de Guvernare:

- ✓ menținerea unei rate anuale de absorbție care să conducă către o absorbție de 100% la sfârșitul anului 2023;
- ✓ valorificarea elementelor de flexibilitate puse la dispoziție de CE;
- ✓ utilizarea resurselor din REACT-EU pentru acoperirea nevoilor de finanțare ale domeniilor sănătate, creșterea competitivității IMM-urilor, digitalizarea educației și măsuri active de ocupare;
- ✓ evitarea riscului de dezangajare prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a PO;
- ✓ urgentarea lansării ultimelor apeluri de proiecte pentru sumele rămase disponibile, conform modificărilor de program, respectiv accelerarea ritmului de contractare și evaluare a acestora;
- ✓ monitorizarea constantă a proiectelor cu risc de a nu fi finalizate până la 31.12.2023, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea de măsuri de remediere și recuperare a întârzierilor;
- ✓ realocări de fonduri la nivelul axelor prioritare ale unui program;
- ✓ asigurarea fondurilor necesare autorităților de management pentru efectuarea plăților către beneficiari;
- ✓ asigurarea interconectivității și interoperabilității dintre bazele de date ale instituțiilor statului și sistemul My SMIS pentru simplificarea procesului de depunere a proiectelor și creșterea celerității procedurilor de verificare a proiectelor și beneficiarilor din perioada de evaluare și cea de monitorizare a proiectelor.
- ✓ procesarea cu celeritate a cererilor de rambursare finale și autorizarea la plată a acestora;
- ✓ pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature, a cadrului necesar utilizării opțiunilor de costuri simplificate, respectiv a utilizării instrumentelor financiare pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021–2027;
- ✓ revizuirea cadrului legal, în conformitate cu evoluțiile specifice din domeniu;
- ✓ asigurarea unei bune relații între autorități și beneficiarii de proiecte, în sensul orientării spre dialog și sprijin în procesul de derulare a investițiilor.

La nivelul MIPE se monitorizează permanent stadiul implementării, respectiv progresul înregistrat în procesul de evaluare, contractare și plată, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea măsurilor necesare pentru remedierea și recuperarea lor.

De asemenea, în contextul crizei umanitare a refugiaților din Ucraina, MIPE a lansat un demers comun cu autoritățile de management pentru identificarea posibilităților concrete de finanțare din fonduri europene a cheltuielilor cu sprijinul refugiaților din Ucraina, fără a afecta proiectele aflate în implementare, pentru a evita aplicarea de corecții financiare pentru neatingerea obiectivelor și Țintelor prevăzute prin fiecare program.

Resursele financiare identificate din economiile generate la nivelul POCU, de cca. 100 mil. euro din Fondul Social European (FSE), vor fi reutilizate, conform regulilor de eligibilitate comunicate de CE și în conformitate cu prevederile legislației naționale în vigoare pentru finanțarea cheltuielilor cu refugiații din Ucraina. În acest context, prin crearea unei noi axe prioritare (AP 9) va fi valorificată flexibilitatea prevăzută de Regulamentul nr. 562/2022 (CARE), care permite realocarea rapidă a fondurilor disponibile pentru acest sprijin de urgență. În plus, se are în vedere finanțarea măsurilor imediate de sprijin, prin aplicarea costului unitar menționat în Regulamentul CARE.

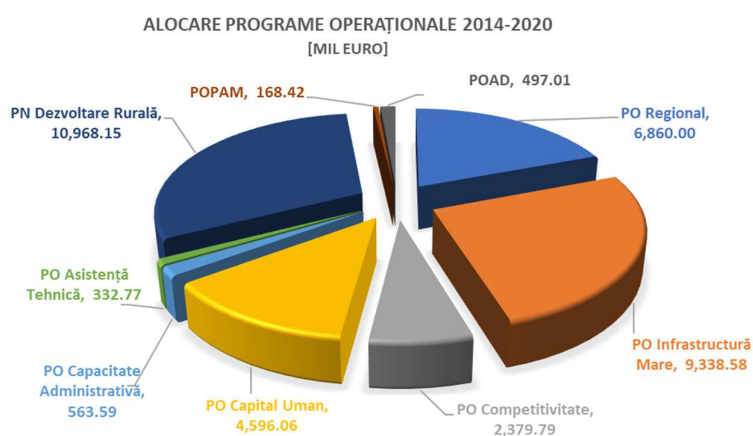
Pentru pregătirea perioadei de programare 2021-2027, s-au luat următoarele măsuri:

- ✓ asigurarea monitorizării îndeplinirii condițiilor prealabile;
- ✓ asigurarea cadrului partenerial și funcționarea Grupurilor de lucru pentru elaborarea documentelor de programare post 2020;
- ✓ elaborarea documentelor de programare 2021-2027 și finalizarea negocierilor cu CE;
- ✓ aprobarea actelor normative pentru crearea cadrului instituțional aferent perioadei de programare post 2020

MIPE depune toate eforturile pentru finalizarea și aprobarea de către CE a Programelor 2021-2027, astfel încât apelurile de proiecte să fie lansate cât mai curând posibil, să faciliteze accesul potențialilor beneficiari la finanțările europene și să contribuie astfel la bunăstarea României.

1.3 Fondurile aferente CFM 2014-2020, alocarea acestora pe politica de coeziune (PC) și pe politica agricolă comună (PAC), pe obiective distincte, precum și programele operaționale ce vor fi finanțate din aceste fonduri

În exercițiul financiar 2014-2020, alocarea totală a României este de aprox. 49 mld. euro, din care aprox. 24,6 mld. euro prin PC și FEAD și aproximativ 24,4 mld. euro prin PAC și Politica Maritimă Integrată.

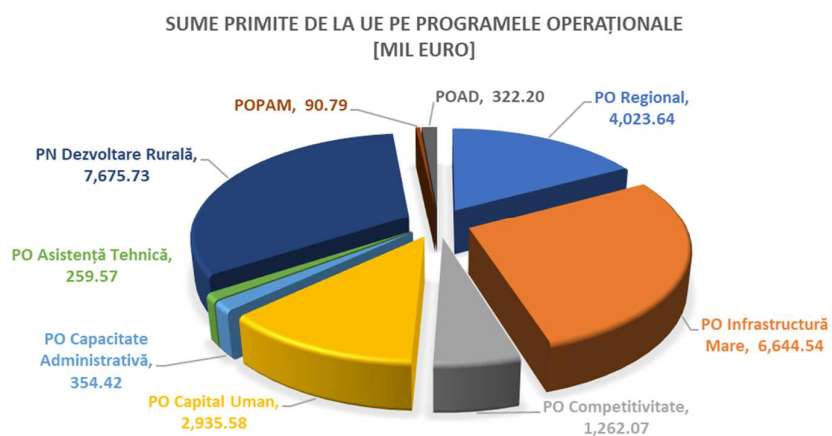

PO sprijinite din FESI 2014-2020 li se adaugă POAD, cu finanțare din FEAD, cu o alocare totală de 575 mil. euro (din care contribuția UE este de 497 mil. euro) pentru perioada 2014-2020 și Programele de cooperare teritorială europeană, cu o alocare totală de cca. 787 mil. euro (din care contribuția UE este de aprox. 670 mil. euro) din fondurile aferente obiectivului cooperării teritoriale europene.

Pentru ameliorarea efectelor provocate de criza COVID-19 și al consecințelor sale sociale și pentru pregătirea unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiilor statelor

membre, a fost aprobată alocarea unor resurse suplimentare cu titlul de Asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU), în vederea repartizării rapide către economia reală, prin intermediul programelor operaționale existente.

În ceea ce privește REACT-EU, alocarea României pentru anii 2021 și 2022 a fost în valoare de 1.32 mil. euro și respectiv aprox. 216,2 mil. euro; CE a aprobat modificările de program pentru POIM, POC, POAD, și POCU, iar alocarea pentru anul 2022 a suplimentat bugetul POIM.

Sumele alocate României pentru cadrul financiar multianual 2014-2020, pe total, pe ani și pe programe operaționale

mil. euro

Program	Fonduri ESI	Total	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Po Infrastructura Mare	FEDR	2.803,58	0,00	593,27	324,66	333,05	180,35	420,24	251,96	483,88	216,17
	FC	6.535,00	0,00	1.710,04	949,84	999,90	1.046,79	1.093,83	734,60	0,00	0,00
PO Capital Uman	FSE + ILMT	4.596,06	561,79	583,86	575,92	624,85	648,45	672,17	695,02	234,00	0,00
PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate	FEAD	497,01	59,32	60,50	61,72	62,95	64,22	65,50	66,80	56,00	0,00
PO Capacitate Administrativă	FSE	563,59	67,22	71,39	75,92	79,53	83,04	86,43	100,06	0,00	0,00
PO Competitivitate	FEDR	2.379,79	156,53	168,17	171,39	184,73	201,79	210,67	736,51	550,00	0,00
PO Asistență Tehnică	FEDR	332,76	21,28	31,91	28,91	31,91	71,92	31,91	114,92	0,00	0,00
PO Regional	FEDR	6.860,00	0,00	1.671,14	941,39	994,50	1.165,65	1.029,45	1.057,87	0,00	0,00
PN Dezvoltare Rurală	FEADR	10.968,15	0,00	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,76	1.454,38
PO Pescuit și Afaceri Maritime	FEPAM	168,42	0,00	46,47	23,59	23,98	24,53	24,70	25,15	0,00	0,00
TOTAL		35.704,36	866,14	6.660,01	4.904,95	4.521,94	4.671,47	4.776,83	4.922,82	2.709,64	1.670,55

Programarea fondurilor aferente Politicii de Coeziune: CFM 2021-2027

MIPE coordonează elaborarea documentelor de programare privind investițiile naționale sprijinite prin fonduri europene în cadrul Politicii de Coeziune (PC) 2021-2027, în cadrul căreia România are alocate fonduri europene în valoare de 31,35 mld. de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană). Prin aceste investiții, vor fi sprijinite domenii cheie, prin folosirea tuturor resurselor materiale, umane și financiare puse la dispoziția României.

Lista Programelor specifice perioadei de programare 2021-2027 este următoarea:

1. Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF)
2. Programul Dezvoltare Durabilă (PDD)
3. Programul pentru Tranziție Justă (PTJ)
4. Programul Transport (PT)
5. Programul Sănătate (PS)
6. Programul Educație și Ocupare (PEO)
7. Programul Incluziune și Demnitate Socială (PoIDS)
8. Programul Regional București-Ilfov (PR BI)
9. Programul Regional Nord-Vest (PR NV)
10. Programul Regional Sud-Est (PR SE)
11. Programul Regional Sud-Muntenia (PR S)
12. Programul Regional Sud-Vest Oltenia (PR SV)
13. Programul Regional Vest (PR V)
14. Programul Regional Centru (PR Centru)
15. Programul Regional Nord-Est (PR NE)
16. Programul Asistență Tehnică (PAT)

Alături de programele aferente PC, Acordul de Parteneriat, care stabilește modalități de utilizare eficace și eficiente a fondurilor, cuprinde referiri la Programele Naționale Afaceri Interne și Programul de Acvacultură și Pescuit.

În urma unui amplu proces de consultări atât inter-instituționale, cât și cu partenerii sociali și din mediul privat relevanți, atât Acordul de Parteneriat, cât și programele din cadrul financiar multianual 2021-2027, au trecut prin modificări succesive în baza regulamentelor care guvernează PC în contextul priorităților Semestrului European, Recomandărilor Specifice de Țară relevante pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în analiza socio-economică desfășurată la nivel național pe domenii.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Descriere

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este elementul central al instrumentului NextGenerationEU (în valoare de peste 800 de mld. euro), cu împrumuturi și granturi de cca.

723,8 mld. euro disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de statele membre UE. Scopul mecanismului este de a atenua impactul economic și social al pandemiei COVID-19, precum și al actualului context geostrategic internațional marcat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei, pentru ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și digitală.

În acest sens, la data de 31 mai 2021 România a transmis spre aprobarea CE, PNRR - documentul care conține investiții și reforme cu un buget total de aprox. 29,2 mld. euro, din care 14,2 mld. euro granturi și împrumuturi în valoare de 14,9 mld. euro.

PNRR reprezintă un răspuns coerent și integrat la situația economică și socială actuală, inclusiv pentru abordarea aspectelor legate de fiscalitate, având menirea de a conduce la întărirea potențialului de creștere economică, la crearea de locuri de muncă și la reziliența economică, socială și instituțională. Astfel, prin reformele și investițiile incluse, planul contribuie la abordarea schimbărilor climatice, atribuind un cuantum care reprezintă cel puțin 37% și respectiv cel puțin 20% din alocarea sa totală, pentru tranziția digitală.

Planul se bazează pe cei șase piloni prevăzuți de MRR, incluzând măsuri privind managementul apelor, deșeurilor, biodiversității, transportului durabil, energiei verzi, educației, sănătății, eficienței energetice a clădirilor multifamiliale și a clădirilor publice, toate fiind coroborate cu măsuri orizontale de digitalizare și întărire a capacității administrației publice.

Distribuția fondurilor alocate prin PNRR este următoarea:

Denumirea Pilonului	Denumirea Componentei	Suma alocată (mil. euro)
I. Tranziția verde	C1. Managementul apei	1.462,00
	C2. Protejarea pădurilor și a biodiversității	1.173,00
	C3. Managementul deșeurilor	1.239,01
	C4. Transport sustenabil	7.620,00
	C5. Valul renovării	2.200,00
	C6. Energie	1.620,00
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală	1.884,95
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8. Reforme fiscale și reforma pensiilor	456,93
	C9. Sprijin pentru mediul de afaceri și cercetare, dezvoltare și inovare	2.558,63
IV. Coeziune socială și teritorială	C10. Fondul local	2.100,00
	C11. Turism și cultură	449,01

Denumirea Pilonului	Denumirea Componentei	Suma alocată (mil. euro)
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate	2.450,01
	C13. Reforme sociale	196,74
	C14. Bună guvernanță	165,60
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație	3.605,97

Prin reformele și investițiile asumate în cadrul PNRR se urmărește realizarea unei dezvoltări economice sustenabile și de anvergură, cu efect stimulator pentru economia și societatea românească, astfel:

- **reforme fiscale și a sistemului de pensii** vor genera o traiectorie sustenabilă a finanțelor publice pe termen mediu și lung, venind în întâmpinarea problemelor demografice și asigurând un traseu fiscal care să nu împovăreze bugetul statului. Reforma sistemului de pensii va asigura pensii echitabile și adecvate, în linie cu principiul contributivității;
- **realizarea tranziției verzi și a celei digitale**, cu impact economic pe termen mediu și lung. În sinergie cu celelalte inițiative ale UE pentru atingerea Țintelor asumate la nivel european până în 2030, România va contribui la reducerea cu minimum 55% a emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie cu 32%;
- în **domeniul energetic**, PNRR va contribui la realizarea obiectivului de a stimula tranziția de la utilizarea cărbunelui către folosirea prioritară a surselor regenerabile la începutul deceniului următor, precum și introducerea hidrogenului în mixul energetic. Investițiile masive în eficiența energetică vor putea asigura o reducere importantă a emisiilor și a consumului de energie electrică pe termen mediu și lung;
- **reforme legislative** pentru simplificarea mediului în care întreprinderile își desfășoară activitatea, prin digitalizarea procedurilor de raportare, de intrare/iesire de pe piață, simplificarea obținerii licențelor, autorizațiilor de construire, etc conferă un potențial de creștere a mediului de afaceri. În plus, se are în vedere îmbunătățirea guvernanței corporative a companiilor de stat din sector.
- **investițiile și reformele în domeniul transporturilor** vor contribui la o transformare de lungă durată a preferințelor populației dinspre transportul clasic către unul sustenabil. În domeniul rutier, măsurile propuse vor promova intens electromobilitatea și utilizarea unor vehicule fără emisii. Pe de altă parte, investițiile în domeniul feroviar, în metrou și în rețeaua velo vor contribui la o creștere a utilizării acestor forme alternative de transport.

Stadiu

În conformitate cu prevederile art.20 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a MRR Consiliul Uniunii Europene a aprobat decizia de punere în aplicare și a fost comunicată României în 3 noiembrie 2021.

Ulterior, România a încheiat acordul privind contribuția financiară nerambursabilă, fiind deja acordată prefinanțarea în cuantum de 1,8 mld. EUR. Până la 31 decembrie 2022, CE va pune la dispoziția României un procent de 70% din cuantumul prevăzut pentru sprijinul financiar nerambursabil, transformat în prețuri curente, iar în cursul anului 2023 diferența de 30% din cuantumul anterior menționat, transformat în prețuri curente.

Pentru implementarea PNRR, a fost creat cadrul instituțional și financiar, prin:

- OUG nr.124/2021 privind stabilirea cadrului instituțional și financiar pentru gestionarea fondurilor europene alocate României prin MRR precum și pentru modificarea și completarea OUG nr.155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul MRR;
- HG nr.209/2022 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr.124/2021;
- OUG nr.70/2022 privind prevenirea, verificarea și constatarea neregulilor/dublei finanțări, a neregulilor grave apărute în obținerea și utilizarea fondurilor externe nerambursabile/rambursabile alocate României prin MRR și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora și recuperarea creanțelor rezultate.

Îndeplinirea jaloanelor și țăintelor asumate prin PNRR va fi realizată prin implicarea a 21 de coordonatori de reforme și/sau investiții. MIPE, coordonatorul național al PNRR, a încheiat acorduri de finanțare cu coordonatorii de reforme și/sau investiții pentru monitorizarea și controlul fondurilor alocate și pentru a asigura centralizarea informațiilor și transmiterea cererilor de plată la CE. Anual sunt prevăzute două cereri de plată în trimestrele II și IV ale fiecărui an, cuantumul lor fiind stabilit prin Decizia Consiliului de punere în aplicare a evaluării planului României.

Plata tranșelor din componenta nerambursabilă și respectiv din cea de împrumut urmează a se realiza numai după constatarea îndeplinirii satisfăcătoare a tuturor jaloanelor și țăintelor asociate fiecărei cereri de plată, cu ocazia evaluării din partea CE.

Distribuția sumelor aprobate României din PNRR, pe componente (asistența financiară nerambursabilă/împrumut) și a termenelor aferente cererilor de plată înaintate CE de Romania, este următoarea:

Anul	Nr. cerere de plată	Valoarea componentei “asistență financiară nerambursabilă” [mil. euro]	Valoarea componentei „împrumut” [mil. euro]
2022	1	2.037,15	907,67
	2	2.147,49	1.080,20
2023	3	2.047,49	1.095,64
	4	1.833,12	1.352,73
2024	5	1.797,49	1.404,17
	6	1.114,74	2.646,04
2025	7	1.034,85	2.625,93
	8	895,63	1.463,48

2026	9	791,46	1.248,07
	10	540,27	1.118,23
Total		14.239,69	14.942,15

În conformitate cu prevederile art.6 din Acordul de contribuție financiară semnat între coordonatorul național de reforme și/sau investiții și CE, precum și în baza celor specificate în secțiunea 2: Sprijinul financiar prevăzut în anexa la Decizia de punere în aplicare (UE), în trimestrul II 2022, România a transmis:

- ✓ prima cerere de plată aferentă sprijinului financiar nerambursabil - solicitând plata sumei de 2.037,15 mil.euro, simultan cu
- ✓ prima cerere de plată aferentă sprijinului sub formă de împrumut - solicitând plata sumei de 907,67 mil. euro.

Ulterior România a primit o evaluare pozitivă din partea CE, urmând ca în cadrul următoarei ședinței din luna octombrie, să fie prezentată și opinia ECFIN cu privire la îndeplinirea satisfăcătoare a celor 21 de ținte și jaloane incluse.

La acest moment, MIPE, în calitate de coordonator national al PNRR este în plin proces de pregătire și colectare date pentru transmiterea celei de a doua cereri de plată, care implică îndeplinirea satisfăcătoare a 51 ținte și jaloane.

Pentru transmiterea cererilor de plată către CE, România trebuie să elaboreze documentele specificate în Anexa la Acordul de contribuție financiară, respectiv la Acordul de împrumut, astfel:

- ✓ declarația de gestiune, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa la Acordul de contribuție financiară, respectiv la Acordul de împrumut;
- ✓ rezumatul auditurilor efectuate, inclusiv al deficiențelor identificate și al eventualelor măsuri corective luate;
- ✓ formularul cererii de plată, conform modelului prevăzut în cele două acorduri menționate anterior;
- ✓ justificarea corespunzătoare pentru îndeplinirea satisfăcătoare a jaloanelor și a țăintelor relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului.

Verificările vizează toate jaloanele și țintele din cererea de plată, inclusiv activitatea privind implementarea reformelor/investițiilor prevăzute în PNRR, la nivelul fiecărui coordonator de reforme și/sau investiții.

B. Fonduri din politica agricolă comună

1. Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală - Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

PNDR 2014-2020 a fost adoptat de către CE prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei nr. 3508 din 26.05.2015 de aprobare a Programului de Dezvoltare Rurală al României pentru sprijin din Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR), trasând prioritățile României pentru utilizarea celor **8.128,00 mil. euro**.

În anul 2020, alocarea financiară UE a fost suplimentată în baza Regulamentului (UE) nr. 2220/2020 care stipulează extinderea aplicabilității cadrului legal 2014-2020 în anii 2021-2022, cu 2.148,06 mil. euro, resurse ce provin din Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2021-2027 și cu 692,09 mil. euro fonduri suplimentare provenite din Instrumentul de redresare al Uniunii Europene (EURI) ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19.

La aceste fonduri se adaugă contribuția națională, de la bugetul de stat, în valoare de 1.730,58 mil. euro, astfel, alocarea financiară provenită din FEADR este de **10.968,15 mil. euro**, iar bugetul total PNDR este de 12.698,73 mil. euro.

Alocarea financiară FEADR pe ani pentru PNDR 2014-2020, extins în 2021-2022:

Anii	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alocare FEADR [mil. euro]	0,0	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,77	1.454,38

1.1. Rata de absorbție PNDR 2014-2020 extins¹⁶

Au fost efectuate plăți¹⁷ (FEADR și Buget de stat) în valoare publică de **8.667,39 mil. euro**, din care doar valoarea plăților efectuate din FEADR către beneficiarii tuturor măsurilor PNDR este de 7.474,22 mil. euro (grad de absorbție 68,14%).

La această sumă efectiv plătită, din bugetul FEADR, România a primit în anii 2015 și 2016, suma de 325,12 mil. euro cu titlul de pre-finanțare în vederea asigurării bugetului necesar demarării și derulării Programului, conducând la un **grad de absorbție FEADR de 71,11%** (plăți efectuate și pre-finanțare FEADR). Menționăm că, plățile aferente angajamentelor bugetare se fac pe principiul N+3.

Până în prezent, sumele alocate din FEADR pentru anii 2015, 2016, 2017, 2018 și 2019 au fost pe deplin consumate, neexistând dezangajare.

1.2. Implementare PNDR 2014-2020

Sunt active 42 de (sub)măsură/componente/scheme, din care 34 sunt implementate de Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR)/AM PNDR, 7 măsuri de către Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) și o măsură de întărire a capacității administrative la nivelul autorităților responsabile de implementarea PNDR, respectiv Asistența tehnică.

Pentru măsurile ce se desfășoară pe principiul depunerii de proiecte, urmare sesiunilor derulate în cei opt ani de implementare, cumulat, numărul proiectelor depuse este de 108.189 cu o valoare publică 12.328,53 mil. Euro, din care au fost selectate pentru finanțare 69.167 contracte în valoare de 6.827,48 mil. euro. Din acestea au fost contractate 64.600 proiecte în valoare de 5.902,94 mil. euro.

¹⁶pe baza normelor de tranziție în 2021-2022

¹⁷conform declarațiilor trimestriale de cheltuieli transmise în perioada 2016 - 2022-trim III, la care se adaugă plățile efectuate în iulie - septembrie 2022.

Suplimentar, prin procedura de tranziție, au fost transferate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării acestora, 18.660 proiecte cu o valoare publică de 415,94 mil. euro.

Programul conține și o componentă de plăți compensatorii pe suprafață, respectiv animale, care nu implică depunerea de proiecte. Implementarea se derulează pe bază de angajamente anuale/ multianuale și ulterior depunerea de cereri de plată în cadrul Campaniilor anuale de depunere cereri la APIA. Pentru angajamentele asumate în cadrul acestor măsuri au fost efectuate plăți în valoare publică de 4.093,33 mil. euro.

1.3. Perioada de programare 2023-2027

Conform Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de FEADR și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, pentru perioada 2023-2027 României i-au fost alocate fonduri FEADR în valoare de 4,84 mld. euro, FEGA plăți directe 9,98 mld euro și FEGA intervenții sectoriale (sector apicol și vitivinicol) 259,63 mil. euro.

Exercițiul financiar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
FEGA Plăți directe (An calendaristic N=An financiar N+1)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Alocări inițiale de plăți directe (anexa V inițială Reg. (UE) 2021/2115) [mil. euro]	NA	1.946,92	1.974,48	2.002,04	2.029,6	2.029,6	9.982,63
FEGA sectoriale	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
Vin (anexa VII Reg. (UE) 2021/2115) [mil. euro]	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	NA	229,20
Apicultura (Anexa X Reg. (UE) 2021/2115) [mil. euro]	6,08	6,08	6,08	6,08	6,08	NA	30,41
FEADR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
Alocări inițiale FEADR (Anexa XI Reg. (UE) 2021/2115) [mil. euro]	967,05	967,05	967,05	967,05	967,05	NA	4.835,25

Cea de-a doua versiune a Planului Național Strategic (PNS) 2023-2027 este încărcată în Sistemul Informatic al CE (SFC), urmând a fi analizată în vederea emiterii de către CE a unei decizii de aprobare până la sfârșitul anului 2022.

2. Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)

APIA funcționează în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) și gestionează schemele de sprijin acordate fermierilor, finanțate din FEGA, FEADR și Bugetul Național (BN).

Schemele de plăți directe finanțate din FEGA:

- ✓ schema de plată unică pe suprafață;

- ✓ plata redistributivă;
- ✓ plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu;
- ✓ plata pentru tinerii fermieri;
- ✓ schemele de sprijin cuplat în sectorul vegetal și în sectorul zootehnic;
- ✓ schema simplificată pentru micii fermieri.

Beneficiarii plăților - fermierii activi persoane fizice și/sau juridice care desfășoară o activitate agricolă în calitate de utilizatori ai suprafețelor de teren agricol și/sau deținători legali de animale, în conformitate cu legislația în vigoare. Aici se încadrează și cooperativele agricole, conform Legii nr.566/2004 a cooperăției agricole, precum și grupurile de producători care desfășoară activitate agricolă.

Alocare FEAGA plăți directe 2015-2020:

Alocare* FEAGA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TOTAL ALOCAT 2015-2020
Plăți directe [mil. euro]	1.599,99	1.772,47	1.801,33	1.872,82	1.903,20	1.903,20	10.853,01

**La plafoanele financiare din FEAGA menționate mai sus, se adaugă și cele pentru măsuri de piață și comerț exterior de 444,69 mil. euro pentru perioada 2015-2020*

Pentru perioada de tranziție 2021 - 2022, România¹⁸ beneficiază de o alocare totală de 3.811,17 mil.euro, plafoanele aferente plăților directe pe ani fiind de 1.891,81 mil. euro și respectiv 1.919,36 mil. euro.

Alocarea FEAGA plăți directe 2021-2027:

Alocare* FEAGA	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAL ALOCAT 2021-2027
Plăți directe [mil. euro]	1.891,80	1.919,36	1.946,92	1.974,48	2.002,03	2.029,59	2.029,59	13.793,79

**La plafoanele financiare din FEAGA menționate mai sus, se adaugă și cele pentru măsuri de piață, comerț exterior și promovare produse agricole, în suma de 583,26 mil. euro pentru perioada 2021-2027*

În ceea ce privește sumele rambursate de către CE în anii financiari 2016 - 2021¹⁹, precizăm faptul că până la această dată CE a rambursat României suma de 12,51 mld. euro.

An financiar	Suma rambursata de CE [mil. euro]
2016	1.509,93

¹⁸în conformitate cu Reg. UE nr.2020/2220 al Parlamentului European și al Consiliului aprobat în data de 23 decembrie 2020, pentru perioada de tranziție 2021 - 2022 și Anexa II la Regulamentul (UE) nr.1307/2013.

¹⁹declarațiile lunare de cheltuieli din perioada 16.10.2021 - 31.05.2022.

2017	1.772,51
2018	1.768,96
2019	1.884,53
2020	1.896,03
2021	1.900,68
2022	1.819,05
Total	12.511,68

De asemenea, în perioada 18 octombrie 2021 - 6 iulie 2022, APIA a autorizat la plata din FEAGA suma de 1,88 mld. euro, din care plăți directe în sumă de 1,85 mld. euro și Măsuri de piață, comerț exterior, promovarea produselor agricole și ajutoare de stat în suma de 75,61 mil. euro.

Scheme noi de sprijin destinate susținerii fermierilor - 2022

- **Scheme de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectoarele bovine, suine și avicol în contextul crizei economice generate de pandemia de COVID-19**, cu o alocare de **453.899 mii lei** și se asigură de la bugetul de stat, în limita prevederilor bugetare aprobate MADR pe anul 2022 și este repartizată astfel:
 - 170.250 mii lei pentru sectorul bovine, fiind depuse 93.267 cereri de sprijin
 - 167.649 mii lei pentru sectorul suine, fiind depuse 257 cereri de sprijin
 - 116.000 mii lei pentru sectorul avicol, fiind depuse 316 cereri de sprijin.

Cuantumul ajutorului de stat pentru **sectorul bovin** este în valoare de **126,83 lei/cap de animal**, iar suma totală autorizată la plată este de 453,76 mil. lei din care (sectorul bovine - 170,11 mil. lei; sectorul suine - 167,65 mil. lei; sectorul avicol - 116,00 mil. lei).

- **Măsura „Microgranturi în domeniul agroalimentar”**, cu o alocare de **50 mil. euro**, din care 29,85 euro (respectiv 25 mil. euro FEDR REACT-EU și 4,85 mil euro cofinanțare de la bugetul de stat) și 20,16 mil. euro de la bugetul de stat.

Pentru această măsură s-au depus 32.153 cereri de finanțare prin aplicația electronică IMM Recover, cererile fiind finanțate în ordinea depunerii, ajutorul financiar nerambursabil sub formă forfetară fiind în valoare de 5.000 euro/beneficiar.

- **Schema pentru acordarea unor ajutoare excepționale producătorilor agricoli din sectorul vegetal** cu o alocare de 126,15 mil. lei, echivalentul sumei de 25,49 mil. euro stabilit în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (6) din Regulamentul delegat (UE) 2022/467, care se asigură astfel:
 - finanțare externă nerambursabilă 63,08 mil. lei - echivalent 12,75 mil. euro;
 - buget de stat 63,08 mil. lei, echivalentul sumei de 12,75 mil. euro.

Suma care se acordă beneficiarilor nu poate depăși valoarea maximă de 175.000,00 lei/beneficiar.

- **Schema pentru acordarea unor ajutoare excepționale producătorilor agricoli, crescători din sectoarele suin și avicol** cu o alocare de 129,17 mil. lei, echivalentul sumei de 26,10 mil. euro stabilit în conformitate cu prevederile alin. (6) al art.1 din Regulamentul delegat (UE) 2022/467, care se asigură astfel:

- finanțare externă nerambursabilă 63,08 mil. lei - echivalentul 12,75 mil. euro;
- buget de stat 66,09 mil. lei - echivalent 13,36 mil. euro.

Valoarea totală a schemei de ajutor excepțional este repartizată astfel:

- sector suine 71,76 mil. lei - echivalent 14,50 mil. euro;
- sector avicol 57,41 lei - echivalent 11,60 mil. euro.

Valoarea totală per beneficiar nu poate depăși echivalentul în lei a 150.000,00 euro pentru sectorul suin și respectiv 100.000,00 euro pentru sectorul avicol.

Campania de primire a cererilor unice de plată 2022

La data de 1 martie 2022, APIA a dat startul Campaniei de primire a cererilor unice de plată aferente anului 2022, în perioada **1 martie - 16 mai 2022** fiind depuse un număr de **790.180 cereri unice de plată**, pentru o suprafață de **9.942.543,59 ha**.

În continuare sunt prezentate câteva dintre măsurile luate de APIA:

- ✓ autorizarea și efectuarea plăților în avans către fermierii beneficiari ai schemei de plată pe suprafață;
- ✓ încheierea/prelungirea convențiilor de lucru încheiate între APIA, fondurile de garantare în domeniul agriculturii și băncile comerciale în vederea eliberării adeverințelor în cadrul diferitelor scheme de sprijin implementate, respectiv: SAPS, Măsuri de dezvoltare rurală (PNDR), ajutoarele naționale tranzitorii în sectoarele vegetal și zootehnic, plățile pentru bunăstarea animalelor (păsări și porcine);
- ✓ încheierea de acorduri și protocoale cu instituții din țară și din străinătate;
- ✓ participarea la misiunile de audit ale CE, ale Curții Europene de Conturi, la întâlnirile bilaterale sau de conciliere;
- ✓ activități de informare publică asupra măsurilor/schemelor de sprijin derulate din fonduri europene (FEGA și FEADR) și de la bugetul național;
- ✓ identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole din cadrul exploatației și a suprafețelor din angajamente.

Pentru creșterea gradului de accesare a Măsurilor de dezvoltare rurală, AM PNDR, APIA și AFIR au avut în vedere realizarea unei campanii ample de informare a potențialilor beneficiari ai măsurilor, derulată prin intermediul diferitelor canale de comunicare, care a cuprins printre altele publicații pe site-urile instituțiilor responsabile, pe portalul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală, publicarea unor comunicate de presă precum și informații furnizate prin formularul cererii unice de plată pe suprafață și Ghidul solicitantului. În paralel, APIA a derulat caravane și campanii de informare și promovare înainte de demararea depunerii cererilor unice de plată.

3. Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime

Referitor la măsurile întreprinse pentru înlăturarea efectelor pandemiei COVID 19, la sfârșitul anului 2020 a fost modificat POPAM în vederea acordării de compensații pentru pierderile suferite, operatorilor economici din domeniul pescuitului, acvaculturii și procesării. Pentru măsurile I.9, II.11 și IV.4, s-au încheiat un număr de 39 contracte a căror valoare este de 2,34 mil. euro, iar plățile aferente însumează 2,14 mil. euro.

Gradul de angajare al sumelor alocate 2014-2020: 88,01%.

Stadiul plăților la data curentă (sume justificate de beneficiari): 62,05%.

Gradul de absorbție la data curentă (sume declarate la CE): 48,05%.

Prima variantă a Programului pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027, transmisă oficial CE în data de 24.06.2022, a fost returnată cu unele observații. În cursul luni octombrie 2022 urmează să fie transmisă oficial versiunea rectificată. Alocarea acestui program este de 232,07 mil. euro, din care 162,45 mil. euro contribuție UE și 69,62 mil. euro contribuția publică națională.

C. Contribuția României la bugetul UE

Potrivit angajamentelor asumate prin Tratatul de aderare a Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană ratificat prin Legea nr. 157/2005, România, în calitate de stat membru, participă la finanțarea bugetului Uniunii Europene potrivit regulilor comunitare unitare care sunt direct aplicabile de la data aderării. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2007, România asigură plata contribuției sale pentru finanțarea bugetului Uniunii Europene în cadrul sistemului resurselor proprii ale bugetului comunitar.

Sistemul resurselor proprii ale Uniunii Europene este reglementat prin Decizia (UE, EURATOM) 2020/2053 a Consiliului din 14 decembrie 2020 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene.

Aceste sume pot suferi modificări, datorate ajustărilor tehnice automate ale indicatorilor stabiliți în cadrul reuniunii ACOR-Previziuni, la momentul apariției noilor indicatori macroeconomici estimați de CE și altor influențe din piața internă și internațională.

**Contribuția României la bugetul Uniunii Europene pentru anul 2023 și estimarea
pentru anii 2024-2025**

mii lei

Cod	Denumirea	2023	2024	2025
55.03.01	Contribuții din taxe vamale	1.222.793,0	1.247.249,0	1.272.194,0
55.03.03	Contribuții din sectorul zaharului	0,0	0,0	0,0
	Total contribuții din resurse proprii tradiționale	1.222.793,0	1.247.249,0	1.272.194,0
55.03.04	Contribuții din resursa TVA	1.370.442,0	1.789.590,0	1.929.892,0
55.03.06	Contribuții din resursa VNB	11.003.410,0	9.530.222,0	9.720.827,0
55.03.10	Contribuții pentru reducerile în favoarea Danemarca, Austria, Țărilor de Jos, Suediei, Austriei și Germaniei	740.672,0	755.485,0	770.595,0
55.03.11	Contribuții din deșeurile de ambalaje de plastic nereciclate	992.178,0	1.009.722,0	1.024.007,0
	Total contribuții din resurse proprii	15.329.495,0	14.332.268,0	14.717.515,0
55.03.07	Contribuții suplimentare și neprevăzute	765.300,0	0,0	0,0
55.03	Contribuția României la bugetul UE	16.094.795,0	14.332.268,0	14.717.515,0

Prin Legea nr. 16/2008, România a aderat la Acordul, semnat la Luxemburg la 25 iunie 2005, de modificare a Acordului de parteneriat dintre membrii grupului statelor din Africa, Caraibe și Pacific (ACP), pe de o parte, și CE și statele membre, pe de altă parte, semnat la Cotonou la 23 iunie 2000. În acest context, România contribuie la cel de-al 11-lea Fond European pentru Dezvoltare (FED 11).

În tabelul de mai jos este prezentată estimarea contribuției României la FED pentru perioada 2023-2025:

**Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare pentru anul 2023 și estimarea
pentru anii 2024-2025**

mii lei

Cod	Denumirea	2023	2024	2025
55.02.05	Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare	75.934,0	58.448,0	33.566,0
55.02	Transferuri curente în străinătate (către organizații internaționale)	75.934,0	58.448,0	33.566,0

Aceste sume pot suferi modificări în funcție de deciziile luate la nivelul UE, cu privire la necesarul de fonduri pentru plățile către statele ACP.

Poziția financiară netă a României în relația cu bugetul UE

Denumire	Alocări / perioadă de programare	mil euro		
		2007-2021 execuția la 31.12.2021	2022 execuția la 30.09.2022	2007-2022 execuția la 30.09.2022
I. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE	161,925.07	70,743.87	6,017.12	76,760.98
1. Sume primite de la bugetul UE din CFM*) 2007-2013	40,254.23	36,685.99	X	36,685.99
2. Sume primite de la bugetul UE din CFM 2014-2020	51,572.29	31,983.86	5,849.49	37,833.35
3. Sume primite de la bugetul UE din CFM 2021-2027	52,657.71	99.98	167.62	267.60
4. NextGenerationEU 2021-2023	17,440.84	1,974.03	0.00	1,974.03
II. SUME PLATITE CATRE BUGETUL UE	26,044.59	24,005.68	2,038.91	26,044.59
1. Contributia României la bugetul UE	25,492.83	23,472.13	2,020.70	25,492.83
2. Alte contribuții	551.76	533.55	18.21	551.76
III. SOLDUL FLUXURILOR = I - II	135,880.47	46,738.18	3,978.21	50,716.39

*) Cadrul financiar multianual

4.9 DATORIA PUBLICĂ ȘI FINANȚAREA DEFICITULUI BUGETAR²⁰

Datoria guvernamentală (conform metodologiei UE)

La sfârșitul anului 2021, ca urmare a contractării de datorie pentru acoperirea necesităților de finanțare ridicate pentru finanțarea deficitului bugetar (6,7% din PIB), refinanțarea datoriei publice scadente și consolidarea rezervei în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, ponderea datoriei guvernamentale, conform metodologiei UE, s-a situat la nivelul de 48,9%²¹ din PIB.

Luând în considerare obiectivul general al politicii fiscal-bugetare pe termen mediu de reducere graduală a deficitului, aceasta va determina reducerea necesităților de finanțare la nivel guvernamental și stabilizarea datoriei publice în anii următori.

Pe termen mediu, pachetul financiar de sprijin al UE, de care beneficiază și România, joacă un rol important atât în realizarea corecției bugetare, cât și în implementarea unor programe și investiții esențiale, care să sprijine reziliența și capacitatea de adaptare a economiei în contextul recuperării după criza COVID-19, precum și potențialul de creștere prin reforme majore și investiții cheie pentru facilitarea tranziției verde și digitală. Utilizarea componentei de împrumut din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență are un impact pozitiv în reducerea costurilor de finanțare la nivel suveran, ținând cont de costurile foarte avantajoase aferente împrumutului (respectiv în termenii financiari la care CE se împrumută în numele UE de pe piețele financiare, la care se adaugă costurile suportate de CE pentru obținerea și gestionarea finanțării respective), ceea ce se va reflecta în reducerea

²⁰datoria guvernamentală bruta calculată conform metodologiei UE, care include și datoria societăților reclassificate în sectorul administrației publice.

²¹ conform Notificării fiscale din Octombrie 2022

cheltuielilor cu dobânzile aferente datoriei publice și implicit asupra deficitului bugetar în anii următori utilizării tragerilor din acest împrumut.

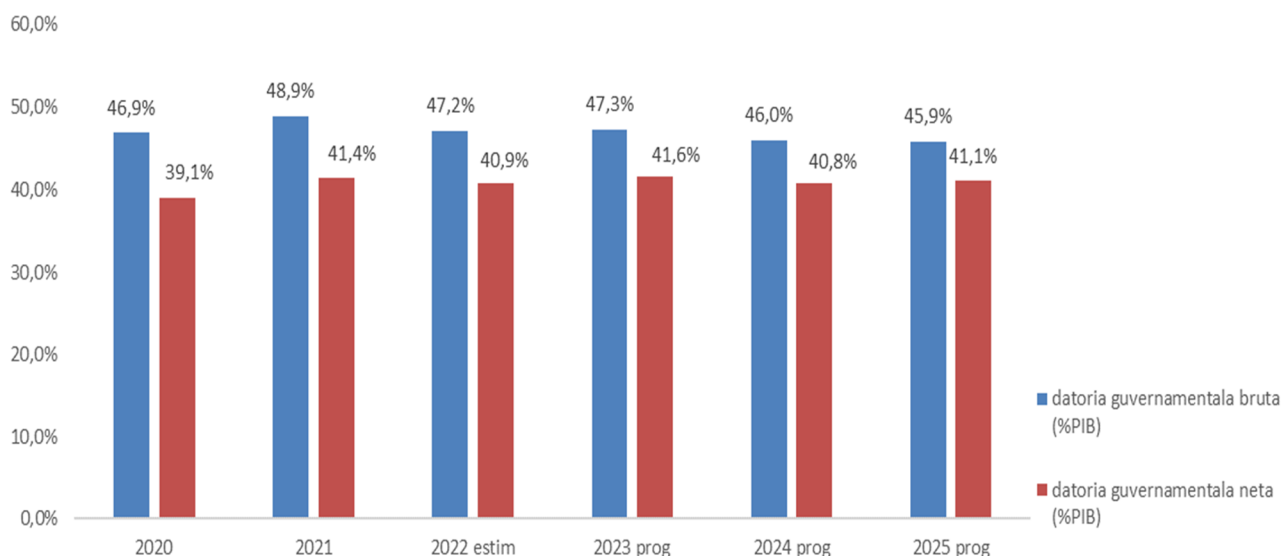
La sfârșitul lunii august 2022, datoria guvernamentală a reprezentat 48,8% din PIB²², din care datoria internă a reprezentat 23,9% din PIB, iar datoria externă a fost de 24,9% din PIB.

Nivelul datoriei guvernamentale în PIB include și datoria contractată în nume propriu de companiile reclassificate în sectorul administrație publică la sfârșitul lunii august 2022 de 0,1% în PIB, nivel care a fost extrapolat pe întreaga perioadă de analiză.

Pentru sfârșitul anului 2022, se estimează un nivel de al datoriei publice guvernamentale de 47,2%²³ din PIB, cu încadrarea în plafonul stabilit pentru anul 2022 la 49,8% din PIB conform Legii nr.312/2021 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal - bugetar pe anul 2022.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2022 - 2025, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici²⁴, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa sub 49,8%²⁵ din PIB la finalul orizontului de prognoză. Dacă se au în vedere activele financiare lichide²⁶, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 42% din PIB în perioada analizată.

Datoria guvernamentală conform metodologiei UE (% PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor

²² conform metodologiei UE, ponderea datoriei în PIB s-a calculat luând în considerare suma PIB-urilor realizate în ultimele 4 trimestre (PIB conform comunicat INS nr.257 din 12 octombrie 2022)

²³ Indicatorul a fost calculat pe baza creșterii economice de 4,6% prognozate pentru anul 2022 conform CNSP prognoza de toamna octombrie 2022 și nivelului deficitului bugetului general consolidat de 5,74% din PIB.

²⁴ CNSP - Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2022-2026, prognoza de toamna - octombrie 2022

²⁵ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

²⁶ Activele financiare lichide se referă la următoarele instrumente : AF1 - aur și DST, AF2 - depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni, AF5 - acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale, conform metodologiei pentru Programul de Convergență.

Factorii care vor determina nivelul datoriei publice conform metodologiei UE, pe termen mediu sunt prezentați în tabelul de mai jos:

% DIN PIB	CODUL SEC	2020	2021	2022 estim	2023 prog	2024 progr	2025 progr
1. Datoria guvernamentală brută		46,9%	48,9%	47,2%	47,3%	46,0%	45,9%
2. Modificarea datoriei guvernamentale	Puncte procentuale	11,6	2,0	-1,7	0,1	-1,3	-0,1
Contribuția la modificarea datoriei brute							
3. Balanța primară		-8,1%	-5,8%	-4,0%	-2,5%	-1,1%	-1,2%
4. Dobânda	EDP D.41	1,2%	1,3%	2,1%	1,9%	1,8%	1,8%
5. Ajustări stoc-flux		2,3%	-5,1%	-7,8%	-4,3%	-4,2%	-3,0%
<i>Din care:</i>		-0,1%	0,0%	-0,1%	-0,1%	0,0%	0,0%
- Diferențe între dobânzi plătite și accrual							
- Acumularea netă de active financiare		2,0%	-0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>din care:</i>							
- din privatizare		0	0	0	0	0	0
- Efecte ale evaluării și altele		0,5%	-4,6%	-7,7%	-4,2%	-4,2%	-3,0%
p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei*)		3,5%	3,1%	5,1%	4,5%	4,2%	4,2%

* este reprezentată de raportul dintre plățile anuale de dobânzi și soldul de datorie din anul precedent
Sursa : Ministerul Finanțelor

Finanțarea deficitului bugetar

În anul 2022, necesarul brut de finanțare se situează la aproximativ 148,6 miliarde lei²⁷, volumul total al împrumuturilor care au fost atrase de Ministerul Finanțelor de pe piețele interne și externe fiind determinat de un nivel al deficitului bugetar estimat la 5,74% din PIB și de nivelul datoriei de refinanțat în valoare de cca 68,4 miliarde lei.

Finanțarea pe piața internă s-a realizat prin organizarea de licitații regulate de titluri de stat pe piața interbancară, cu maturități cuprinse între 3 luni și 15 ani cu un volum total atras²⁸ de cca 62,2 miliarde lei (prin emisiuni de titluri de stat denumite în lei și EUR), din care 10% datorie pe termen scurt, 28% pe termen mediu și 62% pe termen lung, la care se adaugă cca 16 miliarde echivalent lei atrase în perioada ianuarie - noiembrie 2022 prin titluri de stat dedicate populației, în cadrul celor 2 programe de titluri de stat destinate populației TEZAUR și FIDELIS.

Deținerile nerezidenților în titlurile de stat emise pe piața internă s-au menținut la un nivel relativ constant pe parcursul anului 2022, acestea înregistrând o valoare medie de cca. 18%.

Comparativ cu nivelurile înregistrate în anii 2020 - 2021, evoluția randamentelor titlurilor de stat pe piața internă în anul 2022 prezintă o evoluție în creștere în medie de cca 310 bps

²⁷ Suma reflectă necesarul de finanțare actualizat conform celei de a doua rectificări bugetare aprobată prin OUG 160/2022

²⁸ La data de 29 noiembrie 2021

față de 2021, așa cum rezultă din graficul de mai jos.

Sursa: Ministerul Finanțelor

Pe piața externă au fost lansate patru emisiuni de euroobligațiuni și au fost realizate patru plasamente private în valoare totală echivalent 8,5 miliarde EUR, astfel:

- în data de 27 ianuarie 2022, a fost atrasă suma de 2,44 miliarde USD printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1,35 miliarde USD cu scadența de 5 ani (randament 3,130%, cupon de 3,000%) și 1,09 miliarde USD cu scadența de 10 ani (randament de 3,699%, cupon de 3,625%);
- în data de 7 februarie 2022 a fost atrasă suma de 2,5 miliarde EUR printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1,25 miliarde EUR cu maturitatea de 6 ani (randament de 2,135%, cupon de 2,125%) și 1,25 miliarde EUR cu scadența de 12 ani (randament de 3,779%, cupon de 3,750%);
- în data de 25 mai 2022, a fost atrasă suma de 1,75 miliarde USD printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 1 miliard USD cu scadența de 5 ani (randament 5,300%, cupon de 5,250%) și 750 milioane USD cu scadența de 12 ani (randament de 6,019%, cupon de 6,000%);
- în data de 17 august 2022, a fost atrasă suma de 260 milioane USD prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 750 milioane USD scadentă în data de 25 mai 2034, având cupon de 6,000%;
- în data de 27 septembrie 2022 a fost atrasă suma de 1,35 miliarde EUR printr-o emisiune de euroobligațiuni în două tranșe, din care 600 milioane EUR cu maturitatea de 4 ani (randament de 5,102%, cupon de 5,000%) și 750 milioane EUR cu scadența de 7 ani (randament de 6,698%, cupon de 6,625%);
- în data de 30 septembrie 2022, a fost atrasă suma de 125 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 1,25 miliarde EUR scadentă în data de 24 aprilie 2024, având cupon de 3,625%;

- în data de 14 noiembrie 2022, a fost atrasă suma de 150 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 600 milioane EUR scadentă în data de 27 septembrie 2026, având cupon de 5,000%;
- în data de 17 noiembrie 2022, a fost atrasă suma de 100 milioane EUR prin redeschiderea tranșei de euroobligațiuni de 750 milioane EUR scadentă în data de 27 septembrie 2029, având cupon de 6,625%.

4.10 PLAFOANE PRIVIND PRINCIPALII INDICATORI BUGETARI ÎN PERIOADA 2023-2025

În tabelele de mai jos sunt prezentate limite pentru anumiți indicatori bugetari ce vor face obiectul adoptării de către Parlament potrivit art.26 din Legea responsabilității fiscal-bugetare, nr.69/2010, republicată.

Plafoane ^{*)} privind soldul bugetar pe principalele bugete componente						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sold buget general consolidat (% din PIB)	-9,54	-6,76	-5,74	-4,40	-2,95	-2,90
Sold structural (% din PIB)	-7,70	-6,14	-5,66	-3,79	-2,71	-3,00
Sold primar**) al bugetului general consolidat (mil. lei)	-87.285,6	-61.929,7	-51.351,9	-39.207,9	-20.413,3	-21.841,5
Sold buget general consolidat (mil. lei)	-101.798,7	-79.909,2	-80.154,0	-68.292,4	-50.554,2	-53.887,8
Sold buget de stat (mil. lei)	-105.901,7	-89.787,3	-94.595,2	-77.949,9	-60.969,5	-65.356,0
Sold buget asigurari sociale de stat (mil. lei)	-1.593,6	38,1	42,1	44,4	52,3	58,0
Sold bugetul fondului pentru asigurari de sanatate (mil. lei)	-442,7	0,2	0,0	0,0	0,0	2.330,5
Sold bugetul fondului pentru somaj (mil. lei)	-1.292,7	1.468,4	1.638,0	1.853,2	2.084,2	2.309,6
Sold bugetul institutiilor finante din venituri proprii (mil. lei)	1.694,4	2.371,7	5.538,3	2.161,6	1.944,1	2.019,7

*) Plafoanele se refera doar la perioada 2023-2025

**) Exclde platile de dobanzi

Având în vedere perspectiva de creștere a economiei naționale pe termen mediu precum și analiza privind sensibilitatea datoriei guvernamentale brute față de modificarea unor variabile macroeconomice (deprecierea monedei naționale și influența creșterii economice) prezentată la cap 4.11, estimăm că datoria guvernamentală conform metodologiei UE se va situa la un nivel stabil și sustenabil și drept urmare propunem plafoane de maxim 49,8% din PIB pentru perioada 2023 - 2025, în timp ce pentru diminuarea riscului bugetar rezultat din plățile ce ar trebui efectuate de MF și UAT în contul garanțiilor emise în conformitate cu OUG nr.64/2007 privind datoria publică se propun următoarele plafoane:

Plafoane pentru: datoria publică, împrumuturi contractate și garanții acordate						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Datoria publică (metodologie UE) - % din PIB -	46,9	48,9	49,8 **)	49,8	49,8	49,8
Finanțări rambursabile contractate de unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale *) - mil. lei -	1.485,1	2.100,0	2.100,0	1.600,0	1.600,0	1.600,0
Trageri din finanțările rambursabile contractate sau care urmează a fi contractate de către unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale *) - mil. lei -	1.775,2	2.133,1	2.500,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0
Garanțiile emise de Ministerul Finanțelor și unitățile administrativ-teritoriale - mil. lei -	17.734,2	30.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0

*) Nu sunt incluse finanțările rambursabile destinate refinanțării datoriei publice locale și cele destinate proiectelor care beneficiază de fonduri externe nerambursabile de la Uniunea Europeană, precum și cele destinate proiectelor care beneficiază de fonduri externe nerambursabile de la donatori europeni în cadrul programelor interguvernamentale.

**) Plafonul privind datoria publică calculat conform metodologiei Uniunii Europene de 49,8% din PIB pentru sfârșitul anului 2022, aprobat prin Legea nr. 312/ 2021 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal - bugetar pe anul 2022.

Plafoanele privind cheltuielile totale și cele de personal ale bugetului general consolidat exclusiv asistența financiară de la Uniunea Europeană și alți donatori, sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Plafoane*) privind cheltuieli de personal si cheltuieli totale exclusiv asistenta financiara din partea UE sau altor donatori

- mil. lei -

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bugetul general consolidat	390.895,9	421.173,5	496.185,8	536.824,5	563.462,3	612.809,6
- cheltuieli de personal	109.976,2	111.898,8	118.416,2	127.618,3	134.677,4	138.680,9
- cheltuieli de personal % din PIB	10,3	9,5	8,5	8,2	7,9	7,5
Bugetul de stat	222.789,8	236.356,0	286.962,2	295.553,4	303.690,1	331.450,3
- cheltuieli de personal	56.276,7	56.140,1	59.587,7	63.170,6	67.180,3	69.077,1
Bugetul general centralizat al unitatilor administrativ teritoriale	89.452,0	94.810,8	103.920,8	119.461,6	123.410,8	136.290,6
- cheltuieli de personal	33.989,3	35.278,8	37.121,5	40.091,2	42.376,4	43.732,4
Bugetul asigurarilor sociale de stat	82.359,9	90.657,3	99.114,4	111.465,6	125.274,9	138.262,8
- cheltuieli de personal	360,2	373,4	413,7	479,4	503,3	518,4
Bugetul asigurarilor pentru somaj	6.793,6	3.154,9	1.699,6	1.727,9	1.920,5	2.055,9
- cheltuieli de personal	146,8	147,1	156,2	166,0	174,3	179,6
Bugetul Fondului national unic de asigurari sociale de sanatate	45.218,5	49.811,5	55.064,5	54.067,5	57.164,6	58.926,4
- cheltuieli de personal	306,8	305,4	309,9	327,3	343,6	353,9
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	32.156,6	34.015,3	36.305,2	41.057,6	40.130,5	42.338,9
- cheltuieli de personal	18.310,3	19.015,6	20.066,2	22.500,0	23.189,3	23.884,9
Alte bugete componente ale bugetului general consolidat	6.796,8	8.432,4	13.959,5	15.839,9	11.492,9	17.974,4
- cheltuieli de personal	586,0	638,3	761,0	883,8	910,2	934,6

*) Plafoanele se refera doar la perioada 2023-2025

4.11 POTENȚIALE RISCURI FISCAL-BUGETARE ASOCIATE STRATEGIEI FISCAL-BUGETARE 2023-2025

Estimările bugetare și prognozele economice care stau la baza întocmirii Strategiei fiscal-bugetare 2023-2025 se pot abate de la nivelurile din scenariul de bază, ca urmare a posibilei materializări a numeroase riscuri ce pot apărea atât din surse externe cât și interne, cu implicații diferite pentru evoluția finanțelor publice.

Riscuri macroeconomice

Riscuri asociate perspectivei economice pentru România

Incertitudinile și riscurile legate de actualele previziuni economice rămân ridicate, datorită menținerii contextului geopolitic actual privind agresiunea rusă împotriva Ucrainei și a

sancțiunilor asociate acestuia, cu efecte nefavorabile în special asupra economiilor europene, cât și a presiunilor asupra prețurilor produselor energetice și a unor materii prime.

Deși perturbările pe lanțurile de aprovizionare se așteaptă să se mențină și pe parcursul anului 2023, persistența acestora pe o perioadă mai îndelungată de timp devine un risc pentru evoluția economiei mondiale.

Perturbările cauzate de agresiunea în cazul importurilor de energie din Rusia au înrăutățit perspectivele de creștere, în special pentru zona euro și pot provoca prejudicii suplimentare.

În cazul menținerii unor prețuri mai mari pentru o perioadă mai lungă de timp, există riscul reducerii ritmului de creștere economică, al comprimării marjelor de profit și al erodării puterii de cumpărare. Totodată, inflația este alimentată și de canalele de transmitere a costurilor ridicate de la producător în prețurile finale la consumator. De asemenea, prețurile mari ale bunurilor din import pun presiune suplimentară pe contul curent

Pe de altă parte sunt premise și pentru o creștere economică peste așteptări susținute de materializarea mai rapidă a reformelor și investițiilor prevăzute din fonduri europene, în special în PNRR, cu un impact pozitiv în atenuarea șocurilor globale.

Senzitivitatea unor proiecții bugetare la variația variabilelor macroeconomice-cheie

Senzitivitatea veniturilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

În condițiile în care încasările din impozite și taxe sunt strâns corelate cu evoluția ratei de ocupare în economie, a câștigului mediu și creșterea economică, în tabelul următor se prezintă impactul asupra veniturilor bugetare a variației cu 1 p.p. a variabilelor economice menționate.

Comparativ cu scenariul de bază din anul 2023, cel mai ridicat risc în cazul reducerii indicatorilor economici este asociat cu încasările din contribuții sociale și taxa pe valoarea adăugată.

Tabel. Sensitivitatea proiecțiilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

Categoria de impozite și taxe	Baza macroeconomică	Modificări ale bazei macroeconomice (puncte procentuale)	Modificări ale veniturilor (% din PIB) 2023
Impozitul pe venit	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,021
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,018
Contribuțiile sociale	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,100
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,100
Impozitul pe profit	PIB	Redus cu 1 pp	-0,019

Taxa pe valoarea adăugată	PIB	Redus cu 1 pp	-0,068
---------------------------	-----	---------------	--------

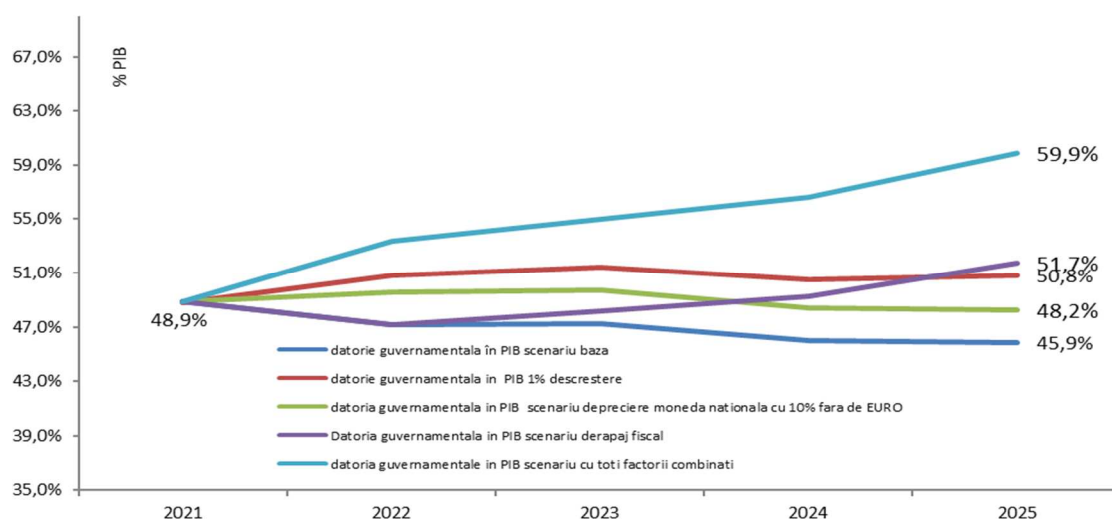
Sursa: calcule MF

Senzitivitatea datoriei guvernamentale brute și a plăților de dobândă față de modificările unor variabile macroeconomice

Analiza de sensibilitate a datoriei publice²⁹

- ✓ influența creșterii economice, a deprecierei monedei naționale, precum și a derapajului fiscal asupra soldului datoriei guvernamentale, și
- ✓ influența deprecierei monedei naționale și a modificării ratelor de dobândă asupra plăților de dobânzi.

Factori de influență asupra datoriei guvernamentale

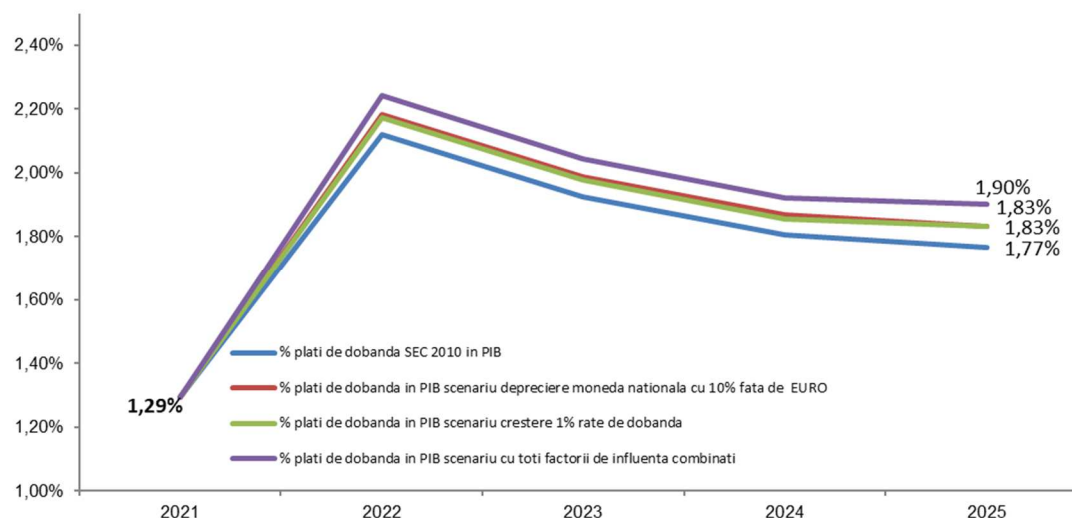
Sursa: Ministerul Finanțelor

În graficul de mai sus se observă că influența unei scăderi economice cu 1% din PIB ar avea un impact negativ asupra nivelului de îndatorare, de creștere cu 4,9% din PIB la nivelul anului 2025, iar deprecierea monedei naționale cu 10% față de Euro, principala valută în care este denominată datoria guvernamentală în valută, ar determina creșterea ponderii datoriei guvernamentale în PIB de până la 2,3% din PIB în 2025. Un derapaj fiscal transpus într-un deficit în numerar de finanțat de 6,3%³⁰ din PIB în perioada 2023 - 2025, ar conduce la o creștere a nivelului de îndatorare cu până la 5,8% din PIB în 2025, în timp ce influența combinată a acestor factori asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB determină o creștere a acestui indicator cu 14,0% din PIB în anul 2025.

²⁹ Toți indicatorii utilizați în acest subcapitol sunt în conformitate cu metodologia UE

³⁰ La determinarea acestui indicator s-a avut în vedere prognoza de primavară 2022 a CE care estimează un deficit ESA2010 anul 2023 de 6,3% din PIB

Factorii de influență asupra plăților de dobândă

Sursa: Ministerul Finanțelor

În graficul de mai sus se observă că deprecierea monedei naționale față de Euro sau o creșterea ratelor de dobândă cu 1 punct procentual față de nivelul actual al ratelor de dobândă ar determina creșterea plăților de dobândă cu din PIB în anul 2025 cu până la 0,06% din PIB. Influența combinată a acestor factori asupra plăților de dobândă ar determina o creștere a acestor plăți cu 0,13% din PIB în anul 2025.

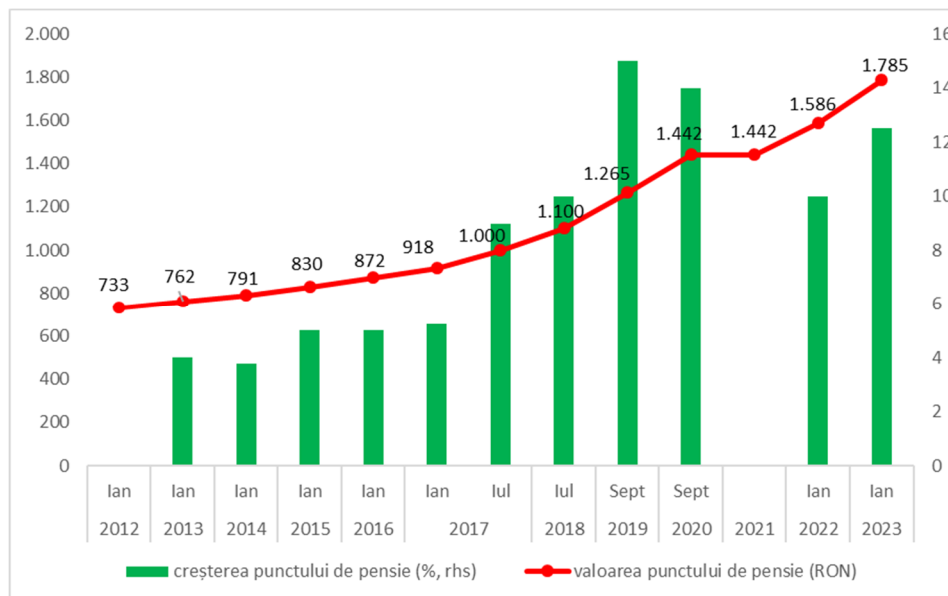
Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

Sustenabilitatea finanțelor publice pentru statele membre ale Uniunii Europene este analizată în detaliu o dată la trei ani, atât în cadrul Raportului de sustenabilitate fiscală, cât și în cadrul Raportului privind îmbătrânirea populației. Cea mai recentă ediție a Raportului privind îmbătrânirea Populației a fost publicată în 2021, pe baza proiecțiilor realizate în toamna anului 2020. Evaluarea situației României este influențată semnificativ de modificările legislației din domeniul pensiilor.

Cele mai recente modificări aduse legii pensiilor au avut loc la începutul anului 2021 (OUG 8/2021), când Guvernul a amânat creșterea indexării pensiilor și intrarea în vigoare a legii pensiilor 127/2019 începând cu 1 septembrie 2023.

Prin OUG 125/2021 s-a revenit la un calendar prudent de creștere a punctului de pensie având în vedere situația dificilă produsă de creșterea prețurilor la produsele energetice dar și creșterea inflației mult peste estimările inițiale, astfel punctul de pensie a crescut începând cu 1 ianuarie 2022 la 1586 de lei, iar începând cu 1 ianuarie 2023 se are în vedere creșterea la 1785 de lei a punctului de pensie concomitent cu diminuarea necesarului de transferuri pentru echilibrarea bugetului de asigurări sociale de stat.

Grafic 14: Evoluții privind indexările punctului de pensie în România

Ediția 2021 a Raportului privind îmbătrânirea populației indică o creștere semnificativă a cheltuielilor cu pensiile, comparativ cu evaluările anterioare. Proiecțiile aferente acestuia au fost realizate în toamna anului 2020, luând în considerare legislația în vigoare la acel moment (Legea 127/2019). Acestea indică o creștere a ponderii cheltuielilor cu pensiile aferente Pilonului I, de la 8,1% din PIB în anul 2019 la circa 14% din PIB la finele decadei 2040-50, urmată de o scădere treptată, către finele perioadei de prognoză (2070). Exercițiul precedent al Raportului (2018) prezenta o evoluție echilibrată a costurilor bugetare, media europeană a sporului cheltuielilor strict legate de îmbătrânirea populației fiind de 1,7 puncte procentuale.

Proiecțiile privind cheltuielile cu pensiile pe termen lung vor fi revizuite ulterior intrării în vigoare a noilor modificări legislative prevăzute în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), care urmăresc să asigure atât echitate pentru pensionari, cât și sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung, ținând cont de contextul obiectivului de ajustare fiscală pe termen mediu. Reforma prevăzută este gestionată de Ministerul Muncii și Justiției Sociale și prevede modificarea formulei pentru calculul pensiilor, introducerea unei noi reguli de indexare a pensiilor și a unor mecanisme împotriva indexării ad-hoc, reducerea semnificativă a posibilităților de pensionare anticipată, în paralel cu introducerea de stimulente pentru extinderea vieții profesionale, creșterea voluntară a vârstei standard de pensionare până la 70 de ani, în conformitate cu creșterea speranței de viață, precum și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei la 65 de ani, până în 2035. Totodată, reforma inclusă în PNRR are ca scop revizuirea pensiilor speciale în conformitate cu principiul contributiv, creșterea gradului de adecvare a pensiilor minime, în special pentru cei sub pragul sărăciei și creșterea contribuțiilor la Pilonul II de pensii. În această privință, Guvernul a aprobat, la jumătatea lunii martie 2022, creșterea contribuției la Pilonul II cu 1pp, la 4,75%, începând cu 1 ianuarie 2024.

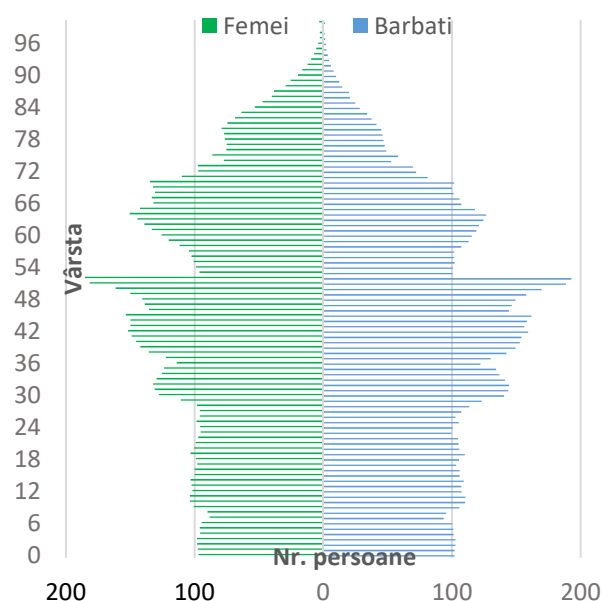
Dincolo de modificările legislative, cheltuielile legate de îmbătrânirea populației sunt proiectate în creștere, dinamica acestora urmând să fie influențată, în România, de o modificare accentuată a piramidei vârstelor. Situația este diferită de cea existentă în alte

țări UE, deși două treimi din totalul statelor membre estimează, pentru orizontul anului 2070, o creștere mai pronunțată a ponderii în PIB a cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației, față de estimările din runda anterioară (2018). Efortul general în rândul statelor membre se îndreaptă, în continuare, în direcția ajustărilor și reformelor din sectoarele pensiilor, sănătății și asistenței sociale.

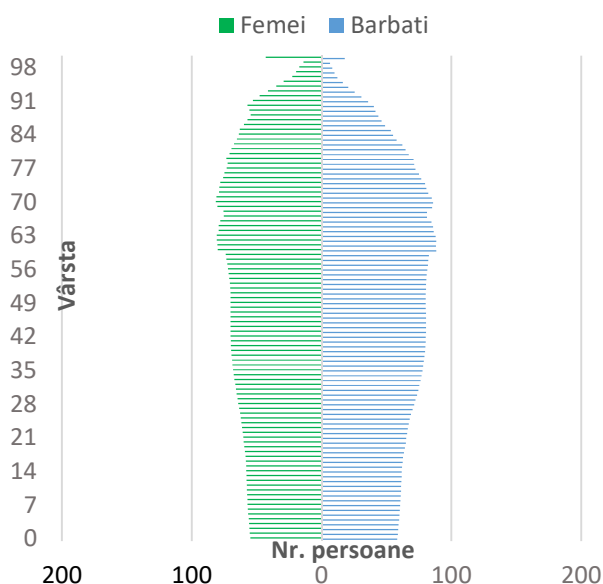
Schimbările demografice vor modifica structura populației României, cu implicații asupra cheltuielilor cu pensiile și inclusiv asupra pieței muncii. Amploarea și viteza îmbătrânirii populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația. În plus, proiecțiile viitoare vor fi influențate de schimbările ocazionate de pandemia Covid-19. Procesul de îmbătrânire va modifica raportul dintre populația la vârstă de pensionare și populația activă, ceea ce va aduce schimbări în structura pe vârste și implicații pe piața forței de muncă.

Grafic: Structura populației României în anul 2020-2090

Structura Populației României în 2020

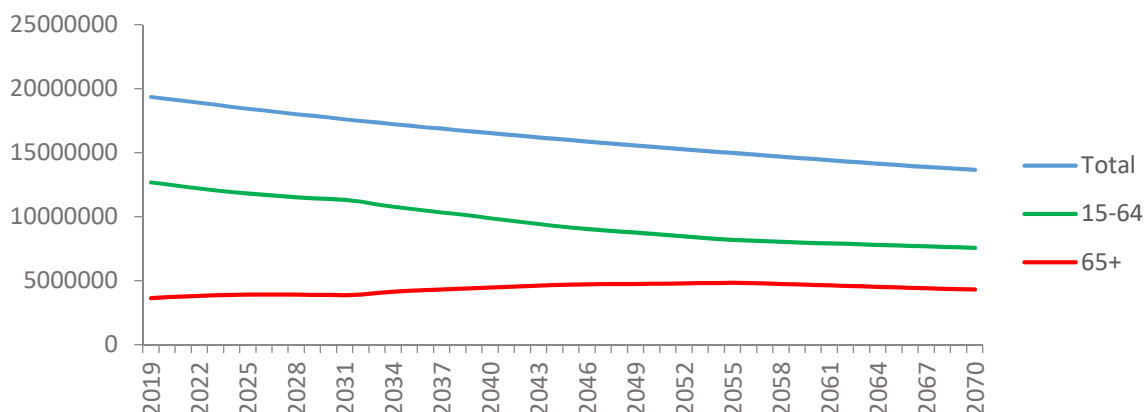

Structura Populației României în 2090

Sursa: Eurostat- EUROPOP

Grafic: Evoluția populației

Sursa: Eurostat- EUROPOP 2019

În perspectiva următorilor ani, sistemul public de pensii va avea resurse mai reduse în raport cu cheltuielile, ceea ce va pune presiune asupra soldului bugetar și asupra sustenabilității pe termen lung, în condițiile în care raportul dintre persoanele în vârstă de peste 65 de ani și cele în vârstă de muncă (15-64 de ani) va crește. Proiecțiile demografice realizate de Eurostat pentru România (Europop) indică o scădere semnificativă a populației, cu 5,7 milioane persoane mai puțin în 2070 comparativ cu anul 2019. Deși populația tânără este în scădere ca urmare a numărului tot mai redus al femeilor aflate la vârsta de fertilitate, există totuși semnale pozitive legate de creșterea ratei fertilității.

Pe termen mediu și lung, evoluția sectorului de pensii va fi influențată de perspectivele demografice date de evoluția ratei natalității și de procesul natural de îmbătrânire a populației, în contextul creșterii speranței de viață. Conform estimărilor Eurostat, la orizontul 2070, în România, speranța de viață la naștere este estimată să crească cu aproximativ 12 ani, de la 71,9 în 2019 la 83,5 ani în 2070, pentru bărbați, și cu 9 ani pentru femei, de la 79,5 ani în 2019 la 88,5 în 2070. Speranța de viață la 65 de ani este, de asemenea, proiectată în creștere: cu 7,2 ani în cazul bărbaților (de la 14,9 în 2019 la 22,1 ani, la orizontul 2017) și cu 6,8 ani în cazul femeilor (de la 18,6 la 25,4 ani). Ambele estimări relevă o ușoară convergență a speranței de viață între bărbați și femei.

Tabel: Indicatori Demografici

	2019	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Rata de fertilitate (%)	1,65	1,60	1,66	1,70	1,72	1,73	1,74
Populație Total mil., din care	19,35	19,21	17,74	16,52	15,45	14,49	13,65
Bărbați	9,47	9,41	8,73	8,17	7,70	7,28	6,91
Femei	9,88	9,80	9,01	8,35	7,75	7,22	6,74
Speranța de viață la naștere							
Bărbați	71,9	72,1	74,7	77,2	79,5	81,6	83,5

Femei	79,5	79,5	81,6	83,5	85,3	87,0	88,5
Speranța de viață la vârsta de 65 ani							
Bărbați	14,9	15,0	16,5	18,0	19,5	20,8	22,1
Femei	18,6	18,6	20,1	21,6	22,9	24,2	25,4

Sursa: Eurostat-EUROPOP 2019

Riscuri fiscal-bugetare specifice

Dimensiunea garanțiilor guvernamentale acordate conform legislației naționale

Soldul datoriei publice garantate de Guvern, prin Ministerul Finanțelor și de către unitățile administrativ teritoriale, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2007 privind datoria publică, se prezintă astfel:

	2020	2021	2022 est.	2023 prog.	2024 prog.	2025 prog.
--	------	------	-----------	------------	------------	------------

I. Soldul datoriei publice garantate la sfârșit de perioadă*)

- mld. Lei	33,5	43,4	63,0	77,0	86,0	88,0
- % din PIB	3,2%	3,7%	4,5%	5,0%	5,0%	4,7%
II. PIB (mld. lei) ³¹	1.058,9	1.181,9	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2

*) proiecția garanțiilor a avut la bază valoarea estimată de Ministerul Finanțelor pentru emiterea de noi garanții de stat

Riscul bugetar rezultat din plățile ce ar putea fi efectuate de MF în calitate de garant, pentru garanțiile emise de stat

	2020	2021	2022 est.	2023 prog.	2024 prog.	2025 prog.
I. Plăți MF în calitate de garant pentru garanțiile emise de stat*)						
- milioane lei	60,1	172,8	132,2	343,7	371,2	248,0
- % din PIB	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%	0,01%
II. PIB (mld. lei)	1.058,9	1.181,9	1.396,2	1.552,1	1.713,7	1.858,2

*) Include toate plățile efectuate de Ministerul Finanțelor în calitate de garant, inclusiv cele din fondul de risc

Riscuri aferente absorbției fondurilor europene nerambursabile

Riscurile care pot interveni în perioada 2023-2025 în implementarea fondurilor europene nerambursabile:

³¹ Conform CNSP prognoza de toamna - octombrie 2022

- riscul de dezangajare a fondurilor: autoritățile de management pentru programele operaționale aferente fondurilor europene nerambursabile să asigure măsurile necesare legale ce se impun pentru evitarea acestui risc, în scopul fluidizării plăților de către Comisia Europeană și evitării riscului de dezangajare;
- creșterea prețurilor (ex. materiale de construcție, petrol, gaze naturale, energie electrică, etc.).

Riscuri asociate sectorului companiilor de stat

Prezentele date au fost obținute pe baza situațiilor financiare pentru anul 2021, depuse până la data de 06.10.2022 la Ministerul Finanțelor de întreprinderile publice de subordonare centrală și locală, furnizate de CENTRUL NAȚIONAL PENTRU INFORMAȚII FINANCIARE.

A. Numărul întreprinderilor publice nefinanciare (operatori economici) care au depus situații financiare - total 1470

Întreprinderile publice au fost grupate astfel:

- **292** întreprinderi publice de **subordonare centrală**. Dintre acestea 213 întreprinderi publice au fost active și 79 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014, cu modificările și completările ulterioare;
- **1178** întreprinderi publice de **subordonare locală**. Dintre acestea, 1060 întreprinderi publice au fost active și 118 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014, cu modificările și completările ulterioare;

B. Principalii indicatori economica-financiar raportați de întreprinderile publice nefinanciare (operatori economici)

1. Capitalul propriu al întreprinderilor publice nefinanciare a fost în sumă totală de 67,87 mld lei și reprezintă 5,74% din Produsul Intern Brut (P.I.B.) din care capitalul propriu al întreprinderilor publice de subordonare centrală a fost în sumă de 67,61 mld lei și reprezintă 5,72 % din P.I.B. iar capitalul propriu al întreprinderilor publice de subordonare locală a fost în sumă de 0,26 mld lei;

2. Activele totale ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 275,77 mld lei din care activele totale ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 242,84 mld lei, iar activele totale ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 32,93 mld lei.

3. Datoriile totale (sume ce trebuie plătite într-o perioadă de până la 1 an și peste 1 an) ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 135,15 mld lei din care datoriile totale ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 117,29 mld lei iar datoriile totale ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 17,86 mld lei.

Din totalul datoriilor, **plățile restante** ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 23,89 mld lei și reprezintă 2,02% din Produsul Intern Brut (P.I.B.). Dintre acestea, plățile restante ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 15,58 mld lei și reprezintă 1,31% din P.I.B. iar plățile restante ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 8,31 mld lei și reprezintă 0,70% din P.I.B.

Din totalul plăților restante ale întreprinderilor publice de subordonare centrală, suma de 6,17 mld lei a fost înregistrată de 213 întreprinderi publice active și suma de 9,40 mld lei a fost înregistrată de 79 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014;

Există 2 întreprinderi publice de subordonare centrală active, care nu au depus Situații financiare anuale, dar care din informațiile Ministerului Finanțelor, au înregistrat plăți restante la 31.12.2021 în sumă de 1,32 mld lei, care mărește valoarea de 6,17 mld lei.

Din totalul plăților restante ale întreprinderilor publice de subordonare locală, suma de 1,62 mld lei a fost înregistrată de 1060 întreprinderi publice active, suma de 6,69 mld lei a fost înregistrată de 118 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014.

4. Gradul de îndatorare calculat conform formulei (Total Datorii /Total Active) al întreprinderilor publice nefinanciare a fost de 49,01 % din care întreprinderile publice de subordonare centrală înregistrează un grad de îndatorare de 48,30% iar întreprinderile publice de subordonare locală înregistrează un grad de îndatorare de 54,24%.

5. Referitor la pierderea brută / profitul brut înregistrat de întreprinderile publice nefinanciare în anul 2021 din analiza datelor se desprind următoarele:

a). Din cele 292 întreprinderi publice de subordonare centrală un număr de 189 întreprinderi publice au înregistrat profit brut în sumă totală de 11,14 mld lei reprezentând 0,94% din P.I.B. iar un număr de 103 întreprinderi publice au înregistrat pierdere brută în sumă totală de 3,81 mld lei reprezentând 0,32% din P.I.B..

b). Din cele 1178 de întreprinderi publice de subordonare locală un număr de 740 întreprinderi publice au înregistrat profit brut în sumă totală de 0,61 mld lei reprezentând 0,05% din P.I.B. iar un număr de 438 întreprinderi publice au înregistrat pierdere brută în sumă totală de 0,98 mld lei reprezentând 0,08% din P.I.B.

6. Valoarea participațiilor statului la întreprinderile publice nefinanciare de subordonare centrală care au depus situațiile financiare pentru anul 2021 au fost în sumă totală de 30,12 mld lei din care participațiile directe au fost în sumă de 28,36 mld lei și participațiile indirecte au fost în sumă de 1,76 mld lei;

C. Principalii indicatori economica-financiari raportați de întreprinderile publice financiare

Statul deține capital social în proporție majoritară sau integrală la 9 întreprinderi publice financiare

1. Capitalul propriu al acestora a fost în sumă totală de 7,15 mld lei și reprezintă 0,60 % din Produsul Intern Brut (P.I.B.);

2. Activele totale au fost în sumă totală de 77,04 mld lei.

3. Datoriile totale (sume ce trebuie plătite într-o perioadă de până la 1 an și peste 1 an) au fost în sumă totală de 61,64 mld lei.

4. **Gradul de îndatorare** calculat conform formulei (Total Datorii / Total Active) a fost de 80,01 %.

5. **Profitul brut** a fost în sumă totală de 0,54 mld lei și reprezintă 0,04% din Produsul Intern Brut (P.I.B.);

6. **Valoarea participațiilor statului** a fost în sumă totală de 5,10 mld lei din care participațiile directe au fost în sumă de 4,27 mld lei și participațiile indirecte au fost în sumă de 0,83 mld lei;

P.I.B.-ul folosit este de 1181,9 mld lei (potrivit proiecției principalilor indicatori macroeconomici 2022-2026 prognoza de vară 2022 - sursa Comisia Națională de Prognoză).

Riscuri generate de situații de urgență (dezastre naturale, accidente)
--

Sistemul de gestionare a riscurilor generate de situații de urgență din România

În România, sistemul de gestionare a riscurilor³² cuprinde o serie de instituții aparținând administrației publice centrale precum și celei locale. Capacitatea instituțională și resursele acestora sunt importante datorită iminenței anumitor tipuri de situații de urgență, care au un model repetitiv în România și un impact important asupra oamenilor, mediului și stabilității socio-politice. Sistemul a fost creat pentru a asigura o gestionare eficientă a oricărui tip de situație de urgență și de asemenea, pentru a acoperi obligațiile pe care România le are ca parte a tratatelor și acordurilor internaționale, în special ca stat membru al Uniunii Europene. Acesta include și un sistem european de prevenire a riscurilor, având în vedere caracterul transfrontalier al riscurilor contemporane.

Ministerul Afacerilor Interne

Evaluarea impactului bugetar în cazul producerii unui eveniment de tip dezastru

Generalități

Ministerul Afacerilor Interne MAI, prin Departamentul pentru Situații de Urgență, este actorul principal în Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, asigurând coordonarea eforturilor naționale pentru realizarea cerinței de reziliență formulate de NATO (Cerința nr.5 - Capacitatea de gestionare a victimelor multiple).

Domeniul situațiilor de urgență este reglementat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 21/2004³³ modificată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2014³⁴. În completarea cadrului legislativ, a fost adoptată Hotărârea de Guvern nr. 557/2016 privind managementul tipurilor de risc.

În conformitate cu actele normative menționate, au fost identificate 24 de tipuri de riscuri majore cu 55 de riscuri asociate, care se pot manifesta pe teritoriul național, producând pierderi de vieți omenești, pagube materiale și de mediu.

³² În conformitate cu prevederile legislative: HG nr. 762/2008 privind aprobarea Strategiei naționale de prevenire a situațiilor de urgență; Hotărârea Guvernului nr. 557/2016 privind managementul tipurilor de risc; Ordonanța de urgență nr. 1/2014 privind unele măsuri în domeniul gestionării situațiilor de urgență și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management pentru Situații de Urgență.

³³ Privind Sistemul Național de Management pentru Situații de Urgență.

³⁴ Privind unele măsuri în domeniul gestionării situațiilor de urgență.

În cadrul proiectului Ro-Risk35, derulat de MAI prin Inspectoratul general al Situațiilor de Urgență, a fost realizată o evaluarea națională a riscurilor concretizată prin cuantificarea impactului fizic, economic, social și psihologic, generat de 10 tipuri de risc majore/dezastre: cutremur, inundații, secetă, incendii de pădure, alunecări de teren, accident nuclear și radiologic, accidente industriale majore ce implică substanțe periculoase (SEVESO), transportul substanțelor periculoase, epidemii și zoonoze.

Ținând cont de evaluarea riscurilor făcută prin respectivul proiect, precum și de rapoartele de țară privind managementul riscurilor³⁶, România este o țară cu factor mare de vulnerabilitate la producerea dezastrelor naturale și tehnologice.

În ceea ce privește contextul actual al riscului de dezastre din România, dezastrele geofizice și cele legate de climă reprezintă o amenințare considerabilă pentru eforturile țării de a atenua sărăcia și creșterea economică durabilă, pierderile în caz de dezastre crescând pe măsură ce apar schimbări climatice și urbanizare și au avut efecte fizice, sociale și financiare semnificative în ultimele decenii.

România este predispusă la o serie de dezastre naturale, în special cutremure, inundații, secetă și vreme extremă, epidemii dar și datorate omului și activității sale (incendii, accidente chimice, accidente de transport în care sunt implicate substanțe periculoase și accidente nucleare și radiologice).

Evaluarea riscurilor la nivel național a demonstrat faptul că în România practic întregul teritoriu național se află sub incidența unuia sau mai multor tipuri de dezastre, fapt ce face ca expunerea populației să fie una dintre cele mai ridicate în Uniunea Europeană³⁷.

În cadrul proiectului menționat, impactul direct a fost evaluat prin contribuția consorțiului format din Universitatea Tehnică de Construcții - București, Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare pentru Fizica Pământului, iar impactul economic a fost evaluat de Institutul de prognoză al Academiei Române.

Scenarii considerate

Având în vedere cele menționate mai sus, pentru estimarea impactului bugetar al dezastrelor pentru perioada 2023-2025, s-au considerat 4 scenarii aparținând atât riscurilor naturale, cât și celor tehnologice, care pot apărea pe parcursul perioadei, fără a se considera o legătură de dependență între ele:

- Cutremur de tip vrâncean cu o perioadă medie de recurență de 1000 de ani.
- Accident nuclear la Centrala Cernavodă - Accident sever la Unitatea 1.
- Inundație pe Dunăre cu o perioadă medie de recurență de 1000 de ani.
- Pandemie de gripă.

I. Scenariu cutremur de tip vrâncean cu o perioadă medie de recurență de 1.000 de ani

³⁵ Evaluarea riscurilor la nivel național efectuată în cadrul proiectului "Evaluarea riscurilor de dezastre la nivel național (RO-RISK)"-cod SIPOCA 30.

³⁶ Obligație de raportare conform art. 6 din Decizia nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii, modificată prin Decizia (UE) 2019/420 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 martie 2019.

³⁷ Potrivit raportului INFORM din 2019, indicele de risc global GRI corespunzător României este 2.9, cu mult peste media europeană de 2.1, iar cel de expunere la hazarde de 3.5 față de 2.37 media europeană.

Scenariul prezentat presupune un cutremur puternic în zona Vrancei cu un interval mediu de recurență de 1000 ani, înregistrat în cursul nopții, în timpul căruia 95% din populație s-ar afla în clădirile rezidențiale.

I.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Cutremurul în sine ca și celelalte dezastre geologice severe asociate, cum ar fi alunecările de teren, căderile de stânci sau ruperea de baraje, pot provoca în mod direct mari pierderi de vieți omenești, distrugerea infrastructurii (șosele, căi ferate, tunele de cale ferată, poduri, conducte de apă, petrol, gaze și comunicații, etc.), a clădirilor și a vehiculelor, incendii sau explozii.

Costurile directe includ pierderea de capital fizic și uman, costurile de asistență, precum și cele cu operațiunile de curățare, reabilitare, reconstrucție, de înlocuire, reconstruire, reparare sau întreținere.

Costurile indirecte includ toate celelalte costuri suportate în mod indirect, ca urmare a dezastrului:

- ✓ reducerea valorii imobiliare în zonele amenințate de dezastre;
- ✓ pierderea veniturilor fiscale corespunzătoare proprietăților devalorizate ca urmare a dezastrului;
- ✓ pierderea productivității industriale, agricole și forestiere, precum și a veniturilor turistice ca urmare a deteriorării terenurilor sau a instalațiilor sau întreruperii sistemelor de transport, etc.

I.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI³⁸

Costurile economice totale asociate riscului de cutremur - scenariul Vrancea 1.000 ani (milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
1,888.76	6,115.25	0.00	2,696.61	2,406.62	0.00	3,133.65	727.03	9,973.60

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare umane pierderi	C2.2 Valoare materiale pierderi	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic

II. Scenariu accident nuclear la centrala nuclearo-electrică Cernavodă - Accident sever Unitatea 1 - Pierderea alimentării din exterior cu energie electrică și pierderea tuturor celorlalte surse de curent alternativ (generatoare electrice de rezervă și de avarie) - Station Black-Out (SBO).

³⁸Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de cutremur și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect.

Secvența de accident începe cu pierderea totală a alimentării cu energie electrică de Clasa IV, Clasa III și eșuarea încercării de a pune în funcțiune sistemul de asigurare a energiei electrice în caz de avarie (EPS- Emergency Power System). Aceste evenimente determină pierderea pompelor (debit) SPTC, răcirea moderatorului, răcirea protecțiilor de capăt și pierderea apei tehnice de răcire (RCW și RSW).

II.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Evaluarea economică a costurilor legate de efectele asupra populației a fost realizată pe două categorii:

- Decese - evaluarea economică a deceselor a fost efectuată conform metodologiei prin metoda capitalizării veniturilor nete;
- Vătămări corporale - evaluarea economică a vătămarilor corporale ținându-se cont de numărul de zile pierdute și a câștigului mediu salarial net lunar, costurile îngrijirilor medicale pentru o perioadă medie de 5 zile de spitalizare și tratament aferent.

Costurile economice ale impactul asupra mediului au fost estimate în baza suprafețelor afectate necesar a fi decontaminate și a prețului mediu de decontaminare, precum și a costurilor de intervenție.

Evaluarea costurilor indirecte s-a efectuat ținându-se cont de veniturile pierdute de către companii din cauza producerii evenimentului, estimate în baza numărului de zile de întrerupere a activității, respectiv perioada de refacere a unei unități nucleare.

II.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI³⁹

Costurile economice totale asociate scenariului de accident nuclear - Accident sever Unitatea 1 - Station Black-Out (SBO) (milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
0.01	0.01	9,420.00	0.01	103.40	2,426.27	0.00	2,529.67	11,979.69

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Mare

III. Scenariu eveniment extrem - Dunăre (cedare diguri) - Debitele maxime luate în considerare în dezvoltarea scenariului Dunăre (cedare diguri) pot fi asociate probabilității de depășire a debitului maxim de 0,1%

III.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

³⁹ Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de accident nuclear și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect

Costurile patrimoniale directe reprezentând valoarea economică a pierderilor și pagubelor produse construcțiilor rezidențiale afectate, precum și a pagubelor și pierderilor suportate de infrastructură ca urmare a producerii evenimentului.

Pierderile umane au însumat pierderile de vieți omenești, costurile datorate spitalizării persoanelor rănite, pentru o perioadă medie de 10 zile de spitalizare.

Costurile economice indirecte sunt de două categorii:

- Pierderi de venituri determinate de pierderea producției agricole aferente terenurilor agricole afectate de inundații.
- Investițiile necesare pentru recuperarea daunelor patrimoniale produse au fost introduse în model prin intermediul creșterii ratei VAB40 pentru sectorul construcții în următorii doi ani, cât a fost considerată durata perioadei de recuperare.
- **Pierderile de PIB** (produs intern brut) sunt determinate de pierderile de venituri.

Costurile generate de intervenția forțelor - costuri de intervenție pentru persoanele evacuate sau sinistrate - însumează costuri legate de consultația medicală, hrană, cazare și alte servicii.

III.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁴¹

Costurile economice totale asociate scenariului de inundație pe Dunăre (cedare diguri) (milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
0.61	917.92	0.00	0.98	846.80	825.46	147.13	2,644.86	3,564.38

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mic	Impact Mare	Impact Foarte Mic	Impact Mic	Impact Mare

IV. Scenariu gripa pandemică

O pandemie de gripă este o epidemie globală ce implică o tulpină de virus care nu a circulat anterior în rândul populației umane. Dintre cele trei grupe principale de gripă (A, B și C), gripa cu virus gripal A are capacitatea cea mai mare de a provoca pandemii umane.

IV.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Evaluarea economică a costurilor legate de efectele asupra populației este realizată pe două categorii:

⁴⁰ Valoare adăugată brută.

⁴¹ Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de inundație și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect.

- Decese - evaluarea economică a deceselor a fost efectuată conform metodologiei prin metoda capitalizării veniturilor nete;
- Cazurile de îmbolnăvire - evaluarea economică a vătămarilor corporale ținându-se cont de numărul de zile pierdute și a câștigul mediu salarial net lunar și costurile îngrijirilor medicale pentru o perioadă medie de 5 zile de tratament spitalizării și tratamentului aferent.

Evaluarea costurilor indirecte s-a efectuat ținându-se cont de veniturile pierdute de către companii datorită producerii evenimentului, luându-se în considerare inclusiv orele-om pierdute pentru personalul de îngrijire al bolnavilor la domiciliu.

IV.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁴²

Costurile economice totale asociate scenariului de gripă pandemică

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
2,797.53	0.00	0.00	0.00	0.00	1,926.80	0.00	1,926.80	4,724.35

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mare

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii

Estimarea impactului bugetar al producerii unor dezastre pentru a fi inclus în strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2023-2025 pentru entitățile din subordinea/sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii

-mii lei -

Estimarea impactului bugetar al producerii unor dezastre pentru a fi inclus în strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2023-2025 pentru entitățile din subordinea/sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii

- mii lei -

Nr. crt.	Direcție MTI/ entitate MTI	Explicații	Cost estimativ
	Direcția Transport Aerian		
1	Autoritatea de Investigații și Analiză pentru Siguranța Aviației Civile (AIAS)	Catastrofă aeriană pe uscat	24.450

⁴² Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de epidemii și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect.

		Catastrofă aeriană în apele teritoriale române	151.590
2	SN Aeroportul Internațional Timișoara "Traian Vuia" - SA	Dezastre naturale	2.300
3	SN Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu - SA	Dezastre naturale	2.300
4	CN Aeroporturi București	Asigurare cutremur de pământ, alunecări de teren, furtună, vijelii, tornade	2.744
	Direcția Proiecte Strategice și Monitorizare Proiecte		
5	CNAIR - SA	Lucrări reabilitare a sectoarelor de drumuri naționale și autostrăzi afectate de fenomene meteorologice și hidrologice	136.394
		Impact cutremur asupra podurilor rutiere	154.380
	Direcția Transport Naval		
6	RA AFDJ Galați	Resurse financiare necesare gestionării situațiilor de urgență în perioada 2021-2023	29.340
7	ARSVOM	Estimare impact bugetar dezastru în perioada 2023-2025	432.855
	Direcția Transport Feroviar		
8	METROREX - SA	Estimare producere cutremur major care afectează întreaga rețea de metrou	8.643.320
	Direcția Medicală		
9	Spitale în subordine	Estimare impact bugetar producere dezastre	138.872
	TOTAL GENERAL		9.718.545

Ponderea lucrărilor de restabilire a circulației pe sectoarele de drumuri naționale afectate de fenomenele meteorologice și hidrologice reprezintă cca. 20 % din bugetul anual al programului de întreținere, respectiv 145.156 mii lei.

Podurile în execuție/ce vor intra în execuție în anul 2023, după cum urmează:

- Pod pe DN13C km 1+200 peste Tămava Mare la Vânători;
- Pod pe DN24 km 7+620 peste Șiret la Cosmești;

- Podul de la Cernavodă, situat pe A2 km 157+600;
- Podul peste brațul Borcea, situat pe A2 km 149+680;
- Pod pe DN73 km 78+519 peste râul Dâmbovița;
- Apărarea malurilor împotriva inundațiilor a localității Babadag, jud. Tulcea/Refacere 5 poduri pe DN22 km 210+291, km 211+812, km 212+045, km 212+495, km 213+600;
- Pasaj superior denivelat pe DN 21 km 105+500;
- Pod pe DN 13A km 87+915 peste râul Brădești;
- Pod pe DN2A km 196+739, la Ovidiu.

Astfel, impactul unui dezastru de tip cutremur asupra podurilor rutiere cu deschideri mai mari sau egale cu 45 m, respectiv tabliere cu momente de inerție mari, care pot suferi deplasări, rotiri sau căderi de pe reazeme este de aproximativ 62 mil. euro (luând în considerare un total de 135 poduri).

Măsurile implementate sau în curs de implementare pentru prevenirea riscurilor generate de situații de urgență

În vederea sprijinirii eforturilor de a reacționa în mod eficient în cazul producerii unor dezastre naturale și al schimbărilor climatice, pe de o parte, prin intermediul unui management performant al riscurilor de dezastre, prin dezvoltarea de politici specifice și pe de altă parte, prin asigurarea resurselor financiare în cazul producerii unor dezastre naturale, România a încheiat o serie de acorduri de împrumut cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD).

În decursul ultimului deceniu, Grupul Băncii Mondiale a devenit lider mondial în gestionarea riscului de dezastre, sprijinind țările membre în evaluarea expunerii la dezastre și gestionarea acestora.

În luna iunie, 2018, s-a încheiat Acordul de împrumut pentru politici de dezvoltare privind managementul riscurilor de dezastru, cu opțiune de amânare a tragerii până la apariția unei catastrofe (CAT-DDO), în valoare de 400 milioane de euro, încheiat între Ministerul Finanțelor și BIRD (Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare).

Împrumutul este acordat pe o perioadă de până la 20 ani, cu 19,5 ani perioadă de grație, rambursarea efectuându-se într-o singură tranșă la 1 mai 2038 și este disponibil până la data de 31 decembrie 2021, cu posibilitatea extinderii acestei perioade de 4 ori, dar fără a depăși în total 15 ani.

Totodată, în luna iulie, 2019 au fost încheiate două noi acorduri de împrumut cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD)⁴³, unul în valoare de 50 de milioane de euro, pentru Proiectul privind îmbunătățirea rezilienței și a răspunsului la situații de urgență, iar al doilea, în valoare de 40 milioane de euro pentru Proiectul privind consolidarea infrastructurii și a pregătirii pentru situații critice de urgență.

Fiecare împrumut este acordat pe o perioadă de până la 10 ani, rambursarea efectuându-se într-o singură tranșă la data de 1 februarie 2029, sumele împrumuturilor fiind disponibile până la data de 31 decembrie 2025.

⁴³ www.mfinante.gov.ro

Punerea în aplicare a acțiunilor prevăzute se va asigura de către Ministerul Afacerilor Interne, prin Unitățile de implementare a proiectelor înființate în acest scop în cadrul Inspectoratului General al Poliției și Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Punerea în aplicare a acțiunilor prevăzute în Acordul de Împrumut se asigură de către: Ministerul Finanțelor, în calitate de împrumutat, Ministerul Afacerilor Interne, în calitate de coordonator al Comitetului Național pentru Situații Speciale de Urgență, prin Departamentul pentru Situații de Urgență, precum și de către Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor asigură managementul riscului la inundații care constă în asigurarea implementării strategiilor, politicilor și proiectelor în domeniul riscului la inundații.

În promovarea construcțiilor și amenajărilor hidrotehnice, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor urmărește respectarea principiilor prevăzute prin Hotărârea Guvernului nr. 846/2010 pentru aprobarea Strategiei naționale de management al riscului la inundații pe termen mediu și lung ce cuprinde un ansamblu de acțiuni la nivel național și bazinal care include planificare, programe, politici cadru, coordonare, facilitare, sporirea conștientizării și consolidarea socială, reziliența, precum și a principiilor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 972/2016 pentru aprobarea planurilor de management al riscului la inundații aferent celor 11 administrații bazinale de apă și a fluviului Dunărea de pe teritoriul României.

Planurile de management al riscului la inundații constituie un document de planificare a măsurilor pentru managementul riscului la inundații și cu prioritate, pentru reducerea efectelor acestora, ce trebuie realizate în perioada 2016-2021 de către fiecare instituție cu atribuții în domeniu, pentru reducerea riscului la inundații în zonele cu risc potențial semnificativ la inundații la nivelul fiecărui bazin hidrografic.

Planul cuprinde măsuri specifice, concrete, inclusiv lucrări de investiții, care urmăresc cele 5 domenii de acțiune din ciclul de management al riscului la inundații: Prevenire, Protecție, Pregătire, Conștientizarea riscului la inundații și Refacere/Reconstrucție, care vor fi implementate de către toate instituțiile cu atribuții în managementul acestui tip de risc.

Costurile medii estimate în Strategia Națională de Management al Riscului la inundații pe termen mediu și lung pentru contracararea dezastrelor provocate de inundații sunt de aproximativ 700 milioane Euro/an, respectiv 2100 milioane Euro pentru perioada 2019-2021 pentru toate instituțiile cu responsabilități în implementarea acestor strategii (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, precum și administrațiile regionale/județene și locale).

De asemenea, la nivelul fiecărui bazin hidrografic au fost identificate un număr de proiecte integrate majore - ca un ansamblu de măsuri pentru amenajarea zonelor cu risc maxim potențial la inundații de tip flash-flood înregistrate în ultimii ani, proiecte care sunt propuse a fi realizate cu finanțare externă în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare 2014-2020.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor

În România, datele climatice din ultimele decenii evidențiază o creștere progresivă a temperaturii aerului, precum și o creștere a frecvenței evenimentelor extreme, fiind din ce

în ce mai evidentă alternanța rapidă între caniculă severă, secetă accentuată și precipitații abundente generatoare de viituri rapide și inundații.

Proiecțiile climatice indică și pentru viitor o creștere semnificativă a temperaturilor extreme, în special în lunile de vară, precum și a perioadelor secetoase sau a intervalelor cu precipitații abundente generatoare de viituri rapide la scară regională/locală, fiind din ce în ce mai evidente diferențierile regionale în evoluția acestor fenomene. Ca o consecință, efectele asupra activității socio-economice ale fenomenelor meteorologice periculoase (valuri de căldură, secete, furtuni, ploi torențiale, etc) vor fi tot mai pregnante.

În următorii 3 ani, din analiza hazardurilor climatice observate și a proiecțiilor viitoare în condițiile schimbării climatice, se estimează apariția de episoade cu precipitații intense pe întreg teritoriul țării, creșterea intensității precipitațiilor fiind mai accentuată în special în zonele de munte. Creșterea frecvenței și intensității valurilor de căldură legată de schimbarea climei va fi mai accentuată în zonele extracarpătice din vestul, sudul și sud-estul țării.

Valurile de căldură și episoadele cu precipitații intense sunt hazarduri amplificate în mediul urban de caracteristicile mediului construit.

Seceta meteorologică este, din punct de vedere statistic, mai frecventă în sud-estul teritoriului și izolat, în regiuni din Câmpia Română și Moldova. Proiecțiile viitoare în condițiile schimbării climatice sugerează o probabilitate crescută de apariție a episoadelor de secetă meteorologică în lunile de vară, datorită intensificării evapotranspirației și reducerii cantității de precipitații.

Impactul economic asociat secetei meteorologice a fost cuantificat în cadrul Proiectului „Evaluarea riscurilor de dezastre la nivel național” - RO-RISK, finanțat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

În cadrul proiectului au fost analizate 4 scenarii pentru seceta meteorologică din care 2 scenarii la nivel național și 2 scenarii la nivel regional, după cum urmează:

Scenariul 1 - Anul 2011-2012, an excesiv secetos la nivel național, cu o perioadă de revenire de 3 evenimente la 10 ani;

Scenariul 2 - Anul 2006-2007, an excesiv secetos la nivel național, cu o perioadă de revenire de 1 eveniment la 25 ani, respectiv 4 evenimente la 100 de ani;

Scenariul 3 - Sudul României (Oltenia și Muntenia), cu o perioadă de revenire între 10 și 100 de ani;

Scenariul 4 - Sudul Moldovei, cu o perioadă de revenire între 10 și 100 de ani.

Din calculul impactului economic aferent scenariilor de secetă meteorologică analizate, rezultă următoarele valori aferente pierderilor de producție vegetală și pierderi de PIB:

mil. euro

Nr. crt.	Scenariul	Pierderi de producție	Pierderi de PIB
1	Scenariul național 2006-2007	4606,1	4978,2
2	Scenariul național 2011-2012	4376,4	4686,5

3	Scenariul Regional Sudul României (Oltenia și Muntenia)	2177,8	2098,4
4	Scenariul Regional Sudul Moldovei	537,0	500,0

Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale

Referitor la evaluarea impactului bugetar pe care l-ar putea determina producerea unui eveniment de tip dezastru, la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin Centrul Operativ pentru Situații de Urgență, sunt monitorizate suprafețele de culturi agricole afectate în urma fenomenelor meteo nefavorabile. În ultimii 3 ani, autoritățile s-au confruntat cu o serie de probleme din cauza acestor fenomene, după cum urmează:

Anul	Fenomenul	Suprafața (ha)	Valoarea pagubelor	Actul normativ
2015	fenomene meteo nefavorabile (inundații , grindina, furtuni, vijelii, îngheț târziu de primăvară, secetă)	1.752.507	Estimat 326.987,9 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
	d.c. secetă severă aprilie - septembrie	1.584.088	Platit 295.563,8 mii lei	OUG nr.45/2015
2016	fenomene meteo nefavorabile	1.185.822	Estimat 221.254,2 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
	d.c. seceta	1.040.000	Estimat 198.558 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
	Pagube produse infrastructurii de îmbunătățiri funciare		Estimat 803,6 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
2017	fenomene meteo nefavorabile	411.382	Estimat 76.756,86 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
	d.c. seceta	298.364	Estimat 56.964 mii lei	Nu s-au acordat despăgubiri
Total			625.802,6 mii lei	

Față de valoarea estimată a pagubelor, nivelul pierderilor pe ultimii 3 ani se ridică la circa 133.150 mii euro.

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, prin Programul anual de acțiuni privind proiectarea și execuția lucrărilor de intervenție pentru reducerea riscului seismic la construcțiile cu destinație de locuință multietajate, încadrate prin raport de expertiză tehnică în clasa I de risc seismic și care prezintă pericol public, conform OG nr. 20/1994, republicată și-a propus ca principale obiective pentru anul 2018:

Finalizarea execuției lucrărilor de consolidare pentru 10 clădiri de locuit;

Continuarea execuției lucrărilor de consolidare pentru 10 clădiri de locuit;

Începerea execuției lucrărilor de consolidare pentru 30 clădiri de locuit;

Finalizarea proiectării lucrărilor de consolidare pentru 7 clădiri de locuit;

Începerea elaborării proiectării lucrărilor de consolidare pentru 46 clădiri de locuit.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

În eventualitatea evaluării unui impact bugetar pe care l-ar putea determina producerea unui eveniment de tip dezastru, Ministerul Muncii și Protecției Sociale acordă ajutoare de urgență potrivit art. 28 alin.(1) din Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat. Potrivit acestuia, Guvernul, la propunerea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, poate acorda ajutoare de urgență familiilor și persoanelor care se află în situații deosebite datorate stării de sănătate ori altor cauze care pot conduce la riscul de excluziune socială, precum și în alte situații stabilite prin hotărâre a Guvernului, care va cuprinde și procedura și/sau condițiile de acordare.

În conformitate cu politica în domeniul asistenței sociale, sumele reprezentând ajutoare de urgență prevăzute prin art. 28 alin.(1) din Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat estimate pentru fiecare an din perioada 2018-2021, se ridică la 10.000 mii lei.

5. CADRUL DE CHELTUIELI PE TERMEN MEDIU 2023-2025

Cheltuielile totale ale bugetului de stat pentru perioada 2020-2025, precum și cheltuielile agregate ale celor mai mari 10 ordonatori principali de credite în funcție de criteriul fondurilor alocate din bugetul de stat, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BUGET DE STAT -						
CHELTUIELI TOTAL, din						
care:						
milioane lei	246.930 *)	264.231 *)	331.365 *)	353.641 *)	347.387 *)	375.444 *)
% din P.I.B.	23,15	22,36	23,73	22,78	20,27	20,20
CHELTUIELI TOTAL - 10 ministere						
mil lei	190.211	196.796	233.114	257.017	258.469	285.655
% din P.I.B.	17,83	16,65	16,70	16,56	15,08	15,37
Cheltuieli de personal						
mil lei	46.610	45.596	48.317	52.459	55.088	56.740
% din P.I.B.	4,37	3,86	3,46	3,38	3,21	3,05
Bunuri si servicii						
mil lei	8.686	10.842	11.874	12.109	12.706	13.705
% din P.I.B.	0,81	0,92	0,85	0,78	0,74	0,74
Dobanzi						
mil lei	32	27	21	19	15	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subventii						
mil lei	4.600	4.162	5.353	5.354	5.235	5.388
% din P.I.B.	0,43	0,35	0,38	0,34	0,31	0,29
Transferuri intre unitati ale						
administratiei publice						
mil lei	45.710 *)	45.914 *)	46.671 *)	40.208 *)	43.474 *)	46.754 *)
% din P.I.B.	4,28	3,88	3,34	2,59	2,54	2,52
Alte transferuri						
mil lei	3.688	2.358	3.184	2.755	1.899	2.023
% din P.I.B.	0,35	0,20	0,23	0,18	0,11	0,11
Proiecte cu finantare din						
fonduri externe						
nerambursabile (FEN)						
mil lei	578	668	1.782	5.980	31.606	33.677
% din P.I.B.	0,05	0,06	0,13	0,39	1,84	1,81
Asistenta sociala						
mil lei	41.265	45.750	61.562	59.154	59.715	63.881
% din P.I.B.	3,87	3,87	4,41	3,81	3,48	3,44
Proiecte cu finantare din						
fonduri externe						
nerambursabile aferente						
cadrlui financiar 2014-						
mil lei	27.282	29.304	34.852	40.320	50	65
% din P.I.B.	2,56	2,48	2,50	2,60	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
mil lei	4.264	3.426	4.051	3.338	3.226	3.287
% din P.I.B.	0,40	0,29	0,29	0,22	0,19	0,18
Proiecte cu finantare din						
sumele reprezentand						
asistenta financiara						
nerambursabila aferenta						
PNRR						
mil lei	0	0	3.028	10.965	17.180	18.585
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,22	0,71	1,00	1,00
Proiecte cu finantare din						
sumele aferente						
componentei de imprumut a						
PNRR						
mil lei	0	0	1.917	5.985	6.944	19.160
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,14	0,39	0,41	1,03
Cheltuieli aferente						
programelor cu finantare						
rambursabila						
mil lei	615	464	390	689	1.653	938
% din P.I.B.	0,06	0,04	0,03	0,04	0,10	0,05
Active nefinanciare						
mil lei	7.205	6.772	8.871	17.367	19.424	21.200
% din P.I.B.	0,68	0,57	0,64	1,12	1,13	1,14
Active financiare						
mil lei	324	441	939	162	102	84
% din P.I.B.	0,03	0,04	0,07	0,01	0,01	0,00
Imprumuturi						
mil lei	0	1.400	170	8	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,12	0,01	0,00	0,00	0,00
Rambursari de credite						
mil lei	164	214	130	145	153	157
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01
Plati efectuate in anii						
precedenti si recuperate in						
anul curent						
mil lei	-814	-543	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,08	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
CHELTUIELI TOTALE - ALTI						
ORDONATORI PRINCIPALI						
DE CREDITE						
mil lei	56.719	67.435	98.252	96.624	88.918	89.789
% din P.I.B.	5,32	5,71	7,04	6,23	5,19	4,83
*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Ministerul Sănătății.						

Bugetul celor 10 ordonatori principali de credite prezentați în strategie reprezintă peste 70% din totalul cheltuielilor bugetului de stat.

Detalierea cheltuielilor pentru fiecare din cei 10 ordonatori principali de credite pentru orizontul de referință este prezentată în Anexele 1 - 10 atașate Strategiei.

Anexa 1 - Cheltuielile Ministerului Muncii și Solidarității Sociale din bugetul de stat pe perioada 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	48.807 *)	51.251 *)	63.503 *)	60.983 *)	66.631 *)	71.959 *)
% din P.I.B.	4,58	4,34	4,55	3,93	3,89	3,87
Cheltuieli de personal						
milioane lei	391	385	429	438	460	474
% din P.I.B.	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Bunuri și servicii						
milioane lei	239	257	327	348	366	380
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	15.626 *)	14.482 *)	12.510 *)	11.618 *)	17.693 *)	19.705 *)
% din P.I.B.	1,46	1,23	0,90	0,75	1,03	1,06
Alte transferuri						
milioane lei	82	49	26	11	7	7
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	4	5	200	200
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Asistența socială						
milioane lei	32.404	35.976	50.010	47.535	47.418	50.820
% din P.I.B.	3,04	3,04	3,58	3,06	2,77	2,73
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	59	110	71	198	0	0
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	30	32	35	231	185	145
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	40	505	164	92
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	23	50	100	100
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	5	9	28	44	38	35
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-27	-49	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare.						

Anexa 2 - Cheltuielile Ministerului Educației din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	29.596	27.695	30.396	32.530	38.375	41.341
% din P.I.B.	2,77	2,34	2,18	2,10	2,24	2,22
Cheltuieli de personal						
milioane lei	20.354	20.099	22.040	23.000	24.150	24.875
% din P.I.B.	1,91	1,70	1,58	1,48	1,41	1,34
Bunuri si servicii						
milioane lei	299	74	82	95	95	95
% din P.I.B.	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	5.832	5.707	5.863	5.949	5.999	6.149
% din P.I.B.	0,55	0,48	0,42	0,38	0,35	0,33
Alte transferuri						
milioane lei	1.274	2	2	2	2	2
% din P.I.B.	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	0	0	800	800
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,04
Asistenta sociala						
milioane lei	110	88	197	427	452	628
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,03	0,03	0,03
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	232	203	287	750	0	0
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,05	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	1.159	1.089	1.181	1.187	1.187	1.337
% din P.I.B.	0,11	0,09	0,08	0,08	0,07	0,07
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	404	400	4.000	5.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,03	0,03	0,23	0,27
Proiecte cu finantare din sumele aferente componentei de imprumut a PNRR						
milioane lei	0	0	1	359	1.000	2.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,02	0,06	0,11
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	227	316	160	160	388	114
% din P.I.B.	0,02	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	180	187	178	200	300	341
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-70	-70	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 3 - Cheltuielile Ministerului Afacerilor Interne din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	20.554	20.048	22.769	25.539	25.919	26.810
% din P.I.B.	1,93	1,70	1,63	1,65	1,51	1,44
Cheltuieli de personal						
milioane lei	13.109	12.232	12.756	13.649	14.331	14.761
% din P.I.B.	1,23	1,03	0,91	0,88	0,84	0,79
Bunuri si servicii						
milioane lei	1.143	1.072	1.184	1.407	1.474	1.500
% din P.I.B.	0,11	0,09	0,08	0,09	0,09	0,08
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	226	253	310	373	449	439
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02
Alte transferuri						
milioane lei	3	3	4	9	6	6
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	0	200	2.500	2.500
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,15	0,13
Asistenta sociala						
milioane lei	4.567	5.122	6.338	5.632	6.106	6.521
% din P.I.B.	0,43	0,43	0,45	0,36	0,36	0,35
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	411	862	1.248	3.700	50	65
% din P.I.B.	0,04	0,07	0,09	0,24	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	5	7	309	13	12	12
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	0	100	300	400
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,02	0,02
Proiecte cu finantare din sumele aferente componentei de imprumut a PNRR						
milioane lei	0	0	0	76	229	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	1	4	49	70	135	249
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	1.155	517	572	310	326	357
% din P.I.B.	0,11	0,04	0,04	0,02	0,02	0,02
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-67	-25	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 4 - Cheltuielile Ministerului Sănătății din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	19.547 *)	23.581 *)	24.923 *)	23.335 *)	22.001 *)	21.839 *)
% din P.I.B.	1,83	2,00	1,79	1,50	1,28	1,18
Cheltuieli de personal						
milioane lei	2.243	2.386	2.350	2.622	2.753	2.835
% din P.I.B.	0,21	0,20	0,17	0,17	0,16	0,15
Bunuri si servicii						
milioane lei	4.410	7.011	7.016	6.211	6.309	6.263
% din P.I.B.	0,41	0,59	0,50	0,40	0,37	0,34
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	12.669 *)	13.921 *)	15.268 *)	9.136 *)	6.932 *)	7.637 *)
% din P.I.B.	1,19	1,18	1,09	0,59	0,40	0,41
Alte transferuri						
milioane lei	6	5	6	9	5	5
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	1	0	0	500	700
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,04
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	17	28	94	711	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,05	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	12	163	24	20	14	14
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	59	4.359	4.366	3.840
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,28	0,25	0,21
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	203	67	81	200	871	289
% din P.I.B.	0,02	0,01	0,01	0,01	0,05	0,02
Active nefinanciare						
milioane lei	39	60	25	68	252	257
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-51	-61	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare.						

Anexa 5 - Cheltuielile Ministerului Apărării Naționale din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	19.387	19.823	23.187	35.321	38.245	41.493
% din P.I.B.	1,82	1,68	1,66	2,28	2,23	2,23
Cheltuieli de personal						
milioane lei	6.614	6.491	6.553	8.273	8.686	8.947
% din P.I.B.	0,62	0,55	0,47	0,53	0,51	0,48
Bunuri si servicii						
milioane lei	2.197	2.052	2.715	3.407	3.705	4.707
% din P.I.B.	0,21	0,17	0,19	0,22	0,22	0,25
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	1.055	1.071	1.300	1.742	1.968	2.119
% din P.I.B.	0,10	0,09	0,09	0,11	0,11	0,11
Alte transferuri						
milioane lei	228	249	247	368	411	457
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	0	0	63	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asistenta sociala						
milioane lei	3.730	4.110	4.462	5.011	5.162	5.317
% din P.I.B.	0,35	0,35	0,32	0,32	0,30	0,29
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	13	26	23	31	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	7	10	30	65	69	72
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	5.601	5.857	7.857	16.424	18.182	19.874
% din P.I.B.	0,53	0,50	0,56	1,06	1,06	1,07
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-58	-42	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 6 - Cheltuielile Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale din bugetul de stat pe perioada 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	23.246	21.459	23.586	25.228	23.737	23.908
% din P.I.B.	1,97	1,82	1,69	1,63	1,39	1,29
Cheltuieli de personal						
milioane lei	677	662	693	700	735	757
% din P.I.B.	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
Bunuri și servicii						
milioane lei	97	87	119	114	114	115
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Subvenții						
milioane lei	2.300	1.536	2.410	2.216	2.228	2.283
% din P.I.B.	0,19	0,13	0,17	0,14	0,13	0,12
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	1.589	1.426	2.170	3.336	2.290	2.384
% din P.I.B.	0,13	0,12	0,16	0,21	0,13	0,13
Alte transferuri						
milioane lei	152	197	233	258	273	273
% din P.I.B.	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	2	5	5	1.005	18.000	18.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,06	1,05	0,97
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	17.704	17.535	17.338	17.500	0	0
% din P.I.B.	1,50	1,48	1,24	1,13	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	986	51	415	53	51	49
% din P.I.B.	0,08	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	28	33	36	46	46	47
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Imprumuturi						
milioane lei	0	0	170	1	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-289	-71	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,02	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 7 - Cheltuielile Ministerului Transporturilor și Infrastructurii din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	12.912	14.192	19.992	23.319	22.132	31.449
% din P.I.B.	1,21	1,20	1,43	1,50	1,29	1,69
Cheltuieli de personal						
milioane lei	48	61	67	71	74	76
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Bunuri și servicii						
milioane lei	16	9	11	27	29	30
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dobanzi						
milioane lei	32	26	21	19	15	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subvenții						
milioane lei	2.300	2.626	2.944	2.857	3.006	3.104
% din P.I.B.	0,22	0,22	0,21	0,18	0,18	0,17
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	1.987	2.384	3.440	3.249	3.478	3.570
% din P.I.B.	0,19	0,20	0,25	0,21	0,20	0,19
Alte transferuri						
milioane lei	887	527	479	593	690	717
% din P.I.B.	0,08	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	512	602	647	2.000	7.106	9.125
% din P.I.B.	0,05	0,05	0,05	0,13	0,41	0,49
Asistența socială						
milioane lei	454	454	555	548	577	595
% din P.I.B.	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	6.082	7.001	10.287	9.000	0	0
% din P.I.B.	0,57	0,59	0,74	0,58	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	13	54	80	71	12	12
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	116	1.500	5.800	6.800
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,10	0,34	0,37
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	583	3.000	1.000	7.030
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,04	0,19	0,06	0,38
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă						
milioane lei	135	14	0	185	188	216
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	70	1	2	11	5	5
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active financiare						
milioane lei	260	337	631	43	0	0
% din P.I.B.	0,02	0,03	0,05	0,00	0,00	0,00
Rambursări de credite						
milioane lei	164	161	130	145	153	157
% din P.I.B.	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-49	-64	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

**Anexa 8 - Cheltuielile Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene
din bugetul de stat pe perioada 2020-2025**

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	1.809	2.440	9.041	11.728	5.311	7.230
% din P.I.B.	0,17	0,21	0,65	0,76	0,31	0,39
Cheltuieli de personal						
milioane lei	14	119	140	118	135	139
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Bunuri și servicii						
milioane lei	3	2	3	11	8	9
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte transferuri						
milioane lei	3	25	1	1	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	47	46	1.110	2.500	2.000	2.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,08	0,16	0,12	0,11
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	1.836	2.258	4.160	7.000	0	0
% din P.I.B.	0,17	0,19	0,30	0,45	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	1	1	3	3	3	3
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	2.325	594	50	50
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,17	0,04	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	1.300	1.500	3.115	5.030
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,09	0,10	0,18	0,27
Active nefinanciare						
milioane lei	0	0	0	1	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-95	-12	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 9 - Cheltuielile Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	8.855	9.413	9.616	12.632	9.054	12.509
% din P.I.B.	0,83	0,80	0,69	0,81	0,53	0,67
Cheltuieli de personal						
milioane lei	82	74	84	90	89	91
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
Bunuri și servicii						
milioane lei	8	7	10	12	10	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dobanzi						
milioane lei	0	1	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subvenții						
milioane lei	0	0	0	280	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	6.724	6.667	5.808	4.800	4.661	4.747
% din P.I.B.	0,63	0,56	0,42	0,31	0,27	0,26
Alte transferuri						
milioane lei	1.052	1.302	2.184	1.501	501	550
% din P.I.B.	0,10	0,11	0,16	0,10	0,03	0,03
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	17	15	18	100	175	82
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	911	1.267	1.321	1.300	0	0
% din P.I.B.	0,09	0,11	0,09	0,08	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	8	8	6	5	3	3
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	10	3.407	2.000	1.903
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,22	0,12	0,10
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	11	1.000	1.500	5.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,06	0,09	0,27
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă						
milioane lei	49	63	100	74	70	70
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	43	54	65	65	45	52
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rambursări de credite						
milioane lei	0	53	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-39	-98	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 10 - Cheltuielile Ministerului Finanțelor din bugetul de stat pe perioada 2020-2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	5.496	6.894	6.100	6.401	7.065	7.118
% din P.I.B.	0,52	0,58	0,44	0,41	0,41	0,38
Cheltuieli de personal						
milioane lei	3.079	3.089	3.206	3.500	3.675	3.785
% din P.I.B.	0,29	0,26	0,23	0,23	0,21	0,20
Bunuri si servicii						
milioane lei	275	271	407	476	595	596
% din P.I.B.	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	2	2	3	5	4	4
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte transferuri						
milioane lei	1	1	1	4	4	4
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	0	171	263	270
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,02	0,01
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	17	14	24	129	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	2.042	2.009	1.968	1.690	1.692	1.640
% din P.I.B.	0,19	0,17	0,14	0,11	0,10	0,09
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	74	100	500	500
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,01	0,03	0,03
Active nefinanciare						
milioane lei	84	54	109	199	229	233
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Active financiare						
milioane lei	64	103	308	120	102	84
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,00
Imprumuturi						
milioane lei	0	1.400	0	7	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-68	-51	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

6. DECLARAȚIE DE RĂSPUNDERE

Se atestă corectitudinea și integralitatea preluării și prelucrării de către Ministerul Finanțelor a informațiilor prevăzute în Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2023-2025.

Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2023-2025 a fost elaborată pe baza informațiilor fiscal bugetare furnizate de către factorii implicați în procesul bugetar, precum și cu luarea în considerație a conjuncturii interne și internaționale cunoscute la această dată.

NICOLAE-IONEL CIUCĂ

PRIM - MINISTRU

ADRIAN CĂCIU

MINISTRUL FINANTELOR